

Українська мова

Розробки уроків

Частина 2

Видавництво

«Підручники
і посібники»

Надія Кравцова, Ольга Придаток, Галина Сапун

УКРАЇНСЬКА МОВА

1 КЛАС

РОЗРОБКИ УРОКІВ

II СЕМЕСТР

До підручника

Кравцова Н. М., Придаток О. Д. «Українська мова. Буквар. 1 клас»

Тернопіль
Видавництво «Підручники і посібники»
2019

УДК 371.32
К20

Редактор *Оксана Давидова*
Дизайнер обкладинки *Віталій Нехай*

Кравцова Н.

К20 Українська мова. 1 клас. Розробки уроків. II семестр /
Н. Кравцова, О. Придаток, Г. Сапун. — Тернопіль : Підручники і
посібники, 2019. — 96 с.

Видання містить розгорнуті розробки уроків з української мови
для 1 класу (до Букваря авторів Н. М. Кравцової, О. Д. Придаток). У
посібнику запропоновано різноманітні види роботи, спрямовані на роз-
виток читацьких навичок, формування допитливості та кмітливості уч-
нів.

Для вчителів початкових класів.

УДК 371.32

Календарно-тематичне планування уроків навчання грамоти

II СЕМЕСТР

18 тижнів x 7 годин = 126 годин

(63 години читання, 63 години письма)

БУКВАРНИЙ ПЕРІОД

№ уроку	Зміст уроку читання	№ уроку	Зміст уроку письма
1.	Повторення вивченого в I семестрі. Звук [ш], позначення його буквою «ша». Мовно-логічні ігри. (С. 3-4)	1.	Написання рядкової букви ш, великої букви Ш. (С. 3)
2.	Закріплення знань про звукове значення букви «ша». Опрацювання тексту «Школа». Інтонування речень, різних за метою висловлювання. (С. 5)	2.	Закріплення вмінь писати букву Ш. (С. 4)
3.	Вправи на вимову слів зі звуком [ш]. Опрацювання тексту «Друзі пізнаються в біді». (С. 6-7)	3.	Повторення правил з'єднання вивчених букв. Списування слів, речень, поданих рукописним шрифтом. (С. 5)
4.	Звук [ж], позначення його буквою «же». Читання складів, слів з вивченими буквами. Опрацювання тексту «Журавель і Жоржина». (С. 8-9)	4.	Написання рядкової букви ж, складів, слів з нею. (С. 6) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
5.	Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами. Опрацювання тексту «Книжка — джерело знань». (С. 10)	5.	Написання великої букви Ж. Письмо складів, слів з вивченими буквами. (С. 7)
6.	Закріплення вмінь читати тексти з вивченими буквами. Українська народна казка «Казка про жолудь». (С. 11)	6.	Удосконалення вміння писати вивчені букви, слова і речення з ними. Списування друкованих речень. (С. 8)
7.	Звук [г], позначення його буквою «ге». Читання слів, речень і тексту «Розмова птахів». (С. 12-13) <i>Робота з дитячою книгою.</i>	7.	Написання рядкової букви г, складів, слів з вивченими буквами. Мовно-логічні вправи. (С. 9)
8.	Читання текстів з вивченими літерами. (С. 14-15)	8.	Написання великої букви Г, складів, слів з вивченими буквами. (С. 10)
9.	Звук [г], позначення його буквою «ге». Читання складів, слів і текстів з вивченими літерами. (С. 16)	9.	Написання рядкової букви г. Письмо складів, слів з вивченими буквами. Складання словосполучень. (С. 11)
10.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Гарні газдині» (С. 17)	10.	Написання великої букви Г, складів, слів і речень з вивченими буквами. (С. 12)
11.	Буква «є». Позначення нею звуків [йе]. Позначення м'якості попереднього приголосного і звука [є]. (С. 18)	11.	Написання рядкової букви є, великої букви Є, складів, слів з вивченими буквами. (С. 13) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
12.	Закріплення звукових значень букви «є». Читання текстів з вивченими літерами. (С. 19)	12.	Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення. (С. 14)
13.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Весняні дарунки». (С. 20-21)	13.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Побудова і запис речень за малюнками і словами. (С. 15)
14.	Звук [ч], позначення його буквою «че». Читання складів, слів з вивченими літерами <i>Робота з дитячою книжкою</i>	14.	Написання рядкової букви ч, складів, слів з вивченими буквами. (С. 16)
15.	Закріплення звукового значення букви «че». Опрацювання тексту «Разом — веселіше». (С. 24)	15.	Написання великої букви Ч. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення. Записування відповіді на запитання. (С. 17)
16.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Гостини». (С. 25)	16.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Відновлення слів. Одне слово — різні значення. Складання речень зі словом <i>ручка</i> . (С. 18)

17.	Звуки [ц], [ц'], позначення їх буквою «це». Читання складів, слів з вивченими літерами. (С. 26-27)	17.	Написання рядкової букви <i>ц</i> , складів, слів з вивченими буквами. (С. 19)
18.	Читання віршованих текстів з вивченими літерами. (С. 28)	18.	Написання великої букви <i>Ц</i> . Письмо складів, слів з вивченими буквами. (С. 20) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
19.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Справжні друзі». (С. 29)	19.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованого речення. (С. 21)
20.	Буква «ю», позначення нею звуків [йу]. Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами. (С. 30-31)	20.	Написання рядкової букви <i>ю</i> , складів, слів з вивченими буквами. (С. 22)
21.	Буква «ю», позначення нею м'якості попереднього приголосного і звука [у]. (С. 32) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	21.	Написання великої букви <i>Ю</i> , складів, слів з вивченими буквами. Списування з друкованого. (С. 23)
22.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Конкурс малюнків». (С. 33)	22.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованого речення. Вправа на розрізнення твердих і м'яких приголосних звуків. (С. 24)
23.	Звук [х], позначення його буквою «ха». Читання складів, слів з вивченими літерами. (С. 34)	23.	Написання рядкової букви <i>х</i> , складів, слів з вивченими буквами. Відновлення слів. (С. 25)
24.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Похвала». (С. 35)	24.	Написання великої букви <i>Х</i> . Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення. (С. 26)
25.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Буду пекарем» (С. 36-37)	25.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування з друкованого. Доповнення речення словом, позначеним малюнком. (С. 27) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
26.	Звук [ф], позначення його буквою «еф». Читання складів, слів з вивченими літерами. (С. 38)	26.	Написання рядкової букви <i>ф</i> , складів, слів з вивченими буквами. Утворення слів з букв іншого слова. (С. 28)
27.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Софійка-фантазерка» (С. 39)	27.	Написання великої букви <i>Ф</i> . Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування з друкованого. (С. 29)
28.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Фея у школі» (С. 40-41) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	28.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованих речень. (С. 30)
29.	Буква «ї», позначення нею звуків [йі]. Читання складів, слів з вивченими літерами. (С. 42)	29.	Написання рядкової букви <i>ї</i> , складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення. Практичне вживання прийменників. (С. 31)
30.	Закріплення звукових значень букви «ї». Читання вірша Л. Савчук «Моя Україна — це пісенька мами...» (С. 43)	30.	Написання великої букви <i>Ї</i> . Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Відновлення деформованого речення. (С. 32)
31.	Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Вітерець і книжечка» (С. 39)	31.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Змінювання іменників за числами (без уживання термінів). (С. 33)
32.	Буква «ща», позначення нею звуків [шч]. Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами. (С. 46)	32.	Написання рядкової букви <i>щ</i> , складів, слів з вивченими буквами. (С. 34) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
33.	Закріплення звукових значень букви «ща». Читання тексту «Що таке щастя?» (С. 47)	33.	Написання великої букви <i>Щ</i> , складів, слів і речень з вивченими буквами. Записування відповідей на запитання. (С. 35-36)
34.	Звуки [дз], [дз'], буквосполучення «дз». Читання складів, слів, словосполучень з вивченими літерами. (С. 48)	34.	Написання слів з буквосполученням <i>дз</i> , складів, слів і речень з вивченими буквами. (С. 37)
35.	Закріплення звукових значень буквосполучення «дз». Опрацювання тексту «Краса навколо нас». (С. 49) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	35.	Закріплення вмінь писати вивчені букви. Словотворчі вправи. (С. 38)

36	Звук [дж], буквосполучення «дж». Читання складів, слів, словосполучень і тексту з вивченими літерами. (С. 50-51)	36.	Написання слів з буквосполученням <i>дж</i> . Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Словотворчі вправи. (С. 39)
37.	Апостроф. Читання слів з вивченими літерами. (С. 52)	37.	Написання слів з апострофом, складів, слів з вивченими буквами. (С. 40)
38.	Закріплення вмінь читати. Опрацювання казки Валентини Кравець «Казка про апостроф». (С. 53)	38.	Написання слів з апострофом. Списування друкованих речень. (С. 41)
ПІСЛЯБУКВАРНИЙ ПЕРІОД			
39.	Робота над розумінням і виразним читанням вірша «Котик-школяр» (автор Кость Вагилевич) (С. 54)	39.	Повторення написання букв <i>у, д, з, в, б</i> . Спостереження за вживанням синонімів, антонімів (без уживання термінів). (С. 42) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
40.	Опрацювання тексту «Лінива Оленка» ((автор Борис Вовк) (С. 55)	40.	Повторення написання букв <i>И и, Ї ї, Ш ш, Ц ц, Щ щ</i> . Списування друкованих речень. Добір прикметників до іменників (без уживання термінів). (С. 43)
41.	Робота над легендою «Чому сорока буде кілька хатинок» (С. 56)	41.	Повторення написання букв <i>А а, Л л, М м</i> . Мовно-логічні вправи. Письмо слів з вивченими буквами. (С. 44)
42.	Робота над виразним читанням вірша Валентини Кравець «На галявці у ліску». (С. 57) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	42.	Повторення написання букв <i>К к</i> . Списування друкованого. Добір протилежних за значенням слів. (С. 45)
43.	Робота над розумінням і виразним читанням вірша Олександра Пархоменка «Співучі колоски». (С. 58)	43.	Зіставлення друкованих і рукописних букв. Відновлення речення. Творче списування з друкованого. (С. 46)
44.	Засвоєння правил мовленнєвого етикету. Робота над казкою Василя Сухомлинського «Як бджола знаходить квітку конвалії». (С. 59)	44.	Розрізнення рукописних букв з однаковими елементами. Списування з друкованого. (С. 47)
45.	Усвідомлене читання казки Оксани Іваненко «Сонечко». (С. 60-61)	45.	Повторення написання букв <i>О о, Ю ю</i> . Буквений квест. Словотворчі вправи. (С. 48)
46.	Стара казка на новий лад. Читання творів Миколи Петренка «Утікач», Світлани Ходій «Колобок на новий лад». (С. 62-63)	46.	Повторення написання букв <i>У у, Ч ч</i> . Словотворчі вправи. Творче списування надрукованого речення. (С. 49) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
47.	Робота над українською народною казкою «Кабан під дубом». (С. 64)	47.	Повторення написання букв <i>Е е, З з</i> . Словотворчі вправи. Списування з друкованого. (С. 50)
48.	Робота над виразним читанням вірша Марини Павленко «Хто біліє, хто бігає». (С. 65)	48.	Повторення написання букв <i>Б б, В в</i> . Словотворчі вправи. Списування з друкованого. (С. 51)
49.	Загадкова грядочка. Українські народні загадки. (С. 66) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	49.	Повторення написання букв <i>І і, Ї ї, Н н</i> . Складання речення, словосполучень. Списування з друкованого. (С. 52)
50.	Робота над авторськими загадками Олександра Прилуцького «Загадочки квочки». (С. 67)	50.	Повторення написання букв <i>т, Г</i> . Словотворчі вправи. Добір влучного слова в реченні. (С. 53)
51.	Опрацювання оповідання Олега Буценка «Айстри». (С. 68-69)	51.	Написання слів з подовженими приголосними. (С. 54)
52.	Культура спілкування. Виразне читання вірша Анатолія Качана «Мобільна розмова». (С. 70-71)	52.	Відновлення тексту. Списування з друкованого. (С. 55)
53.	Кого називаємо другом? Усвідомлення змісту оповідання Володимира Сенцовського «Полуниці на вареники». (С. 72-73)	53.	Алфавіт. Читання букв алфавіту, списування алфавіту. (С. 56-57) <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
54.	Букет скоромовок. Вправління у швидкому читанні скоромовок Оляни Руги, Ліни Біленької, Андрія Німенка. Усвідомлене	54.	Розрізнення слів, які відповідають на питання <i>що? і хто?</i> . Побудова і записування речень. (Тут і далі — робота в зошиті без дру-

	читання української народної казки «Казка-загадка». (С. 74-75)		кованої основи.)
55	Моя мама — найкраща. Опрацювання казки Василя Сухомлинського «Найгарніша мама». (С. 76-77) (С. 75)	55	Розпізнавання слів, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> . Виконання завдання за зразком.
56	Букет лічилок. Читання лічилок Дмитра Чередниченка, Марії Людкевич, Оксани Сенатович, Григорія Чубая, Марії Пономаренко. (С. 78-79) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	56	Добір слів, які відповідають на питання <i>що робить? що роблять?</i> . Утворення і записування речень з поданими словами.
57	Брати наші менші. Опрацювання оповідання Григорія Поволоцького «Хлопчик та їжак». (С. 80-81)	57	Розпізнавання слів, які відповідають на питання <i>скільки?</i> . Вправлення в читанні числових виразів.
58	Кольоровий світ навколо. Виразне та усвідомлене читання вірша Тамари Коломієць «Олівці». (С. 82-83)	58	Розвиток уявлення про службові слова. Складання і записування речень зі службовими словами.
59	Моя допомога дорослим. Робота над оповіданням Миколи Магери «Бабусин помічник»	59	Уживання великої букви в словах.
60	Виразне читання вірша Миколи Сингаївського «Що сказало сонце?». (С. 86-87)	60	Поділ слів на склади для переносу з рядка в рядок. <i>Розвиток зв'язного мовлення.</i>
61	Що таке охайність? Робота над оповіданням Андрія Коцюбинського «Чий Максимко?». (С. 88-89)	61	Поділ слів на склади для переносу з рядка в рядок.
62	Я вже вмю читати! Читання української народної казки «Лисичка і глечик», оповідання Миколи Герасименка «Магніт». (С. 90-91)	62	Побудова, правильне інтонування і записування запитань.
63	Виразне читання вірша Володимира Верховеня «Канікули». (С. 92) <i>Робота з дитячою книжкою</i>	62	Побудова і записування речень. Підсумковий урок

Букварний період (читання)

Урок 1. Повторення вивченого в I семестрі. Звук [ш], позначення його буквою «ша». Мовно-логічні ігри.

Мета. *Навчальна:* навчити артикулювати звук [ш]; учити виділяти під час читання важливі за змістом слова, ставити запитання за змістом речень; виробляти орфоепічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух та уміння доводити свою думку. *Виховна:* виховувати бажання навчатися в школі.

Засоби навчання. Символічний пензлик, цеглинки LEGO, зображення рослин.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Доброго ранку, усміхнені личка! Доброго ранку, дівчатка і хлоп'ятка! Ви добре відпочили на зимових канікулах. Підросли. А на щічках з'явився рум'янець.

2. Рефлексія «Чарівний пензлик настрою».

— Мороз — найкращий художник. Він чудово розмальовує вікна, у візерунках передає свій позитивний настрій. Він використовує лише срібну фарбу. А ми любимо фантазувати і використовуємо різнокольорові фарби. Я пропоную порівняти свій настрій із кольорами.

Учні стають у коло. Символічний пензлик передають з рук у руки і по черзі кажуть: «Мій настрій після зимових канікул ... кольору, тому що ...».

3. Читання вчителем звернення авторів підручника до першокласників («Українська мова. Буквар. Частина 2», с. 3).

— Що ви очікуєте зустріти на сторінках підручника?

4. Гра «Як я сьогодні збирався/збиралася до школи?».

— Сьогодні такий чудовий день! Наш Мудрунчик, маленький дошкочарик, дуже хоче йти в перший клас! Він навіть склав портфель. Хотите подивитися, що в ньому?

— Я діставатиму й показувати вам те, що міститься в ньому, а ви оплесками підказуватимете Мудрунчикові, що він взяв необхідне для школи.

Учитель демонструє підручник, зошит, іграшку, лінійку, жувальну гумку, фартух, альбом, фарби, олівці, ложку, ручку, клубок ниток.

5. Гра «Живі слова».

Учитель промовляє слово, учні утворюють їх. Слова: зима, клас, сніг.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Прочитайте слова:

..кола ...колярі рома...ка

Діти доходять висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Виділення слів зі звуком [ш] з вірша Тамари Коломієць.

— Шишкарику, пташино,

Що ти довбеш щоднини?

— Шишечки з соночки,

Шишки із ялини.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

4. Дослідження мовних явищ (вимови звука [ш]).

Після вимовляння звука діти визначають, що [ш] — твердий приголосний звук.

5. Гра «Ланцюжок».

Учні утворюють ланцюжок слів (називають слова з виучуваним звуком та визначають місце звука в слові. За потреби вчитель демонструє предметні малюнки.

6. Чистомовки.

Ша-ша-ша — бігає лоша.
Шу-шу-шу — шубу просушу.

7. Ознайомлення з буквою «ша». Хвилинка фантазії.

Демонстрування картки з великою й малою (друкованою і рукописною) літерами, аналіз будови, викладення за допомогою конструктора букви. Учитель показує місце букви в касі.

8. Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ви — ведмежата і з вами грає мама-ведмедиця. Вона кидає вам шишки. Ви їх ловите і з силою стискає в лапах. Ось ведмежата втомилися й опускають свої лапки вздовж тіла — лапки відпочивають. Мама-ведмедиця знову кидає шишки ведмежатам.

9. Робота за підручником (с.4).

- Відгадування загадок.

На дереві гойдається, Жупан колючий має, На літо одягається, А восени скидає. (<i>Каштан</i>)	Високо висять, Білкі їх їдять, Смачні, та не горішки, Називаються... (<i>шишки</i>).
--	---

Джерела: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/na-derevi-hoydayetsya.htm>
<https://web.archive.org/save/http://yrokii.ru/zagadki/1622-zagadka-pro-shishki>

— Яким одним словом ви можете назвати шишку і каштан? Які ще плоди ви знаєте? Що з них можна виготовити? Хто любить їсти шишки? (*Білочки, шишкарі*.)

- Промовляння ланцюжків звуків у словах-відгадках.
- Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слова-відгадки (на вибір).
- Вправа «Прочитай швидко».
- Гра «Склади слова».

Учні складають слова з поданих складів: *шина, машина, шитшина, подушка, дума*.

- Гра «Утвори нові слова».

Утворення слів з букв слова *ромашки*: *мак, кома, миша, мишка, рок, киш, комши, кора, омар, комар, крам*.

- Розгадування ребуса (*школа*).
- Читання слів у колонках записаних на дошці чи екрані.

машина	товариш	мишка
зошит	шпак	шишка
каштан	шашки	школа
волошка	вірш	шоколад

— Прочитайте всі слова. Прочитайте слова, які починаються буквою «ша». Відшукайте слова з однаковим першим складом. Прочитайте слова, що відрізняються однією літерою. Знайдіть трискладові слова, двоскладові. Знайдіть слова з наголошеним другим складом.

- Читання рукописного речення з різною інтонацією (радість, здивування, смуток); з різною швидкістю (повільно, швидко, дуже швидко).

III. Заключна частина.

1. Гра «Луна».

Учитель називає слова, учні повторюють лише перший звук: *шишкар, шпилька*.

Учитель називає слова, учні повторюють лише третій звук: *Сашко, вушко*.

2. Робота з конструктором. Художники.

Основні завдання: діти розкладають цеглинки на аркуші паперу. Використовуючи олівці, фломастери, фарби домальовують до цеглинок різні деталі, перетворюючи їх на частину малюнка.

— На що перетворилась ваша зелена (жовта, червона) цеглинка? За допомогою чого ви перетворили вашу цеглинку? Що ви додали до цеглинки, щоб перетворити її? Чи є в нас схожі малюнки? На що ще ви хотіли б перетворити вашу цеглинку?

3. Рефлексія «Чарівний пензлик настрою».

Учні тримають у руках символічний пензлик і по черзі кажуть: «*Мій настрій після закінчення уроку... кольору, тому що*».

Урок 2. Закріплення знань про звукове значення букви «ша». Опрацювання тексту «Школа». Інтонування речень, різних за метою висловлювання.

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «ша» та її звукове значення; удосконалити навички читання слів з буквою «ша». Продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення шпака, машини, мишки; картки для диференційованої роботи.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Спіймай настрої».

Діти передбачають, що цікавого і веселого подарує їм урок, коментують свої припущення.

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Аналітико-синтетичні вправи.

Утворення складів із заданих учителем звуків: [ш], [и] — *ши*; [ш], [і] — *ші*; [ш], [п], [а] — *ша*; [ш], [к], [у] — *шу* тощо. Аналіз складів: *ше, ша, шко, шкря*.

- Парна диференційована робота на картках.

— Знайдіть і прочитайте слова. (*Мишко, Сашко, Тиміш, Олеся, Марина, Дмитро, Аліна*.) Доберіть загальну назву до слів. (*Імена*.) Пригадайте, як пишуть імена. (*З великої букви*.) Скільки всіх імен? Скільки жіночих імен? Скільки чоловічих імен?

М	и	ш	к	о	А
С	а	ш	к	о	л
Т	и	м	і	ш	і
О	л	е	с	я	н
М	а	р	и	н	а
Д	м	и	т	р	о

II. Основна частина.

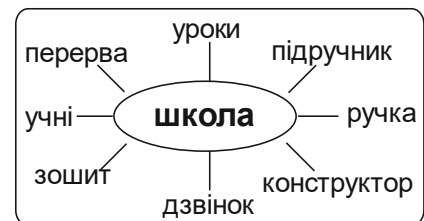
1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Відгадування загадки.

Стоїть великий світлий дім,
Чомучок є багато в нім.
Вони і пишуть, і говорять,
Рахують, мріють, нове творять. (*Школа*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-shkolu/>

- Вправа «Асоціативний куц».
- Звуковий аналіз слова *школа*.

— Вимовте слово *школа*. Поділіть його на склади. У якому складі чуємо звук [ш]? Назвіть послідовно всі звуки слова. Позначте слово схематично за допомогою цеглинок.

— Хто навчається в школі? Що може рости біля школи? А яких птахів можна побачити біля школи?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом.

- Робота за малюнком. Прийом «Вхід у малюнок».

— Заплющіть оченята. Один, два, три, у малюнок увійди! А тепер уявіть себе поряд із дітками. Як ви гадаєте, що тут відбувається? Розкажіть.

- Комбіноване читання.

Спочатку текст читає вчитель. Після цього запитує:

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

Продовження читання тексту дітьми.

- Використання стратегії «Методика взаємних запитань». Робота в парах.

— А зараз об'єднайтеся в пари. Проведемо вправу «Читання з другом» (за завданнями «Щоденні 5»). Читайте по черзі текст і ставте одне одному запитання.

Учитель проходить між парами і контролює виконання вправи. Важливо, щоб учні ставили не лише буквальні запитання (Що? Де? Коли?), а й запитання, які стосуються ідей, що не лежать на поверхні (Чому? Що буде далі? Що дає підстави так думати? Як це впливає на наше життя?)

- Робота над усвідомленням тексту. Гра «Продовжте речення».
 - Пролунав дзвінок і розпочалася ... (*перерва*).
 - Артур ліпив з пластиліну ... (*машину*).
 - Мишко і Наталя грали у ... (*шашки*).
 - Мирослав розповідав вірш про ... (*волошку*).
 - На дереві сидів ... (*шпак*).
 - Шпака побачив ... (*Саша*).

4. Дискусійна сітка Елвермана або «навутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно навчитися читати, писати, рахувати. Так, потрібно навчитися спілкуватися, дружити.	Чи потрібно ходити до школи?	Ні, мама вдома навчить читати і рахувати.
ВИСНОВОК		

5. Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Зразок.

Роль — Саша. Аудиторія — учні 1 класу. **Формат** — оголошення. **Тема** — допомога птахам.

<i>Оголошення</i>
До нас прилетіли шпаки. У неділю (<i>дата</i>) запрошую всіх небайдужих розвісити шпаківні птахам. Чекаю на зустріч біля школи.
Саша

6. Робота з конструктором. Гра «Не скажу, а покажу». Робота в групах.

Кожна група викладає за зображеннями моделі слів *мишка*, *машина*, *шпак*. Діти іншої групи повинні відгадати, яке слово викладене.

— Що допомогло швидко відгадати слово? Чи всі слова можна збудувати за допомогою цеглинок? Що легше — будувати чи відгадувати?

III. Заключна частина.

1. Гра «Ланцюжок слів».

Миша — шапка — калина — намисто —

2. Робота над віршем.

Учні викладають стільки цеглинок, скільки у вірші слів з літерою «ша».

Шепче вітер: — Ша, ша, ша!	— Шубку білочка купила! —
Шубку білочка знайшла! —	— Шепчеш ти, і вірю я:
Шелестить трава похила:	Шубка в білочки — своя.

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

2. Рефлексійна вправа «Скринька».

— Які враження від уроку ви покладете в скриньку радості?

— А які — у скриньку подиву, скриньку суму?

Урок 3. Вправи на вимову слів зі звуком [ш]. Опрацювання тексту «Друзі пізнаються в біді».

Мета. *Навчальна:* продовжити роботу над засвоєнням літературної вимови звука [ш]; розвивати вміння читати; навчати висловлювати своє ставлення до прочитаного. *Розвивальна:* розвивати та прищеплювати навички доброти, ввічливості спілкування з однолітками та дорослими. *Виховна:* виховувати вміння слухати, приходити на допомогу друзям.

Засоби навчання. Сюжетні малюнки (снігур, шишкар), ромашки на рефлексію, конструктор LEGO, картки для гри «Коло на воді», маркери.

Інтеграція. Соціальна, природнича, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу. Вправа «Знаю — хочу дізнатися — дізнався».**

Діти, працюючи за таблицею, можуть чітко уявити інформацію, яку їм потрібно дізнатися, і з'ясувати, чи справдяться їхні очікування наприкінці уроку.

<i>Знаю про букву «ша»</i>	<i>Хочу дізнатися на уроці</i>	<i>Дізнався / дізналася</i>

2. Закріплення навичок читання складів та слів.

- Гра «Склади слово». Робота з конструктором LEGO. Робота в парах.

На цеглинках записані склади *шип, шка, ши, ду, ма, на, по, шко, ла*. З розсипаних складів скласти і прочитати слова.

- Гра «Коло на воді». Робота в групах.

Учні отримують картку зі словом *ліс*, аркуші, маркери. Записують слово на аркуші стопчиком. На кожну букву усно добирають слово, до слова — речення. На основі отриманих результатів складають казку, розповідь, вірш.

Наприклад:

Л — листок — дуже сумно листочкові, який залишився сам на дереві.

І — Іринка — побачила це Іринка і заспокоїла його.

С — сосна — ось подивись: сосна теж має свої листочки-голочки. Ти не сам.

— Отже, ви склали казочку.

- Гра «Пеньочок». Робота в парах.

— У кожному рядку слів є «зайве» слово — пеньочок. Прочитайте слова без «зайвого» слова.

Поясніть, чому саме це слово вилучено.

Шпак, шишкар, пташка

Волошка, мішок, ромашка

Сашко, Мишко, товариші

Насіння, каштан, шишка

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.****2. Оголошення теми та завдань уроку.**

— Сьогодні на уроці ми закріпимо навички читання літери «ша». Навчимося працювати над казкою.

3. Робота за підручником (с. 6-7).

- Відгадування загадки.

Взимку в гості прилітають —

І на вітті спочивають.

Їхні груди червоніють —

Дітки з краси радіють.

На мерзлій сніговій корі

Збирають крихти ... (*снігурі*).

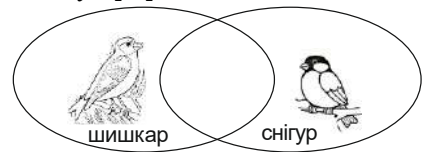
Джерело: <https://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-ptahiv-holomozyj-ihor/>

— Які ще птахи прилітають до нас взимку? (*Шишкарі*.)

- Читання скоромовки на с. 6.
- Розгляньте зображення шишкаря. Опишіть його. Чим він вам подобається?
- Прочитайте скоромовку («Читання для себе»). Чітко вимовляйте звук [ш].
- Чи здогадалися ви, чому пташку назвали шишкарем?

- Використання стратегії «Діаграма Венна».

Учні розглядають зображення шишкаря і снігура, визначають, що спільне і відмінне.

Спільне: це птахи, які прилітають у наші краї взимку.

Відмінне: снігур має червону грудку, любить горобину. Шишкар коричневий, живиться насінням шишок.

- Гра «Відшукай слова».

У ряду букв відшукують слова *шипшина, ромашка, волошка*. Кожне слово ділять на склади.

— Діти, чим корисні ці рослини? (*Усе це лікарські рослини. Вони від застуди. З них готують смачні чаї.*)

- Робота над текстом «Друзі пізнаються в біді».

Стратегія «Кероване читання з передбаченням». Алгоритм роботи:

- Після ознайомлення з назвою тексту перед читанням учитель ставить дітям запитання, які дозволяють зробити припущення, про що йтиметься в тексті (робота в парах чи групах).
- Текст розподіляється на частини. Учні читають частинами. Зупинки потрібно робити на найбільш цікавих місцях (створити ситуацію очікування, що інтригує).
- Після читання кожної частини учитель ставить учням запитання. Пропонує зробити передбачення стосовно того, що буде далі. А після читання наступної частини це передбачення аналізують разом.
- Збагачення словникового запасу.

— Зробіть комплімент Вітру. Назвіть слова, які його характеризують.

- Гра «Я — літературний герой».

Учитель пропонує виконати завдання за вибором:

— Уявіть себе Шипшиною (Ромашкою, Волошкою) і від її імені складіть розповідь.

- Робота в групі «Спілкуюся з товаришем».

— Пригадайте, які добрі справи ви зробили для інших. Розкажіть про свої добрі вчинки товаришам.

— Сплануйте добрі справи на наступний тиждень. Упорядкуйте щоденник своїх добрих учинків.

4. Гра «Персонажі з казок».

— Хто в списках не є казковим персонажем?

- Лисичка Сестричка, Сашко, Кабан Іклан, Коза-Дереза. (*Сашко*)
- Дід Андрушка, баба Марушка, Ольга Ігорівна, онучка Мінка. (*Ольга Ігорівна*)
- Білосніжка, Червона Шапочка, Попелюшка, Анжела Жук. (*Анжела Жук*)
- Кай, кіт Базилю, Остап, Вовчик Братик. (*Остап*)

III. Заключна частина.

Рефлексійна вправа «Ромашка».

Перед кожним учнем на парті — велика і маленька квіточки (ромашки). Оберіть собі таку квітку, яка відповідатиме вашій активності на уроці, вашій старанності й уважності. А тепер домалюйте квіточці ротик, піднесіть угору і покажіть мені: усмішка — подобається урок; куточки ротика вниз — не сподобався урок; пряма лінія — не визначився.

Урок 4. Звук [ж], позначення його буквою «же». Читання складів, слів з вивченими буквами. Опрацювання тексту «Журавель і Жоржина».

Мета. *Навчальна:* навчити артикулювати звук [ж]; вчити виділяти під час читання важливі за змістом слова, ставити запитання до окремих речень; виробляти орфоепічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення журавля та жоржини.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Прочитайте слова (на екрані чи надруковані на дошці):

. абка	кри . ина	ву .
. овтий	пру . ина	ні .
. ито	дов . ина	стри .

Діти доходять до висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Виділення слів зі звуком [ж] з вірша О. Кононенка.

Журавель шукає броду —	Жук до жаби: — Жу-жу-жу!
Жабенятко — скік у воду.	Журавлеві розкажу. (Анатолій Камінчук)

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_kamm.htm

4. Дослідження мовних явищ (вимови звука [ж]).

Після вимовляння звука діти досліджують, що звук [ж] — твердий приголосний.

5. Самостійний добір учнями слів з новим звуком. Виділення злиття з ним.

6. Чистомовки.

Жа-жа-жа — ми побачили вужа.
Жу-жу-жу — в коси стрічки зав'язу.
Жи-жи-жи — мені допоможи.
Жі-жі-жі — дуже гострі ножі.

7. Заучування скоромовки зі слів учителя.

Біжать стежини поміж ожини.
І вже у Жені ожини жменя. (Грицько Бойко)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://posnayko.com.ua/ru/reader/kniZhnaaya-polka/zagadki-schitalki-chistogovorki-skorogovorki/skorogovorki-442.html>

8. Ознайомлення з буквою «же».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладення букви за допомогою конструктора. Учитель показує місце букви в касі букв.

Хвилинка фантазії.

Я узяв нитки червоні	Вмить з'явилась на долоні
І зв'язав дві букви Ж.	Буква, схожа на жука. (Ігор Січовик)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190115081920/https://vseosvita.ua/library/zbirka-zavdan-na-uroki-navcanna-gramoti-pid-cas-vivcenna-zvukiv-i-buky-azbuka-89314.html>

9. Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ви — жучки. Вони літають над квітами. Сідають то на одну квітку, то на іншу. Ось настала ніч. Жучок сів у закриті пелюстки, склав крильця і заснув. Настав ранок. Жучок прокинувся і до справи взявся.

10. Робота за підручником (с.8-9).

- Відгадування загадки.

Яскраві пелюстки
І запах пречудовий.

Нам хочеться усім
Побачити їх знову. (Квіти)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-kvity/>

— І справді, квіти супроводжують нас протягом усього життя: зустрічають при народженні, радують на весіллях, іменинах, святкуванні...

— Які квіти любите ви? Розгляньте квіти, зображені в підручнику. Яким одним словом ви можете назвати жоржину і жасмин? (Рослини) Які квіти ви знаєте? Коли дарують квіти?

- Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі назв квіток (на вибір).

Промовляння ланцюжків звуків.

- Диференційоване читання. Вправа «Прочитай швидко».
- Гра «Склади слова».

Учні складають слова з поданих складів: журавель, жоржина, жорна, Женя.

Читають словосполучення: ти біжиш, ти дружиш, ти кажеш, ти можеш.

- Гра «Утвори слово з пропущених букв».

Утворюють слово *ожина*. Ділять його на склади, називають ланцюжок звуків, складають речення з утвореним словом.

- Читання рукописного речення.
- «Читання для себе».

Учні читають чистомовку, чітко вимовляючи звук [ж].

- Словникова робота.

Робота в парах. Складають прислів'я за стрілками-підказками: *З книгами жити — з добром дружити*. Коментують, як розуміють зміст прислів'я.

- Робота над текстом «Журавель і Жоржина».

Спочатку текст читає вчитель, відтак — учні. Можна запропонувати «читати з позначками» («Це я знав раніше» — *В*. «Це нове для мене» — *Н*. «Це мені цікаво» — *?*).

- Релаксаційна вправа.

— Діти, зобразіть журавля, який стоїть на одній нозі. Потім змініть положення.

Учитель промовляє:

— Журавлику, що тобі сниться? (Діти відповідають.)

— Прокидайся. Пора ходити і жаб ловити. (Діти ходять на місці.)

— Журавлику, покажи дорогу додому. (Діти тупають правою ногою, потім лівою, знову правою, знову лівою, махають руками.)

- Виконання завдання за вибором.

Вправа «Асоціативний куш». Діти працюють у групах. Складають вибраний асоціативний куш.

- Читання тексту в особах.

III. Заключна частина.

1. Робота над віршем.

Жив жучок між бур'янами.
Жив без тата і без мами.
Жив і жив, і не тужив —

Жовтим листям ворувив.
Жаба квакнула: — Попався! —
Жук завмер, бо ж налякався.

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

Учні викладають стільки цеглинок скільки слів із літерою «ша» почули.

2. Рефлексія. Вправа «Продовж речення».

— Сьогодні на уроці ми дізналися про ... Ці знання мені будуть потрібні для ... На уроці я працював (працювала) ...

Урок 5. Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами. Опрацювання тексту «Книжка — джерело знань».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «же» та її звукове значення; удосконалити навички читання слів із буквою «же»; продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до книги, до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, виставка книг.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Трибуна вільних думок».

Діти стають за трибуну і висловлюють свої припущення, що можна вивчити сьогодні на уроці.

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Зловіть два слова зі звуком [ж]».

Учитель кидає м'яч і називає загальну назву, а учні, зловивши м'яч, називають дві конкретні назви.

Наприклад: квіти — жоржина, жасмин.

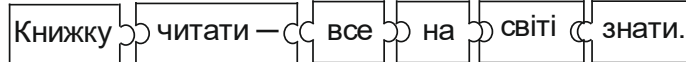
Загальні назви: птахи (журавель, жайворонок), тварини (морж, жирафа), імена (Жанна, Женя), будівлі (гараж, огорожа), посуд (ложка, ніж).

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

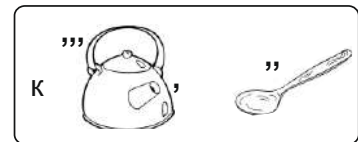
- Розгадування ребуса (*книжка*).
- Робота над прислів'ям.

— Складіть і прочитайте прислів'я. Як ви його розумієте?

- Вправа «Трибуна вільних думок».

— Пригадайте правила поведінки з книжкою.

Книжчині поради

1. Читайте мене уважно, не поспішайте.
2. Зустрівши незнайомі слова — знайдіть їх у словнику або запитайте в старших.
3. Не встигли дочитати книгу до кінця — вкладіть закладку на цьому місці, де зупинилися.
5. Прочитали мене — подумайте:
 - чи читали ви інші книги цього письменника?
 - що ви знаєте про нього?
 - чи бачили раніше малюнки цього художника?
6. Чи сподобалися вам мої герої?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом «Книжка — джерело знань».

- Первинне читання вчителем.

— Про кого розповідається в тексті?

- Самостійне напівголосне читання учнями.

— Навчіться читати так, щоб приємно було слухати другові / подрузі.

- Вправа із «Щоденні 5». Читання для друга. Робота в парах.

Учитель пояснює, що школярі працюватимуть за правилом «Ми разом практикуємось! Чому? Щоб краще читати! Щоб краще розуміти прочитане!»

- Читання для когось (самооцінювання і взаємооцінювання).

- Ми гарно і дружно працюємо разом.
- Ми одразу починаємо працювати.
- Наші очі дивляться в книгу.
- Ми читаємо по черзі (абзац чи сторінку).
- Під час читання ми залишаємося на одному місці.
- Ми контролюємо свій голос під час читання.
- Ми допомагаємо один одному зрозуміти прочитане.
- Ми читаємо весь відведений час!

Учитель проходить між парами і стежить за правильністю виконання вправи.

4. Читання в особах.

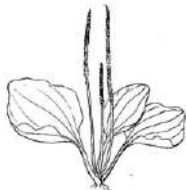
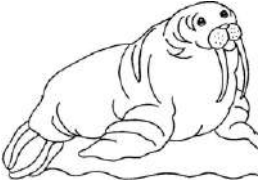

5. Виконання завдань.

— Яку назву має текст? Доповніть речення:

- Мені сподобалося в тексті...
- Мені не сподобалося в тексті...
- Робота зі словами.

Учні виконують завдання на картках. Працюють у парах.

Зразок картки:

<i>Допишіть слова в реченнях.</i>		
Жанна попросила книжку про Кирило — про Матвійко — про		
<i>З'єднайте лінією підписи та зображення.</i>		
		
морж	стриж	подорожник

- Вправа «Крісло автора».

Дитина сідає на крісло. Від імені книги відповідає на запитання, поставлені учнями класу.

Наприклад: Про кого можна прочитати на твоїх сторінка? Як ти хочеш, щоб тебе берегли?

6. Робота з конструктором. Гра «Картинки з твору». Робота в групах.

Кожна група викладає за малюнками модель слова (їжак, журавель, жирафа, морж). Діти іншої групи повинні відгадати, яке слово викладене.

— Чи всі слова можна змоделювати за допомогою цеглинок? Про кого не згадується в тексті?

(Про їжака, жирафу.)

- Вправа «Трибуна вільних думок».

— Де легше звірям жити в зоопарку чи на волі?

- Гра «Весела скринька».

У учителя чи учня в руках «весела» скринька. У ній — картки зі словами на вивчену букву: *корж, жук, жар, вуж, жарт, ложка, жест, морж, книжка, доріжка*. Учень виходить до дошки і бере зі скриньки картку. Якщо учень прочитав слово, то він забирає його з собою, якщо ні — залишає в скриньці.

III. Заключна частина.

Рефлексійна вправа «Трибуна вільних думок».

— Які враження від уроку? Що нового дізналися? Де ці знання можна застосувати?

Урок 6. Закріплення вмій читати тексти з вивченими буквами. Українська народна казка «Казка про жолудь».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «же» та її звукове значення; удосконалити навички читання з буквою «же»; продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення дуба, жолудя.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

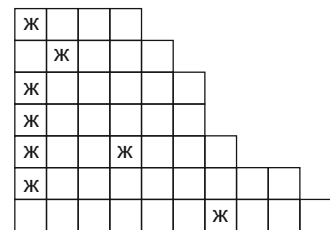
Вправа «Дзеркало».

— Діти, подивіться в дзеркало. Усміхніться тому, хто дивиться на вас. Побажайте гарного дня.

2. Повторення вивченого матеріалу.

Гра «Дід-Буквоїд».

Учитель прикріплює на дошці малюнки (жито, ожина, жасмин, жолудь, жоржина, журавлина, подорожник). Учням потрібно заповнити кросворд.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Відгадування загадки.

Живе один батько

І тисячі синів має.

Всім шапки справляє,

А собі не має. (*Дуб і жолуді*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/>

- Вправа «Асоціативний куш».

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над українською народною казкою (підручник, с. 11).

- Читання вчителем — учнями — учителем.

- Збагачення словникового запасу

— Дізнайтеся значення слів і вживайте їх у своєму мовленні.

Піч — споруда з цегли для опалення приміщення, приготування їжі, випікання хліба.

Стріха — покрівля будинку.

Жорна — пристрій, яким розмелюють зерно.

- Вправа «Запитання — відповідь». Робота в групах.

За змістом прослуханої казки одна група дітей ставить запитання іншій групі, очікуючи від них відповіді, максимально наближеної до змісту.

Наприклад: Що назбирали дід з бабою в лісі? Чому стареньким доводилося їсти жолуді? Що трапилося із жолудем, який закотився під піч? Чи продовжували баба з дідом голодувати?

- Тестове опитування.

1. Дід з бабою назбирали в лісі:

- а) жолудів; б) шишок.

2. Із жолудя виріс:

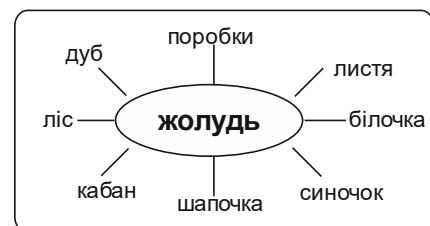
- а) дуб; б) клен.

3. Пристрій, яким розмелюють зерно:

- а) піч; б) жорна.

4. З борошна старенькі напекли:

- а) калачів; б) пампушок, млинців.

Урок 7. Звук [г], позначення його буквою «ге». Читання слів, речень, тексту «Розмова птахів».
Робота з дитячою книгою. Скоромовки для малят від Лесі Вознюк.

Мета. *Навчальна:* навчити артикулювати звук [г]; вчити виділяти під час читання важливі за змістом слова, ставити запитання до окремих речень; формувати орфоепічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення грака та снігура, різнокольорові мішечки, наповнені горіхами, квасолею, горохом, <https://mala.storinka.org/скоромовки-для-малят-від-лесі-вознюк.html>.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Учитель демонструє зображення: глобус, журавель, ромашка, голуб, жолудь, груша.

— Подивіться уважно на малюнки. Які слова ми можемо написати, а які — ні? Чому?

Діти доходять висновку, що не всі слова ми можемо записати, тому нам потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Виділення слів зі звуком [г] з вірша.

— Гиля, гиля, гусенята,
 До водички, до ставка.
 Гусенятам любо гратись

Біля татка гусака.
 Я і сам би з ними грався,
 Щоб гусак так не кусався.

Грицько Бойко

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://brickbearjack.blogspot.com/2016/11/1.html>

4. Дослідження мовних явищ (вимови звука [г]).

Після вимовляння звука діти визначають, що звук [г] — твердий приголосний.

5. Самостійний добір учнями слів з новим звуком. Виділення злиття з ним.

6. Чистомовки.

Гур-гур-гур — на горобині сидить снігур.
 ом- ом- ом — сніг лежить ще кругом.

7. Заучування скоромовки зі слів учителя.

— Гуси, гуси, гусенята!
 Гусенят багато в Гната.

— Гей, гилля! — їм Гнат гука,
 Відганяє гусака.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114120451/http://www.lvivpost.net/suspilstvo/n/22643>

8. Ознайомлення з буквою «ге».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладання букви за допомогою конструктора. Учитель показує місце букви в касі букв.

Хвилинка фантазії.

Зрядку букви-малюки
 Робили після сну.

Т підняла аж дві руки
 А Г — лише одну.

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114120637/http://soroka-vorona.info/virshi/virshi-pro-bukvy/940-.html>

9. Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ви — білочки. Вони стрибають з гілки на гілку. Ось знайшли горішок. І почали кидати одні одним. Пора вже і поснідати. Білочки розлузали горішки і з'їли.

10. Робота за підручником (с. 12-13).

- Відгадування загадки.

У лісі вродився, по руках котився, на зубах опинився. (*Горіх*)

— Роздивіться плоди, зображені в підручнику. Яким одним словом ви можете назвати горіх і грушу? (*Плоди.*) Які плоди ви знаєте? Яку користь приносять фрукти нашому організму?

- Промовляння ланцюжків звуків.
- Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі назв плодів (на вибір).
- Вправа «Прочитай швидко».
- Гра «Склади слова»: гілка, огірок, ягідка.
- Гра «Що означає слово?»

Гривна — жіноча прикраса.

Гривня — грошова купюра.

- Гра «Утвори пари»: Огірок — гарбуз. Грак — голуб. Горнятко — глечик.

11. Робота над текстом «Розмова птахів».

- Первинне читання тексту вчителем.

— Які птахи спілкувалися?

- Читання учнями. «Читання з позначками».

Читання супроводжується позначками: «Це я знав раніше» — В. «Це нове для мене» — Н. «Це мені цікаво» —?

- Робота зі словами.

— Подякуйте шпаків за те, що він повернувся на рідну землю.

- Використання стратегії «Ромашка Блума».

Просте запитання. Між ким відбувалася розмова?

Уточнююче запитання. Я можу помилитися, але, здається, снігур дуже любив калину?

Пояснююче запитання. Чому снігур готувався відлітати, а шпак — прилітати?

Творче запитання. Щоб ми змогли впізнати птахів, то намалюйте снігура та шпака словесно?

Оціночне запитання. Чи чемно вони розмовляли?

Практичне запитання. Де і коли ми можемо побачити цих птахів?

III. Робота з дитячою книгою. Скоромовки.

«Скоромовки для малят від Лесі Вознюк»

Мала Алла кашу мала.
Алла Аню частувала,
Але Аня не хотіла, —
Ананаси Аня їла.

Еге-ге та еге-ги
Понесеться навкруги.
Невеличкі електрички
Привітались, як сестрички.

Гедзик гвалт гукає гаву,
Кличе гаву на галяву.
Гава виглянула з ганку,
Гука гедзя на гулянку.

Будували дім бобри,
Замість дому — дві діри.
Видра вдерлася у дім,
Буде жити видра в нім.

Бджілка з джмеликом дзижчать,
Дитинчат дзижчати вчать.
Дзи-дзи-дзи та джи-джи-джи
Як бджола, — і ти скажи.

Йшов журавлик на лужок,
Вбрався в жовтий кожушок.
Кажуть бджілка і жучок:
— Дуже гарний кожушок.

Джерело: <https://mala.storinka.org/скоромовки-для-малят-від-лесі-вознюк.html>

IV. Заключна частина.

1. Гра «Що в мішечку?»

Діти по колу передають різнокольорові мішечки, наповнені *горіхами, квасолею, горохом*. Коли мішечки повернуться до вчителя, діти повинні назвати, які плоди містяться в кожному мішечку.

2. Рефлексія. Вправа «Міцний горішок».

— Хто сьогодні на уроці зумів скуштувати горішка?

- Сьогодні на уроці я дізнався про ...
- Ці знання мені будуть потрібні для ...
- На уроці я працював (працювала) ...

Урок 8. Читання текстів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «ге» та її звукове значення; удосконалити навички читання слів з буквою «ге»; продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати дружні стосунки з товаришами.

Засоби навчання. Конструктор LEGO,
мультфільм «Найсправжнісінька пригода»: <https://www.youtube.com/watch?v=VFQWg-rszfc>
або «Пригоди лісових друзів — своїх друзів бережіть»:
<https://www.youtube.com/watch?v=Dh4nKKhE6BA>.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

- Вправа «Крісло автора».

Діти розповідають про свого найкращого друга; про спільні захоплення та інтереси.

- Гра «Намалюй портрет друга».

Діти працюють у парах. Завдання дітей — словами намалювати друга-однокласника. Один з учнів розповідає, який вигляд має його друг, а інший учень, уявляючи, малює. Потім учні міняються ролями та показують, що в кого вийшло.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Слухання вірша.

Дружба, дружба над усе,
Дружба радість нам несе.
Дружба всім нам дорога,
Дружба жити помага.

Якщо друг у тебе є,
Життя радісне стає.
Разом можна все зробити,
Тож без друга не прожити

Олександр Пархоменко

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114121153/https://abetkaland.in.ua/ya-j-mij-drug-portret-druga/>

2. Перегляд та обговорення мультфільму про дружбу.

Діти переглядають мультфільм «Найсправжнісінька пригода» або «Пригоди лісових друзів — Своїх друзів бережіть».

Запитання для обговорення:

— Яка пригода сталася між звірятами? Чи можна головних героїв мультфільму назвати справжніми друзями? Чому?

3. Вправа «Асоціативний куц».

4. Релаксаційна вправа.

— Покажіть, як ви вітаєтеся з друзями жестами.

5. Оголошення теми та завдань уроку.

6. Робота над текстом «Довга лоза». Стратегія «Передбачення».

- Ознайомлення із заголовком.

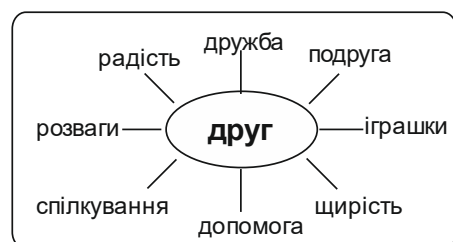
За назвою тексту зробити висновок про напрямок розвитку подій.

— Прочитайте назву твору. Як ви гадаєте, про що йтиметься в тексті? Чи знайома вам така гра?

Хто може бути дійовими особами оповідання?

- Читання тексту вчителем.

— Чи виправдалися ваші передбачення?

- Які емоції викликав у вас цей текст?
- Чи допомогла вам ілюстрація? Як саме?
- Що викликало у вас усмішку?
 - Читання тексту учнями.
 - Аналіз тексту.
- Назвіть героїв цього твору.
- У яку гру вони гралися?
- Чи дружні були діти?
- З чого це видно? Прочитайте речення, яке підтверджує, що дітям було весело.
 - Вправа «Діалог». Робота в парах.
- Розкажіть одне одному про свої улюблені ігри.
 - Вправа «Вхід у малюнок».
- Розгляньте малюнок на с. 14. Уявіть, що ви потрапили до дітей. Де б ви були в малюнку? Хто приєднався б до дітей, які грають у гру «Довга лоза»?

7. Робота над віршем Василя Струтинського «Доброго ранку, промінчику!».

- Чи відповідає малюнок змісту вірша?
- Яка пора року описана у вірші? (*Зима*)
- А яку пору року зобразив художник? (*Літо*)

8. Робота над віршем Людмили Лежанської «Добрий гном».

- Чому гном добрий?
- Кому ви кажете «добраніч»?
- Чи відповідає малюнок змісту вірша?
 - Робота зі словами.
- Дізнайтеся значення слів і вживайте їх у своєму мовленні.

Ліжко — меблі, призначені для снання, лежання. Мають вигляд рами на ніжках із двома спинками, на яку кладуть матрац та постільну білизну.

9. Робота з конструктором. Робота в парах.

Учні складають речення про друга і будують його схему.

10. Гра «Чарівний капелюх».

Діти пишуть свої імена та прізвища на окремих клаптиках паперу. Ці клаптики кладуть у капелюх або коробку, перемішують. Кожен по черзі витягує по одному клаптику. Учні, чие ім'я витягнули і назвали, кажуть добрі слова або побажання. І так — аж до останнього клаптика.

11. Творче завдання.

Учні працюють у парах. Кожна пара має картку з надрукованими словами. Учитель дає завдання, учні виконують їх, використовуючи цеглинки.

— Прочитайте слова. Відшукайте трискладове слово, яке містить у другому складі м'який приголосний звук. (*Школярка*.) Покладіть на це слово синю цеглинку. Відшукайте двоскладове слово, в якому три звуки в другому складі. (*Зошит*.) Покладіть на це слово зелену цеглинку.

Так продовжують, поки не закрийють цеглинками усі слова.

Ма-ши-на	Ши-пши-на
Шко-ла	Са-ша
Шко-ляр-ка	Зо-шит

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Дружнє коло».

Діти стають у коло. Беруться за руки.

— Заплющіть очі. Уявіть у своєму серці вогник добра, ніжності, дружби. Уявіть, як він збільшується, його сила переходить у вашу долоньку, а далі передайте у долоньку того, хто стоїть праворуч.

— Пригадайте, що сьогодні приємного і корисного відбулося, що вам запам'яталося найбільше? Усміхніться один одному. Спробуймо завжди дарувати один одному тільки добро і дружбу.

Урок 9. Звук [г], позначення його буквою «ге». Читання складів, слів і текстів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* навчити артикулювати звук [г], вчити виділяти під час читання важливі за змістом слова, ставити запитання до окремих речень; виробляти орфоепічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до праці.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення гави, гудзики для викладення букви.

Інтеграція. Соціальна, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Знаю — хочу дізнатися — дізнався».

Діти, працюючи за таблицею, можуть чітко уявити інформацію, яку їм потрібно дізнатися, і з'ясувати, чи справдяться їхні очікування наприкінці уроку.

Знаю	Хочу дізнатися на уроці	Дізнався / дізналася

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Прочитайте слова (на дошці чи на екрані):

..ава, ..удзик.

— Як ви гадаєте, які букви пропущені?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Виділення слів зі звуком [г] з вірша.

Гавеня-немовля:

— Ой, — гергоче —

Гронце ягід хочу!

Гава ж кар-р — мовляв:

— Гвалт! Яке там гроно!

Гречна будь, вороно.

Григорій Храпач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/friend.htm>

4. Дослідження мовних явищ (вимова звука [г]).

Після вимовляння звука діти досліджують, що звук [г] — твердий приголосний.

5. Самостійний добір учнями слів з новим звуком. Виділення злиття з ним.

6. Заучування скоромовки зі слів учителя.

Гава кличе до сніданку

Гавенят своїх на ганку.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua>

7. Ознайомлення з буквою «ге».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладення букви з гудзиків. Учитель показує місце букви в касі букв.

Ось дві літери-сестрички,

Мов дві крапельки водички,

Хто абетку добре знає —

Їх одразу розпізнає.

Перша — втне вам Гопака,

Здружить Гуску й Гусака,

Друга — враз як загалгоче:

— Я не Г, а Г! — хихоче.

Тож мерщій берись до вправ,

Не лови, будь ласка, Гав,

Букви ці не переплутуй,

Щоб невігласом не бути.

Мирослав Артимович

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

8. Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ви — гава. Вона літає у дворі. Сіла на виноградну лозу і смакує гроном винограду. Подякувала. Полетіла далі.

9. Робота за підручником (с. 16).

- Слухання вірша.

Галасливі горді гуси
Гелготіли до Ганнусі.
Ганнусенька, хоч маленька,

Годувала їх гарненько,
Гнала прутиком легенько:
— Гел! Гел! Гел! Мої маленькі!

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

Учні викладають стільки цеглинок скільки слів з літерою «ша» почули у вірші.

- **Дискусійна сітка Елвермана або «навуминка» дискусії.**

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, ...	Чи варто маленькій Ганнусі вже працювати?	Ні, ...
ВИСНОВОК		

- Словникова робота.

— Діти, яким одним словом можна назвати *газду і газдиню*? (*Господарі*)

Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів на вибір.

Промовляння ланцюжків звуків.

- Вправа «Прочитай швидко».
- Гра «Склади слова».

Із запропонованих складів утворюють слова *тава, ганок, газда, кава*.

Розгадують ребус: *кава — тава*.

- Читання слів у стовпчиках.
- Читання рукописного речення.
- Робота над текстом. Вправа із «Щоденні 5».

Читання для себе.

Учні в класній бібліотечці обирають собі книгу.

Учитель пояснює, що школярі працюватимуть за правилом «Я читаю для себе! Я можу дізнатися багато цікавого і корисного!»

- Читання для себе (самооцінювання).
 - Я свідомо обираю текст для читання.
 - Я одразу починаю працювати.
 - Під час читання залишаюся на одному місці.
 - Правильно тримаю поставу. Правильно тримаю книгу.
 - Під час читання я перевіряю, чи все розумію.
 - Я використовую стратегії та прийоми для розуміння того, що читаю.
 - Я читаю весь відведений час!
- Вправа «Художники».

— Намалуйте ілюстрацію до частини, яка вам найбільше сподобалася.

Учитель контролює виконання вправи.

III. Заключна частина.

1. Гра «Що в скриньці?».

У скриньці захований гудзик.

Діти по черзі задають запитання вчителю так, щоб відповіддю були слова «так» або «ні».

Зразки запитань: Це шкільне приладдя? (*Ні*.) Це круглий предмет? (*Так*.) Він великий? (*Ні*.)

2. Рефлексія.

— Сьогодні на уроці я дізнався про ...

— Ці знання мені будуть потрібні для ...

— На уроці я працював (працювала) ...

Урок 10. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Гарні газдині».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «ге» та її звукове значення; удосконалити навички читання слів з буквою «ге». Продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до праці.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, картки для читання та складання нових слів.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Ми господарі».

— Діти, ми вже стали друзями, і тому можемо довірити одне одному свої таємниці. Сьогодні я пропоную поділитися тим, як ви вдома допомагаєте своїй родині. А допоможе нам у цьому чарівна паличка, яку ми будемо передавати.

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Упіймай звук».

Кіт облизується ласо —

Гава в дзьобі держить м'ясо.

Ось поклала біля себе,

А коту того і треба.

Подивилась гава вбік —

Кіт за м'ясо та й утік.

А малятам смішно стало:

«Гава гаву упіймала!»

Грицько Бойко

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua>

- Складання нових слів шляхом додавання букв, складів чи заміни букв.

л	у	г	р	а	к	р	і	г	г	р	а	д
п			г			п	и		в	и	н	о
к	а	в	а	в	а	л	я	р	а	н	о	к
г			г			г						

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Вправа «Прочитайте речення».

А_рус росте у саду. О_ірки ростуть на городі. _риби ростуть у лісі.

Звуковий аналіз слова *арус*.

— Вимовте слово *арус*. Поділіть його на склади. У якому складі чуємо звук [г]? Назвіть послідовно всі звуки слова. Позначте слово схематично за допомогою цеглинок.

— Що може рости в саду?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом.

- Робота за малюнком. Прийом «Вхід у малюнок».

— Уявіть себе поряд у малюнку поруч з мамою і донечкою. Як ви гадаєте, що тут відбувається?

Розкажіть.

- Комбіноване читання

Читання учителем тексту.

Спочатку текст читає учитель. Після цього запитусь:

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

- Продовження читання тексту дітьми.

Використання стратегії «Методика взаємних запитань». Робота в парах.

— А зараз об'єднайтеся в пари. Проведемо вправу із «Щоденні 5» — читання з другом. Читайте по черзі текст і ставте одне одному запитання.

Учитель проходить між парами і контролює виконання вправи. Важливо, щоб учні ставили не лише буквальні запитання (Що? Де? Коли?), а й запитання, які стосуються ідей, що не лежать на поверхні (Чому? Що буде далі? Що дає підстави так думати? Як це впливає на наше життя?)

- Словникова робота.

— Від імені маленького Владика подякуйте бабусі Горпині за пошту жилетку.

- Робота над усвідомленням тексту. Гра «Продовжте речення».

Мама рвала ягоди ... (агрису).

Бабуся Горпина пришила до жилетки ... (гудзики).

Галинка плела з бісеру ... (гердани).

Ганнусині гусенятка весело ... (гелготали)

У нас у родині всі гарні ... (газдині).

- Проведення вправи «Крісло автора» для обговорення змісту почутого

Одна дитина (за бажанням) сідає в «крісло автора» і виступає в ролі автора твору (мама, бабусі, Галинки, Ганнусі). Інші діти формулюють запитання за змістом тексту, а «автор твору» повинен відповісти словами, максимально наближеними до тексту.

Обговорення з дітьми, хто такі газдині (на основі тексту).

4. Робота з конструктором. Гра «Не скажу, а покажу». Робота в групах.

Кожна група викладає за малюнками модель слів, які траплялися в тексті (для полегшення роботи можна додати малюнки): *агрис, гердани, газдиня, газда*.

Діти іншої групи повинні відгадати, яке слово викладене.

— Що допомогло швидко відгадати слово? Чи всі слова можна збудувати за допомогою цеглинок? Що легше — будувати чи відгадувати?

III. Заключна частина.

1. Заучування скороговки.

Гуска грає на гітарі,
Гелготить гусак гагарі,

Горобець гука грака,
Гава гатить гопака.

Юрій Кругляр

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://kroxa.org/skarbnichka/skoromovki/guska-grae-na-gitari>

2. Лексична робота.

Учитель називає вислови, учні пояснюють, коли так кажуть.

- Мов гаву ковтнути ... (мовчати).
- Гав ловити ... (нічого не робити, байдикувати, марно витратити час).
- На нього гедзь напав ... (людина нервує).

- Вправа «Міркуй! Відповідай!»

— Коли випаде сніг? (Узимку.)

— Коли настане грибна пора? (Восени.)

— Коли виросте молода трава? (Навесні.)

— Коли достигне агрус? (Улітку.)

— Коли надворі спека? (Улітку.)

— Коли розквітають сади? (Навесні.)

— Коли прилітають снігурі? (Узимку.)

— Коли полетіли у вирій гуси? (Восени.)

3. Рефлексійна вправа «Скринька».

— Які враження від уроку ви покладете в скриньку радості?

— А які — у скриньку подиву, скриньку суму?

Урок 11. Буква «є». Позначення нею звуків [йе]. Позначення м'якості попереднього приголосного і звука [е].

Мета. *Навчальна:* вчити дітей правильно вимовляти звуки [йе] та виділяти їх з різних позицій, будувати звукові моделі, читати склади, слова і речення з новою буквою. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух та уміння доводити свою думку. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. цеглинки LEGO, квасолинки для викладення букв, зображення єнота, зайця.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

«Спіймай настрої». Учні розповідають з яким настроєм вони прийшли до школи.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Зробіть звуковий аналіз слова *Євген*. Чи можемо ми записати це слово? Учні доходять висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Дослідження мовних явищ (вимови звуків [йе]).

— Назвіть послідовно звуки в слові *Єва*. Назвіть кожен склад. Які звуки утворюють перший склад? Позначте їх цеглинками. Назвіть звуки другого складу. Які вони за звучанням? Позначте їх. Вимовте голосний звук першого складу. Якою буквою позначаємо звук [е]? Спробуйте підставити цю літеру і прочитати слово. (*Ева*). Правильно воно звучить? Який звук чуєте перед [е]? Вимовте злито обидва звуки: [йе]. Запам'ятайте, що злиття звуків [йе] позначається буквою «є». Повторіть назву нової літери. Буква «є» на початку слова та після приголосного позначає два звуки. Яка ще літера може позначати два звуки? (*Літера «я»*.)

4. Гра «Ланцюжок».

Єва букву Є шукає,
Каже: «Букви Є немає.»
Обізвалась буква Є:

— Як нема мене? Я — Є!
Прочитай ім'я своє —
Перша буква в ньому — Є!

Мирослав Артимович

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

Учні утворюють ланцюжок слів (називають слова з виучуваними звуками та визначають місце звуків у слові). За потреби вчитель демонструє предметні малюнки.

5. Ознайомлення з буквою «є».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладення букви з квасолинок. Учитель показує місце букви в касі букв.

Хвилинка фантазії.

Місяць, наче буква С,
Придивляється з небес,
Посміхнувся до Славка,

Показавши язика.
Хлопчик крейду дістає
І малює букву Є. (*Ігор Січовик*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/skazki-legendy/413-liter-y-alfavit.html>

Буква Є. Яка ж вона?
Ніби скибка кавуна.

Кавуна маля просило
Двічі скибку надкусило. (*Варвара Гринько*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/rechevoe-razvitie/327-golosni-i-prugolosni-dlya-doshkilmukiv.html>

6. Робота за підручником (с. 18).

- Відгадування загадок.
Смужка темна, хвіст пухнастий,
Любить їжу полоскати

Перед тим, як з'їсти має.
Ну, і хто його впізнає? (*Єнот*)

Світлана та Юрій Ходоси

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/abh_quest.htm

Урок 12. Закріплення звукових значень букви «є». Читання текстів із вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «є» та її звукове значення; удосконалювати навички читання з буквою «є». Вчити виразно читати тексти. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати працелюбність.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, веселка, смужки семи кольорів, картки для диференційованої роботи.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Запам'ятай слова з є».

— Є хто у гаї?

— Є!

Зозуленька кує,

Жайвір гніздечко в'є,

Джерельце срібне б'є.

І сонечко тут є —

Із ліжечка встає.

Григорій Храпач

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/abetka-shkolyarikam-didaktichniy-material-46532.html>

- Парна диференційована робота на картках.

Завдання: знайдіть і прочитайте слова. (*Єва, Євген, Олена, Лесик, Єгор.*)

Є	В	А	И	Л	И
В	И	И	И	Е	Є
Г	И	И	И	С	Г
Е	И	И	И	И	О
Н	И	И	И	К	Р
О	Л	Е	Н	А	И

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Дослідження мовних явищ (вимови звука [e] після м'яких приголосних).

Спостереження за приголосними в словах *синє, заднє*.

— Складіть за допомогою цеглинок звукові моделі слів. Який голосний чуємо в другому складі?

Спробуйте викласти слово з цеглинок.

— Після м'якого приголосного звук [e] позначають буквою «є». Отже, буква «є» після приголосних показує, що вони вимовляються м'яко. Повторіть за мною пари злиттів: *ле — лє, не — нє, те — тє*. Повторіть словосполучення: *лє дощ, третє завдання, синє небо, заднє колесо, могутнє дерево*.

3. Робота над текстом «Завзяті діти».

- Робота за малюнком. Прийом «Вхід у малюнок».

— Уявіть себе поряд із дівчинкою. Як ви гадаєте, що тут відбувається? Розкажіть.

- Комбіноване читання.

Читання тексту вчителем.

Спочатку текст читає учитель. Після цього запитує:

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

Продовження читання тексту дітьми.

- Робота зі словами.

— Від імені своєї мами розкажіть, які у вас завзяті діти або завзята дитина.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання

Просте: Ким пишалася мама?

Уточнююче: Я можу помилитися, але, здається діти допомагали своїм батькам по господарству?

Пояснююче: Чому бабуся раділа?

Творче: Намалюйте словами, як Євгенко майструє клітку для папуги.

Оціночне: Чи люблять у цій родині діти працювати?

Практичне: Кому ви допомагаєте по господарству?

- Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно, адже це все одна сім'я, а в родині всі повинні одне одному допомагати.	Чи потрібно вдома допомагати старшим?	Ні, діти ще малі працювати.
ВИСНОВОК		

4. Робота над скоромовкою.

5. Робота з конструктором. Робота в парах.

Кожна пара складає та будує із цеглинок схему речення.

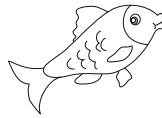
III. Заключна частина.

1. Гра «Пантоміма».

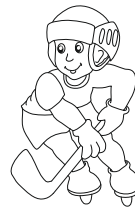
Учні показують рухами слова *вишиває, будує, читає, танцює*.

2. Гра «Що зайве?».

Учні називають слова, визначають «зайве» слово в кожному рядку, пояснюють свій вибір.

Хто?

Що робить?

У першому ряду «зайве» слово *рибка*, тому що в словах *єнот, заєць* потрібно писати букву «є». У другому ряду «зайве» слово *грають*, тому що в словах *малює, співає* потрібно писати букву «е».

3. Рефлексійна вправа «Веселка».

На дошці прикріплена веселка, на парті в кожного учня 7 кольорів веселки. Кожен учень має право вибрати кольорову смужечку таку, відповідно як він (вона) працювали на уроці. Діти прикріплюють смужки до веселки.

Червона смужка — я не міг/не могла, не хотів/не хотіла це робити.

Помаранчева — я хотів/хотіла це робити, але не вдалося.

Жовта — я це робив/робила з допомогою.

Зелена — я це робив /робила, хоча були помилки.

Блакитна — я це робив/зробила, але не відразу.

Синя — я це робив /зробила.

Фіолетова — це було дуже просто!

Урок 13. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Весняні дарунки».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «є» та її звукове значення; удосконалити навички читання слів з буквою «є». Продовжити роботу над розвитком виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення весни, яблунька з яблучками для рефлексійної вправи.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу Вправа «Хвилинка фантазій».

— Діти, заплющіть очі й на хвилинку уявіть, що ви помандрували у весняний ліс. Відчули запах весняних квітів, спів пташок, шум веселого вітерцю. Відкрийте очі. Ви повернулися в класну кімнату.

2. Повторення вивченого матеріалу.

Гра «Упіймай звук».

Кіт облизується ласо —

Гава в дзьобі держить м'ясо.

Ось поклала біля себе,

А коту того і треба.

Подивилась гава вбік —

Кіт за м'ясо та й утік.

А малютам смішно стало:

«Гава гаву упіймала!»

Грицько Бойко

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://www.megaznaika.com.ua/>

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом.

- Робота за малюнком. Прийом «Вхід у малюнок».

— Уявіть себе в малюнку поруч з весною. Про що ви її запитали б? Розкажіть.

- Комбіноване читання

Читання тексту вчителем.

Спочатку текст читає учитель. Після цього запитує:

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

Продовження читання тексту дітьми.

- Утворення словосполучень.

Метелик	стрибає
Коник	літає
Шпак	дарує
Зозуля	виглядає
Весна	кує
Ведмідь	потягається

- Робота зі словами. Збагачення словникового запасу.

— Зробіть комплімент Весні. Назвіть слова, які її характеризують.

- Робота над усвідомленням тексту.

Гра «Продовжіть речення».

- У лузі, дитино, літає барвистий ... (*метелик*).
- А в полі стрибає зелений ... (*коник*).
- Веселі трелі сіренького ... (*соловейка*).
- Ось потягується після зимового сну ... (*ведмедик*).
- Біля ставу вийшли на прогулянку ... (*єноти*).
- Із шпаківні вже виглядає ... (*шпак*).
- На дереві кує ... (*зозуля*).

- Вона веде відлік років старому ...(*дубові*)
- Спасибі тобі, Весно! Як багато краси та добра ти ... (*даруєш*).
- Проведення вправи «Крісло автора» для обговорення змісту почутого

Одна дитина (за бажанням) сідає в «крісло автора» і виступає в ролі автора твору (Автора, Весни, ведмедика, коника, метелика). Інші діти формулюють запитання за змістом тексту, а «автор твору» повинен відповісти словами, максимально наближеними до тексту .

III. Заключна частина.

1. Вправа «Так — ні».

Учні відповідають зеленими і червоними цеглинками.

- У слові *Єва* літера *є* позначає два звуки.
- Соловейко прилітає до нас весною.
- Речення *Зустріла допитлива Єва весну*. складається з 4 слів.
- Сьогодні в нас понеділок.
- Жучка — це кличка тварин.
- У слові *єнот* чотири склади.
- У слові *бегемот* м'який звук *е*.
- До слова *радіє* ставимо питання *що робить?*
- У слові *синє* літера *є* позначає два звуки.

2. Гра «Поясни прислів'я».

- Як дбаєш, так і маєш.
- Труд чоловіка годує, а лінь марнує.

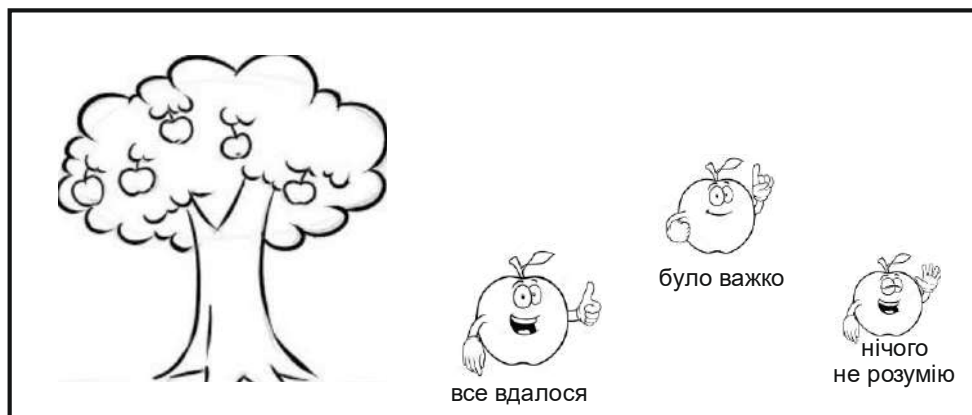
Джерело: <https://web.archive.org/save/http://deti.e-papa.com.ua/prikazki/prikazki-pro-pracu/>

3. Рефлексійна вправа «Яблунька».

Перше яблучко — все вдалося.

Друге яблучко — було важко.

Третє яблучко — нічого не зрозумів.

Урок 14. Звук [ч], позначення його буквою «че». Читання складів, слів з вивченими літерами Робота з дитячою книжкою.

Мета. *Навчальна:* навчити правильно артикулювати звук [ч], читати склади та слова з буквою «че»; поповнювати словниковий запас; сприяти практичному засвоєнню твердої вимови звука [ч]. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух. *Виховна:* виховувати вміння слухати, прищеплювати любов до праці, до природи.

Засоби навчання. Зображення посуду, конструктор LEGO, гудзики, нитки, зображення зеленого та засохлого дерев.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

- Вправа «Відкритий мікрофон».

— Які букви ми вже вивчили? Покажіть їх у касі. Який звук позначає кожна буква? Які ці звуки за звучанням? Назвіть слова з вивченими звуками.

- Перевірка усвідомленості читання.

На екрані демонструється надрукований текст. Учні напівголосно читають його, називають імена гравців.

Весела гра
Єва, Єгор, Євген грали в гру. Єва гукає:
— Гуси, гуси!
— Га-га-га! — Єгор і Євген тікали.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Підготовка до вивчення нової букви.

Виділення звука [ч] з потішки.

Чистить чирик пир'ячко.
Бач, який чистенький!

Чорноока дівчинка
Також чепуренька.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/>

- Спостереження за вимовою звука [ч].

Звертається увага на те, що в українській мові звук [ч] завжди твердий.

- Гра «Піймай звук».

Чисто-чисто у «Чайній»,
У «Чайній» у чарівній.

Черпаха чаювала,
Чаплю чаєм частувала.

Тамара Коломієць

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

- Чистомовки.

Ча-ча-ча — кинь мені м'яча.
Чу-чу-чу — вірш новий учу.

Чи-чи-чи — капусту посічи.
Чі-чі-чі — гарячі калачі.

- Самостійний добір учнями слів.

Учні називають слова з виучуваним звуком у різних позиціях. Послідовне називання звуків у деяких словах.

3. Ознайомлення з буквою «че».

- Позначення звука буквою.

— Звук [ч] позначаються буквою «че». Повторіть назву букви. Буква «че» є велика та мала.

Учитель демонструє картку з літерами. Учні порівнюють їх за формою, розмірами, фантазують, на що схожа буква.

Хвилинка фантазії.

Цілий день я букву **Н**
Доганяв, як кішка мишку.
Наштовхнулася на пенъ

І зламала ліву ніжку.
Ну, тепер не утече
Від погоні буква **Ч**.

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/rechevove-razvitie/327-golosni-i-prugolosni-dlya-doshkilnukiv.html>

Викладання літери з цеглинок, з гудзиків, з ниток, ліплення з пластиліну.

4. Робота за підручником (с.22-23).

- Відгадування загадок.

Є у блюдечка подружка,
Що одне лиш має вушко.
Можеш кралю цю зустріти,
Як захочеш чай попоти. (*Чашка*)

У череві баня, в носі решето,
на голові гудзик,
одна рука й та на спині. (*Чайник*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-posud/>

— Діти, яким одним словом ви можете назвати чашку та чайник? Який посуд ви знаєте?

Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів-відгадок на вибір.

Промовляння ланцюжок звуків у словах-відгадках.

- Читання таблиці складів. Вправа «Прочитай швидко».

Читання складів, які складаються з трьох літер.

- Гра «Склади слова».

Із запропонованих складів утворюють слова *річка, сонечко, тачка*.

- Гра «Букви граються». Робота в парах.

Учитель пропонує поміркувати, які слова утворюються, якщо букви, які позначають голосні звуки, спочатку «підстрибнуть», а потім «зіскочать» униз. Учні читають слова парами:

нічка — річка калач — багач череда — вереда.

- Удосконалення читацьких навичок. Виконання завдань на с. 23.

Читання слів з однаковими частинами.

Робота над чистомовкою.

Читання стовпчиків слів.

Розгадування ребусів: *ручка — річка, пічка — річка*.

Повторення написання великих літер в іменах та по батькові.

- Гра «Утвори пару».

Чабан — овечка, річка — качка, дитина — черевики.

Читання рукописного речення.

5. Робота з дитячою книгою. Валентина Бондаренко «Сюрприз».

Посилання: <https://mala.storinka.org/валентина-бондаренко-сюрприз-зимова-казка-для-дітей.html>

- Стратегія «Передбачення».

Учитель читає заголовок тексту і запитує учнів про що, на їхню думку, йтиметься в тексті. Учні висловлюють свої припущення.

- Діяльність слухання.

Учитель читає першу частину тексту і з'ясовує, чи справдились припущення учнів. Учні роблять припущення на другу частину.

Учитель читає другу частину тексту. Учитель з'ясовує, чи справдились припущення учнів.

Робота зі словами (стіна слів: цвіркун)

Виконання малюнків.

Діти виконують малюнок (за власним вибором).

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно».

Урок 15. Закріплення звукового значення букви «че». Опрацювання тексту «Разом — веселіше».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички читання тексту з буквою «че», працювати над розвитком зв'язного мовлення; формувати практичне уявлення про багатозначні слова. *Розвивальна:* розвивати та прищеплювати навички доброти, ввічливості спілкування з однолітками та дорослими. *Виховна:* виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Зображення сонечка (комахи і небесного світила), підсніжників, аркуші, маркери, схематичне зображення стежки, конструктор LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

- Вправа «Мій друг».

Діти стають у коло, по черзі називають риси характеру, якими володіє їхній друг/подруга, підходять до нього/неї, беруть за руку і виводять на середину кола. Той, кого вибрали, виводить свого друга/подругу і т. д. Може трапитися так, що якусь дитину не вибере ніхто, тоді вчителька бере за руку цю дитину, називає її позитивну рису характеру і стає разом із нею в коло. Так усі діти разом з учителькою створюють велике коло друзів.

— Подивіться, яке велике коло утворилося, і в ньому опинились усі ми. Отже, всі ми — друзі. Поплескаймо в долоні один одному.

2. Закріплення навичок читання складів та слів.

— За далекими морями, за високим горами в місті Казкарія жили герої казок. Хто з вас бачив (чув, читав) казку «Дванадцять місяців»? Куди ходила дівчинка? Що вона хотіла знайти взимку під снігом? Ось і ми з вами пройдемося цією стежечкою. А щоб знайти підсніжники, то вам потрібно виконати завдання, які чекають на цій стежині.

- Перше завдання.

Гра «Склади слово». Робота з конструктором LEGO. Робота в групах.

Із розсипаних складів прочитати слова. Склади записані на цеглинках: со, неч, ко; про, мін, чик.

- Друге завдання.

— Послухайте вірш.

З-за високих пагорбів
Виглядає сонечко.

Стукає промінчиком
У наше віконечко.

Галина Беркита

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/>

— Про що йдеться у вірші? (*Про сонечко.*) Що робило сонечко? (*Промінчиком стукало у віконечко.*)

— Послухайте ще один вірш.

Сонечко вгору повзе по травичці,
Чорний горошок у нього на спинці,
Грає проміння довкола яскраве,
Сонечку сонце всміхалось ласкаве.

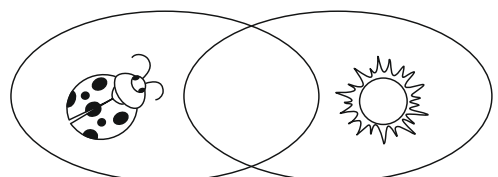
Леонід Лобанов

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/>

— Про кого йдеться в цьому вірші? (*Про сонечко-комаху.*)

— Що ви помітили? (*У віршах йдеться про сонечко. Але в першому — про сонечко, яке світить на небі, а в другому — про комаху. Слова звучать однаково, а означають різне.*)

- Використання стратегії «Діаграма Венна».

Колективно визначають, що спільним є тільки написання слова. Сонечко-комаха маленьке, має червоне (інколи оранжеве) забарвлення з чорними цятками, вміє літати... Сонечко-світило велике, може мати різне забарвлення в різні пори року (і навіть у різні пори доби), яскраве...

- Третє завдання. Гра «Пеньочок». Робота в групах.
У кожному рядку слів є «зайве» слово — пеньочок.
— Прочитайте слова без «зайвого» слова. Поясніть, чому саме це слово вилучено.
 - сонечко, комашка, суничка
 - Артурчик, діти, Марічка
 - чабан, овечка, баранчик

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Четверте завдання. Вправа «Вхід у малюнок».
Учні отримують завдання ввійти в малюнок і послухати розмову сонечка з сонечком.
— Про що вони можуть розмовляти? Складіть діалог у парах.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

Сьогодні на уроці ми закріпимо навички читання літери «че».

3. Робота за підручником (с.24).

- П'яте завдання. Слухання тексту.
Відтворення в пам'яті учнів змісту прослуханого на килимку.
Використання технології «Ромашка Блума».
Орієнтовні запитання:
Просте Про кого розповідається в тексті?
Уточнюоче Я можу помилитися, але, здається два сонечка подружилися.
Інтерпретаційне Чому небесне сонечко чемно привіталося до комашки?
Творче Закінчіть казку на свій погляд.
Оціночне Яку користь приносить комаха сонечко?
Практичне Чи можна влітку довго перебувати на сонечку біля моря?

- Шосте завдання. Читання діалогу (уривок тексту). Робота в парах.

III. Заключна частина.

1. Сьоме завдання. Гра «Так чи ні» (діти відповідають червоними і зеленими цеглинками).

- Слово *Марічка* пишеться з великої літери.
- У слові *сонечко* три склади.
- Сьогодні в нас *субота*.
- *Сонечко* — це комаха.
- Завтра буде вівторок.

2. Робота з метаграмами.

- Відгадайте слова, в яких потрібно замінити певні літери.
 - Замініть у слові *байка* перший звук. (*Чайка, гайка, майка.*)
 - Вилучіть перший звук зі слова *умова*. (*Мова.*)
 - Яке нове слово утвориться зі слова *вереда*, якщо змінити *в* на *ч*? (*Череда.*)
 - Яке нове слово утвориться зі слова *калач*, якщо змінити *к* на *б*, а *л* — *з*? (*Багач.*)

3. Рефлексія.

- От ми і дійшли до підсніжників. Розгляньте ці чудові квіти.
Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, можна заробити багато грошей.	Чи можна рвати підсніжники в лісі та продавати?	Ні, не можна, бо так можна знищити рідкісні рослини.
ВИСНОВОК.		

Урок 16. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Гостини».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання учнів про букву «че» та її звукове значення; удосконаливати навички читання слів з буквою «че»; продовжити роботу над формуванням навичок виразного читання. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до книги, до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення овочів.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Слухання пісні «Їздить трактор по городу».

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=GaXwehRct1M>

— Які овочі згадуються в пісеньці?

2. Повторення вивченого матеріалу.

Гра «Хто чи що?».

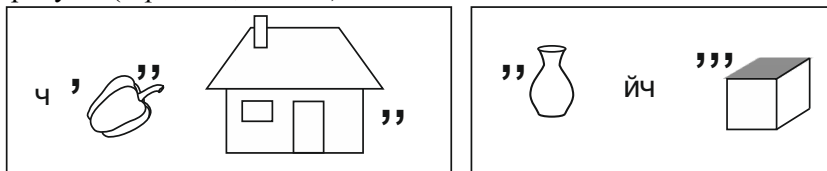
Учитель називає слова, учні показують цеглинками, яке питання ставимо до слова. Перед тим домовляються, що помаранчева цеглинка — назви істот (питання *хто?*) жовта — назви неістот (питання *що?*).

чорногуз	черепашка	силач
чайка	чоботи	чемпіон
білочка	підручник	курча
черговий	чижик	калач
овоч	обруч	піч
трубач	ніч	зайчик

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Розгадування ребусів (*черепашка, зайчик*).

Робота над прислів'ям.

— Прочитайте прислів'я за цифровими підказками. (*Коли ідеш у гостину, бери хліб у торбину*.) Як ви його розумієте?

Посилання: http://kazkar.info/ua/prisl_v_ua_pro_gostini/

3. у	2. ідеш	6. хліб
	5. бери	8. торбину.
1. Коли	7. у	4. гостину,

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом «Гостини» (с. 25).

- Первинне сприймання тексту (читання вчителем).

— Про кого йдеться в тексті?

- Підготовка до самостійного читання.

Учні вчаться швидко читати спроектовані на екран чи надруковані на дошці слова:

гостинчик	смачний	розкласти
дарунки	величезний	зачекалися
частування	запашний	побачимося

— Прочитайте пошепки всі слова. Прочитайте слова, до яких ставимо питання *що?*; *який?*; *що робити?*. Яке питання ставимо до слова *побачимося?* А до слова *зачекалися?* Прочитайте близьке за значенням слово до слова *дарунки*. Прочитайте всі слова з буквою «че».

— Прочитайте слова першого стовпчика спочатку повільно, далі — швидко, дуже швидко. Прочитайте слова першого і другого стовпчика.

— Вчимося читати слова з різною інтонацією: слова з буквою «че» наче запитуємо, інші — радісно виголошуємо.

- Самостійне напівголосне читання.

— Підготуйтеся читати текст так, щоб приємно було слухати другові / подрузі.

- Вправа із «Щоденні 5». Читання для друга. Робота в парах.

Учитель нагадує, що школярі працюватимуть за правилом «Ми разом практикуємось! Чому? Щоб краще читати! Щоб краще розуміти прочитане!»

- Читання для когось (самооцінювання і взаємооцінювання).
 - Ми гарно і дружно працюємо разом.
 - Ми одразу починаємо працювати.
 - Наші очі дивляться в книгу.
 - Ми читаємо по черзі (абзац чи сторінку).
 - Під час читання ми залишаємося на одному місці.
 - Ми контролюємо свій голос під час читання.
 - Ми допомагаємо один одному зрозуміти прочитане.
 - Ми читаємо весь відведений час!

Учитель проходить між парами і стежить за правильністю виконання вправи.

- Читання в особах.
- Виконання завдань.

— Яку назву має текст?

— Мені сподобалося в тексті...

— Мені не сподобалося в тексті...

- Словникова робота.

Учні працюють у парах. Виконують завдання на картках.

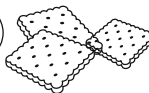
Зразок картки:

Допишіть слова в реченнях. З'єднайте лінією підписи та зображення.

Якось Зайчик пішов у гості до _____.

Зайчик приніс ____, ____, ____, ____.

Спробуємо запашний чай з _____.

- Вправа «Крісло автора».

Дитина сідає на крісло. Від імені (автора, черепашки, зайчика) відповідає на запитання учнів.

4. Робота з конструктором. Гра «Картинки з твору». Робота в групах.

Кожна група викладає за малюнками звукову модель слів *кабачок*, *капуста*, *морква*. Діти іншої групи повинні відгадати, яке слово викладене.

— Чи всі слова можна збудувати за допомогою цеглинок? Про що не згадується в тексті?

III. Заключна частина.

1. Вправа «Овочі».

— Де ростуть овочі?

— Назвіть овочі червоного кольору. (*Помідори, перець, редиска.*)

— Жовтого. (*Помідори, перець, диня, гарбуз.*)

— Назвіть овочі зеленого кольору. (*Огірки, перець.*)

— Помаранчевого. (*Морква, гарбуз.*)

2. Рефлексійна вправа «Подумай і скажи».

— Які враження від уроку? Що нового дізналися? Де ці знання можна застосувати?

Урок 17. Звуки [ц], [ц'], позначення їх буквою «це». Читання складів, слів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* вчити правильно артикулювати звуки [ц], [ц']; виробляти орфоспічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до читання.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення цибулини та перцю, олівці, пластилін, квасоля, гудзики.

Інтеграція. Соціальна, здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Прочитайте слова:

. ирк	крини . я	пале . ь
. укор	води . я	кіне . ь
. укерка	лиси . я	молоде . ь

Діти доходять висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Підготовка до вивчення нової букви.

Виділення звуків [ц], [ц'] зі слів-відгадок.

Білий камінь у воді тане. (*Цукор*)

Смачненька, маленька,

Малим дітям солоденька. (*Цукерка*)

Без рук, без ніг, тільки з рогами,

А ходить попід небесами. (*Місяць*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://www.lvivpost.net/suspilstvo/n/22643>

- Дослідження мовних явищ .

Розрізнення звуків на слух. Віднесення звука [ц] до приголосних твердих, а [ц'] — до приголосних м'яких.

Вимовляння пар звуків: *ца — ця, цо — цьо, цу — цю, ци — ці.*

- Гра «Впізнай [ц] чи [ц']».

В осоці Цвіркун Цвіркоче,
Розбудити діток хоче,
А малята рано-вранці сплять.

І синицям на осиці
Ранком теж уже не спиться,
А малята рано-вранці сплять.

Цуцик з'їв смачне реберце,
Хлепче воду із Цеберця,
А малята рано-вранці сплять.

На Цямрині горобці
Цвірінчать — гучні співці,
А малята рано-вранці сплять.

— Цитьте! — просить їх матуся, —
Дайте виспатись Мартусі,
Бо малята рано-вранці сплять!

Лиш коли Цілюще сонце
Кине промінці в віконце —
Сон тоді тікає від малят.

Мирослав Артимович

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

5. Самостійний добір учнями слів з новими звуками. Виділення злиття з ним.

Учні називають слова з новими звуками, визначають місце звуків у слові. Окремі слова ділять на склади, називають наголошений склад.

6. Заучування скоромовки зі слів учителя.

Цоки-цоки-цок копитця,
Це цапок йде до криниці.

Працьовитим цапеняттям
Принесе водиці тато.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://www.lvivpost.net/suspilstvo/n/22643>

7. Ознайомлення з буквою «це».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладання букви квасолинками, гудзиками, цеглинками конструктора. Учителю показує місце букви в касі букв.

Хвилинка фантазії.

8. **Релаксаційна вправа.**

— Уявіть, що ви — синиці і горобці. Вони літають. Сідають, то на одну гілку, то на іншу.

9. **Робота за підручником (с. 26-27).**

- Відгадування загадок.

Гарна панна,
Гарно вбрана.
Хто її розбере,
Той від неї плакати буде.

(Цибуля)

Є солодкий, є гіркий,
Різні форми має.
Є худий, а є товстий,
Кожний його знає!..

(Перець)

Джерела: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/harna-panna-harno-vbrana.htm>
<https://dovidka.biz.ua/ukrayinski-zagadki-pro-ovochi/>

— Діти, яким одним словом ви можете назвати цибулю і перець? (Городина.) Які овочі ви знаєте? Що можна приготувати з овочів? Чим вони корисні? (Морква покращує зір. Цибуля та часник знищують бактерії.)

Промовляння ланцюжків звуків. Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів-відгадок на вибір.

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова». Із запропонованих складів утворюють слова *вулиця, танці, праця, цибуля*.

Гра «Утвори слово з пропущених букв». Спочатку визначають які букви пропущені в словах, за цифровими підказками утворюють слово *сонце*.

Читання рукописного речення.

- Читання слів на с. 27.

Розглядають стовпчики-пірамідки. Визначають, що праворуч у кожному стовпчику однакові останні склади. Учителю пояснює, що це вправа на розширення кута зору. Учні необхідно зосередити погляд на крапці й охопити поглядом склад ліворуч (*ки*) і склад праворуч (*ця*). У наступних рядках відстань між складами збільшується, читати важче. Вправа буде ефективною тільки за умови, що погляд спрямований на крапки.

Відтак опрацьовують слова в променеподібних таблицях. Важливо з'ясувати, чи всі слова зрозумілі школярам.

Робота над ребусом. (Ранець)

10. **Щоденні 5. «Читання для себе».**

Самостійне читання чистомовки.

11. **Словникова робота.**

Читають пари слів: *відро — відерце, цебро — цеберко*.

— Поміркуйте, коли можна кажемо слово *відро*, а коли — *відерце*. Складіть речення з цими словами.

12. **Щоденні 5. «Читання для когось».**

Робота над скоромовкою «Подарунок». Робота в парах.

III. **Заключна частина.**

- Добір слів, близьких за значенням.

На дошці надруковані два стовпчики слів. Учні читають їх, з'єднують лініями синоніми.

Цуценя	труд
Праця	відро
Цebro	песик

- Рефлексія. Вправа «Продовж речення».

— Сьогодні на уроці ми дізналися про ... Ці знання мені будуть потрібні для ... На уроці я працював (працювала) ...

Урок 18. Читання віршованих текстів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички читання віршів з буквою «це», працювати над розвитком зв'язного мовлення. *Розвивальна:* розвивати та прищеплювати навички доброти до домашніх тварин. *Виховна:* виховувати вміння слухати.

Засоби навчання. Зображення сонечка, аркуші, маркери, конструктор LEGO, паперові долоньки.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Мій домашній улюбленець».

Діти стають у коло, по черзі називають риси характеру, якими володіє їхній домашній улюбленець.

2. Закріплення навичок читання складів та слів.

— Кожний з вас дуже любить своїх чотирилапих друзів. У нашого Мудрунчика живе багато домашніх тварин, а от яких — спробуйте відгадати.

Відгадування загадок.

Хто з хвостиком і з вушками,

В кого лапки з подушками?

Як ступа, ніхто не чує,

Тихо крадучись, полює.

І маленькі сірі мишки

Утікають геть від... (*Кішки*)

Як веселка кольоровий,

Має здібності до мови.

Він стояв хвостом махав.

— Хто такий? — питаю.

— Гав!

І відтоді, всім скажу,

Я із Гавом тим дружу! (*Собака*)

Слово птахи лиш скажіть,

Він його повторить вмить. (*Пануга*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/vin-stoyav-khvosom-makhav.htm>

3. Анаграма.

Назвіть букви, надруковані на дошці. Переставте їх так, щоб утворилася назва домашньої тваринки.

я ц к и

киця

4. Робота з конструктором LEGO.

Учні виконують звуковий аналіз слова *киця*.

Вправа «Асоціативний куш».

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Вхід у малюнок» (підручник, с. 28).

Учні отримують завдання «ввійти» в малюнок.

— Що побачила киця у вікні? Складіть діалог у парах.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми закріпимо навички читання слів з літерою «це».

3. Робота за підручником.

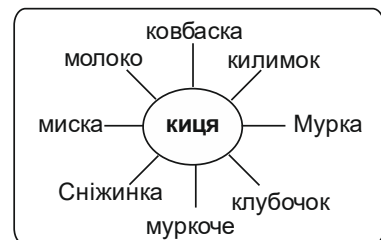
- Відгадування загадки Валентини Кравець.

Читання вчителем.

Читання учнями.

— Скільки речень у загадці? (*П'ять.*) Прочитайте слова з літерою «це». Скільки їх? (*Три і слово-відгадка.*) Прочитайте, які дії виконує киця. (*Мружиться; любить заглядати, полякати, поласувати; дрімає; співає.*)

- Гра «Знайди зайве».

Урок 19. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Справжні друзі».

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів читати зв'язні тексти, відповідати на запитання по змісту прочитаного; продовжувати формувати навички звуко-буквеного аналізу слів. *Розвивальна:* розвивати пізнавальні інтереси. *Виховна:* виховувати любов до тварин, до дружні стосунки з однолітками.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення цуцика, киці, маска киці.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Слухання пісні «Дружба» (слова Леоніда Солонька, музика Назара Савка).

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=dTM-2i7nlzc>

— Хто ваш друг?

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Утвори слова».

Добір складів, читання утворених слів.

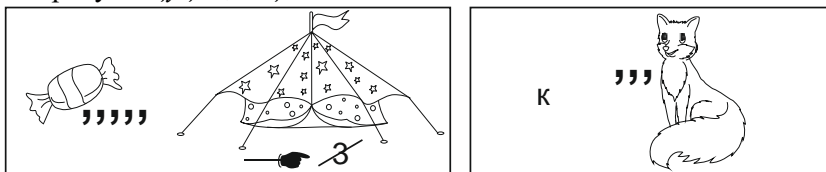
ци		глина		
це			на	
ці			буля	кор
цу			пок	ган
ца		керка	цик	каво

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Розгадування ребусів.

Учні розгадують ребуси: *цуцик, киця*.

- Робота над прислів'ями.

— Складіть і прочитайте прислів'я. (*Без вірного друга — велика туга. Біда друзів випробовує.*) Як ви їх розумієте?

3. друга —	1. Без	4. велика	1. Біда
5. туга.	2. вірного	3. випробовує.	2. друзів

Джерело: https://web.archive.org/save/http://kazkar.info/ua/prisl_v_ya_pro_gostini/

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над текстом «Справжні друзі» (с. 29).

- Стратегія «Передбачення».

Один з видів передбачень — за назвою тексту зробити висновок про напрямок розвитку подій.

— Прочитайте назву тексту. Кого ми називаємо «справжніми друзями»?

Стіна слів: *справжні друзі*.

— Чи зустрічалися ви з такими людьми? Приємно з ними спілкуватися? Як ви думаєте, які події будуть описані?

- Перегляд ілюстрації до тексту.

— Хто зображений на малюнку? Який вираз на їхніх мордочках?

- Читання тексту вголос дітьми. Відтворення змісту прочитаного.

Урок 20. Буква «ю», позначення нею звуків [йу]. Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* навчати дітей правильно вимовляти звуки [йу] та виділяти їх з різних позицій, будувати звукові моделі, читати склади, слова і речення з новою буквою. *Розвивальна:* розвивати вміння зіставляти малюнки й речення, самостійно будувати діалог на задану тему. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, олівці, квасолинки, пластилін для ліплення букв, зображення юрка (пташки) та юни (квітки).

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Діти стають у коло.

— Поміняйтеся місцями ті, хто сьогодні, йдучи до школи, віталися зі знайомими. А тепер ті, хто бачив птахів; хто йшов до школи з веселим настроєм; хто любить шоколад; хто має домашніх тварин; хто має справжніх друзів; у кого сьогодні день народження.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Дослідження мовних явищ (вимови звуків [йу]).

— Назвіть послідовно звуки в слові *Юля*. Назвіть кожен склад. Які звуки утворюють перший склад? Позначте їх цеглинками. Назвіть звуки другого складу. Які вони за звучанням? Позначте їх. Вимовте голосний звук першого складу. Якою буквою позначаємо звук [у]? Спробуйте підставити цю літеру і прочитати слово. (*Уля*). Правильно воно звучить? Який звук чуєте перед [у]? Вимовте зліто обидва звуки: [йу]. Запам'ятайте, що злиття звуків [йу] позначається буквою «ю». Повторіть назву нової літери. Буква «ю» на початку слова та складу позначає два звуки. Які ще літери можуть позначати два звуки?

4. Гра «Ланцюжок».

Учні утворюють ланцюжок слів (називають слова з виучуваними звуками та визначають місце звуків у слові. За потреби вчитель показує предметні малюнки).

— Юро, Юро, до роботи! —

— Юра — ложкою до рота.

— Юро, Юро, як це так?

— Юра каже: — Маю смак! —

— Юру всі сусіди знають,

— «Юшкоїдом» прозивають.

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

— Викладіть стільки цеглинок, скільки разів згадується ім'я *Юра*. З якої літери ми напишемо це слово? Чому? Складіть речення про Юру. Побудуйте із цеглинок схему речення.

5. Ознайомлення з буквою «ю».

Демонстрування картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладання букви з квасолинок, цеглинок LEGO, з олівця та гудзиків, ліплення з пластиліну. Учитель показує місце букви в касі букв.

- Хвилинка фантазії.

Букву **Ю** я впізнаю —

Трохи дивна буква **Ю**:

— Як зробити букву **Ю**,

Здогадавсь, Іванку?

Нібито до ясена

Буква **О** прив'язана. (*Ігор Січовик*)

— Букви **І** та **О** приб'ю

На коротку планку. (*Варвара Гринько*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/rechevoe-razvitie/327-golosni-i-prugolosni-dlya-doshkilmukiv.html>

- Вивчення скоромовки.
Юрта на снігу стоїть,
Юшка на вогні кипить.

*Юрко та Юля юшку смакували,
Яку зварив зі шуки дід Юхим,*

*Юначі очі радістю сіяли:
Палала ватра й розстеляла дим.*

Мирослав Артимович

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://www.lvivpost.net/suspilstvo/n/22643>

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

— Назвіть імена, які почули у вірші.

6. Робота за підручником (с. 30)

— Діти, яким одним словом ви можете назвати Юлю і Юру? (*Діти*) Які ще імена з літерою «ю» ви можете назвати?

Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів-імен на вибір.

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова»: *лікую, міркую, вмиваю, вливаю.*

Читання слів у променеподібних таблицях.

- Використання інтелект карт¹.

*Ллється вечоровий спів
Поміж парків та полів,*

*Звеселяє сад й лісок
Голосистий птах ... (Юрок)*

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/zagadki/398-zagadky-pro-ptahiv.html>

— Чи бачили ви птаха юрка? Розгляньмо пташку і послухаймо її спів.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=7YTJZz7-kHI>.

Читання речення про юнону.

- Гра «Відшукай слова» (с. 31).

Серед букв, записаних у рядок, відшукують слова *Юра, юшка, юнга, юрок.*

- Робота над тестом «Ділова розмова друзів».

Стратегія «Передбачень».

— Прочитайте назву тексту. Яку розмову, на вашу думку, називають діловою?

— Чи доводилося вам вести ділову розмову? Як ви гадаєте, які події будуть описані в тексті?

- Розгляд ілюстрації до тексту.

— Хто зображений на малюнку?

Читання тексту вголос дітьми. Відтворення змісту прочитаного.

— Пригадайте, як називається розмова двох осіб. (*Діалог.*) Чи можемо назвати прочитаний текст діалогом? Чому? Назвіть дійових осіб діалогу. Яка подія має відбутися? Подумайте, які почуття потрібно передати під час читання цього слів Юстинки і Юрасика.

- Складання діалогу. Робота в парі.

— Складіть діалог про день народження однокласника/однокласниці.

- Читання рукописного речення.

— Прочитайте рукописний текст. Дайте пораду Юлі, як доглядати за рослинами.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Капелюшки де Боно»

Учитель бере жовтий капелюшок.

— Що корисного для себе ви взяли з сьогоднішнього уроку?

¹ Детальніше про методику створення інтелект-карт можна дізнатися за посиланням <https://naurok.com.ua/post/intelekt-karta-mistectvo-misliti-shirshe>.

Урок 21. Буква «ю», позначення нею м'якості попереднього приголосного і звука [y]. Робота з дитячою книжкою.

Мета. *Навчальна:* дати дітям уявлення про вживання букви «ю» на позначення м'якості приголосних у сполученні з голосним [y]. Вчити розрізняти на слух та за артикуляційними особливостями тверді й м'які приголосні звуки. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух та вміння доводити свою думку; вміння зіставляти малюнки й речення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, олівці, гудзики, пластилін для викладання букв, зображення квітів (люпин, тюльпан), на рефлексійну вправу ромашки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

2. Закріплення знань.

Повторення відомостей про звуки й букви. Робота із цеглинками.

— Які з вивчених букв можуть позначати два звуки? Коли букви «я», «ю», «є» позначають два звуки? Назвіть слова з такими буквами. Зробіть звуковий аналіз цих слів.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Із малої цибулини
Виріс весняної днини,
До нарциса привітався
Та на грядці запишався. (Тюльпан)

Джерело: https://web.archive.org/save/http://kazkar.info/ua/zagadki_pro_kv_ti/

— Зробіть звуковий аналіз слова *тюльпан*. Скільки звуків позначає буква «ю»?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Дослідження мовних явищ (вимови звука [y]).

Спостереження за приголосними в словах *тюльпан*, *люпин*.

— Складіть за допомогою цеглинок звукові моделі слів. Який голосний чуємо в першому складі?

Спробуйте викласти слово з цеглинок.

— Після м'якого приголосного звук [y] позначають буквою «ю». Отже, буква «ю» після приголосних показує, що вони вимовляються м'яко. Повторіть за мною пари злиттів: *лу* — *лю*, *су* — *сю*, *ну* — *ню*, *цу* — *цю*, *зу* — *зю*, *ту* — *тю*.

4. Робота за підручником (с. 32).

— Яким одним словом ви можете назвати *тюльпан* і *люпин*? (*Квіти*) Як вимовляємо перший звук у цих словах? (*М'яко*.)

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Робота над ребусом. Розгадують слово *любісток*.

Читання слів у променеподібних таблицях.

- Використання інтелект карт (*люстра*, *люстерко*, *тюлень*, *тюльпан*, *калюжа*, *калюжниця*).

Ллється вечоровий спів
Поміж парків та полів,
Звеселяє сад й лісок
Голосистий птах ... (*юрок*).

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/lyetsya-vechorovyy-spiv.htm>

- Робота над скоромовкою.

5. Робота з дитячою книгою. Використання інтелект карт.

Слухання оповідання Миколи Колесникова «Двічі поливав».

— Дерево — це краса! Це — чисте повітря! Це — життя! — пояснює вчителька. І якщо кожен посадить і виростить хоча б одне дерево, то незабаром наше місто стане квітучим садом... Завтра, діти, ми будемо саджати дерева.

...Минуло літо, настала осінь. На уроці природознавства вчителька сказала:

— Сьогодні ми з вами знову підемо садити дерева. Але спочатку мені дуже хотілося б довідатися, як ростуть ваші деревця, що посадили ми навесні.

— Васильку, розкажи, росте твоє деревце?

— Росте! Я його двічі поливав.

— Коли?

— Уранці та ввечері! Щодня, — відповів Василько.

Вчителька похвалила Василька. А тоді запитала Михайлика:

— А як твоє деревце?

— Засохло, — опустивши додолу очі, відповів Михайлик.

— Ти що, не поливав його?

— Поливав, і теж двічі! Один раз у квітні, як посадив, а другий раз, як ішов на канікули.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://narodna-osvita.com.ua/25-mikola-kolesnikov-dvch-polivav.html>

Учитель демонструє два дерева: зелене і засохле. Два хлопчики — працюючий (поливає дерево) та ледар.

- Вправа «Мікрофон».

— Чи дотрималися хлопці правил догляду за рослинами? Яких правил догляду не виконав Михайлик? До чого це призвело? Чому оповідання називається «Двічі поливав»? Подумайте, де деревце Василька, а де деревце Михайлика. Що ви порадили б хлопчикам?

III. Заключна частина.

1. Вправа «Продовжити речення».

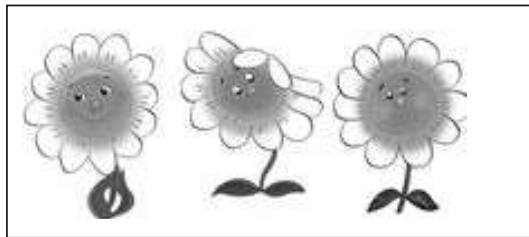
- Я був/була в лісі, там ростуть ...
- Я був/була в саду, там ростуть ...
- Я був/була на городі, там ростуть ...

2. Рефлексійна вправа «Ромашка».

На парті в кожного учня лежать квіточки.

— Оберіть квіточку, відповідно до вашої активності, старанності та уважності на уроці.

- Сподобався урок.
- Не сподобався урок.
- Сказати важко.

Букварний період (письмо)

Урок 1. Написання рядкової букви *ш*, великої букви *Ш*.

Мета. *Навчальна:* навчати учнів правильно аналізувати структуру букв, малу та велику букви, писати рядкову і велику літери *ш*, *Ш*, склади, слова з ними. *Розвивальна:* розвивати вміння читати рукописні слова, увагу, вміння порівнювати рукописні та друковані, великі та малі літери, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися, бережливе ставлення до свого здоров'я.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, нитки для в'язання.

Інтеграція. Соціальна, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу до роботи.

Захотілося читати сові,
Та згубились окуляри у траві.
А без них не побачить сова
Надруковані у книжці слова.

Гей, мурахи, серед листя і трави
Віднайдіть окуляри для сови.
А за це вам буде краща з нагород —
Довга казочка із низкою пригод.

Вадим Крищенко

Джерело: https://web.archive.org/web/20190114132912/http://chytanka.com.ua/ebooks/index.php?action=url/view&url_id=1266

— Мурахи швиденько знайшли окуляри в траві. А за це сова запросила їх у казочку з пригодами. Мурахи, дружні комахи, запросили і нас, учнів першого класу. Готові до пригод? Тоді — в дорогу!

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого на уроці читання про звук [ш].

- Пригода перша. Гра «Упіймай звук [ш]».

— Яку букву вчили на уроці читання? Який звук вона позначає?

В кімнаті за шторою шафа стоїть,
У шафі чистенький одяг лежить.
Є там шуба, шарф, штани —
Гарно складені вони.

Шість шкарпеток, шапки дві —
Шерстяні всі і нові.
В мене скрізь порядок тут,
Я шаную мамин труд.

Жанна Вовк-Черемух

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_vovk.html

— Які слова зі звуком [ш] запам'ятали? Який цей звук за звучанням? Назвіть ланцюжок звуків у слові *шафа*. За допомогою цеглинок LEGO викладіть моделі слів *штора*, *штани*.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Пригода друга. Відгадування загадок.

Не боїться лютих зим,
Хутром вкриє нас густим. (*Шуба*)

На голову вдягаємо,
Вушка захищаємо. (*Шапка*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-odyag/>

— Чи всі слова ми можемо прочитати? А записати? Чому?

III. Вивчення нового матеріалу. Виконання завдань у прописах (с. 3).

1. Презентація букв.

- Пригода третя.

Розгляд рядкової рукописної букви *ш*, великої букви *Ш*.

2. Пальчикова гімнастика.

- Пригода четверта.

Покласти олівець між вказівним, середнім і безіменним пальцями. Крутити олівець, передавати його з одного пальця на інший.

Олівець в руці катаю,
Поміж пальчиків кручу,

Неодмінно кожен пальчик
Буть слухняним я навчу.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/palchikova-gimnastika-veseli-p-yatihvilinki-dlya-molodsho-shkoli>

3. Демонстрування і пояснення написання рядкової букви ш.

— Мала буква ш — це три прямі похилі палички із заокругленням унизу. Заокруглення першої та другої паличок доводимо до верхньої рядкової лінії і, не відриваючи руки, пишемо наступну, яка спочатку йде по вже написаному. Пишемо під лічбу *раз-і, два-і, три-і*.

До якої букви подібна буква ш?

4. Викладання з в'язальних ниток рядкової букви ш.

5. Письмо рядкової букви ш.

6. Пояснення написання великої букви Ш.

— Велика буква складається з трьох прямих подовжених паличок із заокругленнями. Починаємо писати нижче від міжрядкової лінії, ведемо вгору праворуч, заокруглюємо під міжрядковою лінією і ведемо подовжену паличку вниз (як у великих *И, Й*). Біля нижньої рядкової заокруглюємо праворуч і ведемо похилу лінію вгору до міжрядкової. Не відриваючи руки, пишемо ще дві прямі похилі подовжені палички із заокругленнями унизу. У верхній частині, над рядком, вони закривають лінії заокруглення. Пишемо під лічбу *і-раз-і, два-і, три-і*.

7. Письмо великої літери Ш.

8. Письмо складів, слів за зразком.

- Пригода п'ята. Вправа «Квест».

— Промовте слово. Назвіть перший і другий звуки. Якими буквами потрібно позначити їх на письмі? Запишіть ці буквосполучення.

6		
шість	шестерня	шоколад

Запис складів *ші, ше, шо*.

- Пригода шоста.

— Відгадайте загадку.

Чистенькі віконця
Сміються до сонця.

Діточки довкола.
Наша люба ... (*Школа*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/zagadki/478-zagadky-pro-shkolu.html>

— Згадайте ім'я, яке складається з двох складів, перша буква *Ш*, остання — *а*. (*Шура*). Запишіть у прописах слово *Шура*.

9. Мовно-логічне завдання.

- Пригода сьома.

Складання речення з поданих слів. (*Зозуля закувала — пора льон сіяти.*)

III. Заключна частина.

1. Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

- Пригода восьма.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Зразок. Роль — буква ш. Аудиторія — першокласники. Формат — записка. Тема — подяка.

Зразок міні-тексту:

Дякую вам, першокласники, за те, що так старанно мене писали у своїх зошитах.

2. Рефлексія. Вправа «Інтерв'ю для Сови».

- Пригода дев'ята.

— Які пригоди ви запам'ятали? Що нового дізналися? Яка пригода найбільше сподобалася? Для чого вам це потрібно? Які поради ви дасте собі? Що ви порадили б своїм однокласникам?

Урок 2. Закріплення вмінь писати букву Ш.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння правильно писати склади, слова з буквою «ша». *Розвивальна:* розвивати дрібні м'язи рук, м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення, вміння читати рукописні слова, розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати охайність, уважність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, гудзики, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

2. Знаю — Хочу знати — Дізнався / дізналася.

Учитель просить дітей назвати, що вони вже знають про букву «ша» (*буква позначає твердий приголосний звук; є велика і рядкова; може стояти на початку, усередині чи в кінці слова...*). Ставить позначки (наприклад, +) у таблиці. Називають, що хотіли б дізнатися про букву «ша» (*наприклад, чи є назви міст, які починаються цією літерою, які тварини «дружать» з нею...*). У кінці уроку заповнюють останню колонку.

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася
+		

3. Викладання з гудзиків букви ш.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Як ви гадаєте, чи всі діти навчилися гарно писати букви *ш, Ш*? Що потрібно зробити, щоб ви вміли ще краще писати слова з буквами *ш, Ш*?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика

Долоні розгорнуті на себе, великі пальці переплетені — голівка птаха. Інші зімкнені пальці — крила. Швидко помахати ними.

Горобцю казала кішка:

— Понявчи зі

мною трішки.

Та він знай собі —

Цвірінь!

А нявчати йому лінь.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/palchikova-gimnastika-veseli-p-yatihvilinki-dlya-molodsho-shkoli>

4. Робота в прописах.

- Написання складів *Шо, Ше*.

Учитель називає назви міст Шостка, Шепетівка, прізвища Шостак, Шевчук. Колективно з'ясовують, що назви міст і прізвища пишуться з великої букви. Називають перший і другий звуки в кожному слові, букви, якими позначаються ці звуки. Записують у прописах склади.

- Гра «У крамниці».

Ситуація: продавцеві потрібно розкласти товар (літери) на полицки. Спочатку потрібно «викласти» рядкові літери з обидвох візочків, а потім — великі. Порівняти літери (які однакові елементи). Назвати інші букви з такими елементами.

- Списування речення.

Учні читають речення, подане рукописними літерами (*Школа — наш дім*), записують його у вільному рядку.

- Мовно-логічне завдання «Утвори слова за зразком».

Після розгляду і порівняння малюнків (один предмет — два предмети) проводять дослідження, як змінюється слово. Доповнюють пари слів:

1 кошик — 2 *кошки*

1 *шишка* — 2 *шишки*

5. Фізкультхвилинка.

Тут трава росте висока,
Тут стежинонька вузька.
Вище руки, вище ноги —
Не проста у нас дорога.
А тепер ідемо боком —

Із підскоком, із підскоком.
Походили на носочках,
А тоді на п'ятах.
Випростали добре спини
І звели лопатки.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://myvchytel.dp.ua/index.php/uchytelska/54-fizkultkhylynky-dobirka>

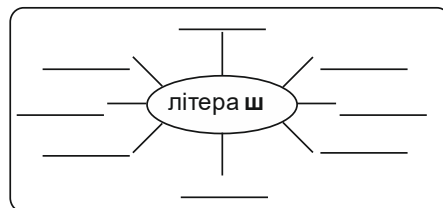
6. Виконання завдань у зошитах без друкованої основи.

- Творче списування.
— Уставте літеру *ш*.
.ип.ина — лікарська рослина. Тимі. рвав .ип.ину.
- Списування речення з Букваря (с. 4)

7. Вправа «Асоціативний куц». У яких словах ховається літера?

У кожної дитини картка (аркуш паперу в косу лінію).

На рядочках діти вписують слова з літерою «ша». З цеглинок LEGO викладають звукову модель одного слова (на вибір).

8. Гра «Гном і пірамідка». Робота на картках.

— У Гнома розсипалася пірамідка. Допоможіть йому зібрати кільця зі словами.

У дітей різнокольорові картки із записаними рукописними словами *шпак, штани, шия, школяр*.

— Яке кільце потрібно покласти на основу пірамідки? (*Найбільше.*) Яке слово на ньому написано? (*Школяр.*) Кільця з якими словами потрібно покласти потім? (*Штани, шпак, шия.*) Отож прочитайте слова так, як вони розмішуватимуться згори донизу. (*Шия, шпак, штани, школяр.*)

— Що цікавого ви помітили? (*У словах збільшується кількість букв. Усі слова починаються літерою «ша».*)

Поради та хитрощі. Можна запропонувати дітям самостійно обрати правила, за якими вони під

III. Заключна частина.

1. Метод «Біном фантазії».

— Назвіть два слова, у яких пишеться літера «ша». Складіть усно речення, у якому б уживалися ці два слова.

2. Вправа «Синквейн».

Перший крок — назва теми (одне слово) (*літера*).

Другий крок — опис теми у двох словах (*слова з «ша»...*).

Третій крок — рядок опису дій в рамках даної теми (три слова) (*порівнювали, знаходили, дописували*).

Четвертий крок — фраза з чотирьох слів, яка показує відношення до даної теми (*Написання слів з літерою «ша»*).

Останній крок — синонім, який показує суть теми. (*На уроці навчилися писати слова з літерою «ша»*).

Урок 3. Повторення правил з'єднання вивчених букв. Списування слів, речень.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння правильно з'єднувати вивчені букви, списувати слова, речення, подані рукописним шрифтом. *Розвивальна:* розвивати дрібні м'язи рук та м'язову пам'ять дітей, увагу, логічне мислення. *Виховна:* виховувати старанність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

Щедро усміхається
Сонце золоте.
З усіма вітається:
Здра-стуй-те!

Усміхайся весело
Друзям ти,
Зич усім здоров'ячка,
До-бро-ти.

Людмила Савчук

Джерело: https://web.archive.org/save/https://subject.com.ua/lesson/mova/2klas_5/38.html

2. Повторення і закріплення вивченого. Гра «Упіймай звук».

Шуліка в небесах шугає,
Шуліка здобич виглядає.

Он шпарко утікає мишка,
Сховалась сіренька під ліжко.

Світлана Чугай

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/napisanna-velikoi-bukvi-s-skladiv-sliv-z-neu-rozvitok-zvaznogo-movlenja-ak-treba-povoditisa-pid-cas-rozmovi-38458.html>

— Поділіть на склади слово *шуліка*. Визначте наголошений склад. Назвіть послідовно звуки в слові. Назвіть перший звук. Який він за звучанням?

3. Бесіда.

- Що вам відомо про шуліку? (*Це великий хижий птах.*) Де можна дізнатися про цього птаха?
- У книжках можна прочитати і про птахів, і про рослини, і про цікаві мандрівки.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Шановна шафо, ви така широка,
Як в зошиті у Шури велика буква «Ша».
Шкода, та з нею в Шури знов морока —
Писатись гарно буква та не поспіша.

Наталія Шост

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/napisanna-velikoi-bukvi-s-skladiv-sliv-z-neu-rozvitok-zvaznogo-movlenja-ak-treba-povoditisa-pid-cas-rozmovi-38458.html>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота в прописах.

- Пальчикова гімнастика.

Учні виконують вправу 2 (прописи, с. 59).

- Написання складів за рукописними зразками.

Учні пригадують, з яких елементів складається велика буква *Ш*, кілька разів пишуть її в повітрі.

Відтак читають стовпчики слів (спроектовані на екран чи надруковані на дошці):

Шабля	Шкура
Шапка	Шкурка
Шацьк	Шкурочка

Письмо складів у прописах.

- Гра «Дощик».

— Відновіть слова, на які потрапили краплинки дощу. (*Шум, миша, пташка, шишка, каштан, шишчина, шоколад*). Записуватимемо слова, відгадавши загадку чи дібравши задане слово.

— Слово, яке протилежне за значенням до слова *тиша* (*шум*).

— Вставте голосні звуки в слово: ш..к..л..д.

— Хто двічі народжується? (Пташка)

Невеличка та сіренька
В нірці мешкаю тихенько.

На дереві гойдається,
Жупан колючий має,

Квітка пишна, квітка гожа,
На троянду трішки схожа.

Уночі по хаті — нир,
Я шукаю сало й сир. (Миша)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-mishey/>

На літо одягається,
А восени скидає. (Каштан)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://yrokiiu.ru/zagadki/2650-zagadka-pro-kashtan>

На куцах вона зростає.
Хто із вас цю квітку знає? (Шишчина)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://yrokiiu.ru/zagadki/767-zagadka-pro-shipshinu>

- Гра «Склади слово».

Учні називають зображені предмети, визначають зазначений цифрою звук, складають слово зі звуків (шишка).

ми1а, ш2пшина, ка3тан, пташ4а, шокол5д.

- Складання кластера.

4. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Кольорова руханка».

Діти навчаються бути уважними, утримувати інформацію в пам'яті, самоконтролю.

Поради та хитроці:

Ви можете записати/ намалювати на дошці чи плакаті рухи, які відповідають певним кольорам. Таким чином діти швидше запам'ятають, які рухи потрібно виконувати.

Основні завдання:

1. Кожна дитина обирає по 3-5 цеглинок різного кольору.
2. За кожним кольором діти разом з педагогом закріплюють певний рух (плескати, скакати, тупати, крутитися тощо).
3. Педагог або дитина називає колір. Діти, які мають цеглинку названого кольору, виконують відповідний рух.

Запитання до дітей:

- Яке завдання отримала зелена/жовта/ червона цеглинка?
- Який колір виконував присідання/ підскоки/ співав пісню?
- Яке завдання виконувала найбільша кількість гравців?
- Які ще завдання ви можете запропонувати?

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/shist-vprav-dlya-pershoklasnykiv-z-lego-yaki-zaohochuyut-ruhovoyi-aktyvnosti/>

5. Робота в зошитах. Попереджувальний диктант.

Тиміш і Оришка разом ідуть до школи.

6. Кросворд. Робота на картках, у групах.

		ша			
		ша			
миша		ша			шана
тиша		ша			шати
каша		ша			шарф
суша		ша			шафа
		ша			
		ша			

III. Заключна частина.

Рефлексія.

Оцінімо наш урок цеглинками LEGO:

— Хто на уроці працював із задоволенням — піднесіть угору червону цеглинку; кому на уроці було сумно — піднесіть зелену цеглинку; хто на уроці дізнався щось нове — піднесіть жовту цеглинку.

Урок 4. Написання рядкової букви ж, складів, слів з нею. Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. *Навчальна:* навчати правильно писати рядкову букву ж, з'єднувати з нею інші букви. *Розвивальна:* Розвивати вміння списувати з друкованого шрифту. *Виховна:* виховувати акуратність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу до роботи.**

- Вправа «Продовж речення».
- Сьогодні на уроці я хочу дізнатися про ...
- Я хочу навчитися ...
- Для цього я буду ...

2. Повторення вивчених літер.

- Гра «Знайди пару».
- Діти утворюють пари вивчених букв: друкована і рукописна.
- Гра «Назви слова зі звуком [ж]».

За предметними малюнками (чи зображенням на екрані) учні називають слова з виучуваним звуком (*жирафа, жук, журавель, жабка, жовтий, жолудь...*).

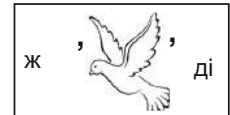
3. Зіставлення на слух звуків у парах слів.

- Жабка — шапка жовток — шовк кожух — шуба
— Що цікавого у вимові звуків [ж] — [ш]?

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

Розгадування ребуса. Послідовне називання звуків у слові-відгадці (*жолуді*).

— Чи можете записати слово-відгадку? (*Ні.*) Що нам потрібно зробити, щоб написати відгадку? (*Навчитися писати букву ж.*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Робота в прописах.**

- Пальчикова гімнастика. Вправа 3 (с. 59 у прописах).
- Письмо рядкової букви ж.

— Рядкова буква ж складається з правого півовалу, прямої похилої палички зі з'єднувальними лініями і лівого півовалу. Починаємо писати правий півовал, потім, не відриваючи руки, робимо рух у зворотному напрямку, з нижнього заокруглення ведемо праворуч угору до верхньої рядкової лінії, пишемо пряму похилу паличку і знову ведемо праворуч угору й під верхньою рядковою лінією заокруглюємо праворуч. Не відриваючи руки, робимо рух у зворотному напрямку (заокруглюємо вліво) й описуємо лівий півовал. Пишемо під лічбу *i-раз-i, i-два-i, i-три-i*.

- Письмо буквосполучень, слів з новою буквою.

Учитель пропонує прочитати слова в колонках, визначити, які спільні буквосполучення є в кожній колонці. Записують буквосполучення в зазначених рядках.

жук	желатин	ожина	лижі
можу	пожежа	ножі	книжка
дружу	авжеж	ложка	стриж

Учитель пропонує відгадати загадки. У словах-відгадках визначити кількість складів, назвати наголошений склад, послідовність звуків.

Вони на дубі виростають,
Шапочки гарненькі мають.
З дуба в землю упадуть
І весною простуть. (*Жолуді*)

У малини є сестричка,
Що засмагли має щічки.
На кущах біля стежини
Зріють ягідки ... (ожини).

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/u-malyny-ye-sestrychka.htm>

- Гра «Друзі букви ж».

— Назвіть зображених тварин. Які з них дружать з буквою «же»? (Жук, жаба, журавель.) Запишіть назви тварин у вільному рядку.

4. Фізкультхвилинка.

Раз! Два! Час вставати:
Будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо,
Швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька раз понахилялись.
Зайчик сонячний до нас
Завітав у вільний час.
Будем бігати, стрибати,
Щоб нам зайчика впіймати.
Прудко зайчик утікає
І промінчиками грає.
Сім! Вісім! Час настав
Повернутись нам до справ.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114134224/http://zhuravlyk.uz.ua/organizaciya-zhityedyalnosti-ditej-v-dnz/fizichnij-rozvitok/fizkulturno-ozdorovchi-zaxodi/fizkultxvilinki/?print=print>

5. Розвиток зв'язного мовлення. Робота в парах.

Складання діалогу. Робота за малюнком «На болоті».

— Розгляньте малюнок. Кого ви бачите на малюнку? Де живуть жабки, журавлик, жуки? Хто з них уміє літати? Хто вміє стрибати? Про що вони можуть розмовляти між собою?

— Складіть діалог на вибір:

- журавлик і жабка;
- жабка і жук;
- жук і журавлик.

6. Робота в зошитах.

- Диктант складів.

Учитель диктує склади: жо, зо, іж, із, зу, жу. Після запису самостійно звіряють зі зразком.

- Списування скоромовки.

Надруковані скоромовки спроектовано на екран чи надруковано на дошці. Перед списуванням учитель звертає увагу школярів, на розділові знаки.

Жабка в жовтому жакеті, жук в зеленому жилеті.

Жатка жваво жито жне.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://www.megaznaika.com.ua/lyrics/zh-skoromovky-chystomovky/>

- Попереджувальний диктант.

Бабуся пекла пиріжки та коржики.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Рюкзачок».

— Розкажіть, де ви можете використати знання, одержані на уроці.

Урок 5. Написання великої букви Ж. Письмо складів, слів з вивченими буквами.

Мета. **Навчальна:** навчати правильно писати велику букву Ж, з'єднувати з нею інші букви. **Розвивальна:** Розвивати логічне мислення, дрібні м'язи пальчиків рук. **Виховна:** виховувати акуратність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення предметів, які містять звук [ж].

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

2. Повторення вивчених літер.

- Гра «Слова зі звуком [ж]».

Діти об'єднуються в групи. Кожна група одержує завдання дібрати якнайбільше слів зі звуком [ж]: перша команда — на початку слова, друга — всередині слова, третя — у кінці слова.

- Гра «Телеграф».

Учитель показує картку з малюнком, а учні оплесками або олівчиками вистукують стільки разів, скільки звуків у цьому слові.

Жук, жоржина, жирафа.

У кількох словах послідовно називають звуки, визначають наголос. Характеризують звук [ж].

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки

По дорозі стрибає, а у воді плаває. (Жаба).

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/po-dorozh-strybaye-a-u-vodi-plavaye.htm>

— Послідовно назвіть звуки в слові *жаба*. Назвіть перший звук, охарактеризуйте його.

— Складіть речення про жабу. Пригадайте, як пишеться перше слово в реченні. Чи зможете записати речення, коли слово «жаба» буде першим?

2. Пальчикова гімнастика.

Пальці в кулачок. Вказівний та мізничок розведені в сторони, дитина рухає ними, просуваючи руку по парті вперед.

Жук у жолудя питав:

— Де ти шапочку придбав?

От якби мені таку —

Був би красень я в ліску.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114134418/https://naurok.com.ua/post/palchikova-gimnastika-veseli-p-yatihvilinki-dlya-molodsho-shkoli>

— Які слова зі звуком [ж] ви запам'ятали?

3. Обведення контурів малюнка.

4. Демонстрування великої букви Ж.

5. Робота в прописах.

- Письмо великої букви.

Пояснення дітьми написання букви за допомогою навідних питань вчителя

— Велика буква відрізняється від малої лише розміром. Верхня її частина торкається міжрядкової, а нижня — нижньої рядкової лінії.

- Письмо складів з великою літерою.

Учитель називає власні назви: ім'я (*Женя*), прізвище (*Жуков*), назви населених пунктів (*Житомир*, *Жовті Води*). Учні визначають, що для написання перших складів кожного слова потрібно вміти поєднувати велику букву Ж з наступними рядковими буквами.

Запис слів: *Жанна*, *Житомир*.

- Мовно-логічна гра «Хто в якому місті живе».

Учитель пропонує розглянути завдання в нижній частині сторінки. Пояснює, що розгадати назви населених пунктів допоможе код. У верхньому рядку закодовано слово *Жашків*, у нижньому — *Жмеринка*.

6. Робота в зошитах.

- Малюнковий диктант.

Учитель демонструє зображення (*жито, журавлина, вуж*). Учні називають слово, записують його в зошити.

- Звуко-буквений аналіз слова.

— Відгадайте загадку.

З довгим дзьобом і ногами
Між болотами, лугами
Ходить-бродить, діток має,
А на зиму відлітає. (*Журавель*)

Леся Вознюк

Джерело: Тисяча п'ятсот загадок / Уклад.: Л. Вознюк — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. —208 с.

— Складіть звукову модель слова *журавель*, а потім запишіть його.

- Попереджувальний диктант.

Яків живе в Житомирі. Разом із друзями він був біля моря. Подорож усім сподобалася.

7. Гра «Скринька для читайликів».

У вчителя чи учня в руках скринька. У ній — кольорові картки зі словами на вивчену букву (одне слово написано на картці рукописними літерами): *жук, жар, пух, жарт, жест, морж, книжка, до-ріжка, ...*. Учень/учениця підходить до скриньки і бере з неї слово, не дивлячись у скриньку, засунувши туди лише руку. Якщо учень/учениця прочитали слово, то забирає його з собою, якщо ні — залишають скриньці.

8. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Знайди своє місце».

У дітей цеглинки з прикріпленими до них картками, на яких рукописні букви. (Це можуть бути слова *подорожник, журавель, жоржина*.)

Завдання дітей: за визначений час скласти якомога більше слів з цими цеглинками-буквами.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота в групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Яку букву ви сьогодні вчили писати?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, то в кожного учня є буква, яка написана дуже гарно?

Пояснююче. Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?

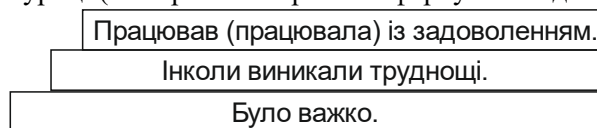
Творче. Придумайте, кого вам нагадує буква *ж*.

Оціночне. Чи правильно ви робите, що вчитеся гарно писати?

Практичне. Що ви порадите діткам, яким ще важко писати букву *ж*?

2. Самооцінка.

Оцініть свою роботу на уроці (на картках потрібно зафарбувати відповідну сходинку)

— Що допомагало гарно працювати на уроці? Що заважало бути активним/активною? Що ви порадите собі?

Урок 6. Удосконалення вміння писати вивчені букви, слова і речення з ними. Списування друкованих речень.

Мета. *Навчальна:* Закріплювати навички написання букви *жс, Жс*, слів, речень. Удосконалити вміння аналізувати звукову будову слова, списувати з друкованого шрифту. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, дрібні м'язи пальчиків рук. *Виховна:* виховувати акуратність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянські галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Радощі життя».

Учитель починає розповідати:

— На березі синього-синього моря, в затінку великих, могутніх сосен жили люди...

Після сигналу вчителя розповідь продовжують учні.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/vpravi-dlya-provedennya-treningu.html>

2. Гра «Подумай і скажи».

— Доберіть слово, яке починається на останній звук слова «вуж». (*Жаба, жасмин, ...*)

— Згадайте назви пташок, у яких був би звук [ж]. (*Журавель, жайворонок, ...*)

— Яке слово вийде, якщо до складу *жи* додати інші склади? (*Жито, Житомир, ...*)?

— Складіть таке речення, в якому всі слова починались би зі звука [ж]. (*Жора жде Жанну. Жень жне жито.*)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

2. Повторення вивченого про звук [жс].

- Гра «Упіймай звук».

Вели розмову два друзики:
— Я хочу лікувати книжки!
Візьму я клей, візьму папір,
І стану лікарем, повір.

— Я лікар теж — тобі скажу,
Та все роблю без клею.
Я просто книжку бережу,
Дружити вмію з нею.

Павло Гребенюк

Джерело: https://web.archive.org/save/http://www.rozvyvayko.in.ua/virshi_review.php?a=875&b=9

- Добір слів зі звуком [жс].

Учні добирають слова, ділять їх на склади, визначають наголос, вказують місце звука [жс] у слові, за допомогою цеглинок LEGO викладають моделі слів.

3. Пальчикова гімнастика.

Учитель декламує віршик і показує: долоню, а потім по черзі з'єднує з великим пальцем усі інші, починаючи зі вказівного

Пальчику, пальчику,
Де ти бував?
Я з цим братом в ліс ходив,
А з цим братом борщ варив,
З цим я кашки скуштував,
А з найменшим заспівав.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114134418/https://naurok.com.ua/post/palchikova-gimnastika-veseli-p-yatihvilinki-dlya-molodsho-shkoli>

4. Робота в зошитах.

Повторення написання букв *Жс, жс*.

Учні пригадують, з яких елементів складаються букви, чим вони схожі й чим відрізняються, пишуть по одному рядку в зошитах без друкованої основи.

5. Робота в прописах (с. 8).

- Розвиток зв'язного мовлення.

Загадки.

Без рук, без ніг, —
По хаті бігає. (*Віник*)

Залюбки він пил ковтає,
Не хворіє і не чхає. (*Пилосос*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadky-pro/zagadky-pro-prybyrannya.htm>

— Як ви гадаєте, для чого потрібні ці речі?

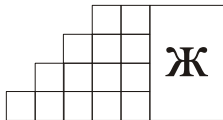
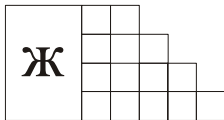
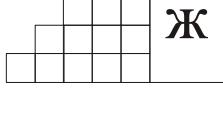

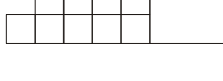
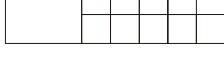
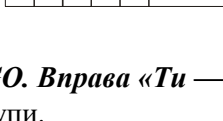
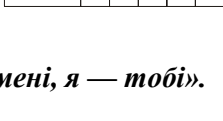
— Розгляньте малюнок. Кого ви бачите на малюнку? (*Дітей*.) Що роблять діти? (*Прибирають у кімнаті*.) Дайте дітям імена. Розкажіть, хто яку роботу виконує. Як називають дітей, які допомагають щось робити? (*Помічники*.) Коли найчастіше ви допомагаєте прибирати в помешканні?

— Прочитайте речення. Чи стосуються вони малюнка? Доберіть заголовок.

- Переписування речень у прописи.
- Визначення груп слів з однаковою кількістю складів (ліжко — лялька)

6. Парна робота на картках.

Гра «Добери слова»

вуж			жук
йорж			жито
багаж			жменя
вантаж			жасмин

7. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Клас об'єднується в три групи.

У кожної групи картки із зображенням предмета, у назві якого є звук [ж]: журавель, жаба, жолудь, жирафа, жук, ...

У кожної групи цеглинки, які позначають тільки певну групу звуків. Наприклад, в однієї групи цеглинки тільки червоного кольору — звуки, які позначають голосні звуки. У другій групі цеглинки тільки синього кольору — звуки, які позначають тверді приголосні звуки. У третій групі цеглинки тільки зеленого кольору — звуки, які позначають м'які приголосні звуки.) Діти мають домовитися та обмінятися цеглинками так, щоб викласти звукову модель слова.

Діти за допомогою цеглинок викладають модель слова, а потім відгадують слова в іншій парі.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://web.archive.org/save/https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/visim-igor-z-lego-dlya-1-klasu-na-vyrishennya-problemnyh-zavdan/>

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- Що ми сьогодні вчилися робити на уроці?
- Яке завдання вам найбільше сподобалося виконувати?
- Чи всі слова написані вами були правильними?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Чому деякі завдання виконані дуже гарно?
- Як потрібно працювати на уроці, щоб гарно виконувати всі завдання?
- Що було б, якби люди не вміли писати?

2. Самооцінювання за допомогою цеглинок LEGO.

Зелена цеглинка — було легко на уроці.

Жовта цеглинка — були завдання, які викликали труднощі.

Червона цеглинка — шкода, але сьогодні не мій день.

Урок 7. Написання рядкової букви *г*, складів, слів з вивченими буквами. Мовно-логічні вправи. Вимова і правопис слова «гумка».

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву *г*, склади та слова з нею, навчати виконувати мовно-логічні завдання. *Розвивальна:* розвивати вміння писати під диктування. *Виховна:* виховувати самостійність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Казкова крамничка».

Кожен учень виставляє на продаж у казковому магазині свій товар — риси характеру, навички, уміння. А на заміну замовляє собі щось інше (наприклад: продаю 1 пакетик витримки, а куплю 2 пакетики кмітливості.). Кожен учасник повинен щось продати і придбати.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/vpravi-dlya-provedennya-treningu.html>

2. Повторення вивченого.

Га-га-га та ге-ге-ге...
Це, напевно, буква *ге*?

Бо вона якраз така,
Наче шия гусака.

Варвара Гринько

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://diti.e-papa.com.ua/virshi-dlya-ditei/virshovana-abetka/1/>

— Які слова зі звуком [г] ви почули у вірші? Що вам нагадує буква «ге»? Доберіть слова, які мають звук [г].

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Справно йде, хоч ніг не має,
Цоки-цок усім співає.

І секунди, і хвилини
Нам рахує він щоднини. (*Годинник*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/spravno-yde-khoch-nih-nemaye.htm>

— Поділіть слово-відгадку на склади. Визначте наголос і назвіть ланцюжок звуків у слові *годинник*. Викладіть за допомогою цеглинок LEGO модель цього слова. Чи зможете записати це слово?

— Сьогодні ми навчимося писати рядкову літеру *г*.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви «ге».

- Порівняння рукописних і друкованих літер.

Визначення подібного й відмінного.

- Виготовлення рукописної букви «ге» з кінетичного піску.

4. Робота в прописах (с. 9).

- Пояснення написання рядкової букви *г*.

— Рядкова буква *г* — це пряма похила паличка із заокругленням угорі й унизу. Таку паличку з двома заокругленнями ви писали в рядкових літерах *п*, *р*, *т*. Пишемо під лічбу *і-раз-і*.

- Письмо буквосполучень з новою буквою.

Читання слів з буквосполученнями:

голуб	герб	ігри
гості	герой	іграшки
магазин	глобус	гриб
вагон	могло	грива

Учні коментують, як поєднуються букви, усно добирають інші слова з такими складами.

- Мовно-логічна гра «Утвори слово».

— Прочитайте склади в кружечках. За стрілочками складіть слова з поданих складів (*гора, рагу, гуси, сила, лазер, зерно, нога*). Запишіть слова у вільних рядках.

Усне складання речень з утвореними словами.

- Розгадування ребусів.

Запис відгадок (*пирого, гриби*).

5. Руханка «День — ніч».

Усі учні класу стоять поряд із партою або зі своїм робочим місцем. Коли вчитель промовляє «День», то учні можуть довільно рухатись, гомоніти та веселитись, а коли каже «Ніч» — повинні замертти (якщо ж хтось хоч поворухнеться «вночі», то він вибуває з гри та сідає на своє місце за партою).

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

6. Робота в зошитах.

- Диктант складів.

Під диктування записують такі склади: *га, гі, гу, го, гу, ге*.

- Вимова і написання слова *гумка*.

Маленьке, сіреньке по полю скаче,

Проріхи-горіхи мерщій витирає. (*Гумка*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114135622/http://poippp.pl.ua/file/book/Slovnuk.pdf>

— Напишіть слово *гумка* стільки разів, скільком друзям ви хочете подарувати гумку.

- Списування речень, поданих рукописним шрифтом.

Речення написано на дошці чи спроектовано на екран:

На горі дуби, під дубами гриби. На гілку сіла галка.

- Пояснювальний диктант.

Перед записом речень визначають, скільки в кожному реченні слів, пояснюють, як починають записувати речення, який знак потрібно поставити в кінці.

Зразок диктанту: *На городі ростуть огірки, помідори, гарбузи. Маринка вибрала огірки. А мама засолила на зиму.*

7. Робота з цеглинками LEGO.

Основні завдання:

1. Запропонуйте дітям виготовити з цеглинок тваринку, у назві якої є буква «ге» (*гуска, голуб, гепард, горобець*).

2. Запропонуйте дітям перевтілитися у виготовлену тваринку.

3. Позмагатися, яка тваринка більше «пригадає» слів із буквою «ге». За потреби можна звернутися за допомогою до букваря.

— Що вдалося виконати легко? Що було важко?

III. Заключна частина.

1. Гра «Добери слова».

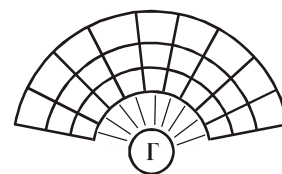
Робота на картках у парах.

Потрібно вписати слова, які закінчуються буквою *г*, наприклад: *сніг, стіг, плуг, круг, борг, пруг, торг, друг*.

2. Рефлексія. Вправа «Продовж речення».

Сьогодні на уроці:

- я дізнався / дізналася ...
- я запам'ятав / запам'ятала ...
- я навчився / навчилася ...
- я повторив / повторила ...
- мені ще важко ...
- мене здивувало ...

Урок 8. Написання великої букви Г, складів, слів з вивченими буквами. Вимова і правопис слова *подруга*.

Мета. *Навчальна:* вчити писати велику букву Г, склади та слова з нею, вчити виконувати мовно-логічні завдання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати вміння працювати разом.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу до роботи.

1. Вправа «Ураган».

Учасники сідають по колу, ведучий — у центрі. За сигналом учасники, які мають спільні ознаки (колір очей, деталь одягу, стать тощо) мають помінятись місцями. Той хто не сів на стілець, стає ведучим. Якщо ведучий довго не може сісти то промовляє слово «Ураган». Тоді всі учасники міняються місцями.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190115090152/http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/vpravi-dlya-provedennya-treningu.html>

2. Вправа «Ти — мені, я — тобі».

Учитель кидає м'ячик, учень ловить м'ячик і відповідає на питання.

— Які букви ми вивчили? Які з них позначають голосні звуки? Які букви позначають приголосні звуки? Які букви подібні за написанням?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини. Гра «Упіймай звук».

— Послухайте вірш.

На галявинці за тином
Збудував собі хатину
Роботящий щирий гном

Та й усівся під вікном, —
У гостину всіх чекає,
Новосілля він справляє!

Анатолій Валевський

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190114140001/http://www.chitalnya.com/work.php?work=4046>

— Як ви розумієте слово «новосілля»?

— Які слова зі звуком [г] ви запам'ятали? Який за звучанням звук [г]? Якою буквою його позначають?

— Придумайте ім'я гномові, яке починалося б буквою «ге». З якої букви потрібно написати ім'я гнома? Чому?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пояснення написання великої літери Г.

Діти пригадують написання великих літер П, Т. Порівнюють їх. За допомогою навідних питань пояснюють написання літери Г. Можна використати кола Ейлера – Вена.

— Елементами великої букви є пряма похила подовжена паличка із заокругленням унизу ліворуч і лінія з заокругленням. І перший, і другий елементи ви писали в літерах П, Т. Пишемо під лічбу *раз-і, і-два*.

4. Пальчикова гімнастика. Вправа 7 (с. 60 у прописах).

5. Робота в прописах (с. 10).

- Письмо букви, складів, слів за зразком.

Учні читають слова, спроектовані на екран (чи надруковані на дошці).

Говерла

Гуляйполе

Гнатик

Глеваха

З'ясовують значення слів. *Говерла* — назва гори, *Гуляйполе* — місто в Запорізькій області, *Гнатик* — ім'я, *Глеваха* — селище в Київській області.

Записують склади в зазначених рядках. Читають імена, записані в наступних рядках. Пишуть слова за рукописними зразками.

- Мовно-логічне завдання.

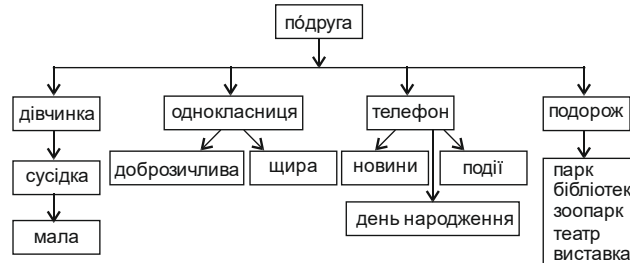
Утворити й записати слова (*калина, малина, Галина*). Визначають, що всі слова мають однакову частину, відрізняються першими літерами. Калина і малина — назви кущів, Галина — ім'я. Пояснюють написання слів.

6. Робота в зошитах.

- Вимова і правопис слова «подруга».

— Діти, як ви гадаєте, у гнома є друзі? Як називають хлопчика, який дружить з гномом? (*Друг*.) Як називають дівчинку, яка дружить з гномом? (*Подруга*.)

- Вправа «Кластер».

7. Руханка «Орел, слон, мавпа».

Діти стають колом. Ведучий — у центрі. Він вказує на будь-якого учасника з кола і промовляє «орел», «слон» або «мавпа». Для відтворення однієї фігури потрібно три учні. Ведучий вказує на певного школяра, промовляючи «орел». Дитина, на яку вказали, має зобразити дзьоб, а сусіди — крила. Якщо ведучий промовив «мавпа», то учасник, на якого він показав, має почати кривлятися, а його сусіди — зобразити руки, які чухають боки уявної «мавпи». Якщо ведучий промовив «слон», учасник, на якого він показав, має зобразити хобот, а його сусіди з обох боків — великі вуха.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

8. Вправа із «Щоденних 5».

— Напишіть стільки разів слово *подруга*, скільки ви б хотіли, щоб було у вас подруг.

— Розгляньте зображення. Це друзі гнома. Напишіть стільки разів слово *подруга*, скільки подруг є в гнома.

- Малюнковий вибіркового диктант.

— Я покажуватиму малюнки. Вам потрібно записати назви, в яких є буква «ге».

Слова: *голка, нитки, гриби, дерево, голуб, огірок*.

- Відгадування загадок. Запис слів-відгадок.

Не кінь, не віл, а прив'язаний. (*Гарбуз*)

Хвостиком прив'язаний,

Довгий і зелений.

Гарбузові він синок,

Дуже добрий... (*огірок*).

Він увесь чорний,

Дуже моторний,

Завжди кричить «крак!»

Здогадались? Це ж... (*грак*).

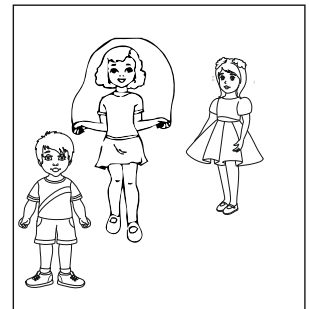
Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/prezentaciya-hodit-garbuz-po-gorodu-19625.html>

- Списування речення, поданого рукописним шрифтом.

Ганна і Горпина — подруги. Гнатик і Герасим — друзі.

- Списування з букваря.

Учні відкривають підручники на с. 14, списують друге речення.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

Голосування цеглинками LEGO (домовляємося, що якщо відповідь правильна — зелена цеглинка, якщо неправильна — червона).

- Сьогодні я навчилася /навчився писати велику букву «Ге».
- Мені на уроці було легко.
- Мені було важко працювати.

Урок 9. Написання рядкової букви г. Письмо складів, слів з вивченими буквами. Складання словосполучень.

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву г, буквосполучення та слова з нею. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, уміння складати речення з поданих слів. *Виховна:* виховувати вміння працювати разом.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок, квіточки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

Вправа «На уроці я буду».

Діти утворюють коло. Кожна дитина промовляє початок речення і своє продовження:

— Сьогодні на уроці я буду... (*Старанно писати; уважно слухати...*)

2. Повторення вивчених звуків та букв.

У касі букв учні показують вивчені літери, називають їх звукове значення. Добирають слова зі звуками [г], [г].

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки

Завітайте до крамнички!
Персні, гудзики і стрічки —

Пропонує всім оздоби
Господиня довгодзьоба. (*Гава*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-z-vidhadkamy-na-h-g/>

Перегляд відеоролика.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=nzRbiLmD0Ok>.

Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про гаву?

Гава — це сіра ворона. Інколи вони вміло копіюють голоси інших пернатих або повторюють звуки, що десь почули. По землі гава пересувається широкими кроками. У випадку небезпеки починає стрибати. Гави живуть переважно на відкритій сільській місцевості, узліссях, міських парках. Харчуються гави насінням, рослинами, комахами, пташенятами інших птахів та їхніми яйцями, ящірками, дрібними гризунами, харчовими відходами, які залишають люди.

— Прочитайте речення.

Яка гава у воду, така і з води.

— Поміркуйте, що означає цей вислів? Чи можемо ми його списати? Чому?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви г.

Виготовлення рядкової літери «ге» з кінетичного піску.

4. Робота в прописах.

- Пояснення написання рядкової літери.

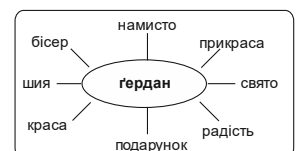
— Рядкова буква г — це заокруглення з похилою лінією і прогнута вниз лінія. Починаємо писати трохи вище від нижньої рядкової лінії, заокруглюємо вниз праворуч і ведемо похило вгору до верхньої лінії (як у рядкових буквах л, м). Не відриваючи руки, ведемо прогнуту вниз лінію і закінчуємо її на верхній рядковій. Пишемо під лічбу *раз-і, два-і*.

— Напишіть букву в повітрі. Обведіть зразок у зошитах. Поруч напишіть дві літери. Порівняйте зі зразком. Продовжуйте писати до кінця рядка.

- Письмо буквосполучень за зразком.

Учитель звертає увагу школярів на способи поєднання букви г з іншими буквами.

- Складання асоціативного куща слова «гердан», запис слова.

- Утворення словосполучень.

Індивідуальна робота: утворити словосполучення прикметник + іменник, записати їх.

Галаслива тава, швидка ластівка, мудра сова

5. **Робота в зошитах.**

Складання речень зі словами. Речення записують на дошці та в прописах.

У саду дозрів агрус. На дерево сіла тава. Уже підмерз ґрунт. Галинка сиділа на танку.

6. **Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Діаграми з цеглинок».**

Поради та хитрощі:

Запитання повинно мати обмежену кількість варіантів для відповіді, щоб діти могли обрати один варіант, тобто одну цеглинку відповідного кольору.

Після закінчення попросіть дітей перенести інформацію на папір та підписати результати.

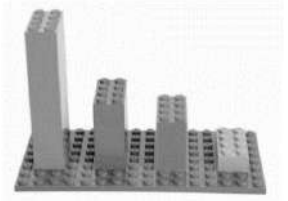
Основні завдання:

1. Діти на окремих картках (на одній картці — одне слово) записують слова *танок, агрус, газда, газдиня*. Кожне слово відповідає цеглинці певного кольору. Наприклад, *танок* — цеглинка зеленого кольору, *агрус* — цеглинка жовтого кольору, *газда* — цеглинка помаранчевого кольору, *газдиня* — цеглинка синього кольору.

2. Діти збирають у будь-яку ємність цеглинок відповідних кольорів. Орієнтовне запитання: яке слово ти написав/ написала найкраще?

3. Коли усі цеглинки зібрані, діти ходять від пари до пари і ставлять своє питання. Відповідаючи на запитання, діти обирають цеглинку і ставлять її на пластину, складаючи цеглинки одного кольору в стовпчик.

4. Діти, які ставили запитання, розповідають, яких відповідей було найбільше/найменше, які слова діти написали найкраще.

Джерело:

<https://www.google.com/url?sa=i&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjU7Llq7XfAhVDtosKHc71DQEQjhx6BAgBEAM&url=https%3A%2F%2Fosvitoria.media%2Fexperience%2Fvisim-igor-z-lego-dlya-1-klasu-na-vyrishennya-problemnyh-zavdan%2F&psig=AOvVaw0NSHB7NBc0pwyDRVxIANB&ust=1545633344369592>

III. **Заключна частина.**

1. **Рефлексія.**

Гра «Плюс — мінус — цікаво»

Діти об'єднуються в три групи. Перша група «Плюс» озвучує, що було гарного на уроці.

Друга група «Мінус» озвучує, що викликало певні труднощі на уроці.

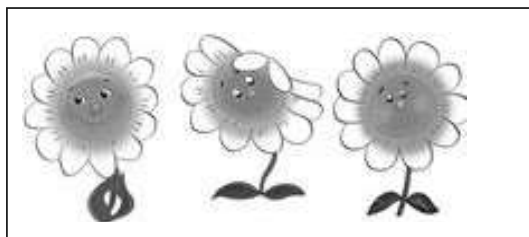
Третя група «Цікаво» озвучує, що дізналися нового на уроці.

2. **Самооцінювання.**

На парті в кожного учня лежать квіточки.

— Оберіть квіточку, відповідно до вашої активності, старанності та уважності на уроці.

- Сподобався урок.
- Не сподобався урок.
- Сказати важко.

Урок 10. Написання великої букви Г, складів, слів і речень з вивченими буквами. Вимова і правопис слова «гудзик».

Мета. *Навчальна:* вчити писати велику букву «Г», робити звуко-буквений аналіз слів, формувати навички самоконтролю. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, гудзики, непрозорий мішечок, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

- Вправа «Побажання».

— Сьогодні наш урок ми розпочнемо з побажань. Доброго ранку, Кирилку! Я бажаю тобі гарного дня! Доброго ранку, Антоне! Я бажаю тобі сьогодні гарно писати! Доброго дня, Настуню! Я бажаю тобі легкого навчання.

2. Повторення вивченого. Гра «Упіймай звук».

Гедзик гвалт гукає гаву,
Кличе гаву на галяву.
Гава виглянула з ганку,
Гука гедзя на гулянку.

Леся Вознюк

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/skoro_voznyuk.htm

— Які слова зі звуком [г] ви почули у вірші? У яких словах чули звук [г]?

3. Звуковий аналіз слова гава.

4. Добір учнями слів зі звуком [г].

— Який за звучанням звук [г]? Якою буквою він позначається?

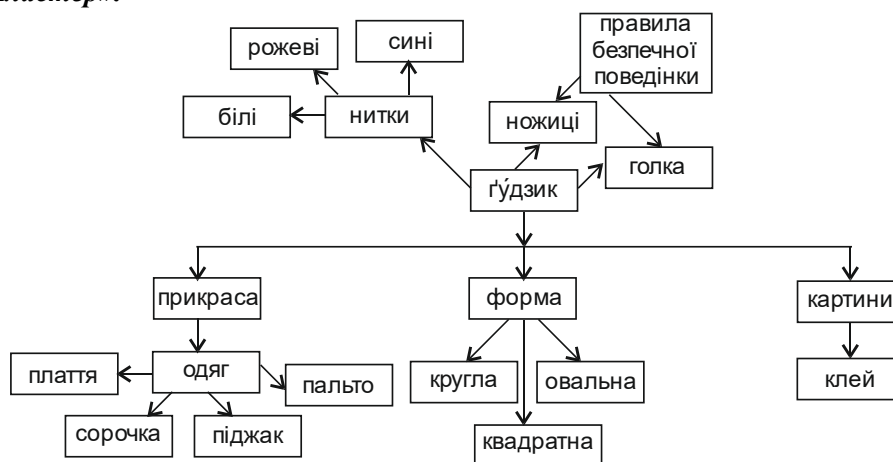
II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Ледь помітний він, маленький...
То квадратний, то кругленький...
Як його ти відірвеш,
То штани не застібнеш. (Гудзик)

Джерело: https://web.archive.org/save/http://www.pochatkivec.ru/2012/12/blog-post_6920.html

2. Вправа «Кластер».

— З якої букви потрібно написати слово *гудзик*, якщо воно буде першим словом у реченні?

3. Пальчикова гімнастика.

Вправа 9 (прописи, с. 60).

Урок 11. Написання рядкової букви *є*, великої букви *Є*, складів, слів з вивченими буквами. Розвиток зв'язного мовлення. Вимова і правопис слова «загадка».

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву «є», робити звуко-буквений аналіз слів. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення риб, енота, кінетичний пісок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

- Вправа «Готовність до уроку».

— Якщо ви готові старанно працювати на уроці, піднесіть угору цеглинку будь-якого кольору. Усміхніться.

- Вправа «Упізнай тваринку».

Кожен учень уявляє себе якоюсь тваринкою. Він називає три характеристики тварини, створює образ. Діти відгадують.

Зразок: Маленька, пухнаста, нявчить. (*Кішка*).

2. Закріплення знань, одержаних на уроці читання.

— Розгляньте малюнки. Назвіть, хто на них зображений. (*Сом, окунь, ляц, карась, енот, щука*). Який малюнок «зайвий»? (*Малюнок із зображенням енота*.) Чому?

3. Вправа «Входження в малюнок».

— Уважно роздивіться малюнок (прописи, с. 13). Знайдіть собі чудове місце. Кого ви бачите? Що вони роблять? Як ви гадаєте, про що розмовляють енотики?

— Назвіть звуки першого складу в цьому слові. Якою буквою позначають звукосполучення [йє]? Покажіть букву *є* в касі. Викладіть цеглинками модель слова.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Метод ЗХД.

Порівняння рукописної та друкованої літер.

— Як ви гадаєте, чи важко навчитися писати букву «є»? Що для цього потрібно?

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнався / дізналася

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація великої та малої букв *є*, *Є*.

Демонстрування букв, порівняння з друкованими.

Викладення з кінетичного піску букв *є*, *Є*.

4. Пальчикова гімнастика.

Зима

Раз, два, три, чотири, п'ять, (*загинаємо пальчики по одному*)

Ми у двір пішли гуляти.

Бабу снігову ліпили, (*імітуємо ліплення грудок*)

Пташок крихтами годували, (*«кришимо хлібець» всіма пальчиками*)

З гірки потім ми каталися, (*ведемо долонькою правої руки по долоні лівої руки*)

А ще в снігу валялися. (*кладемо долоньки на стіл то однією, то іншою стороною*)

Всі в снігу додому прийшли, (*обтрушувався долоньки*)

З'їли суп і спати лягли. (*імітуємо рух уявною ложкою, кладемо руки під щоку*)

Джерело: https://web.archive.org/save/http://dnz611.edukit.kiev.ua/biblioteka/paljchikovi_igri/

5. Виконання завдань у прописах.

- Обведення контурів малюнка.
- Пояснення написання рядкової й великої букв.

—Рядкова буква *є* складається з лівого півовалу та невеликої поперечної палички. Пишемо її, як букву *с*, і посередині зліва управо пишемо поперечну паличку. Пишемо під лічбу *i-раз-і, два*.

— Порівняйте рядкову й велику літери. Чи подібні вони за формою? А за розміром?

Велика буква *Є*, як і велика *С*, відрізняється від малої лише розміром. Поперечну паличку пишемо трохи вище від верхньої рядкової лінії.)

- Письмо рядкової та великої букв.
- Письмо буквосполучень і слів з вивченими буквами.

Учні читають надруковані на дошці (чи спроектовані на екран) слова, визначають буквосполучення з *є*. Пишуть відповідні буквосполучення в зазначених рядках.

єнот сіємо має вміє

Відтак читають і записують слова **єнот** і **Євдокія** в зазначених рядках.

- Мовно-логічне завдання.

— Розгляньте завдання в нижній частині сторінки. Прочитайте підписи під малюнками. Назвіть ланцюжки звуків усіх слів. Позначте словосполучення до поданої теми (*сине відро*).

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Диктант букв, складів.

Склади: *ле, ле, не, не, ло, льо, за, зя, ти, ті*. Слова: *заєць, єнот, синє, приємно, поєднав*.

- Творче списування.

— Прочитайте зразок. Змініть інші словосполучення за зразком.

Я знаю — він знає.

Я готую — вона готує.

Я співаю — ...

Я шию — ...

— Запишіть тільки утворені словосполучення.

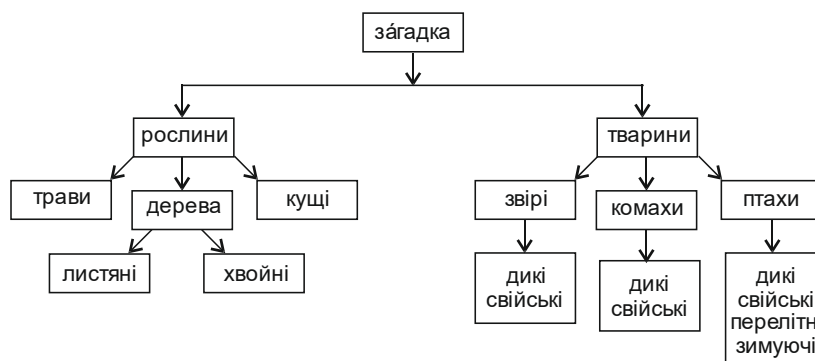
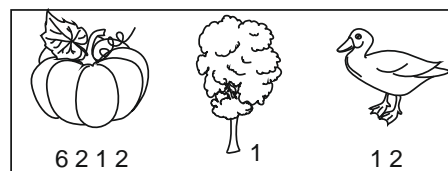
- Вимова і правопис слова «загадка».
- Вправа «Квест». Робота в парах.

— Назвіть, що зображено на малюнках. У кожному слові візьміть вказані букви і складіть слово.

Утворюють слово *загадка*.

- Вправа «Кластер».

Фронтальна робота.

7. Розвиток зв'язного мовлення.

Складання загадок. Робота в групах.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно».

Білий — колір чистоти. Що мені відомо про букви «є Є»?

Чорний — колір землі, здорового глузду. Що потрібно робити для того, щоб гарно писати?

Зелений — колір досліджень. Що було б, коли б діти не знали, як написати букви «є Є»?

Синій — колір знань. Для чого потрібні мені знання, одержані сьогодні на уроці?

Урок 12. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння писати рядкову та велику букви *є Є*, поєднувати їх з іншими буквами. Удосконалювати навички списування друкованого тексту, письма під диктування. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, *Виховна:* виховувати акуратність, уміння працювати разом.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кульки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу до роботи.**

— Доброго ранку, мої учні та учениці! На нас сьогодні чекає чудовий урок, який ми створимо завдяки розумним голівонькам, умілими ручками та старанністю. Бачу, ви всі налаштовані на роботу. Тож проведемо переключку. Кожна дитина нехай назве себе так, як хоче, щоб ми до неї зверталися.

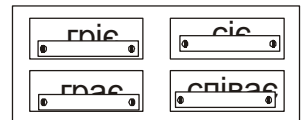
2. Гра «Увіймай кульку».

— Яку букву ми вчилися писати на попередньому уроці? Які звуки позначає буква *є* на початку слова, складу? Наведіть приклади слів.

— Які звуки позначає буква *є* після приголосного? Наведіть приклади таких слів.

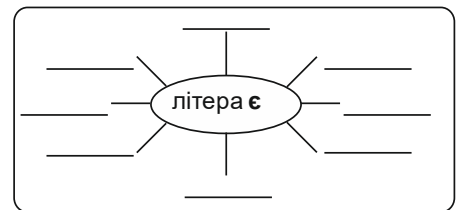
— Розгляньте картки зі словами. Спробуйте прочитати слова.

— Назвіть звуки, які позначає буква *є* в цих словах. На що вказують слова? (*На дію.*) Доберіть ще кілька слів, які називають дію.

3. Вправа «Асоціативний куц».

Робота в парах на картках.

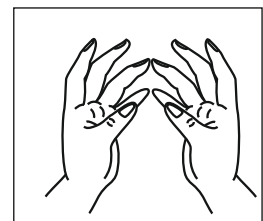
— У яких словах «ховається» літера «є»?

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

— Чи всі дітки навчилися гарно писати букву «є»?

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Пальчикова гімнастика.**

Зустрілись пальчики:
великий, вказівний, середній,
підмізинець і мізинець.
Вони театр всі створили
І всі до праці приступили.

4. Робота в прописах (с. 14).

- Письмо буквосполучень з великою буквою *Є*.
- Списування друкованого тексту.

Учні читають надруковані речення. Визначають, що вони пов'язані між собою, утворюють текст. Добирають заголовок. Записують речення у вільних рядках.

- Мовно-логічні завдання.

Читають слова, надруковані в наступному завданні. Визначають, що це імена, вони надруковані з великої літери. Записують імена хлопчиків, обводять слово, у якому 6 звуків (*Єгор*).

В останньому завданні потрібно вставити пропущену літеру «є» чи «Є», записати слова (*кошеня, єнот, єхидна, кенгуру*).

5. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Словниковий диктант.

Слова: *Єва, єнот, поєдинок, Євгенія*.

Запис загадки, відгадування її.

Учитель пояснює, що сьогодні писатимуть загадку. Тому посередині рядка спочатку запишуть слово *Загадка*, а потім виконуватимуть завдання. Усі записи виконують і на дошці.

Загадка

Крил не має, а гарно літає. (Сніг)

Складання прислів'я з поданих слів.

На дошці записані слова. Учні читають їх, відтак за цифровими підказками складають із них прислів'я. Записують його на дошці та в зошитах.

1. Літо 4. Зима 2. запасає, 5. поїдає. 3. а

6. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Більший, найбільший, менший, найменший».

Діти вчаться:

- розрізняти поняття «форма», «об'єм»;
- просторово мислити;
- співвідносити розмір;
- виконувати проблемні завдання;
- з рукописних букв складати слова.

Поради та хитрощі:

На парті лежать картки (невеликі за розміром) з рукописними літерами по 4-5 комплектів. Для полегшення роботи на партах можна розкласти зображення предметів, назви яких складаються з вивчених літер або картки з надрукованими словами, або підручники (відкрита сторінка, яку опрацьовували на уроці читання).

Перед початком виконання вправи варто обговорити з дітьми поняття «форма» та «об'єм».

Основні завдання:

1. Діти, кожен самостійно чи в парах, будують пласку геометричну фігуру як на малюнку, використовуючи цеглинки розміром 2x2. На кожную цеглинку прикріплюють букви так, щоб утворювалося слово. На фігурі може бути одне або декілька утворених слів. Між словами залишається чиста (або чисті) цеглинки

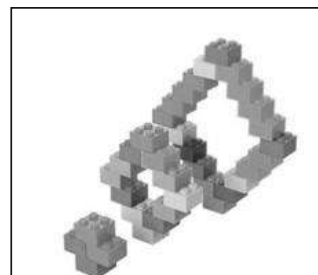
2. Після цього попросіть дітей збудувати ще дві таких фігури, проте одна повинна бути збільшеним, а інша — зменшеним варіантом першої фігури. На цеглинки також прикріплюють букви так, щоб утворювалися слова.

3. Можна дитина демонструє свої фігури і пояснює, як їй вдалося збільшити чи зменшити розмір фігури. Діти доходять висновку, що на більшій фігурі можна прикріпити більше букв, які утворюють слова. І навпаки: на меншій фігурі можна прикріпити менше букв, які утворюють слова.

Запитання до дітей:

— Яким способом ви перевіряли, що фігури більші або менші відносно першої фігури?

— Яким способом можна перевірити, що всі побудовані фігури мають однакову форму?

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/visim-igor-z-lego-dlya-1-klasu-na-vyrishennya-problemnyh-zavdan/>

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- Які завдання ми сьогодні виконували?
- Яке завдання вам найбільше сподобалося?
- Яке слово ви написали найкраще?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Що потрібно для того, щоб старанно працювали протягом усього уроку?
- Чому потрібно вчитися писати?
- Що було б, якби люди забули усі букви?

Урок 13. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Побудова і запис речень за малюнками і словами.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння писати рядкову та велику букви *є, Є*, поєднувати їх з іншими буквами. Удосконалювати навички списування друкованого тексту, письма під диктування. *Розвивальна:* розвивати дрібні м'язи пальців рук. *Виховна:* виховувати старанність, бажання дізнаватися нове.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

— Діти, виберіть те твердження, яке вам найбільше подобається.

- Хто буде працьовитим на уроці — піднесіть праву руку.
- Хто буде гарно читати на уроці — піднесіть ліву руку.
- Хто буде спостережливим на уроці — погладьте себе по голівці.
- Хто буде із задоволенням працювати на уроці — усміхніться.

2. Вправа «Так чи ні».

— Я називатиму твердження, а ви сигналізуєте цеглинками (зеленою і червоною), чи погоджуєтесь зі мною.

- Ми вже знаємо, як правильно писати букву *є*.
- Буква *є* завжди позначає два звуки.
- Буква *є* може позначає звуки [йє] або [є].
- У словах *синє, бігає, Євген* ми пишемо букву «є».

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота в прописах (с. 15).

- Написання рядкової та великої букв *є, Є*.
- Повторення написання вивчених букв з однаковими елементами.

Учні називають елементи, подані в рамочці (півовал, коротка похила паличка із заокругленням унизу і т.д.), пригадують, у яких буквах є такі елементи, записують букви у вільних рядках: *ж, і, и, ш, а, у, л, м, я, т, з, н, р, т; С, Є, Ж, І, Н, К*.

- Відгадування загадок.

Він стояв хвостом махав.

— Хто такий? — питаю.

— Гав! І відтоді всім скажу,

Я із Гавом тим дружу! (*Собака*)

Хто пасеться на лужочку

Товстобокий, наче бочка?

Любить сіном ласувати,

Молочко дає малятам.

— Будьте, му-му-му, здорові

І подякуйте ... (*корові*).

Будить будильник нас кожного ранку,

Він кукурікає гучно на ганку.

Всі прокидаються, сонце встає —

На кожному подвір'ї будильник цей *є*. (*Півень*)

Не звір і не птиця,

Всього боїться.

Наловить мух —

І в воду — плюх! (*Жаба*)

Джерела: <https://dovidka.biz.ua/>; <https://web.archive.org/save/http://vidpoviday.com/zagadki-prislivya-ta-virshi-pro-zhabu>

- Індивідуальна робота.

— Запишіть речення, замінюючи малюнки словами. (*Собака гавкає, а корова мукає. Півень кукурікає, а жаба квакає.*)

4. Руханка «Австралійський дощ».

Гру-вправу можна супроводжувати відповідним фразами, коментуючи кожну дію, або створювати ефект австралійського дощу мовчки.

- Чи знаєте ви, який тропічний дощ?
- Піднімається вітер (*потираємо руки*).
- Падають перші краплини дощу (*клацаємо пальцями*).
- Почалася злива (*плескаємо долонями по стегнам*).
- Злива перетворилася на бурю (*тупаємо*).
- Ось буря стихає (*плескаємо долонями по грудині*).
- Стихає злива (*плескаємо долонями по стегнах*).
- Закінчується дощ, падають останні краплини (*клацаємо пальцями*).
- Шумить тільки вітер (*потираємо долоні*).
- Австралійський дощ закінчився. Сонце! (*Діти піднімають руки вгору*).

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

5. Робота в зошитах без друкованої основи.

Списування скоромовки (підручник, с. 19).

6. Робота в парах на картках.

Гра «Добери слова».

сіє		Є	Єва
гріє		Є	єнот
читає		Є	Євген
слухає		Є	єхидна

7. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Неіснуюча тварина».

Діти вчаться:

- домовлятися, шукати спільне рішення;
- відстоювати свої ідеї;
- доповнювати один одного під час практичної діяльності і під час презентації.

Діти отримують завдання створити (збудувати) тваринку, у назві якої є буква «є» (заєць, єнот, єхидна, гієна, єдиноріг). Вони використовують два набори цеглинок, та підготувати невелику розповідь про неї.

Запитання до дітей:

- Як вдалося створити таку істоту?
- Що було найважчим?
- Що ще можна створити в парі?

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/23081/>

III. Заключна частина.

1. Гра «Так чи ні». Відповідаємо цеглинками.

- Слово «співає» має шість звуків.
- Слово «Єгор» потрібно писати з великої літери.
- Слово «Євгенія» має чотири склади.
- У слові «сине» буква «є» позначає 2 звуки.
- У слові «єнот» буква «є» позначає 2 звуки.

2. Рефлексія. Використання стратегії «Ромашка Блума».

Орієнтовні запитання:

Просте. Які цікаві завдання ви виконували сьогодні на уроці?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, всі дітки старанно працювали на уроці.

Пояснююче. Чи задоволені ви тим, як працювали сьогодні?

Творче. Придумайте, де пригодиться грамотне письмо?

Оціночне. Чи правильно робите ви, що вчитеся старанно працювати на уроках?

Урок 14. Написання рядкової букви **ч**, складів, слів з вивченими буквами.

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву **ч**. Закріплювати вміння писати вивчені букви, вибирати слова з потрібною літерою. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати охайність, уважність, сприяти вихованню любові до рідної мови, її мелодійності, милозвучності.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, соняшникове насіння.

Інтеграція. Соціальна, мовно-літературна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

2. Гра «Складовий аукціон».

— Які букви ви вчилися писати на попередніх уроках? Сьогодні букви запрошують вас на аукціон.

- Шо (*шоколад, шовк, шовковиця*).
- Жа (*Жанна, жаба, жар, жара*).
- Гу (*гуси, гуляти, гуркоче*).
- Га (*гава, галаган*).
- Ві (*вінок, вікно, Віктор, Вікторія*).
- Ни (*нива, нитки, нирки, суниці*).
- Ча (*чайник, частинка, чай*).

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Живе спокійно, не спішить,
Вона ніколи не біжить,

Під панциром без страху
Гуляє... (*черепаха*).

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/konkurs-znavciv-zagadok-20295.html>

2. Вправа «Входження в малюнок» (*прописи, с. 16*).

— Уважно роздивіться малюнок. Уявіть себе частинкою малюнка. Кого ви бачите? Скільки черепашок на малюнку? Що вони роблять? Як ви гадаєте, про що розмовляють черепашки?

— Назвіть звуки першого складу в слові *черепашка*. Викладіть цеглинками модель слова.

3. Оголошення теми та завдань уроку.

4. Презентація букви.

Зіставлення рукописної літери з друкованою, з вивченими рукописними.

Викладання букви із соняшникового насіння.

5. Виконання завдань у прописах.

- Пояснення написання рядкової букви **ч**.

— Рядкова буква **ч** складається з вузлика з двома лініями з'єднання і короткої похилої палички із заокругленням унизу. Починаємо писати трохи нижче від верхньої рядкової лінії, ведемо невеличку похилу лінію, праворуч лінію, прогнуту вниз. Не відриваючи руки, пишемо коротку похилу паличку із заокругленням унизу. Пишемо під лічбу *і-раз-і, два-і*.

- Письмо буквосполучень.

Учні розглядають буквосполучення, подані в наступному рядку, читають їх, називають, де поєднуються букви. Самостійно пишуть склади.

- Письмо слів.

— Як називають дівчинку і хлопчика, які ходять до школи? (*Учні*.)

— Яким одним словом можна назвати помідори, огірки, картоплю, моркву? (*Овочі*.)

Запис слів за рукописними зразками у визначеному рядку.

- Виконання мовно-логічного завдання.

Діти розглядають малюнки, читають підписи. Визначають, що в словах немає букв, які позначають голосні звуки. Вписують пропущені букви, порівнюють слова. Доходять висновку, що слова на-

зивають малят тварин. «Зайвим» є слово *поросятко*, у цьому слові немає букви «че». Записують слова з буквою «че» під малюнками.

6. *Руханка «Годинник».*

Принцип: учитель пропонує уявити, що колектив класу — величезний годинник, який працює за відповідним сигналом педагога.

Запропонуйте учням розрахуватися за порядком (кожен має запам'ятати свій порядковий номер).

Потім учитель називає час, наприклад, 10 година 12 хвилин (той, у кого порядковий номер означає години, має плеснути в долоні, у кого хвилини — підстрибнути). Той, хто помилився, вибуває з гри.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

7. *Робота в зошитах без друкованої основи.*

- Диктант вивчених букв.

Учитель читає букви, а школярі записують велику й рядкову: *Бб, Гг, Тт, Дд, Аа, Уу*.

Перевірку здійснюють таким чином: один з учнів зачитує букви, які позначають голосні звуки. Другий — букви, які можуть позначати м'який і твердий приголосний. Третій зачитує букви, які позначають тільки твердий приголосний.

- Вибіркове списування.

На дошці записані слова.

час	овочі	бузок	горобчик
ніч	ганок	ріка	сонечко
задача	чоботи	берізка	берег

— Прочитайте всі слова. Які з них починаються буквою *ч*? Які закінчуються цією буквою? Випишіть у зошити тільки ті слова, в яких буква *ч* усередині.

7. *Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Називай, кидай і складай».*

Поради та хитрощі: запропоновану гру бажано проводити на стійкій поверхні.

Основні завдання:

1. Діти об'єднуються в групи по 6 учасників. Кожна група отримує по два гральних кубики та по 30 цеглинок завбільшки 2x4.

2. На початку гри на середину столу/поверхні кладуться дві цеглинки одна біля одної.

3. Спочатку дитина промовляє слово з буквою «че». Потім діти в групі по черзі кидають два гральних кубики. Загальна кількість крапочок, які випали на обох кубиках, — це кількість штирів, які повинні залишитися накритими/ненакритими цеглинками. У такий спосіб діти будують спільну вежу. Головною умовою побудови є те, що наступний гравець каже слово з буквою «че», ставить цеглинки зверху на попередні.

4. У процесі будівництва дітям потрібно не тільки називати слова з буквою «че», а й пам'ятати про кількість штирів, які потрібно накрити/залишити ненакритими. Потрібно обов'язково контролювати стійкість вежі, щоб вона не впала.

5. Якщо дитина не може пригадати слово з буквою «че», вона може звернутися за допомогою до підручника або пропустити хід. Якщо дитина не може накрити відповідну кількість штирів, то вона може кинути кубик ще раз або пропустити хід.

Запитання до дітей:

- Як будувати вежу, щоб вона була стійкою?
- Як перевірити чи ваша вежа стійка?
- Що вам було найлегшим (найважчим)?

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/visim-igor-z-lego-dlya-1-klasu-na-vyrishennya-problemnyh-zavdan/>

III. *Заключна частина.*

1. *Вправа «Відкритий мікрофон».*

— Що було цікавого на уроці? Яку букву ви навчилися писати? На що схожа ця буква? Які труднощі виникали під час написання літер?

2. *Вправа «Піраміда позитивних почуттів».*

— Побудуймо «Піраміду позитивних почуттів».

Учитель протягує руку долонею вгору, а учні підходять до вчителя і по черзі кладуть свої долоньки зверху будуючи піраміду. Кажуть: «Сьогодні на уроці мені найбільше сподобалося...»

Урок 15. Написання великої букви Ч. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Спишування друкованого речення. Запис відповіді на запитання.

Мета. *Навчальна:* навчати школярів правильно аналізувати структуру букви, порівнювати її з уже вивченими, писати велику букву Ч. *Розвивальна:* розвивати вміння зіставляти схоже і відмінне. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, паперові долоньки, квасоля.

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

У кожної дитини на парті лежить паперова долонька. На ній дитина зображає свій настрій. Тим, у кого поганий настрій, діти кажуть добрі слова.

2. Повторення вивченого матеріалу.

Час від часу Пан-Часник
 Чаєм ласувати звик.
 У чоботях черепашка
 Принесе чотири чашки.

Чапля допоможе їй —
 Чемно чайник дасть мерщій.
 Пан-Часник не сам чаює,
 Завжди друзів він частує.

Жанна Вовк-Черемуш

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_vovk.html

— Назвіть слова, які починаються звуком [ч]. Як вимовляємо звук [ч]?

II. Основна частина.

1. Робота за малюнком (прописи, с. 17).

- Відгадування загадки.

Ноги довгі, мов жердини,
 Чваньковита ця пташина,

Нові чоботи убрала,
 По болоту почвалала. (*Чапля*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/>

— Кого ви бачите на малюнку? (*Чаплю.*) Де стоїть чапля? (*У воді.*) Викладіть цеглинками LEGO модель слова «чапля»

- Обведення контурів малюнка.
- Вправа «Яка вона, чапля?»

Перегляд фрагменту відеоролика про чаплю.

Посилання: <https://youtu.be/v6L5AqHруаQ>

або <https://youtu.be/OFbO5WXg4OU>.

— Чаплю дуже легко впізнати серед інших птахів. У неї довгі, худорляві ноги, довгий прямий, гострий дзьоб, довга шия, але короткий хвіст. Якщо чапля перебуває в спокійному стані, то вона тримає шию в напівскладеному положенні, і лише під час полювання шия випрямляється. Чаплі завжди живуть біля водойм.

— Назвіть послідовно звуки в слові *чапля*. Назвіть перший звук. Якою буквою він позначається?

2. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Знайди пару».

Діти знаходять пари букв за таким принципом: друкована — рукописна. До друкованої великої букви «че» діти не знаходять рукописну. Усі разом доходять до думки, що потрібно навчитися писати.

3. Оголошення теми та завдань уроку.

4. Презентація букви.

Демонстрування і порівняння великої друкованої букви Ч з відповідною рукописною, з уже відомими рукописними.

Викладання букви з квасолі.

5. Пальчикова гімнастика.

— Перед тим, як виконувати графічні вправи, розімнемо пальчики.

Учитель декламує віршик і показує: долоню, а потім по черзі з'єднує з великим пальцем усі інші, починаючи зі вказівного (вправа 1, с. 59 у прописах).

Пальчику, пальчику,	А з цим братом борщ варив,
Де ти бував?	З цим я кашки скуштував,
Я з цим братом в ліс ходив,	А з найменшим заспівав.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://dorobok.edu.vn.ua/article/view/320>

Вправу виконують два-три рази.

6. Виконання завдань у прописах.

- Письмо великої літери.

— Велика буква *Ч* — це пряма похила паличка із заокругленням угорі і внизу й пряма похила подовжена паличка з заокругленням унизу. Пишемо подібно до букви *У*, але останнє заокруглення робимо праворуч. Пишеться ця буква під лічбу *і-раз-і, два-і*.

- Поєднання великої букви з іншими, написання слів.

Після написання складів *Чо, Чу, Ча, Че* за рукописними зразками пишуть назву міста *Черкаси*. Ознайомлення учнів з тим, що назви міст пишуться з великої літери.

Мовно-логічне завдання.

Списати речення. Дописати відповідь на запитання: *Чипси — шкідливі*.

7. Руханка «Чапля». Конкурс «Найкраща чапля».

За сигналом діти мають праву ногу зігнути в коліні, повернути її до лівої ноги, притиснувши ступню до стегна лівої ноги якомога вище. Руки на поясі. Очі заплющені. Необхідно протриматися в такому положенні якомога довше. Ця вправа-гра тренує вестибулярний апарат та (перевірено) дуже смішить дітей.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

8. Робота в зошитах.

- Малюнковий диктант.

Слова: *сонечко, ручка, чоботи*.

- Творче списування.

На дошці надруковані речення.

Телесик несе рибку.

Дід зробив човник.

Човник пливе до берега.

Мати несе обід.

— Прочитайте речення. З якої вони казки? Розташуйте речення в такій послідовності, як відбувалися події в казці.

III. Заключна частина.

1. Гра «Упіймай звук».

Чорно, чорно уночі.

Чорна тінь усе накрила.

Чорні очі у сичів.

Через чорних тих сичів —

Чорні очі, чорні крила,

Чорно, чорно уночі.

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

2. Вправа «Обмін думками».

— Що нового ви вивчили на уроці?

— Коли ви були собою задоволені?

— Що ви розповісте вдома?

3. Вправа «Хвилинка успіху».

Діти (за бажанням) розказують про те, що їм найбільше вдалося.

Урок 16. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Відновлення слів. Одне слово — різні значення. Складання речень зі словом *ручка*. Вимова і правопис слова «читання»

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння писати вивчені букви. Формувати вміння спостерігати, аналізувати. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, сонечко, на промінчиках якого написані завдання, кубик.

Інтеграція. Соціальна, мовно-літературна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

— Сьогодні в нас незвичайний урок. До нас у гості завітало... А як звати нашого гостя ви дізнаєтеся, коли відгадаєте загадку:

Вдень у небі гуляє, а ввечері на землю сідає. (*Сонечко*)

— Але воно не звичайне. Воно завітало до нас із країни Української мови. Кожен промінчик сонечка перетворився в сонячного зайчика. Де сонячний зайчик сяде — там сонечкове завдання. Зустрінемо сонечко? Виконаємо сонечкові завдання? Пам'ятайте: виконати сонечкові завдання можуть тільки ті дітки, які дружно, старанно працюватимуть.

— Отже, наш урок ми розпочнемо з доброї справи: спробуємо поділитися тією якістю, яка, на його думку, є найкращою в нього. (*Я поділюся добротою. Я — старанністю. А я — усмішкою. ...*)

2. Гра «Ланцюжок».

— Подивіться, як зраділо сонечко! Воно простягнуло нам свій перший теплий, золотистий промінчик. На ньому — гра. Пограємося?

Клас об'єднується в групи. Кожній групі вчитель пропонує перше слово, а далі учні самостійно продовжують складати ланцюжок: *чашка — картина — намистини — нива — вата — табун* і т.д. На кожне правильне слово, яке називає команда, вчитель малює на дошці кільце ланцюжка. Якщо хтось помиляється або довго розмірковує, ланцюжок обривається. Перемагає команда, в якій він розірветься найменшу кількість разів.

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Пальчикова гімнастика.

3. Виконання завдань у прописах (с. 18).

— Відпочило сонечко, хоче вже подивитися, як ми вміємо писати. Зігріти нас теплом, допомогти гарно написати.

- Повторення письма рядкової та великої букв «че».
- Мовно-логічне завдання.

Робота в парах: визначити, у яких словах потрібно написати рядкову букву «че» (*хлопчик, часник, Марічка, черевички*), а в яких — велику «Че» (*Чернігів, Чигирин*).

Змагання між групами.

— Складіть одне речення так, щоб використати якомога більше слів із завдання.

- Робота з цеглинками LEGO.

Учитель промовляє слова з попереднього завдання. Учні викладають стільки цеглинок, скільки в цьому слові складів.

- Дослідження мовних явищ.

Індивідуальна робота: скласти і записати різні речення зі словом *ручка* так, щоб воно мало різні значення.

4. Руханка.

«Сонечко сяє» (діти промовляють слова і показують рухами)

Сонечко сяє, сопілочка грає
Річка тече, човник пливе.
Правим веслом гребемо,

Лівим веслом гребемо,
А тепер двома руками.
Поспішаємо до мами!

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

5. Вимова і правопис слова «читання».

— У сонечка є дуже багато Як ви гадаєте, чого так багато в сонечка з Країни Української мови?

— Відгадайте загадку.

Завжди можу стати у пригоді,
Моїх вам порад не злічити.

І кажуть про мене в народі:
«Мовчить, а всіх розуму вчить».

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/ukrayinski-zagadki-pro-knigu/>

— Що потрібно зробити, щоб книга чогось вас навчила? (*Прочитати книгу.*)

- Вправа «Квест».

— Улюблене заняття сонечка — це ...

- Робота в групах. Завдання за вибором.

— Для чого потрібне читання книг?

— Що потрібно робити, щоб читання приносило користь?

— Як потрібно поводитися з книгою, щоб її прочитало якомога більше читачів?

6. Розвиток зв'язного мовлення.

— Розкажіть для чого ви хочете навчитися читати.

7. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Малюнковий диктант.

Учитель показує малюнки із зображенням човна, білочки, лисички. Школярі спочатку називають слова, а потім їх записують.

Письмо речення під диктування: *Сонечко читає.*

- Списування загадки.

На екрані (чи на дошці) подано загадку-добавлянку рукописним шрифтом.

Ми грибочки невеличкі, а назвали нас... (лисички).

- Складання речень за малюнками.

Учитель прикріплює на дошці малюнки із зображенням квочки з курчатами та качки з качатами. Учні складають речення, самостійно записують їх.

У квочки курчата. У качки качата.

III. Заключна частина.

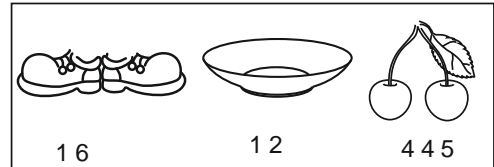
— Дуже сподобався наш урок сонечку. Пора йому повертатися додому, в країну Української мови. А на прощання сонечко нам дарує кубик. Цей кубик не простий, а із завданнями! Виконаємо?

Рефлексія Вправа «Кубування».

Для проведення гри потрібен куб із гранями 20-25 см. Усі грані мають бути пронумеровані. Кожна цифра позначає окреме завдання.

Кубик, діти, не простий,
Незвичайний — чарівний.
Він знання перевіряє,
Працювать допомагає.

- Які слова з букою «че» ви написали найкраще?
- Покажіть, як правильно сидіти за партою.
- Як правильно тримати олівець?
- Коли на уроці було сумно?
- Що ви розкажете про урок своїм рідним та друзям?

Урок 17. Написання рядкової букви *ц*, складів, слів з вивченими буквами. Вимова і правопис слова «цукерка».

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву *ц*, слова з нею. *Розвивальна:* розвивати вміння самостійно записувати складені речення, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови, бажання старанно вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, паперові цукерочки (на зворотному боці — рядок, на якому можуть писати діти).

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

— Я бачу, ви всі з нетерпінням чекаєте початок уроку. Для того, щоб дізнатися нове, нам потрібно мати вуха, очі, руки, серце. Як ви гадаєте, для чого нам це все потрібне? (*Вуха — щоб чути. Очі — щоб бачити. Язик — щоб говорити. Руки — щоб їх піднімати, писати, складати цеглинки. Серце — щоб усе відчувати і сприймати.*)

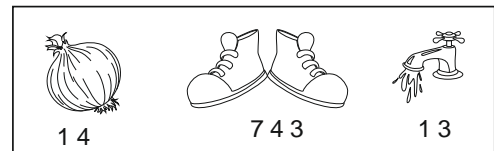
II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Вправа «Квест».

Вибравши вказані букви з назв малюнків, утворюють слово *цукерка*.

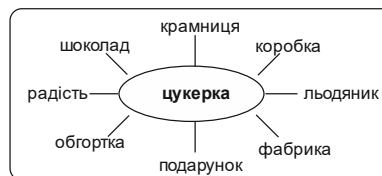
— Сьогодні в нас «солодка» тема. Поговоримо не лише про цукерки, а й про солодке життя першокласників. За кожне правильно виконане завдання дітки отримують ось таку цукерочку.

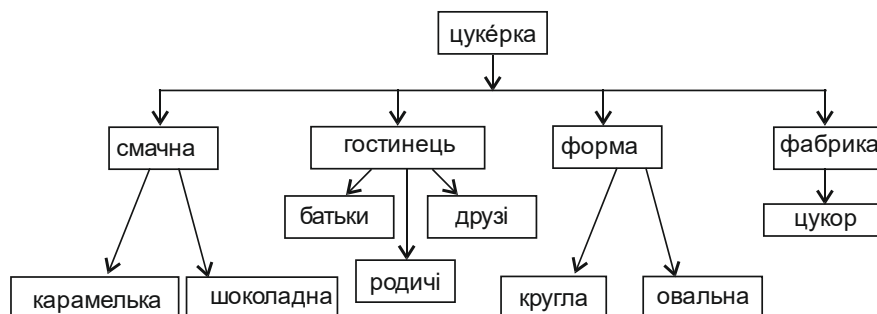
2. Робота в групах.

Завдання за вибором. Учителю пропонує школярам порадитися в групах, вибрати і виконати одне із завдань: скласти асоціативний куш або кластер.

«Асоціативний куш».

«Кластер».

— Діти, чи можемо ми написати слово *цукерка*? Чому? Що потрібно зробити для того, щоб написати це слово?

3. Оголошення теми та завдань уроку.

4. Презентація букви.

Зіставлення рукописної літери з друкованою, з вивченими рукописними.

Виготовлення букви з кінетичного піску, з цеглинок LEGO.

5. Пальчикова гімнастика.

Виконують одну із вправ, поданих у прописах на с. 59–61.

6. Виконання завдань у прописах (с. 19).

- Написання рядкової букви *ц*.

— Рядкова буква складається з двох прямих похилих паличок із заокругленням унизу і петлі. Пишемо її, як букву *и*, але останнє заокруглення робимо вужче. Не відриваючи руки, ведемо вниз пряму похилу лінію, яку, трохи відступивши від нижньої рядкової лінії, заокруглюємо ліворуч на петлю і перетинаємо пряму похилу на нижній рядковій лінії. Пишемо під лічбу *раз-і, два-і, три-і*.

- Поєднання букви *ц* з іншими буквами.

Письмо складів, слів за рукописними зразками.

- Мовно-логічна вправа.

Індивідуальна робота: записати назви рослин, використовуючи променеву таблицю. Дібрати загальну назву до слів.

- Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно, вони солодкі. Такі смачнючі! Завжди можна дібрати цукерку, яка подобається.	Чи потрібно їсти багато цукерок	Ні, цукерки приносять шкоду. Краще їсти ягоди, фрукти. Від них користь.
ВИСНОВОК. Щодня можна з'їдати не більше двох цукерок. А от ягоди та фрукти корисні усім.		

Написання слова *цукерка*.

7. Руханка «Цифри».

Запропонуйте учням «написати» цифри незвичайним способом:

Цифру 1 «пишемо» носом, цифру 2 — підборіддям, цифру 3 — правим плечем, цифру 4 — лівим плечем, цифру 5 — «пишемо» правим ліктем, цифру 6 — лівим ліктем, цифру 7 — правим коліном, цифру 8 — лівим коліном, цифру 9 — правою ногою.

8. Робота в зошиті без друкованої основи.

- Малюнковий диктант.

Учитель демонструє малюнки, школярі називають слова, а потім записують: *сонце, олівці, цукерка, суніця, цегла, місяць*.

- Запис речення під диктування.

Полуниці і суніці виглядали із травиці.

III. Заключна частина.

1. Вправа із «Щоденні 5».

Напишіть стільки разів слово *цукерка*, скільки у вас є друзів.

2. Вправа «Запитання до вчителя».

Учитель оголошує, що зараз вони поміняються місцями, тобто учні запитуватимуть а вчитель відповідатиме. Умова: вчитель відповідатиме тільки на розумні й цікаві запитання. Ця умова стимулює учнів складати запитання проблемного характеру.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://sites.google.com/site/portfoliofedovic/metodicka-skarbnica/kriticne-mislenna>

3. Самооцінювання.

— Полічіть, скільки цукерок ви отримали на уроці. Яке завдання вам принесло найбільше задоволення? Коли ви потребували допомоги? А коли самі допомагали друзям?

Урок 18. Написання великої букви Ц. Письмо складів, слів з вивченими буквами. Розвиток зв'язного мовлення. Вимова і написання слова «цукор».

Мета. *Навчальна:* вчити писати велику букву Ц, поєднувати її з іншими буквами. Продовжити роботу над удосконаленням письма під диктування та списування з рукописного і друкованого шрифту. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати культуру поведінки в громадських місцях.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, стрічки, соняшникове насіння, картки зі словами.

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

— Уявіть, що ви циркачі. Раз, два, три — наш клас у цирк перетвори!

— Що ви знаєте про циркових артистів?

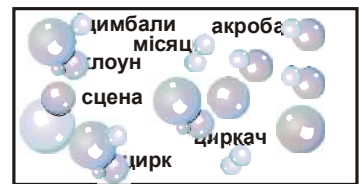
— Тож почнемо з вітання. Та не простого, а циркового! Циркачі — це цікаві люди. І вітаються вони дуже цікаво, незвично для нас. Спробуємо?

— Дітки, в яких на одязі є червоний колір, торкаються великими пальцями до свого сусіда і промовляють побажання. Учні, у яких на одязі є щось зелене, вітаються вказівними пальцями і кажуть комплімент один одному. Учні, у яких на одязі є щось чорне, вітаються середніми пальцями та усміхаються. У кого є щось жовте, вітаються підмізничними пальцями і кивають голівками. У кого є щось коричневе — вітаються мізинцем і тупають ніжками. Учні, які є зараз у класі вітаються усією долонею. Вітаю!

2. Гра «Клоун-жартівник».

Учитель прикріплює на дошці картки зі словами і зображення мильних бульбашок так, що окремі літери закриті повністю або частково.

— Клоун понад усе любить пускати мильні бульбашки, навіть тоді, коли читає. Бульбашки закривають літери. Я гадаю, що ви зможете допомогти клоунові прочитати слова.

3. Повторення вивченого про звук [ц], букву «це».

— Назвіть тільки ті слова, у яких потрібно писати букву «це». Кожне слово поділіть на склади, визначте наголос. Назвіть ланцюжки звуків. Охарактеризуйте звуки [ц], [ц'].

III. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— З чого починається цирк? З афіші. Отже зараз ми з вами напишемо афішу.

Цирк! Сьогодні циркова вистава.

Діти помічають, що афішу написати не можуть, бо не вміють писати велику букву «Ц».

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація великої букви «Ц».

Демонстрування букви.

Викладання букви з насіння, цеглинок LEGO, стрічок.

4. Пальчикова гімнастика.

5. Робота в прописах (с. 20).

- Пояснення написання.

— Порівняйте рядкову і велику літери. Чи подібні вони за формою? А за розміром? Велика буква складається з двох прямих похилих подовжених паличок з заокругленням і петлі. Пишемо так, як велику букву И, але останнє заокруглення робимо вужче і, не відриваючи руки, пишемо петлю трохи більшого розміру, ніж у маленькій букві. Пишемо під лічбу *i-раз-i, два-i, три-i*.

- Письмо буквосполучень за зразком.
- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальне завдання: у ліву колонку записати назви предметів з буквою «че» (*курча, чапля, часник, чашка*). У праву колонку записати слова з буквою «ще» (*сонце, місяць, яйце, заєць*).

6. Розвиток зв'язного мовлення. Складання речень на тему «У цирку».

Діти стають колом, утворюють арену цирку. Кожен учасник придумує собі роль, описує і показує, які рухи виконує артист. Можна обирати ролі істот та неістот — головне, щоб були пов'язані з циркум.

— На арені цирку зараз буде виступати ... (наприклад, клоун).

Учень, який виконує роль клоуна, виходить на середину і розповідає, що робить клоун.

7. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Малюнковий диктант.

Учитель демонструє зображення, учні записують слова: *сонце, сцена, суніця, полуниця, олівець, лисиця*.

- Списування з рукописного шрифту (підручник, с. 26).

Учні читають, а потім переписують у зошити рукописне речення в зошити.

- Робота з картками.

У дітей картки з написаними рукописними буквами слова. Кожне слово на окремій картці. Діти розкладають слова на 2 купки: у першу купку — з твердим звуком [ц], у другу — з м'яким [ц'].

Слова для карток: *цибуля, цілий, кравець, цирк, концерт, палець, сцена*.

8. Вимова та написання слова «цукор».

Гра «Дешифрувальник».

— Яких тварин ви бачили в цирку? А ви знаєте, що за гарно виконану роботу тваринкам у цирку дають ... Що саме, дізнається, коли розшифруєте слово.

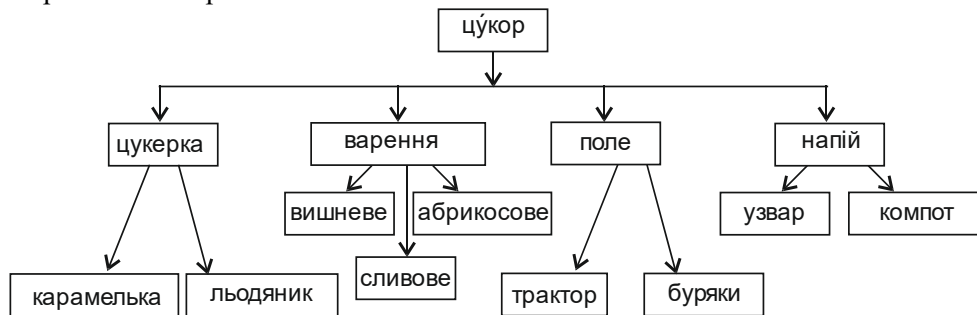
	а	б
1	ц	о
2	ь	у
3	к	р

Код. 1а, 2б, 3а, 1б, 3б. Відповідь. *Цукор*.

- Квест-цікавинка «Як виготовляють цукор».

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=ZUhA5r7QyXs>

- Вправа «Кластер».

9. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Домовляємося, міняємо, збираємо».

Діти отримують завдання зібрати цеглинки одного уподобаного кольору при цьому вони мають рухатись по кімнаті, підходити один до одного, домовлятися, обмінюватися цеглинками.

— Скільки цеглинок вам вдалося зібрати? Як вам вдалося зібрати цеглинки свого кольору? Що було найскладнішим / найцікавішим / найнесподіванішим?

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Розкажіть про свої враження від уроку. Чого навчилися? Де використаєте свої знання?

Урок 19. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованого речення.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння писати рядкову і велику букви *ц, Ц*, поєднувати їх з іншими буквами. Продовжити роботу над удосконаленням письма під диктування та списування з рукописного і друкованого шрифту. *Розвивальна:* розвивати навички спільної роботи. *Виховна:* виховувати охайність, уважність, сприяти вихованню любові до рідної мови, її мелодійності, милозвучності.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

- Вправа «Трибуна думок».

Діти стають за уявну трибуну і висловлюють припущення щодо того, які завдання будуть сьогодні на уроці.

2. Гра «Увіймай звук».

Діти плескають у долоньки, коли чують слово зі звуками [ц], [ц'].

Ців-ців-ців, ців-ців-ців! —

Цівкотіння горобців.

Горобцеві — пісня це,

А в словах — то буква «це».

Варвара Гринько

Джерело: https://web.archive.org/save/http://logopedu.com.ua/article/736_Gryden_Postanovka_i_avtomatizaciya_zvykiv_s_c_z_z/

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Повторення вивченого матеріалу.

- Відгадування загадки.

В розмальованій хустині,

Солоденька всередині.

Коли нею почастиють,

Діти тішаються, ласують. (Цукерка)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki.ru/ua/zagadka/v-rozmalovaniy-khustyni.htm>

Звуковий аналіз слова-відгадки. Викладення з цеглинок LEGO звукової моделі слова.

— Від якого слова утворилося слово *цукерка*? Як ви гадаєте, чи можна слова *цукор* і *цукерка* назвати «родичами»? Згадайте ще інших «родичів» слова *цукор*. (*Цукерочка, цукерничка, цукровий...*) Доберіть слова-ознаки до слова *цукор*. (*Білий, солодкий, розсипчастий...*)

- Відгадування загадки.

Багатьом був невідомий,

Нині з кожним подружив.

З казки в кожного удома

Хлопчик-цибулінка жив.

Дуже просто, мелодійно

Він зветься ... (Цибуліно).

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://svitppi.com.ua/ukrainska-mova/charivna-zagadkomaniya.html>

— Як напишете слово *Цибуліно*? Чому це слово потрібно писати з великої букви? Про пригоди цього хлопчика написав італійський письменник Джанні Родарі в книзі «Пригоди Цибуліно». Запам'ятайте, що назви книг теж пишуть з великої літери.

Викладення з цеглинок LEGO звукової моделі слова.

4. Робота в прописах (с. 21).

Повторення написання рядкової й великої букв *ц, Ц*.

Індивідуальна робота: записати слова, уставляючи пропущені букви (*цегла, оцет, Луцьк, сонце, олівець, столиця*). Учні доходять висновку, що в кожному наступному слові буква «це» наче «посувається» на один крок (у першому слові вона перша, у другому — друга і т.д.)

- Списування друкованого речення.
Задавака волохатий,
Ще й рогатий, бородатий.
Він травицю — скуб та хап.
Здогадались, хто це? (*Цап*)

У проваллі глибоко
Виблискує око. (*Криниця*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/zadavaka-volokhatyy.htm>

— Складіть речення про цапка та криницю.
Списування друкованого речення в прописі.

5. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Відгадування загадок. Запис слів-відгадок.

Білий, як сніг,
В пошані в усіх,
До рота попав,
Там і пропав. (*Цукор*)

Невеличка смугла пані,
На будові у пошані.
Випікали її з глини,
Називається ... (*цеглина*).

Без рук, без ніг, тільки з рогами,
А ходить попід небесами. (*Місяць*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/bilyy-yak-smih-u-poshani-u-vsikh.htm>

- Вибірковий диктант.

Учитель читає потішку, учні виписують слова з буквою «це».

Цілий день цукерки хрума
Неслухняний цей Тарас,
Про цибулю як подума —
Сльози котяться ураз.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://urok-ua.com/rozvyvayucha-abetka-dlya-ditej/>

6. Складання словесних сходинок. Парна робота на картках

Учитель пропонує учням розмістити слова в такому порядку, щоб зменшувалася кількість літер. Слова записують у зошитах. З одним словом (на вибір) складають і записують речення.

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Використання стратегії «Ромашка Блума».

Орієнтовні запитання:

Просте: Що цікавого було сьогодні на уроці?

Уточнююче: Я правильно зрозуміла, то сьогодні діти старанно працювали?

Пояснююче: Чому нам потрібно знати, як пишеться велика буква «Ц»?

Творче: Що було б якби люди не вміли писати?

Оціночне: Як ви оціните свою роботу на уроці?

Практичне: Де ми використаємо отримані знання?

2. Вправа «Скринька».

— Коли ви відчували радість? Коли ви відчували сум? Яким успіхом ви хочете похвалитися?

Урок 20. Написання рядкової букви ю, складів, слів з вивченими буквами.

Мета. *Навчальна:* вчити писати рядкову букву ю, склади і слова з нею. Закріплювати звукове значення букви, вміння списувати з рукописного тексту. *Розвивальна:* розвивати спостережливість, вміння порівнювати, аналізувати. *Виховна:* виховувати бажання спілкуватися українською мовою.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи. Вправа «Трибуна думок».

— Як ви гадаєте: чому в людини 2 вуха, 2 очей, а тільки один ротик? (*Щоб гарно бачити, гарно чути, а тільки, подумавши, говорити.*)

2. Закріплення знань, одержаних на попередньому уроці читання.

— Яку букву вивчили на уроці читання? Що ви запам'ятали про букву ю? Які ще літери можуть позначати два звуки?

— Відгадайте загадку.

Буква ця усім відома:

Перед Я вона стоїть.

В ній дві палички і коло —

Здогадаєтесь умиць.

Є ця буква в слові Юля,

І в словах сміюсь, стою.

Ой, яка ж вона красуня,

Ця чудова буква Ю.

Джерело: https://web.archive.org/web/20190115092514/http://kazkar.info/ua/v_rsh_pro_bukvu_yu/

3. Гра «Знищені букви».

— На таблиці були записані слова. Чергові прибирали і випадково стерли частину літер. Спробуйте відновити слова. (*Ключ, юнак, юшка, малюк, рюкзак, малюнок.*)

кпчл!	юшкА	рЮКЗК
кччк	МАЛЮК	МАЛЮНОК

- Робота в парах.

Одна пара викладає будь-яку модель слова з таблиці за допомогою цеглинок LEGO. Інша пара здогадується, яке це слово.

4. Закріплення звукового значення букви ю.

— У яких словах буква «ю» позначає два звуки? Які звуки позначає ця літера на початку слова?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Прочитайте слова:

каюта

юрта

юшка

юнак

— Чи можете ви їх списати? Чому?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви.

Зіставлення рукописної літери з друкованою, з вивченими рукописними.

Виготовлення букви з кінетичного піску.

4. Робота в прописах (с. 22).

- Пояснення написання рядкової букви ю.

— Рядкова буква ю складається з прямої похилої палички зі з'єднувальним вузликом та овалу.

Починаємо писати, як у букві н, пряму похилу паличку з вузликом, а потім пишемо овал. Пишемо під лічбу *раз, два, і-три-і.*

- Поєднання нової букви з уже відомими. Розглянувши буквосполучення, самостійно записують їх по піврядка.
- Письмо слів з новою буквою.

Після попереднього звукового аналізу записують слова: *юрта, юнак, каюта, юшка.*

5. Руханка.

У понеділок буква ю прала
(кулачки тремо один до одного).
Підлогу у вівторок буква ю підмітала
(Кисті розслаблених рук вниз і робимо імітувальні рухи по столу).
У середу буква ю пекла калач
(печемо калач).
Увесь четвер буква ю шукала м'яч
(праву руку підносимо до лоба і робимо «козилок»).Чашки в п'ятницю буква ю помила
(пальці лівої руки напівзігнуті, долоня стоїть на ребрі,
а вказівним пальцем правої руки водимо по колу всередині лівої руки).
А в суботу буква ю торт купила
(долоньки розкриті і з'єднані разом по стороні мізинців).
Усіх друзів у неділю буква ю покликала на день народження
(махаємо долоньками до себе).

Джерело: https://web.archive.org/save/http://dnz611.edukit.kiev.ua/biblioteka/paljchikovi_igri/

6. Мовно-логічне завдання.

— А чи знаєте ви, який день народження називають ювілеєм? Сьогодні в букви ю ювілей. Подивіться, хто прийшов її привітати.

Учні записують назви малюнків: юнга, юрок, ювілей.

7. Робота в зошиті без друкованої основи.

Диктант складів: юр, юл, юв, юд, юм

Утворення словосполучень за зразком.

Зразок: Я читаю — вони читають.

Словосполучення: я малюю; я готую; я співаю.

8. Робота з цеглинками LEGO.

- Вправа «Маленькі фантазери». Робота в групах.

Кожна група придумує історію про букву ю та буде її з цеглинок. Для цього обов'язково домовляються про те, хто що робитиме. Потрібно дати ім'я своєму персонажу. Коли історії будуть придумані, побудовані, тоді один учасник групи озвучує історію. Учасники інших груп ставлять запитання.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно».

Білий — колір чистоти.

— Що мені відомо про букву «ю»?

Червоний — колір життя, почуттів.

— Для чого потрібні знання про букву «ю»?

Чорний — колір землі, здорового глузду.

— Назвіть слова, у яких є буква «ю».

Зелений — колір досліджень.

— Які звуки позначає буква «ю» на початку складу?

Синій — колір знань.

— Для чого потрібні мені знання, одержані сьогодні на уроці?

Урок 21. Написання великої букви Ю, складів, слів з вивченими буквами. Списування з друкованого.

Мета. *Навчальна:* вчити писати велику букву Ю, склади і слова з нею. Закріплювати звукове значення букви, вміння списувати з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвивати вміння розрізняти тверді та м'які приголосні звуки, позначати їх буквами. *Виховна:* виховувати спостережливість, старанність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, квасоля, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

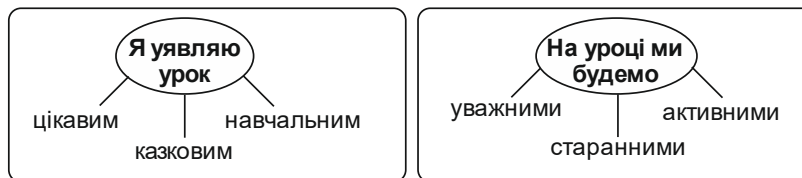
Вправа «Кулька та компліменти».

Учні утворюють велике коло й перекидають одні одним кульку. Учень/учениця, що кидає кульку, називає будь-кого з учнів на ім'я. Той, хто ловить кульку, миттєво додає відповідний комплімент: «Софійка ... весела!», «Артем...гарний друг!» ...

— Побажаємо всім: Доброго дня й веселого настрою!

2. Вправа «Очікування».

— Яким буде наш урок? Що ви для цього зробите?

3. Закріплення знань про звукові значення букви ю.

— Коли буква ю позначає два звуки? Назвіть такі слова. Який звук позначає буква ю після приголосних? Наведіть зразки слів.

4. Звуко-буквений аналіз слів.

— Відгадайте загадки.

На квітник погляньте, діти,
Там козак стоїть між квітів.
Весь червоний — гордий пан.
Не козак це, а ... (тюльпан)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-tyulpan-ukrayinskoyu/>

Сам куценський, з борідкою,
Йде не в двері, а діркою.
Він нашою скарбницею завідує. (ключ)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/sam-kutsenkyy-z-boridkoyu.htm>

— Назвіть ланцюжки звуків у словах-відгадках.

Після аналізу роблять висновок, що на початку складу буква «ю» позначає звуки [йу], а після приголосних — позначає звук [у] та пом'якшення попереднього приголосного. Викладання моделей слів за допомогою цеглинок LEGO.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Робота за малюнком у прописах (с. 23).

— Хто зображений на малюнку? (Юнга). Дайте ім'я хлопчикові, у складі якого є буква «ю». (Юра, Юхим.) З якої букви ми напишемо ім'я юнги? Ви вмієте писати рукописну велику букву Ю? Що потрібно зробити? (Навчитися її писати.)

2. **Оголошення теми та завдань уроку.**

3. **Презентація букви.**

Демонстрування і порівняння великої друкованої букви Ю з відповідною рукописною, з уже відомими писаними. Зіставлення рукописної літери з друкованою.

Гра «Які букви заховалися у великій букві Ю?».

Викладання букви з квасолі.

4. **Пальчикова гімнастика (вправа 9 с. 60).**

5. **Виконання завдань у прописах.**

- Письмо великої літери.

— Велика буква Ю складається з короткої похилої лінії, прямої похилої подовженої палички із заокругленням, з'єднувальної лінії та великого овалу. Починаємо писати так, як великі літери К, Н. Над верхньою рядковою проводимо зліва направо з'єднувальну лінію, а потім пишемо великий овал. Пишемо під лічбу *i-раз-і, два, i-три-і*.

- Поєднання великої букви з іншими.

Письмо імені, прізвища Юлія, Юзюк. Пригадування того, що імена і прізвища людей потрібно писати з великої літери.

- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальна робота: записати імена ляльок. Обвести слово, у якому найменше букв.

6. **Руханка.**

— Уявіть, що ви юнга. Покажіть руками свій корабель. Пройдіться по палубі. Зайдіть у каюту. У ній є віконечко? Покажіть, яке воно. Подивіться у віконечко. Що ви там бачите? Покажіть. Припливемо до берега. Але щоб бути гарними юнгами, нам потрібно вчитися. Готові? Тоді до роботи.

7. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Списування з підручника.

Списують речення, подане рукописним шрифтом (с. 31), скоромовку (с. 32).

- Попереджувальний диктант.

Юрко та Юхим пішли до річки.

Хлопці купалися, вудили рибу.

А потім зварили з риби юшку.

- Творче списування.

Л*лі, л*лі, мій синочку!

Справл* тобі колисочку.

Справл* тобі колисочку

та й повішу на дубочку. (З народного)

7. **Робота з цеглинками LEGO.**

Робота в групах. Складання діаграм.

— Побудуйте багатоповерхівку зі слів, у яких є буква ю.

Потім діти порівнюють свої багатоповерхівки.

III. **Заключна частина.**

1. **Рефлексія. Вправа «Мікрофон».**

— Яким був урок?

— Якими ви були на уроці?

— Що ви дізналися сьогодні на уроці?

— Де ви можете застосувати знання, які отримали сьогодні на уроці?

Букварний період (читання)

(уроки 22–38)

Дата

Урок 22. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Конкурс малюнків».

Мета. *Навчальна:* закріпити знання про звукове значення букви «ю». Формувати в учнів навички читання зв'язних текстів. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух та вміння доводити свою думку; уміння зіставляти малюнки й речення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Гра в колі «Чарівні окуляри».

— Одягніть «чарівні» окуляри й назвіть учня, який стоїть праворуч, пестливим, теплим, ніжним іменем та додайте добре слово про нього: «О, як нам пощастило, що маємо Юлю/Любомира в класі. Вона/він пречудово співає/гарно грає у футбол» тощо. А тепер передавайте один одному «чарівні» окуляри, називаючи при цьому свого сусіда/сусідку праворуч також пестливим, теплим, ніжним іменем. Далі передайте окуляри наступному учневі, який має продовжити гру.

2. Закріплення знань.

- Гра «Знайди помилку».

Учитель читає слова, а учні червоною цеглинкою сигналізують ті слова, у яких не пишеться буква «ю».

Слова: *луг, Юля, малюнок, фарби, любисток, юнак, маяк, маслюк, Люся, Любомир, сонце, люди, рюкзак, портфель, люстра, костюм.*

- Складання звукових схем слів-відгадок.

Всім обід готує мама,
Ось бере вона петрушку,

Інші додає приправи —
Будем їсти смачну... (юшку).

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://svviti.com.ua/interesting/society/57805>

Маленьке, худеньке,
А до хати нікого не допустить. (Ключ)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/malenske-khudenke.htm>

— Які звуки може позначати літера «ю»?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Відшукайте і прочитайте слова в таблиці. Як їх можна назвати одним словом? (Імена.)

Н	Л	Ю	Б	А	Н	Н
Л	Ю	Б	О	М	И	Р
Н	Н	Л	Ю	С	Я	Н
Н	Н	Н	Л	Ю	Д	А
Н	Л	Ю	Д	В	І	Г

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над віршем.

БОГДАНКО МАЛЮЄ

У Богданка новина —
Він малює кавуна.
Хоч бери з полиці ніж
І навпіл його розріж.

Соковитий і червоний,
А постукай — то задзвонить.
Леся каже: — Так то так,
Чи солодкий він на смак?

Йосип Струцюк

Джерело: Веселі віршики. — Харків: Белкар-книга, 2017. — С. 38.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте: Що намалював Богдан?

Уточнююче: Я можу помилитися, але, здається Лесі він дуже сподобався?

Пояснююче: Чому кавун дзвонить?

Творче: Намалюйте в повітрі великого кавуна.

Оціночне: Чи можна Богдана назвати художником?

Практичне: Кому ви запропонували б у класі намалювати свій портрет ?

2. **Робота над тестом «Конкурс малюнків». Стратегія «Передбачень».**

— Прочитайте назву тексту. Що означає слово «конкурс»?

— Чи доводилося вам брати участь у конкурсі малюнків? Як ви гадаєте, які події будуть описані?

- Перегляд ілюстрації до тексту.

— Хто/що зображено на малюнку?

Читання тексту вголос дітьми. Відтворення змісту прочитаного.

— Назвіть героїв цього твору. Яка подія має відбутися? Що викликало у вас сміх?

— Подумайте, які почуття треба передати під час читання цього тексту.

3. **Робота з дитячою з книжкою.**

- **Слухання вірша.**

СТРАШНИЙ ВОВК

Малювала я картину,
На картині — вовка:
Лапи, хвостик, шию, спину,
Двоє вух, два ока.
Прибігає вовчик з лісу,
Припинив роботу.

— Намалюй, прохає слізю,
Два носи й два роти...
— А навіщо? — я спитала
Й почала сміятись.
— Бо нас в лісі перестали
Вже й зайці боятись.

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131104728/http://sonyashnik.com/verses/23/>

Робота над віршем.

Виконання малюнків.

Діти виконують малюнок (за власним вибором). Умова: якомога більше слів з літерою «ю».

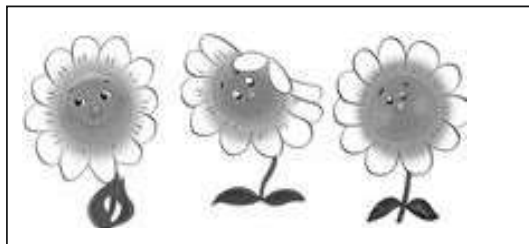
III. **Заклучна частина.**

Самооцінювання. Рефлексійна вправа «Ромашка».

На парті в кожного учня лежать квіточки.

— Оберіть квіточку, відповідно до вашої активності, старанності та уважності на уроці.

- Сподобався урок.
- Не сподобався урок.
- Сказати важко.

Урок 23. Звук [x], позначення його буквою «ха». Читання складів, слів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* навчити артикулювати звук [x]; учити виділяти під час читання важливі за змістом слова, ставити запитання до окремих речень; виробляти орфоепічні навички. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до природи.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення тюльпана, люпину, хатки, хмарки.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу.****II. Основна частина.****1. Мотивація навчальної діяльності учнів.**

Учитель демонструє зображення тюльпана, хатки, люпину, хмаринки.

— Подивіться уважно на малюнки. Які слова ми можемо написати, а які — ні? Чому?

Діти доходять висновку, що не всі слова ми можемо записати, тому потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Підготовка до ознайомлення з новою буквою.**

- Виділення слів зі звуком [x] з потішки.

Хоче дівчинка Харитя

Хай подивиться хмаринка

Хмарку в гості запросити.

На хатинку Харитинки.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131104911/http://asyan.org/potrba/%D0%A5%D0%BE%D1%87%D0%B5+%D0%B4%D1%96%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0>

- Дослідження мовних явищ.

Визначають, що виучуваний звук приголосний, твердий, глухий.

Послідовне називання звуків у словах *хліб, хата, хустина* (за предметними малюнками). Введення слів у речення.

- Самостійний добір учнями слів з виучуваним звуком у різних позиціях.

Поділ слів на склади. Виділення злиттів з новим звуком.

- Вивчення скоромовки зі слів учителя.

Кричав Архип, Архип охрип.

Не треба Архипу кричати до хрипу.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131105034/https://podskazok.net/otdyih-dlya-detey/skoromovki-na-ukrayinskyi-movi.html>

4. Ознайомлення з буквою «ха».

Учні розглядають велику та малу літери, порівнюють їх за формою та розмірами, зіставляють з уже вивченими буквами. Учитель ставить картки з літерами в касу, пропонує прочитати всі літери.

- Хвилинка фантазії.

— Хто швидше бігає, скажіть:

Чи буква **Х**, чи буква **У**?

— Звичайно, **Х**!

— Але чому?

— Бо **Х** на двох ногах біжить,

А буква **У**, куди там їй,—

Слідом стрибає на одній.

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://klasnaocinka.com.ua/>

Х змайструєш за хвилинку,

Склавши навхрест хворостинки.

(Т. Коломісць)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://klasnaocinka.com.ua/>

- Викладання літери з олівців, лінійок, цеглинок.

5. Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ви — літера «ха». То пливе вона на хмаринці. То примостилася на морській хвилі. То зупинилася і почала милуватися хризантемою.

6. Робота за підручником (с.34).

Відгадування загадок.

Щоки зерням набиває
Заповзятливий мастак

Колір змінює тварина,
і доросла, і дитина.

Й в комірчину все ховає...
Хто ж це робить так? ... (Ховрах.)

Подивись, змінився он!
Хитрий звір ... (хамелеон).

Ігор Голомозий

Джерело: https://web.archive.org/save/http://www.yrok.net.ua/load/vchitelski_znakhidki_do_uroku_chitannja/zagadki/77-1-0-1097

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-tvaryn-avtor-holomozyj-ihor/2/>

— Діти, яким одним словом ви можете назвати *ховраха* і *хамелеона*? (Тварини.) Яких екзотичних тварин ви знаєте?

- Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів-відгадок на вибір.

Промовляння ланцюжків звуків.

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова»: *хвиля, хмарина, хата*.

Гра «Букви граються»: *чоботи — хоботи; салат — халат; пух — рух*.

- Читання рукописного тексту.

— Розкажіть від імені Христинки, на що схожі були хмаринки, які пливли по небу.

7. Робота над текстом. Вправа із «Щоденні 5». Читання для себе.

Учні в класній бібліотечці обирають собі книгу¹.

- Вправа «Художники».

— Намалуйте картинку до частини, яка вам найбільше сподобалася.

Учитель контролює виконання вправи.

- Вправа «Устав пропущені слова».

Учні можуть виконувати це завдання в парах або групах. На картках надруковано текст із пропущеними словами.

Зразок картки:

Знахідка

Михайлик ішов стежиною й побачив кволе _____.
Хлопчик піймав його і поніс додому. Дід впізнав _____. У Михайлика були собака _____, котик _____ і півник _____.
Вони подружилися із _____.

Слова для довідок: пташеня, мухоловку, Бровко, Мурчик, Когутик, мухоловкою

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Хмаринка».

Сьогодні на уроці я дізнався про ...

Ці знання мені будуть потрібні для ...

На уроці я працював (працювала) ...

¹ Правила «Читання для себе» подано в уроці № 9.

Урок 24. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Похвала».

Мета. *Навчальна:* закріпити вивчене про звук [х], букву «ха»; формувати в учнів уміння читати, розмовляти відповідно до норм літературної вимови. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до праці.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, яблунька з яблучками на рефлексійну вправу.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу. Вправа «Хвилинка фантазії».**

— Діти, заплющте очі й на хвилинку уявіть, що ви — квітка-семицвітка. Яке бажання ви загадали б?

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Упіймай звук [х]».

Хоч хвилі ходять і хлюпочуть,
Хоробрі наші хлопчачки

В човні хиткому їхать хочуть —
Вони хороші моряки.

Наталя Забіла

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131105743/http://rozyvvajko.com.ua/virshi/virshi-natali-zabiloji-vesela-abetka/>

- Відгадування загадки.

Розкололася хатинка
На дві половинки

І посипались у жменю
Зелені дробинки. (*Горох*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/vihovna-godina---bibliotechna-viktrorina-osimya-zagadka-6317.html>

Звуко-буквений аналіз слова *горох*.

- Добір учнями слів з виучуваним звуком.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності учнів.****ПРАЦЬОВИТА ДІВЧИНКА**

Беручка, чемненька
Дівчинка Оленка, —
Цілий тиждень у роботі,
А все веселенька.
В понеділок пряла,
У вівторок ткала,
А в середу у череду
Овечки загнала.

У четвер білила,
У п'ятницю мила,
А в суботу всю роботу
До кінця скінчила.
А прийшла неділя —
Сорочечка біла,
В ній дівчинка, мов квіточка,
Між подруг сиділа.

Марійка Підгірянка

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131105921/https://mala.storinka.org/%D0%B2%D1%96%D1%80%D1%88%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9-%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B9%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%B3%D1%96%D1%80%D1%8F%D0%BD%D0%BA%D0%B0.html>

— А як ви допомагаєте батькам вдома?

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Робота над текстом (підручник, с. 35).**

- Робота за малюнком.

Приєм «Вхід у малюнок».

— Уявіть себе в малюнку поруч з дітьми. Яку роботи ви виконали б?

- Первинне сприймання тексту.

Текст читає вчитель. Після цього запитують:

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

- Читання тексту дітьми. Відтворення змісту прочитаного з елементами вибіркового читання.

— Чим хвалилася Христинка? Прочитайте слова Христинки. З якою інтонацією треба прочитати це речення?

— А чим хвалився Харитон? Прочитайте слова Антона.

— Чому Михайлик нічим не хвалився? Прочитайте, що робив Михайлик.

— Чому, на вашу думку, батьки похвалили тільки Михайлика?

- Гра «Продовжте речення».
 - Хвалилася Христинка червоною ... (*хустинкою*).
 - Хвалився Харитон, що в нього кольоровий ... (*картон*).
 - Михайлик замів підлогу на ... (*кухні*).
 - Хлопчик полив ... (*хризантему*).
 - Тато з мамою похвалили ... (*Михайлика*).
- Проведення вправи «Крісло автора» для обговорення змісту почутого.

Одна дитина (за бажанням) сідає в «крісло автора» і виступає в ролі автора твору (оповідача, Христинки, Харитона, Михайлика, тата, мами). Інші діти формулюють запитання за змістом тексту, а «автор» повинен відповісти словами, максимально наближеними до тексту.

- Утворення словосполучень.

Хамелеон	усміхнений	Хризантема	морська
Хлопчик	смачний	Хустина	пахуча
Хліб	зелений	Хвиля	червона

- Збагачення словникового запасу.

— Прочитайте прислів'я і поясніть, як ви його розумієте (с. 35).

III. Заключна частина.

1. Вправа «Так — ні».

Учні сигналізують червоними і зеленими цеглинками.

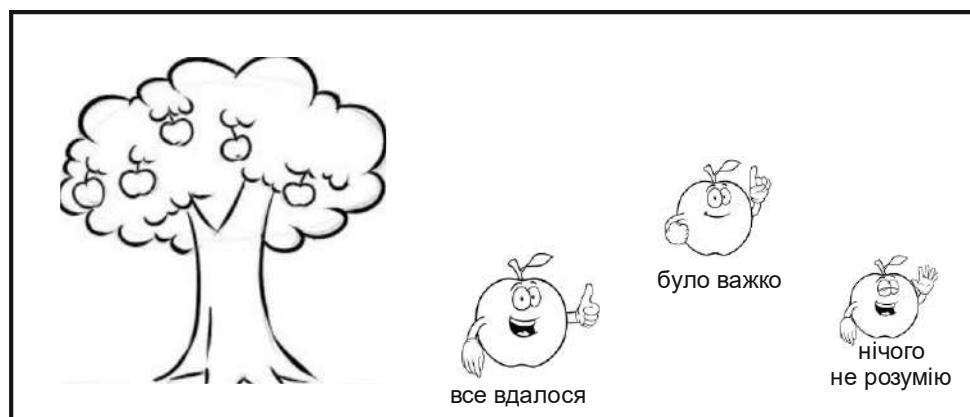
- У слові *Михайлик* літера *й* позначає м'який приголосний звук.
- Хамелеон, якщо когось боїться, з будь-яким предметом може злитися.
- Речення *Христина милувалася хмарами* складається з 4-х слів.
- Ховрах любить їсти комарів.
- Слово *Харитон* пишеться з великої літери.

2. Рефлексійна вправа «Яблунька».

Перше яблучко — все вдалося.

Друге яблучко — було важко.

Третє яблучко — нічого не зрозумів.

Урок 25. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Буду пекарем».

Мета. *Навчальна:* закріпити вивчене про звук [х], букву «ха»; формувати в учнів уміння читати, розмовляти відповідно до норм літературної вимови. *Розвивальна:* розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять. *Виховна:* виховувати любов до праці.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, кошик з різними видами хліба, інтелект карти «Як хліб на стіл приходить».

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Діти, на столі стоїть кошик. Погляньмо, що ж у ньому так смачно пахне.

Учитель рукавичкою дістає буханець хліба, батон, калач, пампушку, багет, рогалик, бублик, булочку, печиво, пряник, борошно, зерно.

— Як можна всі ці вироби назвати одним словом? (*Хліб.*) А чому в кошику лежить борошно і зерно?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Висловіть свої припущення щодо теми уроку.

— Так, дійсно на уроці ми будемо говорити про хліб.

Щодня до нас приходять гості —	Імен багато має хліб,
Рум'яний, теплий, свіжий,	Є гарні і незвичні —
І називається він хліб,	Рогалик, торт, батон, пиріг,
Він перша наша їжа.	І паска й паляниця.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/hlib-usomu-golova-77250.html>

3. Фронтальна робота.

— Ось він, герой нашого уроку, перед вами на столі, на вишитому рушнику — запашний, рум'яний. Прочитаймо, що кажуть люди про хліб.

- Робота в групах.

Кожна група складає прислів'я зі слів з цифровими підказками, надрукованих на картках.

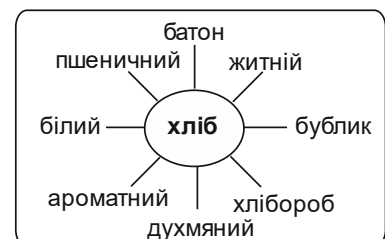
Група 1. 1. Хліб — 2. усьому 3. голова.	Група 2. 1. На 2. чорній 3. землі 4. білий 5. хліб 6. родить.	Група 3. 1. Без 2. хліба — 3. половина 4. обіда.
---	--	---

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vislovi.in.ua/prykazky-ta-prysliv-ya-pro-hlib/>

Вправа «Асоціативний куш».

Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, ...	Чи можна викидати хліб у сміттєвий бак?	Ні, ...
ВИСНОВОК		

4. Робота з підручником (с. 36–37).

- Робота за малюнком. Прийом «Вхід у малюнок».

— Уявіть себе в малюнку поруч із хлібом. Що б ви взяли додому?

— Який хліб ви купуєте в магазині?

- Первинне сприймання тексту.

Читання учителем тексту.

— Чи відповідає малюнок змістові тексту? Чому ви так вважаєте?

- Читання тексту дітьми.

Читають уголос ланцюжком. Відтак відшукують речення за завданнями вчителя:

— Які речення треба читати з радістю? Хто промовляв ці речення?

— Що випікає бабуся Христина? Як вона прикрашає паску?

— Ким мріє стати Оленка?

- Читання для товариша.
- Збагачення словникового запасу.

— Знайдіть у тексті та прочитайте прислів'я і поясніть, як ви його розумієте.

— Подякуйте бабусі Христині за смачний хліб.

- Проблемне запитання.

— Діти, ми говорили про хліб, його важливість у нашому житті. А чи замислювалися ви про те, як хліб на стіл потрапляє?

— Звідкіля ж приходять хліб? —
Запитав у Зіни Гліб.

Розвела руками Зіна:
— Звідкіля ж — із магазину.

Олександр Кононенко

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/hlib-usomu-golova-6509.html>

— Чи згодні ви із відповіддю Зіни?

- Складання ланцюжка з малюнків «Як хліб на стіл потрапляє?».

Використання інтелект-карт. Робота в групах.

— Отож, діти, щоб хліб потрапив до нас на стіл, потрібно докласти чимало зусиль. Спочатку землю потрібно зорати, потім посіяти зерно. Пшеницю сіють двічі на рік: восени — озиму, навесні — яру. Ще сіють жито, ячмінь. Коли ці культури дозріють, їх косять. Починаються жнива.

— Чи знаєте ви, у яку пору року починаються жнива? (*Улітку.*) Чим косять пшеницю? (*Комбайном.*) Люди яких професій працюють у полі? (*Трактористи, комбайнери, водії.*)

— Зібране зерно везуть у зерносховище, де воно лежить до весни. А частину зерна везуть до млина, де перемелюють на борошно. З нього в пекарнях печуть хліб. Дехто пече хліб удома.

— Чи знаєте ви рецепт приготування хліба? Які продукти потрібно ще, окрім борошна? (*Вода, сіль, дріжджі, олія.*)

А чи знаєте ви, від чого залежить колір хліба? (*Від зерна. Із пшениці — білий хліб, із жита — житній (чорний).*) Але ж із борошна печуть не лише хліб, а й інші вироби. І зараз ми пограємо в гру.

- Гра «Відгадай вироби із борошна».
 - У цьому виробі є дірочка. (*Бублик, калач.*)
 - Він буває білий, сірий, житній, бородинський. (*Хліб.*)
 - Він схожий на сонце. (*Млинець.*)
 - У ньому міститься капуста, картопля, сир, мак. (*Пиріжки.*)
 - З них варять смачний суп. (*Вермішель, макарони.*)
 - Великий виріб, на який кладуть кетчуп, майонез, ковбасу, помідори, сир. (*Піца.*)

III. Заключна частина.

Рефлексійна вправа «Веселка».

На дошці прикріплена веселка, на парті в кожного учня 7 кольорів веселки. Кожен учень має право вибрати кольорову смужечку таку, відповідно як він (вона) працювали на уроці. Діти прикріплюють смужки до веселки.

Червона смужка — я не міг/не могла, не хотів/не хотіла це робити.

Помаранчева — я хотів/хотіла це робити, але не вдалося.

Жовта — я це робив/робила з допомогою.

Зелена — я це робив /робила, хоча були помилки.

Блакитна — я це робив/зробила, але не відразу.

Синя — я це робив /зробила.

Фіолетова — це було дуже просто!

Урок 26. Звук [ф], позначення його буквою «еф». Читання складів, слів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* учити дітей правильно вимовляти звук [ф] та виділяти його з різних позицій, будувати звукові моделі, читати склади, слова і речення з новою буквою, формувати навички літературної вимови. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух та уміння доводити свою думку. *Виховна:* виховувати любов до навчання.

Засоби навчання. цеглинки LEGO, стрічки, пластилін, квасоля, гудзики, предметні малюнки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу.****2. Гра «Я знаю».**

Цеглинки «синього» кольору — приголосний твердий; «зеленого» — приголосний м'який; «червоного» — голосний; «жовтого» — позначає два звуки.

Слова: *єнот, шишка, жолудь, груша, яблуко, чайник, сунічка.*

Наприклад:

Скільки звуків позначає перша літера в слові «єнот»? (*Учні піднімають жовту цеглинку.*)

Який звук [ш] у слові «шишка»? (*Учні піднімають синю цеглинку.*)

3. Гра «Живі букви». Робота в парах.

Учитель промовляє слово. Пара учнів ділить його на склади. Один учень показує перший склад, а інший — другий.

Слова: *хата, шахи, лице, тава, гуси.*

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності учнів.**

Прочитайте слова:

Со..ійка ..іюлетовий ..утболка

Діти доходять висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

— Складіть із цих слів речення. Викладіть із цеглинок схему речення.

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Підготовка до вивчення нової букви.**

- Виділення слів із звуком [ф] з вірша.

На майдані, де фонтан,
У футболу грав фазан.

Був би класний футболіст —
Заважає пишний хвіст.

Тамара Коломієць

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131114810/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

- Дослідження мовних явищ.

— Прислухайтесь, як я вимовляю звук [ф]. Подивіться, як при цьому працюють мовленнєві органи: нижня губа притискується до верхніх зубів, цю перешкоду розриває струмінь повітря, утворюючи шум, без будь-якого голосу. Який звук за звучанням — голосний чи приголосний? Твердий чи м'який? Глухий чи дзвінкий?

- Орфоепічні вправи.

Зіставлення вимови звуків [в] — [ф].

ва — фа	ви — фи	ава — афа	иви — ифи
во — фо	ве — фе	ово — офо	еве — ефе
ву — фу	ві — фі	уву — уфу	іві — іфі

- Зіставлення звукових схем і малюнків.

На дошці ліворуч, один під одним, розміщені зображення *телефону, фарб, шафи*. Праворуч — у будь-якому порядку схеми цих слів. Викликані учні послідовно називають звуки в словах, ділять на склади, відшуковують потрібну схему. Можна запропонувати більше схем, ніж малюнків.

- Вивчення зі слів учителя скоромовку.
Фазан-футболіст дуже любить футбол
Як форвард фазан забиває свій гол.

Джерело: https://web.archive.org/save/https://www.obozrevatel.com/mamaclub/ramnee-razvitie/material/logopedichni_skoromovki-456.html

- Гра «Спіймай звук».
Буква **еФ** засумувала,
Що без неї вчать уроки,
Враз про себе нагадала
Й мовила, надувши щоки:
— **Фу**, без мене вам турбота,
Ну, скажіть без мене вслух:
Форма, **Ф**арба, **Ф**рукти, **Ф**ото,
Чи **Ф**іранка, чи **Ф**артух.

Мирослав Артимович

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

- Самостійний добір слів з новим звуком у різних позиціях.

4. Ознайомлення з буквою «еф».

— Звук [ф] позначають буквою «еф». Повторіть назву букви. Розгляньте велику й малу літери. Чи однакові вони за формою? Буква складається з двох півовалів і прямої палички між ними. Повторіть.

— Ще раз розгляньте нову літеру. Що вона вам нагадує?

Зустрівши букву **С** в четвер,
Взяла під руку буква **Р**
І повела на фіззарядку.
Задам тобі просту загадку:
— Як зветься буква ця, Олег?
— **Ф**.

Став закрійником мій братик,
— Ну й закрійник, — хвалить шеф,
В брата ножиці чарівні,
Мов залізна буква **Ф**.

Варвара Гринько

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://naurok.com.ua/urok-zkuki-f-f-poznachennya-h-bukvami-f-f-ef-36672.html>
<https://web.archive.org/web/20190131115536/https://vseosvita.ua/library/tema-zvuk-f-bukvi-f-f>

Учні викладають літеру зі стрічок, з квасолинок, гудзиків, ліплять із пластиліну.

5. Робота за підручником (с. 38).

- Презентація букви.

— Назвіть малюнки. Яким одним словом ви можете назвати футболку та фартух?

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Читання слів у колонці.

— Прочитайте всі слова. Прочитайте слова, які починаються буквою «еф». Відшукайте слова з однаковим першим складом. Прочитайте слова, що відрізняються однією літерою. Знайдіть трискладові слова, двоскладові. Знайдіть слова з наголошеним другим складом.

- Гра «Склади слова».

Фокус, фініш, ферма.

- Гра «Утвори пари».

Фіранка — вікно; форель — річка;

фломастер — малюнок.

III. Заключна частина.

1. Гра «Луна».

Учитель називає слова, учні повторюють лише перший звук: *хамелеон, фіранка, Любомир, Юля, єхидна.*

2. Вправа «Капелюшки де Боно».

Учитель бере жовтий капелюшок.

— Що корисного для себе ви взяли з сьогоднішнього уроку?

Урок 27. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Софійка-фантазерка»

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів виділяти в словах звук [ф], формувати навички читання слів та речень з новою буквою. *Розвивальна:* розвивати критичне мислення, мовлення, уміння слухати. *Виховна:* виховувати в дітей любов до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO.

Інтеграція. Соціальна, природничка галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого про звуки та букви.

Добір загальних назв.

— Уважно прочитайте слова кожного рядка. Назвіть одним словом кожен групу слів.

- Фартух, футболка, кофта. (*Одяг.*)
- Фазан, фламінго. (*Птахи.*)
- Фортепіано, арфа, флейта, фагот. (*Музичні інструменти.*)

2. Утворення словосполучень.

— До слів з лівого стовпчика доберіть слова-ознаки з правого стовпчика.

фіалка	смачний
фінік	фіолетова
фікус	зелений

3. Оголошення теми та завдань уроку.

4. Удосконалення читацьких навичок.

- Вправи на швидке читання складів.

Учитель показує кілька секунд картку зі складом, учні вголос прочитують його. Склади повинні мати різну будову, наприклад: *фро, фра, фта, фто, сфо, фан, фар, фут, фір, фік, фед* тощо.

- Робота з конструктором LEGO.

Читання речень, надрукованих на цеглинках.

На цеглинках надруковані речення. В окремих словах пропущені літери. Учнім потрібно дописати літери, прочитати речення.

У сад ростуть .. іалки та ...локси.

Со..ійка с...отогра..увала квіти.

- Вправа на виділення звуків.

Послухайте віршики про двох дівчаток. Як їх звати?

У ФРОСИНКИ І НАТАЛКИ

У Фросинки і Наталки
Зацвіли в саду фіалки,
Фікуси листаті

Розкошують в хаті,
А на підвіконні
Фуксії червоні.

Ліна Біленька

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131115906/http://abetka.ukrlife.org/1f.html>

— Які квіти виростили дівчатка?

Учитель демонструє зображення згаданих квітів. Діти хором повторюють назви квітів, виділяють перший звук у словах.

5. Опрацювання тексту «Софійка-фантазерка» (с. 38).

- Читання тексту вчителем.

— Що робила на грядці Софійка?

- Збагачення словникового запасу.

— Розкажіть, про що ви пофантазували б так, як це зробила Софійка.

- Підготовка до самостійного читання.

Читання слів, надрукованих на дошці чи спроектованих на екран.

Софійка	футболка	фіолетовий
Федір	сарафан	фіалки
фантазерка	фартух	фіранка

- Читання оповідання учнями.

Самостійне напівголосне читання. Учитель надає допомогу дітям, які читають слабо.

- Робота над усвідомленням тексту.

Використання технології «Ромашка Блума». На пелюстках ромашки написані запитання.

Просте. Про кого йдеться в тексті?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається Софійка поливала троянди.

Інтерпретаційне. Чому Софійка фантазувала у фіолетовому світі?

Творче. Чи хотіли б ви, щоб все було фіолетовим?

Оціночне. Яку користь приносять квіти?

Практичне. Які квіти ви можете посадити у своєму саду?

6. Гра «Палітра».

— Намалуйте квіти, які б ви хотіли посадити в себе вдома.

7. Розвиток зв'язного мовлення. Поняття про етикет.

Учитель пропонує дітям відгадати загадку Лесі Вознюк.

Дивну скриньку носить Толя —

З неї чути голос Олі.

Толя скаже лиш: «Привіт!»

«Здрастуй», — чує він за мить. (*Мобільний телефон.*)

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131120025/http://abetka.ukrlife.org/zagadky_vozn11.htm

— Про який саме телефон йдеться в загадці? Доведіть.

— Які ще телефони ви знаєте? Розкажіть.

Учитель розповідає, що сучасне життя неможливо уявити без телефону. Людство користується телефоном уже більше століття. Але, на жаль, культурою спілкування по телефону володіє не кожен.

Запам'ятайте, якщо телефонуйте ви:

- насамперед привітайтеся, назвіть своє ім'я.
- повідомте, з ким саме ви хотіли б поговорити;
- завершуючи розмову, неодмінно попрощайтеся. Нетактовно класти слухавку, не дочекавшись останніх слів вашого співрозмовника.

Якщо телефонують вам:

- спробуйте якомога швидше зняти трубку;
- розмовляйте тактовно, ввічливо;
- не кладіть несподівано трубку, навіть якщо розмова є нецікавою, нудною та надто тривалою для вас.

Після обговорення правил спілкування діти працюють у парах: готують і розігрують телефону розмову «Запрошення на прогулянку».

III. Заключна частина.

1. Розвиток фонематичного слуху. Робота з цеглинками.

Учитель називає слова, учні цеглинками сигналізують, у якому слові чують звук [ф]: *шафа, факел, ховати, фарфор, вибігти, фари, буфет, вертоліт, вальс, кафе, професор, співати, фотограф, острів.*

2. Вправа «Відкритий мікрофон».

— Яку літеру ми сьогодні закріпили? Що цікавого ви дізналися на уроці?

3. Саморефлексія.

— Які знання ви здобули сьогодні на уроці?

— Для чого вам потрібні ці завдання?

Урок 28. Закріплення вміння читати. Опрацювання тексту «Фея у школі» Робота з дитячою книжкою.

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів виділяти в словах звук [ф], чітко вимовляти їх перед глухими приголосними та в кінці слова; формувати навички читання слів та речень з новою буквою. *Розвивальна:* розвивати критичне мислення, мовлення, уміння слухати. *Виховна:* виховувати в дітей любов до природи.

Засоби навчання. Конструктор LEGO.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Гра «Я люблю».

Гру розпочинає вчитель, який стає в центрі кімнати, простягає дві руки в різні боки і каже: «З одного боку — я люблю котика, а з другого боку — я люблю малювати». Той чи та, хто теж любить котика, підходить і бере вчителя за руку та продовжує: «З одного боку — я люблю котика, а з другого боку — я люблю сніг». Так продовжуємо грати, поки до цього ланцюжка не приєднаються всі діти.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

Складання речень з поданих слів (деформовані речення).

1. Гафійка, жирафа, у, зоопарку, бачила.

2. Федір, флокси, фіалки, і, полив.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

Слухання вірша.

На базарі жираф

Вибирає теплий шарф.

Переміряв чималенько —

Всі шарфи коротенькі.

Є великі, є маленькі

Є широкі, є вузькі,

Є блискучі, наче змії,

Та нема на довгу шию.

І, нарешті, в продавщиці

Він купив дві гострі спиці.

І тепер собі жираф

Дома в'яже довгий шарф.

Яна Яковенко

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131120100/http://abetka.ukrlife.org/yakovenko4.htm>

— Про кого вірш? Що жираф робив на базарі? Чому тварина не могла вибрати шарфа?

4. Опрацювання тексту «Фея у школі» (с. 40–41).

- Вправа «Передбачення» за малюнком.

— Розгляньте малюнки. Про що, на вашу думку, діти розмовляли з феєю? Уявіть, що ви зустріли фею. Про що ви говорили б з нею?

- Читання тексту вчителем.

— Що робила Фея в школі?

- Збагачення словникового запасу.

Дельфінарій — величезний акваріум, у якому утримують дельфінів.

- Підготовка до самостійного читання.

першокласники

привіталася

викукували

здогадайтеся

говоритиму

Африці

доброзичливі

поцікавилася

впевнено

дельфінарій

похвалилася

завдання

фантазували

переконалася

фламініго

- Читання оповідання вголос учнями.

5. *Фізкультхвилинка. «Дім, білка, катастрофа.»*

Учні діляться на групи по троє. Двоє з них стають поруч і піднімають руки так, щоб утворився «дах». Вони — це «дім». Між ними стає третя дитина — «білка». Коли вчитель каже: «Білкі!», усі діти-«білки» шукають собі інший дім. Коли вчитель каже: «Дім!», учні, які утворювали «дах», швидко шукають собі нові пари, щоб створити з ними нові «будинки». А коли вчитель каже: «Катастрофа!», то всі міняються ролями. Тобто «білки» стають «домами», і навпаки.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/7-igor-dlya-z-klasного-menedzhmentu-dlya-molodshoyi-shkoly/>

6. *Продовження роботи над текстом «Фея у школі» (с. 40–41).*

- Самостійне напівголосне читання.

Учитель надає допомогу дітям, які читають слабо.

- Робота над усвідомленням тексту.

Використання технології «Ромашка Блума». На пелюстках ромашки написані запитання.

Просте. Про кого йдеться в тексті?

Уточнюоче. Я можу помилитися, але, здається Фея у школі поливала фіалки.

Інтерпретаційне. Чому Фея завітала в школу?

Творче. Чи хотіли б ви бути на місці Феї?

Оціночне. Чи про все діти знають у школі?

Практичне. Порадьте друзям місце, де можна побачити цих тварин.

- Вправа «Квест-новина»
 - Цікаві факти про дельфінів.

Дельфіни живуть зграями, причому всі її члени є родичами. Вони допомагають один одному при необхідності, підтримують малюків над водою, щоб вони не захлинулися. При народженні кожному дельфінятку зграя дає своє ім'я. Різниця у звучанні свистів між особинами була зафіксована науково.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://cikavo.net/cikavi-fakti-pro-delfiniv/>

- Цікаві факти про жирафу.

Жирафа — єдина тварина, яка не може позіхати. Як виявилось, у жирафа не тільки довга шия. Незвичайною довгою відрізняються хвіст і язик ссавця. Довжина хвоста жирафа у деяких особин сягає 2,5 метрів. Язик цієї тварини вельми унікальний, оскільки він має чорний колір, а його довжина близько 50 сантиметрів.

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-zhirafa/>

- Цікаві факти про фламінго.

У фламінго найдовші серед пернатих ноги, найдовша шия. Основною їжею фламінго є рачки.

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-flamingo/>

7. *Використання стратегії «Сенкан».*

1. Дельфін.
2. Доброзичливий, привітний.
3. Рятує, виступає, пірнає.
4. Дельфіни рятують людей на морі.
5. Рятувальник.

8. *Використання технології «Сторітелінгу».*

Сторітелінг — технологія подання інформації у вигляді цікавої історії.

— Уявіть себе феєю (чаклуном) та розкажіть, про що ви запитали б в учнів 1 класу.

Учні запитують про те, що знають самі.

9. *Робота з дитячою книгою.*

«Колючий клубочок» (українські народні загадки).

Джерело: https://web.archive.org/save/https://xn--80aaukc.xn--j1amh/kolushij_klubochok.html

III. *Заклучна частина.*

Рефлексія. Вправа «Чарівний капелюх».

Діти пишуть свої імена та прізвиська на окремих клаптиках паперу. Ці клаптики кладуть у капелюх або коробку, перемішують. Кожен по черзі витягує по одному клаптику. Учню, чие ім'я витягнули і назвали, кажуть добрі слова про те, як він працював на уроці. І так — аж до останнього клаптика в капелюсі.

Урок 29. Буква «ї», позначення нею звуків [йі]. Читання складів, слів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* ознайомити дітей з буквою ї, позначенням нею двох звуків [йі]; вправляти у звуко-буквеному аналізі слів із цією буквою. *Розвивальна:* розвивати уміння зіставляти малюнки й речення, самостійно будувати діалог на задану тему. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. цеглинки LEGO, олівці, гудзики, пластилін для викладання букв, зображення українців, ілюстрації про Київ.

Інтеграція. Громадянська та історична галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу.**

Гра «Що в нас схожого?»

Учитель роздає дітям картки із запитаннями щодо смаків, уподобань, звичок або сім'ї. Наприклад: «Яка твоя улюблена тварина?», «Чи є в тебе братик або сестричка?», «О котрій годині ти зазвичай лягаєш спати?»

Діти пишуть відповіді або ж просто думають над ними нетривалий час, а потім починають хаотично ходити по аудиторії, обирати собі пару та обговорювати, наскільки схожі або різні їхні смаки. Важливо, щоб учні не соромилися обирати партнера для спілкування самостійно. Однак вчитель може обмежити час спілкування кожної пари (наприклад, 2 хвилини), а потім попросити підійти до іншого однокласника.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://osvitoria.media/experience/7-igor-dlya-z-klasного-menedzhmentu-dlya-molodshoyi-shkoly/>

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності учнів.**

— Зробіть звуковий аналіз слова *Україна*. Чи можемо ми записати це слово?

Діти доходять до висновку, що потрібно вивчити ще одну літеру.

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Підготовка до вивчення нової букви.**

Слухання вірша Тамари Коломієць.

Їде, їде їжачок,
Їжачок-лісовичок.

Їде-їде до змії —
Проганятиме її.

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

— Про кого ви прослухали вірш? Що вам відомо про їжачка? Розгляньте зображення їжачка, розкажіть про нього.

4. Дослідження мовних явищ (вимови звука [йі]).

— Назвіть послідовно звуки у слові *їжачок*. Поділіть слово на склади. Вимовте кожен склад. Який голосний чуєте у першому складі? А який приголосний чуєте перед [і]? Вимовте злито звуки [й], [і]. Позначте цеглинками перший склад. Вимовте другий склад. Охарактеризуйте звуки. Позначте їх цеглинками. Які звуки чуєте у третьому складі? Позначте їх. Викладіть літерами другий і третій склади. Ще раз вимовте перший склад. Запам'ятайте, що в українській мові звуки [йі] позначаються буквою «ї».

5. Гра «Ланцюжок».

Учні утворюють ланцюжок слів: називають слова з виучуваним звуком та визначають місце звука у слові. При потребі вчитель демонструє предметні малюнки.

Їжачок і їжачиха
Їли знайдені горіхи.
Їжачок радів:

— Доспіли! їжачиха мовчки їла.
— їли, їли, недоїли —
Їжачаткам залишили.

Ганна Чубач

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/usmishki.html>

— Викладіть стільки цеглинок, скільки згадується слів із літерою «ї».

— Складіть речення про їжака. Побудуйте із цеглинок схему речення.

6. Ознайомлення з буквою «ї».

Показ картки з великою й малою літерами, аналіз будови, викладання за допомогою квасолинок букви. Учитель показує місце букви в касі букв.

Хвилинка фантазії.

І без Ї не ступить кроку,
Поміж ними чвар нема.

І до Ї моргає оком,
Ї у відповідь — двома.

Ігор Січовик

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://doshkolenok.kiev.ua/skazki-legendy/413-literary-alfavit.html>

Викладання букви і з цеглинок, з олівця та гудзиків, ліплення з пластиліну.

— Які звуки позначає буква «ї»? Яка ще з вивчених літер позначає два звуки? Покажіть її в касі. Чи завжди «я» позначає два звуки? Запам'ятайте, що буква «ї» завжди позначає два звуки.

7. Робота за підручником (с. 42).

— Як можна одним словом назвати українку й українця? (Українці.)

Промовляння ланцюжків слів у словах. Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів *українка, українець* на вибір.

- Диференційоване читання.

Вправа «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова»: *поїхали, виїхали, заїхали, доїхали, поїхати, виїхати, заїхати, доїхати.*

Читання слів у променевидних таблицях.

- Гра «Утвори пари».

Держава — Україна, річка — Дніпро, дерево — верба.

- Використання інтелект-карт.

8. Бесіда про Київ (з опорою на ілюстрації).

— Яку назву має наша держава? Як називають жителів України? Якою мовою ми розмовляємо? Яке місто є столицею України? Чи бував хтось із вас у Києві? Що вам запам'яталося з поїздки?

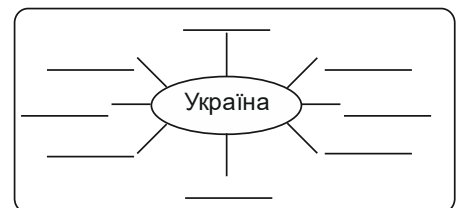
— Київ — столиця України. Це велике старовинне місто. Красиве воно в будні і в свята, в усі пори року. Місто побудоване на берегах найбільшої ріки України — Дніпра. У Києві багато пам'ятників, музеїв, заводів, театрів, шкіл. Під містом проходить підземна залізниця — метро. У Києві працює наш уряд.

Вправа «Асоціативний куш».

Робота над тестом.

Учні читають спроектований на екран текст.

*Київ. Вокзал. Тут поїзд зі Львова.
Він їхав довго. У поїзді були діти:
Софійка, Богдан. Їх зустріла Марія.
Вона киянка.*

— Про що ви дізналися з тексту? Звідки приїхали діти? Як розумієте слово *киянка*? (*Киянка — жінка, яка живе у Києві*).

- Використання технології «Сторітелінг».

Учні складають коротенький сценарій для фільму «Наш Київ», в основі сюжету якого — Київ у майбутньому.

9. Читання речень з пропущеними словами.

Наша держава — _____. Головне місто _____ — _____.
(Україна, країни, Київ)

10. Звуко-буквений аналіз слова поїзд за допомогою цеглинок.

Усно складають речення з цим словом.

III. Заключна частина.

Рефлексійна вправа «ПОПС-формула»².

² Детально описано в уроці № 19.

Урок 30. Закріплення звукових значень букви «ї». Читання вірша Л. Савчук «Моя Україна — це пісенька мами...»

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів виділяти у словах звук [йі], формувати навички читання слів та речень з новою буквою. *Розвивальна:* розвивати критичне мислення, мовлення, уміння слухати. *Виховна:* виховувати у дітей любов до батьківщини.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, зображення квітів: мак, ромашка, кетяги калини, волошка, колоски пшениці, соняшник, лопух, троянда, гладіолус, кактус.

Інтеграція. Громадянська та історична галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Любі діти! Я пропоную стати всім у коло й узяти один одного за руки. Хай це коло стане «колом добрих друзів».

Діти разом промовляють вітання, виконують відповідні рухи.

— Як приємно бачити, що ви усміхаєтесь один одному і приносите в клас радість. То ж примножимо її, привітавшись один з одним подарунками.

Діти по колу передають квіточку добра та «дарують подарунки». Усі звертаються один до одного на ім'я, що допомагає створити атмосферу дружби та причетності. Учитель звертає увагу, щоб діти вчилися дивитися один одному у вічі.

II. Основна частина.

1. Повторення вивченого.

— Яку назву має наша держава? (*Україна.*)

— А ми з вами хто? (*Українці.*)

— Якого кольору прапор України? (*Синьо-жовтий.*)

— Як називають герб? (*Триzub.*)

— Ми любимо неньку-Україну і зробимо все, щоб вона розквітала. Що ви, маленькі дітлахи, можете зробити для України? (*Добре навчатися, гідно поводитися, з повагою ставитися до людей, допомагати батькам та іншим людям, піклуватися про чистоту довкілля...*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Удосконалення читацьких навичок.

Читання речень із пропущеними словами (спроєктовано на екран або надруковано на дошці).

Я живу в _____. Столиця нашої держави _____. Ми розмовляємо _____ мовою.

Слова для довідки: *Україні, Київ, українською.*

4. Опрацювання вірша Людмили Савчук «Моя Україна — це пісенька мами...».

- Вправа «Вхід у малюнок».

— Розгляньте малюнок. Які квіти зображено? Які рослини ви можете додати до українського букету?

- Читання вірша вчителем.

— Розкажіть, як ви розумієте слово «батьківщина».

- Читання вірша учнями.

Самостійне напівголосне читання. Учитель надає допомогу дітям, які читають слабо.

- Стратегія «Сенкан».

1. Україна;
2. Красива, багата;
3. Піклується, оберігає, вирішує;
4. Україна – це красива та багата наша держава;
5. Батьківщина.

5. Гра «Віночок». Робота у групах.

Діти утворюють віночок з українських квітів-символів.

Зображення квітів: мак, ромашка, кетяги калини, волошка, колоски пшениці, соняшник, лопух, троянда, гладіолус, кактус.

- Вправа «Квест-новина».

Калина

Завжди любили люди цілощу красуню калину, яка є символом дівочої краси, ніжності. Вона росла біля кожної хати. Красива вона і в пору цвітіння, і коли багряніє восени листя, і взимку, коли на тлі білого снігу червоніють її ягоди. Дівчата вишивали на сорочках калину, її вплітали у віночок.

Куц калини — це не тільки окраса, це й глибокий символ, наша спадщина. Калина — це символ красивої української дівчини, символ дитини, символ України.

Народ склав про калину такі прислів'я: «Ой рясна, красна в лузі калина, а ще найкраща в батька дитина», «Без верби й калини нема України», «Нема цвіту білішого, як цвіт на калині, нема в світі ріднішого, як мати дитині».

А як потрібна була калина в народних обрядах! Калиною прикрашали весільний коровай, вінок молодої, вишивали калину на святкових жіночих сорочках.

Дуб

Дуб — символ могутності та довговічності, цілісності й здоров'я. З давніх-давен, якщо в сім'ї народжувався хлопчик, то обов'язково садили маленький дубок. Листки та жолуді також вишивали на чоловічих сорочках та весільних рушниках.

Чорнобривці

Для матерів чорнобривці — символ синівської чоловічої сили, святості, чистоти, хлоп'ячої краси й добра. Діти ж пов'язують ці квіти з образом матері, для них це символ отчого дому, материнської любові, Батьківщини.

Милуючись тендітними на вигляд рослинами, мало хто знає про чудодійні властивості, що криються в них. Так, наприклад, компоти з додаванням чорнобривців не тільки дуже пахучі, а й цілющі. Людина, вживаючи цей смачний напій, може цілком побороти грип, застуду та інші бактеріальні інфекції, бо чорнобривці, підсилюючи імунітет, роблять організм стійким до всіляких мікробів. Квіти чорнобривців черпають із землі золото та мідь, а віддають їх людині просто — для цього лишень треба приготувати лікувальний настій.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://gosvo.in.ua/blog/2017/10/09/roslini-simvoli-ukra%D1%97ni/>

6. Стратегія «Перемішайтесь — Замріть — Об'єднайтеся в пари».

Дана стратегія допомагає вчителю залучити до обговорення чи навчання всіх учнів класу. Вона дає можливість кожному учневі висловити свою думку, поділитися з однокласниками своїми знаннями, повчити один одного.

Учитель дає завдання, учні вільно ходять по класу, коли чують команду вчителя: «Розійдіться». Потім учитель просить учнів зупинитися, об'єднатися в пари й обговорити разом проблему. «Чи замислювалися ви над тим, що таке мала батьківщина? Допоможіть відповісти на це запитання». Учитель дає команду й учні починають рухатися по класу. Вчитель дає команду «Замріть», діти тиснуть руку тому, хто стоїть найближче до них, об'єднуються з цим учнем у пару і діляться думками. Через 30 секунд учитель знову подає сигнал, діти проводять обговорення в нових парах.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-tehnologii-rozvitku-kriticnogo-mislenna-v-osvitnomu-procesi-nus-4682.html>

III. Заключна частина.

1. Саморефлексія.

- Які знання ви здобули сьогодні на уроці?
- Для чого вам потрібні ці завдання?

- Гра «Знайди відповідні слова» (робота в парах)

Завдання: учням необхідно стрілочкою з'єднати малюнок із відповідним словом.

				
їжак	сироїжка	Україна	українець	українка

— Які слова в картці написані з великої букви? Чому? Що об'єднує всі ці слова? (В усіх словах є буква «ї».) Які звуки позначає буква «ї»? Назвіть слова, які складаються з двох складів.

4. Правила роботи з книгою.

Джерело: https://web.archive.org/save/http://pyliava.edukit.te.ua/dlya_uchniv/_poradi_dlya_roboti_z_knigoyu/

Пам'ятка учням:

- При виявленні пошкоджень повідом бібліотекаря.
- Обгорни підручники.
- Зроби закладки для підручників.
- Якщо ти зіпсував чи загубив підручник, поверни до бібліотеки аналогічний, чи заміни його іншою книгою.
- Не перегинай палітурку підручника, не зменшуй його міцність.
- Не загинай кути сторінок.
- Не роби поміток, не розмальовуй підручник.
- Клади підручник тільки на чистий стіл.
- Бережи підручник від сонця і від вологи.
- Відведи вдома місце для підручників.

Учні зобов'язані:

- дбайливо поводитися з підручниками як з бібліотечними, так і своїми
- при одержанні підручників з бібліотеки переглянути їх і при виявленні дефектів повідомити бібліотекаря, якщо підручник має незначні пошкодження, відремонтувати його в «Книжковій лікарні»;
- якщо підручник загублений, або зіпсований учнем і використовувався не більше одного року, то батьки замінюють цей підручник новим, таким самим;
- якщо учень користувався підручником більше одного року, то до бібліотеки може бути повернутий рівноцінний підручник з іншого предмету.

Правила поводження з книжкою

- Обгорни книжку в папір — не бруднитиметься обкладинка.
- Читати під час прийому їжі не слід — можна забруднити книжку.
- Не клади у книжку олівці, ручки та інші предмети — від цього рветься палітурка.
- Не загинай кутики на сторінках книги — вони відриваються і псується книжка. Зроби для книжки закладку.
- Не рви сторінок, не малюй і не пиши нічого в книжці, не роби ніяких поміток
- Не перегинай книжку — від цього рвуться сторінки.
- Перегортаючи прочитану сторінку, тримай її за верхній край.
- Не читай книжку на сонці.
- Зроби записи про те, що здалося важливим у прочитаній книзі.
- Веди щоденник прочитаних книг.

III. Заключна частина.

Рефлексійна вправа «Попс-формула».

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

Урок 32. Буква «ща», позначення нею звуків [шч]. Читання складів, слів і тексту з вивченими літерами.

Мета. Навчальна: навчити правильно артикулювати звуки [шч], читати склади та слова з буквою «ща»; поповнювати словниковий запас; сприяти практичному засвоєнню твердої вимови звуків [шч]. **Розвивальна:** розвивати фонематичний слух. **Виховна:** виховувати вміння слухати, прищеплювати любов до навчання.

Засоби навчання. Зображення щавлю та ліщини, конструктор LEGO, гудзики, олівці, лінійки, пластилін, квасолини.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

- Вправа «Відкритий мікрофон».

— Які букви ми вже вивчили? Покажіть їх у касі. Який звук позначає кожна буква? Які ці звуки за звучанням? Назвіть слова з вивченими звуками.

2. Мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Підготовка до вивчення нової букви.

Відгадування загадки. Звуко-буквений аналіз слова-відгадки.

Я потрібен зеленим лугам,
Я потрібен полям і лісам,

Якщо довго я не появляюся,
То навколо усе засихає. (Дош)

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://vseosvita.ua/library/konspekt-uroku-bukva-sa-52690.html>

— Послідовно назвіть звуки у слові *дош*. Викладіть слово з цеглинок.

Учні, як правило, викладають *дошч*.

— Запам'ятайте, що на позначення звукосполучення [шч] в українській мові є буква «ща».

- Гра «Піймай звук».

Словами *шепіт, шелест, шум, душа*,
Пишається тризуба буква «*Ша*»,
Коли ж їй хвостика *пришити*,
То можна в «*Ша*» перетворити:
Щоб шука тріпотіла в сітях,
Щоби щасливо *щебетали* діти,
Щоб на щоках малят рум'янець цвів,
І *щедриком* святковим край дзвенів!

Мирослав Артимович

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131123929/http://abetka.ukrlife.org/ab_artymovych.html

- Чистомовки.

Ща-ща-ща — піймали ляща.
Щу-щу-щу — ложка до борщу.
Ще-ще-ще — дуже смачно, дайте ще.

- Самостійний добір учнями слів.

Учні називають слова з виучуваними звуками у різних позиціях. Послідовне називання звуків у деяких словах.

3. Ознайомлення з буквою «ща».

- Позначення звука буквою.

— Звуки [шч] позначаються буквою «ща». Повторіть назву букви. Буква «ща» є велика та мала.

Учитель показує картку з літерами. Учні порівнюють їх за формою, розмірами, фантазують, на що схожа буква.

Викладання літери з цеглинок, з гудзиків, квасолин, з лінійок, олівців, зліпів з пластиліну.

- Хвилинка фантазії.

Букві *Щ* сказала *Ш*:

— Ти стрибаєш, як лоша.

Я на тебе дуже схожа,

Хоч стрибати так не можу...

— А відгадка тут проста:

Я — з хвостом, ти — без хвоста.

— Розкажіть про букву *Щ*!

— А вона така ж, як *Ш*,

Тільки в неї, — каже Костик, —

Унизу праворуч хвостик.

Варвара Гринько

Ігор Січовик

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131124228/http://www.soroka-tm.com.ua/page-menu_id-8-doc_id-532.html

4. Робота за підручником (с. 46).

Вправляння у читанні складів та слів з буквою «ща».

Відгадування загадок.

Бурячок в землі дрімає,

Я швиденько виростаю.

Свіжий борщик зварять з мене,

Не червоний, а зелений. (*Щавель*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131124723/http://zagadki.ru/ua/zagadky-pro/zagadky-pro-shchavel.htm>

У зеленім козушці,

Костяній сорочці,

Я расту собі в ліску,

Всім зірвати хочеться! (*Ліщина*)

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131124933/http://www.pochatkivec.ru/2013/09/blog-post_3307.html

— Діти, яким одним словом ви можете назвати щавель та ліщину? Які рослини ви знаєте?

Викладання з LEGO-цеглинок звукової моделі слів-відгадок на вибір.

Промовляння ланцюжків звуків у словах-відгадках.

- Читання таблиці складів.

Вправа «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова»: *щиглик, борщик, горщик*.

- Робота над віршем Марії Дяченко.

Читання вчителем.

Робота зі словами.

Щітка — для зубів, для взуття, для одягу, для волосся.

Читання учнями.

— Якими щітками ви користуєтеся вдома?

- Використання технології «Сторітелінг».

— Створіть історію про щітку, яка потрапила до квартири.

Читання рукописного речення.

- Виконання малюнків до вірша.

Діти виконують малюнок (за власним вибором).

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Мережа вражень».

Для вправи потрібен клубок із нитками. Клубок передають від одного учасника до іншого, розмотуючи нитку. Діти діляться своїми враженнями від уроку.

Урок 33. Закріплення звукових значень букви «ща». Читання тексту «Що таке щастя?»

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння учнів читати зв'язні тексти, відповідати на запитання за змістом прочитаного; продовжувати формувати навички звуко-буквеного аналізу слів. *Розвивальна:* розвивати пізнавальні інтереси. *Виховна:* виховувати вміння бути щасливим.

Засоби навчання. Конструктор LEGO, смайлики, заготовки набору для портретів.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Сьогодні ми з вами подорожуватимемо. А подорож наша буде до міста щастя Ольвії. Ви чули про це місто? Що означає Ольвія?

— Ольвія з грецької перекладається як щаслива, щастя.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Подорож до міста щастя.

— Я пропоную вирушити у подорож на чарівних автобусах «Усмішка» та «Гармонія». Одна група учнів буде пасажирами автобуса «Усмішка», а інша — автобуса «Гармонія».

- Перша наша зупинка «Доріжка знайомств».

— На цій зупинці нам потрібно познайомитися. Зверніть увагу на дошку. За активну участь на цій зупинці ви отримаєте смайлик.

— Перед кожним із вас лежить сонечко, яке вам усміхається. Діти, уявімо, що сонечко — це ви, а його промінчики — ваші якості. Спробуйте розповісти про себе за допомогою цього сонечка. Промені сонця — це те, ким ви є для оточуючих. Допишіть на вільних промінчиках те, що ви хочете розповісти про себе. Дійте за зразком:

- Який я для батьків.
- Який я для вчителів.
- Який я для однокласників.
- Який я для друзів.
- Який я для знайомих.

Учні читають свої результати (одне запитання для однієї команди, інше — для другої).

— Діти, чи схожі ваші сонечка? А чим вони відрізняються? Що об'єднує всіх нас?

— Ваші відповіді були дуже цікавими. Ви отримуєте смайлики.

- Вправа «Асоціативний куц».

4. Робота над текстом (с. 47).

- Стратегія «Передбачення».

— Прочитайте назву тексту. Про що, на вашу думку, йтиметься в тексті?

- Читання тексту вголос дітьми. Відтворення змісту прочитаного.

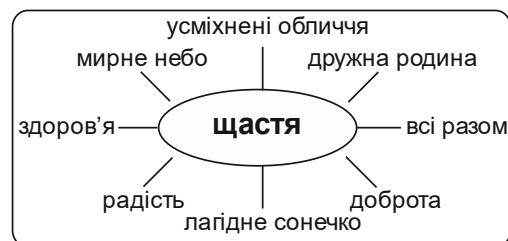
— Пригадайте, коли ви відчували радість та задоволення. У кожного із вас лежить смайлик, на якому потрібно записати відповідь на запитання «Коли я був щасливий?». Яка ж команда впорається швидше? За виконання цього завдання ви отримаєте смайлик.

Учні зачитують результати. Похвала команд. Смайлики прикріплюються на дошку.

— Прикріпимо смайлики на дошку, щоб вони нам весь урок усміхалися.

— Як ви гадаєте, чому «Смайлики щастя» різні? Чому кожен із нас має своє уявлення про щастя?

Учні можуть відповісти, що люди різні, тому розуміння понять буде різним.

- Вибіркове читання.
- Прочитайте речення, у якому описується, що означає щастя для землі.
- Прочитайте речення, у якому йдеться про щастя річки.
- Знайдіть речення, коли буває щасливим щиглик.
- А що означає щастя для дитини?
 - Складання портрету щасливої людини. Групова робота.
 - Спробуймо скласти портрет щасливої людини. Якою ви уявляєте щасливу людину? (*Усміхнена, радісна, здорова...*) Перед вами заготовки набору до портрету.
 - Учні отримують заготовки обличчя людини і вибирають на свій розсуд очі, рот і т.д.
 - Капітани, підійдіть до дошки, прикріпіть ваші заготовки.
 - Які гарні обличчя в нас утворилися!
 - Робота з конструктором. «Будинок щастя».
 - Цей будинок нам необхідно побудувати. Ви повинні застосувати ті знання, які отримали за час подорожі.
 - Що, на вашу думку, необхідно для щастя людини?
 - Побудуйте будинок, уписавши на цеглинках, що необхідно нам для щастя.
 - Отже, що потрібно для щастя пасажиром автобуса «Усмішка»?
 - А пасажиром автобуса «Гармонія»?
 - Попорощу капітанів прикріпити на дошку макети своїх будинків щастя. За це завдання ви отримуєте смайлики.
 - А як винагороду за таку цікаву подорож хочу вам подарувати рецепт щастя.

Рецепт щастя

Візьміть чашу терпіння, налейте туди повне серце любові, вкиньте дві пригорщі щедрості, хлюпніть трохи гумору, посипте добром, додайте якомога більше віри. І все це добре перемішайте. Потім намажте на шматок відпущеного вам життя і пропонуйте всім, кого зустрінете на своєму шляху.

- Використання технології «Сторітелінг».
- Уявіть, що ви відома людина (актор, співак, хокеїст, художник...) і вас «журналіст» запитує: «А яким ви уявляєте своє щастя?». Обміркуйте свою відповідь.

III. Заключна частина.

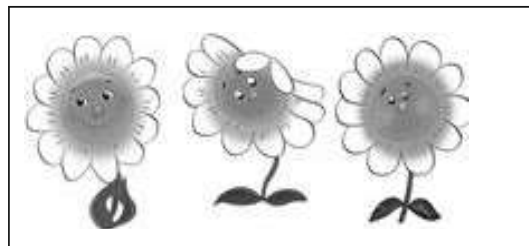
1. Перегляд відеоролика. Слова та музика Наталії Май «Щастя».

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=Ww7839W0DAs>

2. Рефлексійна вправа «Ромашка».

- Оберіть квіточку відповідно до вашої активності, старанності та уважності на уроці.
 - Сподобався урок.
 - Не сподобався урок.
 - Сказати важко.

Урок 34. Звуки [дз], [дз'], буквосполучення «дз». Читання складів, слів, словосполучень з вивченими літерами. Робота з дитячою книжкою. Світлана Прудник «Як їжаки у вирій літали».

Мета. Навчальна: учити правильно артикулювати звуки [дз], [дз'], читати склади та слова з буквосполученнями «дз»; формувати вміння читати склади та речення з новими звуками. **Розвивальна:** розвивати фонематичний слух; мовленнєві й пізнавальні уміння учнів. **Виховна:** прищеплювати любов до читання

Засоби навчання. Галявинка настрою, смайлик без личка на кожного учня, сигнальні картки зеленого та червоного кольору, коробочка, у якій заховане дзеркало, цеглинка LEGO, книжка Світлани Прудник «Як їжаки у вирій літали».

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу

У кожного учня смайлик без личка.

— Доброго ранку! Який у вас настрій? Перенесіть його на смайлик. Прикріпіть його на галявинку Настрою. Чи на личках усіх смайликів зображено гарний настрій? Що потрібно зробити, щоб настрій покращився? Усміхніться одне одному. Приступаємо до навчання.

2. Повторення вивченого на попередньому уроці.

Вправа «Світлофор» (діти показують зелені чи червоні сигнальні картки).

- Буква «ща» позначає голосні звуки.
- Буква «ща» може бути велика й рядкова.
- Буква «ща» у слові може стояти тільки на початку.
- Буква «ща» може бути друкована та рукописна.
- Буква «ща» завжди позначає два звуки.

II. Основна частина.

1. Вправа «Сюрприз у коробочці»

— Я сьогодні підготувала вам сюрприз у коробочці. Для того щоб дізнатися, що це, вам потрібно поставити запитання.

Діти запитують, а вчитель відповідає одним словом, так чи ні.

Читання (з екрана чи надрукованої на дошці) і відгадування загадки.

Як подивишся на нього,
Бачиш в нім себе самого

Отаким, яким буваєш.

Що це, друже? Відгадаєш? (*Дзеркало*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131130043/https://zagadki.in.ua/yak-podivishysya-na-nogo/>

2. Мотивація навчальної діяльності

— Сьогодні ми ознайомимся з цікавими звуками. Тільки найуважніші, найстаранніші дітки відкриють ще одну таємницю нашої рідної української мови.

3. Оголошення теми та завдань уроку.

4. Підготовка до вивчення нових звуків.

- Вправа «Відкритий мікрофон».

— Скільки у слові «дзеркало» складів? Скільки у слові «дзеркало» голосних звуків? Скільки у слові «дзеркало» всіх звуків?

- Викладання із цеглинок LEGO моделі слова-відгадки.
- Артикуляційні вправи.

— Чітко, як один злитий звук, вимовляйте звуки [дз], [дз'] у складах і словах:

Дза — дзо — дзу — дзе — дзи — дзві;

адз — одз — удз — едз — идз — ідз;

дзя — дзьо — дзью — адзь — одзь — удзь — едзь — идзь — ідзь;

дзеркало, кукурудза, дзюркотіти, дзвінко, дзенькати.

— До яких звуків подібні за вимовою [дз], [дз']? Вимовляйте звукосполучення парами:

Урок 35. Закріплення звукових значень буквсполучення «дз». Опрацювання тексту «Краса навколо нас».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички правильно артикулювати звуки [дз], [дз'], читати склади та слова з буквсполученням «дз». *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, навички читання; мовленнєві й пізнавальні вміння учнів. *Виховна:* виховувати прагнення правильно говорити українською мовою.

Засоби навчання: Цеглинки LEGO, картки, кольорові шапочки, зображення рослин та тварин.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Діти, сьогодні ми привітаємося по-різному. Праву руку піднесіть до чола, губ і грудей — як африканці. Поклоніться з витягнутими уздовж тулуба руками, як у Китаї. Привітайтеся так, як у нас, в Україні. Скажіть слова-вітання однокласниці. Скажіть слова-вітання однокласникові. Усміхніться.

2. Повторення вивченого на попередньому уроці.

- Робота на картках. Парна робота.

На кожній парті лежать картки зі словами та зображеннями *дзвоників, кукурудзи, гудзика, родзюнок*.

— Уставте пропущені букви.

..воники, кукуру..а, гу..ик, ..ита, ро..инки.

— Які букви ви вставили? Чому?

- Гра «Відгадай слово». Робота в парах.

Діти із цеглинок викладають модель одного зі слів з попереднього завдання. Потім відгадують, яке слово виклали.

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про звуки [дз], [дз']?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Квест».

— Вимовте ланцюжок звуків у словах-назвах малюнків.

Складіть із зазначених звуків нове слово. (*Краса*.)

— Як ви гадаєте, що таке краса?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота з підручником (с. 49).

Релаксаційна вправа.

— Уявіть, що ми — метелики. Змахнімо крильцями і перенесімося в картину. Відчуваєте, як легенький вітерець допомагає нам летіти? Знайдіть собі чудове місце, щоб можна було відпочити. Що ви бачите? Як ви гадаєте, чи добре метеликам? Чому?

- Робота із заголовком.

— Як ви гадаєте, про що йдеться в тексті?

- Читання тексту вчителем.

— Яка пора року описана в тексті? Ви уважно слухали текст. Чи відповідає малюнок текстові?

- Читання учнями.

Підготовка до самостійного читання.

— Навчіться швидко і правильно читати слова:

вдалині

сьогодні

приєднуються

кивають

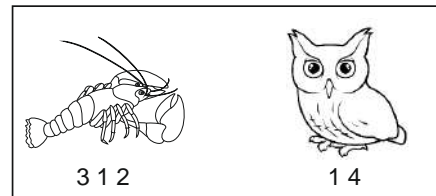
соняшники

намагається

голівками

україньська

калиновому

- Читання для себе.
 - Прочитайте текст для себе.
 - Якого кольору волошки? Дзвоники? Кукурудза? Соняшникова пелюсточка?
 - Читання для друга /подруги. Робота в парах.
 - Релаксаційна вправа.
 - Уявіть, що ви подорожуєте дорогою, яка веде вас через поле до лісу. Що там можна побачити?
 - Гра «Слідопити».
 - Знайдіть у тексті найкоротше слово. Знайдіть найдовше слово. Знайдіть і прочитайте речення про дзвоники.
 - Гра «З'єднайка».
- Робота на картках. Учні працюють у парах. Треба з'єднати назву рослини і відповідну назву дії. За потреби можна скористуватися текстом.

Кукурудза	•	•	ростуть
Волошки	•	•	славлять
Соняшники	•	•	зеленіє
Дзвоники	•	•	приєднуються

- Установлення послідовності подій. Парна робота
- У дітей зображення кукурудзи, волошок, дзвоників, джмеля, соловейка, соняшники.
- Складіть зображення у тому порядку, що згадуються в тексті.
- 4. Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.**
- Орієнтовні запитання:
- Просте.* Які рослини згадуються в тексті?
- Уточнююче.* Якщо я правильно зрозуміла, описується краса української землі?
- Пояснююче.* Який настрій у соловейка?
- Творче.* Складіть діалог, у якому соняшники розмовляють із кукурудзою.
- Оціночне.* Яких правил поведінки ви дотримуетесь на природі?
- Практичне.* Що ви можете зробити, щоб Україна була ще красивішою?
- 5. Робота з конструктором LEGO. Вправа «Художники».**
- Намалюйте рослинку, пташку чи комаху, які згадуються в тексті.
- Основні завдання:
- Діти розкладають цеглинки на аркуші паперу. Використовуючи олівці, фломастери, фарби діти домальовують до цеглинок різні деталі, перетворюючи їх на частину малюнка.
- На що перетворилась ваша зелена/жовта/червона цеглинка?
- За допомогою чого ви перетворили вашу цеглинку?
- Що ви додали до цеглинки, щоб перетворити її? Чи є у нас схожі малюнки?
- На що ще ви хотіли б перетворити вашу цеглинку?

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно»

Білий — колір чистоти. Що мені відомо про звуки [дз], [дз']?

Червоний — колір життя, відчуттів. Для чого потрібні знання про звуки [дз], [дз']?

Чорний — колір землі, здорового глузду. Назвіть слова у яких є звуки [дз], [дз']?

Зелений — колір досліджень. Чим відрізняються звуки [дз], [дз']?

Синій — колір знань. Для чого потрібні мені знання, одержані сьогодні на уроці?

Урок 36. Звук [дж], буквосполучення «дж». Читання складів, слів, словосполучень і тексту з вивченими літерами.

Мета. Навчальна: Формувати навички злітої вимови звука [дж]. Закріплювати поняття про систему приголосних звуків української мови. Засвоювати звукові значення буквосполучень «дж», «дз». **Розвивальна:** розвивати фонематичний слух, навички читання; мовленнєві й пізнавальні уміння учнів. **Виховна:** виховувати дружні стосунки.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, паперові долоньки, зображення героїв казки, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Долонька»

— Діти, покладіть долоньку на парту. Загніть пальчик ті дітки, хто прийшов у школу з гарним настроєм. Загніть пальчик ті дітки, які хочуть сьогодні дізнатися нове. Загніть пальчик ті дітки, які люблять усміхатися. Загніть пальчик ті дітки, які мають гарних друзів.

2. Повторення вивченого матеріалу.

- Гра «Злови кульку».

— Назвіть вивчені літери. Які з них позначають голосні звуки? Доберіть слова, які починалися б цими літерами. Які з вивчених літер позначають приголосні звуки? Який звук позначається двома буквами? Доберіть слова, які починалися б цими літерами.

- Робота з цеглинками LEGO. Робота в парах.

Викладіть стільки цеглинок, скільки слів зі звуком [дз] ви почуєте.

Дід Мороз серед беріз
Заморозив собі ніс.

Олексій Кононенко

Дзвоник дзвонить, дзеленчить,
А струмок дзвенить, дзюрчить.

Віра Паронова

Джерело: Мої улюблені вірші/уклад. В. Паронова. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. – 416 с.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Гра «Відкритий мікрофон»

— Яка буква ніколи не позначає звука? Які звуки позначаються двома буквами? Хочете дізнатися більше? Тоді — до роботи!

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Підготовка до вивчення нового звука.

Відгадування загадки.

Влітку ягід так багато,
Їх спочатку буду рвати,

Потім з цукром перетрем,
Ось смачний і вийде ... (джем).

Джерело: https://web.archive.org/save/http://zagadki.at.ua/publ/zagadki_pro_ljudinu/materialne_zhittja_ljudini/virshovani_zagadki_pro_jizhu/12-1-0-49

Складання із цеглинок LEGO звукової моделі слова **джем**.

Спостереження за вимовою звука [дж].

- Артикуляційні вправи. Вимова складів та слів з новим звуком.

Джа — джо — джу — дже — джи — джі;
джа — ча; джо — чо; джу — чу; джи — чи; джі — чі;
джем, джемпер, джміль, дріжджі.

4. Позначення звука сполученням букв «дж».

Закріплення уявлень про систему звуків української мови.

— Звук [дж] позначається двома буквами «де» і «же». Які ще звуки позначаються двома буквами?

- Читання складів та слів з новим звуком.

Слова надруковані на дошці або спроектовані на екран.

джа	джо	джу
джи	дже	джи
їздити — їжджу	сидити — сиджу	ходить — ходжу
будити — буджу	радити — раджу	

5. Робота з підручником (с. 49).

- Гра «Відгадай мене».

— В'язана кофта без коміра і без застібок, яку одягають через голову. (*Джемпер*)

— Штани з цупкої бавовняної тканини, переважно прошиті кольоровими нитками. (*Джинси*)

Викладання моделей відгаданих слів (на вибір).

Гра «Прочитай швидко».

Гра «Склади слова»: джерело, бриджі.

Відгадування загадки про джерело.

Читання друкованих речень.

- Робота із текстом «День народження Джмелика» (с. 51).

Слухання тексту.

— Послухайте текст і скажіть, яке свято було у Джмелика.

— Навчіться швидко і правильно читати слова.

Джмелик	Вовчик	народження
Бджілка	вишневий	привітали
Олень	подарували	материнку
Лисичка	особливо	цілющий
Метелик	дзвіночки	сьогодні

- Елементи вправи «Щоденні 5». Читання для друга. Напівголосне читання.

— Чи повністю збігається малюнок і текст? (*На малюнку намальовано Джмелика біля столу. У тексті про це не написано нічого.*)

- Гра «Де чий подарунок?».

Учитель демонструє зображення горнятка меду, дзвіночків, джинсів і материнки, книги.

— Як ви гадаєте, який подарунок Джмеликові найбільше сподобався? Чому?

- Опрацювання тексту за технологією «Ромашки Блума».

Просте запитання: Хто святкував день народження? (*Джмелик.*)

Уточнююче: Я можу помилитися, але, здається, на день народження Джмелика не прийшла Лисичка.

Інтерпретаційне: Чому друзі вітали Джмелика з днем народження?

Творче: Яким було б життя Джмелика, якби у нього не було друзів?

Оціночне: Чи приємно святкувати день народження з друзями?

Практичне: Які порадили ви дали дітям, які хочуть мати друзів?

- Робота з прислів'ям у підручнику.

III. Заключна частина.

1. Гра «Скільки звуків у слові?».

Виконання завдання на вибір:

- Обвести цифру, яка позначає кількість звуків у слові.
- Обвести цифру, яка позначає кількість букв у слові.

Джерело			Джемпер			Бриджі			Сиджу		
5	6	7	6	7	8	3	4	5	4	5	6

2. Рефлексія. Вправа «ПОПС».

П (позиція) — Я вважаю, що на уроці я працював/працювала старанно

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

Урок 37. Апостроф. Читання слів з вивченими літерами.

Мета. *Навчальна:* Ознайомити учнів з *апострофом*. Вчити читати слова з апострофом. Виробляти вміння складати звукові моделі таких слів. *Розвивальна:* розвивати спостережливість; мовленнєві й пізнавальні уміння учнів. *Виховна:* любов до рідної мови, бажання правильно розмовляти.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, сонечко, промінчики очікування, предметні картки, картки із підписами.

Інтеграція. Соціальна, математична галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Станьте, діти, рівненько, вільно, заплющте оченята, простягніть ліву долоньку, відкрийте її чашечкою і уявіть... що в цій чашечці поселилося добро, а тепер і правою долонькою підтримайте його, бо воно таке беззахисне. На що воно схоже? На маленького, ніжного сонячного зайчика. Хоч він і маленький, та світить дуже яскраво, бо добра і тепла у кожному з вас повинно бути стільки, щоб зігрівати не тільки вас, а й оточуючих. А зараз розкрийте оченята. Я бачу, що вони світяться радістю. Адже у серденьку кожного з вас поселився сонячний зайчик, поселилось добро, яке оберігатиме вас від негарних слів і вчинків.

2. Вправа «Очікування».

Учні оголошують свої очікування починаючи фразою «Я очікую» і прикріплюють на сонечко промінчики очікування.

3. Вправи на розвиток швидкості читання.

Робота з таблицею Шульте.

За вказаний час потрібно прочитати числа в послідовності від 1 до 25, не перемішуючи зір за межі центральної клітинки.

9	2	18	13	4
22	15	10	5	7
6	24	1	14	25
16	19	23	17	11
12	8	21	20	3

4. Повторення вивченого матеріалу.

Читання тексту, спроектованого на екран.

У лісі джерело. З джерела тече вода. Вона холодна, чиста, прозора. Прийшов хлопчик по воду. Набрив у глечик.

— Як ви гадаєте, кому хлопчик набрав води? Про що ви прочитали текст? Який заголовок можна дібрати до нього?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Як ви гадаєте, щоб правильно писати слова, потрібні лише букви? Сьогодні ми про це дізнаємося.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Підготовчі вправи до вивчення апострофа.

- Артикуляційно-слухові вправи.

Відгадування загадки.

Хоч буваю часто битий,
Але зовсім не сердитий,

Я стрибаю, веселюся!
Чи вгадаєте, як звуся? (М'яч)

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131132734/http://www.rozvyvayko.in.ua/zagadky_review.php?a=491&b=141

Послідовне називання ланцюжка звуків у слові *м'яч*.

Аналіз кожного звука. Викладання моделі слова за допомогою цеглинок LEGO.

- Розгляд надрукованого слова «м'яч».

Учитель звертає увагу школярів на те, що в цьому слові є маленький значок — апостроф — після букви «ем». Цей значок показує, що наступна буква «я» позначає два звуки [йа], тобто слово вимовляється наче роздільно.

4. Робота з підручником (с. 52).

- Розгляд у підручнику апострофа.

Викладання з цеглинок LEGO слів *п'ять, дев'ять*.

— Яким одним словом ми можемо назвати слова *п'ять, дев'ять*. Які ще цифри ви знаєте? Як ви гадаєте, на які питання відповідають ці слова?

- Спостереження за звуковим значенням букв *я, ю, є, ї*, перед якими ставиться апостроф.

Вправа «Прочитай швидко».

— Згадайте слова, в яких перший склад такий, як ви прочитали.

Гра «Склади слово» (*м'ята, п'ята, пір'я*).

— Що ви знаєте про м'яту? У кого є пір'я?

- Мовне дослідження.

— Поставте наголос у слові *п'ята* на перший склад. Що воно означає? Поставте наголос у слові *п'ята* на другий склад. Що воно означає? Який висновок ми можемо зробити?

- Розгадування ребуса.

Учні називають слово-відгадку (*сім'я*). З'ясовують що сім'ю ще називають по-іншому родиною. Складають речення зі словами *сім'я, родина*.

Складання та читання слів, поданих у променевидних таблицях.

5. Розвиток читацьких навичок.

Читання слів з апострофом

в'яз в'юн м'ята п'ятка

під'їзд солов'ї п'ятниця голуб'я здоров'я

Гра «Я — письменник / письменниця».

Складання речень із якомога більшою кількістю слів із апострофом.

Відгадування загадок.

Ми пішли до гаю вдвох —
Я й сестра Даринка.
А в гаю тім тьох та тьох,
Та іще ж так дзвінко...
Що за співанки? Чиї?
То співають ... (*солов'ї*).
Мій улюблений дружок
Круглий, наче колобок.
По доріжці швидко скаче,
Називається він ... (*м'ячик*).

Цвіт рожевий і дрібний,
Запах сильний і різкий.
В кого розболівся шлунок,
Ця травиця — порятунок.
Біля берега крислата
Розцвіла духмяна... (*м'ята*).
Кілобайти, гігабайти,
Папки, файли, блоги, сайти...
Знать чимало різних має,
Цілий світ про нього знає. (*Комп'ютер*)

Джерела: https://web.archive.org/save/http://teacher.at.ua/publ/zagadki_pro_ptakhiv/19-1-0-18774<https://vseosvita.ua/>
https://web.archive.org/web/20190131133005/http://www.rozvyvayko.in.ua/zagadky_review.php?a=517&b=151
<https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-komp-yuter-ukrayinskoyu/>

— Що спільного у словах-відгадках?

- Робота з LEGO- цеглинками. Робота в парах.

Кожна пара будує модель істоти, у назві якої є апостроф (учитель вказує час). Після того як збудували модель істоти, діти викладають модель назви істоти.

— Кого або що ви побудували? Де можна його/її зустріти? Про що він/вона могла б мріяти?

- Гра «Підпиши малюнок». Робота у групах.

У дітей зображення хом'яка, хлопчика, дівчинки, сім'ї та картки з надписами слів. Під кожний малюнок потрібно покласти відповідний підпис та обвести апостроф.

III. Заключна частина.

1. Підсумок вправи «Очікування».

— Чи справдилися ваші очікування?

2. Вправа «Продовж речення».

- Найбільше мені сподобалося виконувати ...
- Сьогодні на уроці я дізнався/дізналася ...
- Ці знання мені потрібні для того, щоб ...
- Свою роботу на уроці оцінюю...

Урок 38. Закріплення вмінь читати. Опрацювання твору Валентини Кравець «Казка про апостроф».

Мета. *Навчальна:* Закріпити навички вимови і читання слів з апострофом. Розвивати вміння спостерігати, порівнювати, узагальнювати звукові явища. *Розвивальна:* розвивати активну життєву позицію, розвивати навички читання слів з апострофом; мовленнєві й пізнавальні вміння учнів. *Виховна:* формувати вміння аргументувати переваги добрих учинків, виховувати цілеспрямованість, уміння досягати мети

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення гірки, стікери, картки.

Інтеграція. Соціальна та громадянська галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Барометр настрою».

На дошці зображена гірка, до якої діти прикріплюють стікери. Чим вище прикріплений стікер, тим кращий настрій у дитини.

— Що потрібно зробити, щоб настрої у всіх діток був чудовий? Скажімо добре слово одне одному.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Я такий же, як знак розділовий,
І відомий шкільній дівчорі,
Та в словах української мови
Я пишусь не внизу, а вгорі.
Спробуй лиш написати *сім'я* —
Зразу стану потрібним і я. (*Апостроф*)

Дмитро Білоус

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131133158/http://www.planeta.co.ua/ua/tales/bilous_puzzles.php

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вправління у вимові складів

На екран спроектовані буквосполучення з апострофом:

м'я, п'я, в'я, р'я, в'ю, п'ю, б'ю, в'ї, м'ї, п'є, в'є.

Школярі пригадують, що перший приголосний у цих складах вимовляється твердо, потім вимовляється звук [й] і голосний.

4. Гра «Оплески».

Учитель називає слова, учні сплескують якщо у слові чують роздільну вимову: *здоров'я, пам'ятник, ряд, м'яч, галявина, в'юн, м'ята, хлоп'я, малятко, пір'я.*

5. Словотворчі вправи.

— Від поданих слів утворіть нові слова з апострофом.

горобець —	гороб'ята	голуб —
ластівка —		соловей —
дерево —		трава —
солома —		кропива —

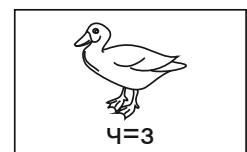
6. Робота з підручником (с. 53).

Розгадування ребуса (казка)

- Метод передбачень. Робота із заголовком.

— Прочитайте заголовок казки. Як ви гадаєте, про що казка?

Учитель поділяє казку на умовні частини. Після прочитування кожної частини здійснюється рефлексія діяльності учнів із застосуванням прийому прогно-

зування, тобто від учнів вимагається вміння передбачати деякі висновки, або наслідки з опрацьованого вже ними матеріалу.

— Сьогодні ми передбачатимемо хід казки, порівнюватимемо зміст казки з нашими передбаченнями.

Учитель читає казку (до слів *Засумувала п'явочка*).

— Що буде далі?

Діти розкривають своє передбачення. Складають таблицю передбачень. Стікерами у відповідній колонці відмічають, чи справдилося передбачення.

Що, на вашу думку, дійсно станеться?	Так	Ні

Перевірка розуміння змісту казки.

— Де жила маленька п'явочка? Про що вона мріяла? Хто допоміг П'явочці здійснити свою мрію? Як П'явочка здійснила свою мрію?

- Читання для себе.

— Прочитайте казочку напівголосно для себе. Викладіть стільки цеглинок, скільки слів з апострофом ви знайшли у казці.

- Читання для друга. Робота в парах.

— Читайте «ланцюжком» по реченню одне одному.

— Що вам найбільше сподобалося в казці?

- Використання стратегії «Кубик Блума». Робота в групах.

У кожній групі кубик, на сторонах якого прикріплені 6 типів запитань. Учні працюють у групах. Вони обирають запитання певного виду, обговорюють і відповідають.

Орієнтовні запитання.

Просте. Хто жив у ставку?

Уточнювальне. Чи дійсно Сонечко зробило добру справу?

Практичне. Як би ти вчинив, якби був/ була Сонечком?

Інтерпретаційне. Чому Сонечко допомогло П'явочці?

Творче. Що було б, якби Сонечко не допомогло здійснити мрію П'явочки?

Оціночне. Як ти ставишся до того, що Сонечко допомогло П'явочці?

7. Робота з LEGO-цеглинками. Вправа «Цеглинки з характером». Робота у групах.

Діти пригадують риси характеру казкових героїв. Співвідносять колір цеглинок з рисами характеру та створюють з цеглинок модель рис характеру героя казки.

— Поясніть, чому саме такий колір цеглинки означає таку рису характеру героя. Які риси характеру вашого героя ви хотіли б мати? Що для цього треба зробити?

- Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно допомагати людям.	Чи потрібно допомагати іншим?	Ні, кожен повинен дбати сам про себе.
ВИСНОВОК. Коли ти допомагатимеш іншим, то й тобі колись допоможуть.		

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Вірю — не вірю».

«Вірю» — учні піднімають зелену цеглинку, «не вірю» — червону.

— Сьогодні ми прочитали «Казочку про апостроф».

- У казці розповідається про те, як П'явочка допомогла Сонечку.
- Потрібно робити добрі справи.
- Казкова П'явочка перетворилася в апостроф.
- Апостроф – це буква.
- Апостроф є у словах м'ята, подвір'я, пір'я, м'ячик.

— Для чого вам потрібні одержані на уроці знання?

Букварний період (письмо) (Уроки 22–38)

Дата

Урок 22. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованого речення. Вправа на розрізнення твердих і м'яких приголосних звуків.

Мета. *Навчальна:* закріпити навички письма букви ю в різних позиціях. Удосконалювати навички звукобуквеного аналізу. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, вміння працювати у групах, парах. *Виховна:* виховувати бажання вчитися, правильно писати.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

2. Гра «Запам'ятай слова з буквою ю».

Робота в парах.

Учні слухають вірш, викладають стільки цеглинок, скільки почули слів з буквою «ю».

Юрба веселих юнаків

Зварили юшку із в'юнів.

Піймала вудкою в'юнів.

Сюркоче коник: — Юнаки,

Взяли петрушку з рюкзаків —

І я скуштую залюбки.

Леся Вознюк

Джерело: <https://abetkaland.in.ua/read/abetka-3/>

3. Робота з цеглинками LEGO.

— Що означає слово *юрба*? (*Група людей, гурт.*) Назвіть звуки у цьому слові. Викладіть модель слова. Які звуки позначає буква ю?

— Що означає слово *залюбки*? (*З радістю, із задоволенням.*) Назвіть звуки у цьому слові. Викладіть модель слова. Який звук позначає буква ю?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика.

4. Робота у прописах.

- Повторення написання рядкової та великої букв ю, Ю.
- Списування друкованих складів

— Пригадайте слова, у яких є ці склади? (*Луна, любисток, нутрія, нюхати...*)

- Списування друкованого речення.

Вправа «Збільш речення».

Діти збільшують речення, щоразу додаючи одне слово:

Юра і Юстина малюють.

Юра і Юстина малюють котика.

Юра і Юстина малюють маленького котика.

- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальна робота: у ліву колонку записати слова з буквою «у» (*лук, голуб, луна, жолудь*), у праву — з буквою «ю» (*люк, тюльпани, салют, ключ*).

5. Вправа «Кольорова руханка». Робота з цеглинками LEGO.

Поради та хитрощі

- Ви можете записати/ намалювати на дошці чи плакаті рухи, які відповідають певним кольорам.

Таким чином діти швидше запам'ятають, які рухи потрібно виконувати.

Основні завдання:

1. Кожна дитина обирає по 3-5 цеглинок різного кольору.
2. За кожним кольором діти разом з учителем закріплюють певний рух (плескати, скакати, тупати, крутитися тощо).
3. Учитель або дитина називає колір. Діти, які мають цеглинку названого кольору, виконують відповідний рух.

- Яке завдання отримала зелена/жовта/ червона цеглинка?
- Який колір виконував присідання/ підскоки/ співав пісню?
- Яке завдання виконувала найбільша кількість гравців?
- Які ще завдання ви можете запропонувати?

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131133902/https://osvitoria.media/experience/shist-vprav-dlya-pershoklasnykiv-z-lego-yaki-zaohochuyut-ruhovoyi-aktyvnosti/>

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Письмо слів-відгадок.
Хто найпершим входить в дім,
Потім — всі хвостом за ним? (*Ключ*)
Горбатий міст на чотирьох ногах стоїть. (*Верблюд*)
Он у лісі на сонечку
Срібна палка лежить:
Хто йде — той мине,
Ніхто в руки не візьме. (*Гадюка*)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki.ru/ua/zagadka/khto-naypersnym-vkhodyt-v-dim.htm>
<https://web.archive.org/save/https://zagadki.in.ua/uj-u-listi-na-sonetchku/>

- Запис речення під диктування.

Учитель читає речення: *Люба і Юля добре читають*. Школярі пояснюють, як треба написати кожне слово, а потім під диктування записують речення.

6. Вправа «Асоціативний куц».

Діти записують слова, у яких є буква «ю».

7. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Фантазери».

Робота у групах

— За допомогою цеглинок виготовте незвичних мешканців інших планет.

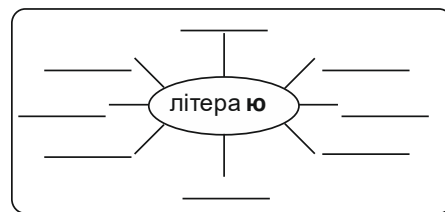
— Якою, на вашу думку, може бути незвичний мешканець?

Діти об'єднують всі створені роботи та спільно уявляють світ, у якому ці творіння можуть існувати та взаємодіяти.

— Як ви гадаєте, які слова з буквою «ю» може сказати незвична тваринка?

8. Вправа із «Щоденних 5». Письмо для себе.

— Напишіть слова з буквою ю, які вам вдалося найкраще написати

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Буквою позначає два звуки. Наприклад: <i>Юра, Юля, юнга, юшка.</i>	Скільки звуків позначає буква ю?	Ні, буква ю позначає один звук. Наприклад: <i>тюлень, верблюд, калюжа.</i>
ВИСНОВОК. Залежно від того, де стоїть у слові буква ю, вона може позначати і один, і два звуки.		

2. Самооцінювання.

— Оцінімо наш урок цеглинками LEGO: хто на уроці працював із задоволенням — підніміть червону цеглинку; кому на уроці було сумно — підніміть зелену цеглинку; хто на уроці дізнався щось нове — підніміть жовту цеглинку.

**Урок 23. Написання рядкової букви х, складів, слів із вивченими буквами. Відновлення слів.
Вимова і правопис слова «новий».**

Мета. *Навчальна:* учити писати рядкову букву х, склади і слова з нею. *Розвивальна:* розвивати мислення, вміння виконувати логічні завдання. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок, картки, іграшковий хом'ячок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи. Вправа «Це було колись давно».

Учитель починає розповідь. Він каже перше речення «Ми йдемо по лісу...». Далі кожен наступний учень продовжує розповідь, промовляючи речення по темі.

2. Закріплення знань, одержаних на попередньому уроці читання.

— Яку букву ми вивчили на уроці читання? Який звук вона позначає? Послухайте вірш. Запам'ятайте слова зі звуком [х].

Ховрашок в куці сховався,
Там чомусь весь час сміявся:

«Ха-ха-ха» та «ха-ха-ха»,
От і вивчив букву «Х».

Микола Пунько

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_blazhko.htm

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про букву «ха»?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Народилось їх багато,
Є в них мама, є в них тато.
Менші, ніж заморські свинки,
Ці пухкі, малі тваринки. (Хом'яки)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://yrokii.ru/zagadki/4261-zagadka-pro-khom-yakiv>

— Сьогодні до нас на урок завітав хом'ячок Хомка. Він дуже хоче навчитися писати букву «ха».

А ви вже вмієте писати цю букву?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви «ха».

Показ писаної літери «ха».

Виготовлення з кінетичного піску рукописної літери «ха».

4. Пальчикова гімнастика.

5. Робота у прописах (с. 25).

- Письмо рядкової букви «ха».

— Рядкова буква складається з правого й лівого півовалів. Починаємо писати нижче від верхньої рядкової лінії, ведемо вгору до лінії, заокруглюючи праворуч, потім вниз, теж заокруглюючи, так, як у букві ж. Біля нижньої рядкової лінії заокруглюємо ліворуч і вгору. Потім пишемо лівий півовал. Треба старатися, щоб у середині букви лінія лівого півовалу накладалась на лінію правого півовалу. Пишемо під лічбу *i-раз-і, і-два-і*.

- Поєднання нової букви з уже відомими.

Письмо слів з новою буквою.

Після попереднього звукового аналізу записують у прописах слова: *мох, вуха, халва*.

- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальне завдання: записати слова за буквеним годинником (*хліб, горіх, хмари*).

6. Руханка.

— Відгадайте загадку.

По голубому полі
Легкі, немов пір'їнки,

Пливуть собі поволі
Білесенькі перинки. (Хмаринки)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131134646/http://zagadki.ru/ua/zagadka/dribnenkyy-doshchyk-sumno-plache.htm>

— Уявіть, що ви — хмаринки на небі. А чи знаєте ви, що хмаринки часто нагадують якусь тваринку? Покажіть хмаринку-тваринку. Коротко розкажіть про цю тваринку так, щоб ми здогадалися, хто це.

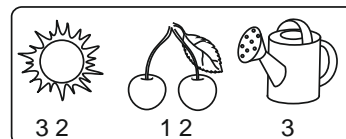
7. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Вимова і правопис слова «новий».

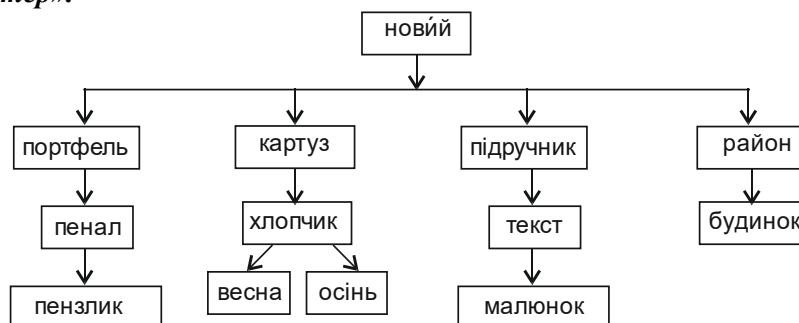
Вправа «Квест».

За вказаними літерами утворюють слово *новий*. Називають ланцюжок звуків у слові, записують його в зошитах.

Учитель називає словосполучення, учні коментовано записують їх: *новий халат, новий кожух, новий зошит, новий костюм, новий дах.*

Вправа «Кластер».

- Малюнковий диктант.

Учитель демонструє картки із зображенням хати, мухи, халата, хліба. Школярі називають слова, визначають місце нової літери, записують слова на дошці та в зошитах.

- Написання слів.

— Запишіть у зошитах слово *хустина*. Які інші слова з літер цього слова можете утворити? (*Тин, уста, сатин, ах, ух, син, стан.*)

Викладання з цеглинок LEGO моделей слів.

Складання речень з утвореними словами.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Як ви гадаєте, чого сьогодні навчився хом'ячок на уроці?

2. Вправа «Продовж речення».

- На уроці я працювала /працював ... тому що ...
- Своєю працею на уроці я задоволена /задоволений
- Урок сьогодні для мене був ...
- Мій настрій ...
- На уроці мені було ...

Урок 24. Написання великої букви Х. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Спишування друкованого речення. Розвиток зв'язного мовлення

Мета. *Навчальна:* учити писати велику букву Х, склади й слова з нею. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, мислення, вміння виконувати логічні вправи. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок, зображення хліба, серія малюнків «Як хліб на стіл потрапив», картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи. Вправа «Перетворення».

Учні і закінчують речення. Наприклад: «Якби я був/ була зернятком, то був би.... , тому що ...»

2. Словникова робота.

- Відгадування загадки.
Народився із землі,
Зарум'янивсь на вогні
І з'явився на столі
До борщу тобі й мені. (Хліб)

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/narodyvsya-iz-zemli.htm>

Учні називають ланцюжок звуків у слові-відгадці. Виділяють перший звук, характеризують його.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Прочитайте слова:

Харитон, Христина, Харків, Хмельницький.

— Що спільного в цих словах? (Усі слова надруковані з великої букви; починаються буквою «ха».) Що нам потрібно навчитися?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вправа «Пошук цікавих запитань».

Після ознайомлення учнів з темою, яку вивчатимуть на уроці, учитель може запропонувати поставити питання, які стосуються даної теми. Потім визначають найцікавіші запитання. Саме вони стають основою вивчення нового матеріалу на уроці. Як варіант цього методу можна обрати ситуацію, коли всі запитання, що виникли в учнів, залишаються на дошці, а наприкінці уроку учні на них відповідають.

4. Презентація букви.

Демонстрування і порівняння великої друкованої букви Х з відповідною рукописною, з уже відомими рукописними.

Виготовлення букви з кінетичного піску

5. Пальчикова гімнастика.

6. Виконання завдань у прописах (с. 26).

Робота з малюнком, наведення пунктирних ліній.

- Письмо великої літери.

— Велика буква, як і рядкова, складається з двох півовалів, тільки більших за розміром. Верхня частина літери торкається міжрядкової лінії, а нижня — нижньої рядкової. Пишемо під лічбу *i-раз-i, i-два-i*.

- Письмо складів.
- Повторення правил вживання великої літери.

Письмо слова *Харків*.

Школярі згадують, що велику літеру пишемо на початку речення, в іменах, по батькові, прізвищах людей, у назвах міст, сіл, річок. Усно добирають кілька власних назв.

Індивідуальна робота: записати речення, уставляючи пропущені букви у слова (*Христина* — художниця. *Вона намалювала ховраха*.).

7. Руханка «Куховаримо».

Діти стають колом, утворюють уявну каструлю. Вчитель називає, яку саме страву учні класу будуть разом уявно готувати (борщ, салат, компот тощо). Після цього кожен учасник сам придумує та називає, яким саме інгредієнтом він буде (сіль, цукор, вода, певний овоч чи фрукт, м'ясо тощо).

Учитель промовляє: «Зараз ми готуватимемо ... (наприклад, борщ)». Після цього він називає у довільній послідовності, які саме складові майбутньої уявної страви треба «покласти» у каструлю.

Той, кого назвали, має стрибнути у центр і взяти за руки всіх тих, хто вже сидить у колі. Гра продовжується доти, поки всі відповідні «інгредієнти» не будуть у «каструлі».

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131135744/https://naurok.com.ua/post/14-idey-vprav-ruhanok-dlya-uchniv-molodsho-shkoli>

8. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Списування рукописного речення з букваря (с. 34).
- Творче списування.

— Спишіть слова, уставляючи букву *х*.

Смі_, мо_, му_а, _рін.

- Добір слів.

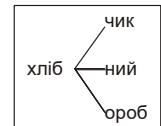
Учитель пропонує учням дібрати слова, в яких буква *х* першою, другою, третьою і т. д. (*Хор, сходи, мох, Трохим, горох, черемха, черепаха*.) Якщо учням важко самостійно дібрати такі слова, можна записати зразки слів на дошці й запропонувати розмістити їх у певній послідовності.

9. Розвиток зв'язного мовлення.

- Гра «Утвори нове слово».

На дошці прикріплено малюнок із зображенням хліба.

В учнів цеглинки, на яких прикріплено картки із написами *хліб, чик, ний, ороб*. Учні за допомогою цеглинок утворюють слова, пояснюють їх значення.

- Складання речень за серією малюнків.

За серією малюнків учні розказують, як хліб на стіл «потрапив». У зошитах записують складені речення.

У полі росли колоски.

Автомобіль відвіз зерно на елеватор.

На заводі спекли хліб.

У магазин привезли смачні батони, булочки, бублики.

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Метод «Кубування».

На гранях кубика записані запитання і завдання.

- Хлопчика звать Мишко, а його батька — Харитон. Як будуть звати хлопчика, коли він виросте?
- Назвіть «зайве» слово: *хмара, Хмельницький, Харків*.
- Назвіть ім'я та по батькові своєї мами.
- За що можна подякувати великій літері «ха»?
- Зробіть звуковий аналіз слова «віхола».
- Поясніть значення слова «хурма»

2. Вправа-хованка «Які слова заховалися?».

— Прочитайте слова. Які слова заховалися у них?

Перехід, козак, вуха, сміх, пухнастий, коровай, хлібина, снігуронька.

Урок 25. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування з друкованого. Доповнення речення словом, позначеним малюнком.

Мета. Навчальна: удосконаливати вміння писати вивчені букви. Вчити доповнювати речення словом, позначеним малюнком. **Виховна:** виховувати старанність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, шапочка з буквою «ха».

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи.

Як то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все: тополі, квіти,
Сонце й поле біля хати,
На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,

Схожа наша рідна мова —
Цілий світ вона відкриє!
Бережіть її, малята,
Бо вона — віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...

Віктор Терен

Джерело: <https://web.archive.org/save/http://diti.e-papa.com.ua/virshi-dlya-ditei/8849.html>

II. Основна частина.

1. Мотивація навчального матеріалу. Гра «Запам'ятай слова з буквою «ха».

- Слухання вірша.

Ручки — вгору, ніжки — в боки,
Та не зробить ані кроку.
Це така в нас буква «Ха»,
В словах: «хата», «хліб», «вільха».

«Хрущ», «хом'як», «хороший», «дах»,
«Хвоя», «хвіст», «хвилина», «птаха»,
В казці «Муха-цокотуха»,
Яку діти люблять слухать.

Марія Дяченко

Джерело: https://web.archive.org/save/http://kazkar.info/ua/abetka_dobroiti_mar_ua_dyachenko/

- Робота на картках.

— Зафарбуйте клітинку з числом, яке вказує на кількість слів із буквою «ха» у вірші.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Повторення вивченого матеріалу.

— Яку букву вчилися писати на попередньому уроці? З яких елементів вона складається?

— Прочитайте літери. Які слова можете скласти з них?

Х, о, в, у (вухо); х, м, о (мох); і, в, т, с, х (хвіст).

— Яке слово починається звуком [х]? Які ще слова з цим звуком ви запам'ятали?

4. Робота у прописах (с. 27).

- Письмо рядкової та великої букв х, Х.

- Письмо слів, поданих друкованим шрифтом.

— Чому слова Херсон, Хома надруковані з великої букви? Які ще міста починаються з букви «ха»? (*Харків, Хмельницький, ...*)

— У кого з тваринок є хвіст?

— Хто був на морі? Покажіть хвилі.

- Доповнення речення словом, позначеним малюнком
- Індивідуальна робота.

Прочитати і відгадати загадку. Обвести малюнок-відгадку (*черепаха*).

- Квест-цікавинка.

— Що ви знаєте про черепах?

Перегляд відеоролика за посиланням: https://www.youtube.com/watch?v=ONI_yCzScJ0.

— Що було для вас новим?

5. **Руханка. Гра «Море хвилюється ...».**

Спочатку вибирають ведучого. Ведучим може бути вчитель або хтось з учнів. Він зображує руками хвилі і каже:

— Море хвилюється раз.
Море хвилюється два.
Море хвилюється три.
Морська фігура, на місці замри!

Всі завмирають на місці, а ведучий ходить і вибирає кращу фігуру. Той, кого він вибере, танцює танець своєї фігури і стає ведучим.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131140312/http://www.mybaby.pl.ua/news/a-324.html>

6. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Списування з букваря.

Записують прислів'я зі с. 37.

- Вибірковий диктант.

— Я читатиму слова. Ви будете записувати їх у дві колонки: у першу — слова з буквою *x* на початку слова, у другу — з буквою *x* всередині слова.

Слова: хмара, птахи, халат, вуха, комаха, холод.

6. **Робота з цеглинками LEGO.**

— Виготовте з цеглинок тваринку, у назві якої є буква «ха».

III. **Заключна частина.**

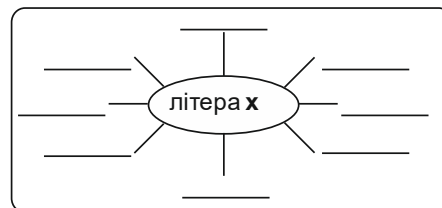
1. **Рефлексія.**

Складання асоціативного куща.

2. **Вправа «Запитання до букви «ха»**

Роль букви може виконувати вчитель чи учень, який одягає шапочку із зображенням букви.

Ця стратегія передбачає організацію процесу навчання як розмову з буквою «ха». Вона дає можливість учням ставити запитання букві «ха», бути активними при вивченні теми. Перед тим як організувати діяльність, учителям потрібно скласти свої запитання на той випадок, якщо учні не зможуть цього зробити.

3. **Рефлексія. Метод «Шість капелюшків де Боно».**

— А тепер попрацюємо з нашими чарівними капелюшками.

- Білий (*колір чистоти*): Для чого потрібно вивчати, як пишуться букви?
- Червоний (*колір життя, відчуттів*). При виконанні якого завдання ви відчували радість, задоволення?
- Жовтий (*колір сонця*). Що гарного, на вашу думку сталося на уроці?
- Чорний (*колір землі, здорового глузду*). Над яким завданням вам довелося добре подумати?
- Зелений (*колір досліджень*). Що б ви порадили собі? Що б ви порадили однокласникам?
- Синій (*колір знань*). Де ми знаходимося в процесі обговорення?

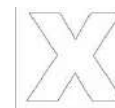
4. **Гра «Художники».**

У кожного учня картка з літерою «ха».

— Якщо вам урок дуже сподобався, зафарбуйте літеру зеленим кольором.

— Якщо на уроці потрібна була допомога, зафарбуйте літеру жовтим кольором.

— Якщо вам урок не сподобався, зафарбуйте літеру червоним кольором.

Урок 26. Написання рядкової букви *ф*, складів, слів з вивченими буквами. Утворення слів з букв іншого слова. *Вимова і правопис слова «телефон».*

Мета. *Навчальна:* учити писати рядкову букву *ф*, склади та слова з нею. *Розвивальна:* розвивати фонематичний слух, уміння знаходити слова з потрібною буквою. *Виховна:* виховувати старанність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Доброго дня бажаю всім першокласникам та першокласникам! Плесніть у долоньки ті дітки, які мене чуять. Тупніть ніжками ті дітки, які хочуть навчатися. Покрутіть голівками ті дітки, які прийшли на урок. Усміхніться ті дітки, які є сьогодні у класі.

2. Повторення вивченого про звук [ф], букву «еф».

- Виділення звука з потішки.

Федько знайшов фіалку синю,
Яка ця квітка чарівна!

Фіалка — дівчинці Фросині,
Бо іменинниця вона.

Джерело: <https://naurok.com.ua/integrovanij-urok-z-chitannya-prirodi-v-1-klasi>

— Які слова зі звуком [ф] ви чули у потішці? Який цей звук за звучанням? Який звук вимовляється подібно до [ф]? Якою буквою позначаємо звук [ф]?

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про букву «еф»?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Знайди пару».

До картки з друкованою буквою знаходять картку з рукописною буквою.

— Діти, чому немає рукописної букви «еф»? (*Бо ми ще не вчилися писати.*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви «еф».

Показ рукописної літери «еф».

Виготовлення з кінетичного піску писаної літери «еф».

4. Пальчикова гімнастика.

«Долоні»

— Де ваші долоні? (*показують руки, складають в кулачки*)

— Тут-тут-тут!

А в долонях пальчики живуть. (*розкривають кулачки і показують пальчики в русі*)

Працювали пальчики — не лінувалися:

Ліпили, ліпили, малювали, (*імітують ліплення, будівництво*)

Будували, будували — зупинилися.

А потім, а потім, а потім стомилися.

Повільно опускають руки на стіл.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131140554/http://ua.textreferat.com/referat-508-1.html>

5. Робота у прописах (с. 28).

- Робота з малюнком.

Перегляд фрагменту відеоролика про фонтан на Майдані Незалежності у Києві.

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=OvgwqylhIIs>.

Обведення контурів малюнка.

- Письмо рядкової букви «еф».

— Рядкова буква *ф* складається з лівого овалу, прямої похилої подовженої палички і правого овалу. Пишемо овал і, як у буквах *а, д*, ведемо вгору до верхньої рядкової лінії. Не відриваючи руки, ведемо вниз пряму похилу подовжену паличку до міжрядкової лінії, повертаємося вгору, вище від середини висоти рядка заокруглюємо праворуч угору до верхньої рядкової лінії, і вниз, поступово заокруглюючи, біля нижньої рядкової лінії заокруглюємо ліворуч і вгору. Пишемо під лічбу *і-раз-і, два-і, три-і*.

- Поєднання нової букви з уже відомими.

— Пригадайте слова, в яких можуть бути такі склади. (*Фокус, ферма, африканець, зефір...*)

Письмо слів (*фокус, фікус*) за рукописними зразками. Добір аналогічних пар слів з буквою «*еф*», які відрізняються однією буквою (*зефір — кефір; фірма — ферма*). Запис цих слів у вільному рядку.

Складання речень зі словами.

- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальна робота: утворити і записати нові слова з букв слова *фотоапарат* (*трап, фото, парта, фара, тато, ...*)

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

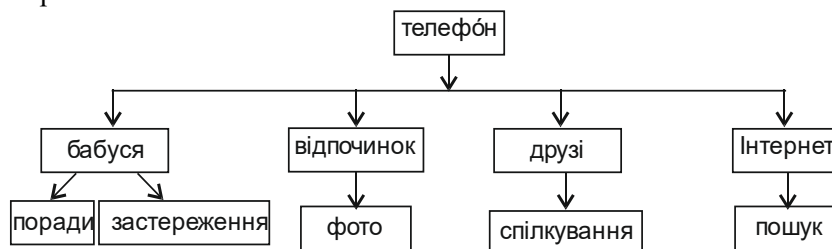
Вимова і правопис слова «телефон».

Гра «Дешифрувальник».

	а	б
1	т	н
2	ф	е
3	л	о

Код. 1а, 2б, 3а, 2б, 2а, 2б, 1б. Відповідь. *Телефон*.

Вправа «Кластер».

- Попереджувальний диктант.

У сквері фонтан. Біля фонтана гралися Софійка і Федір. У Софійки новий телефон.

7. Робота з конструктором LEGO. Гра «Відповідаю цеглинками».

Діти працюють на килимку.

— Я називатиму слова, а ви показуватимете мені цеглинками відповідь. Якщо слово містить один звук [ф], то ви піднімаєте червону, якщо слово містить два звуки [ф] — зелену цеглинку. Коли у слові немає звука [ф], піднімаєте блакитну цеглинку.

Слова: *фотограф, картка, фотографії, флокси, яблуко, фломастер, конструктор, фіранка*.

III. Заключна частина.

1. Робота на картках.

Наша алфавітна мишка дуже любить смакувати буквами. От і сьогодні вона вигризла по одній букві у кожному слові. Прочитайте слова та допишіть потрібну букву.

Со_їйка, _іранка, _ігура, _ірма, _ермер, Га_їйка.

2. Рефлексія. Вправа «Плюс-мінус-цікаво».

Ця вправа дозволяє вчителю поглянути на урок очима учнів, проаналізувати його з точки зору цінності для кожного учня.

У графу «П» («плюс») ставимо позначку і розповідаємо все те, що сподобалося на уроці, що здалося цікавим та корисним

У графу «М» («мінус») — все, що не сподобалось, здалося важким, незрозумілим та нудним.

У графу «Ц» («цікаво») розповідають факти, про які дізналися на уроці, чого б ще хотілось дізнатися.

Урок 27. Написання великої букви **Ф**. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування з друкованого.

Мета. *Навчальна:* навчити правильно писати велику букву **Ф**, поєднувати її з іншими буквами. Закріплювати уміння списувати з друкованого шрифту, виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення феї, квасолини.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Сьогодні у нас незвичайний урок. Адже до нас у гості завітала...

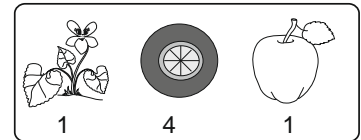
Хто саме, дізнаєтеся, коли пройдете квест. (*Фея*.)

- Вправа «Передбачення».

— Як ви гадаєте, чому саме сьогодні до нас на урок завітала фея?

- Вправа «Намалюй свій настрій».

Учасникам роздаються аркуші паперу. На них зображено два обличчя, на яких відсутній рот. Потрібно намалювати рот (сум, радість, смуток тощо) на першому обличчі.

2. Повторення вивченого про звук [ф], букву «еф».

- Виділення слів зі звуком [ф] з вірша.

У фортеці серед гаю
Гарна фея проживає.
Там у неї ферма власна
І фазани є прекрасні.
Фея скликає щоранку

Всіх фазанів до сніданку.
Потім дружно із фонтана
Чисту воду п'ють фазани.
От би нам гостинців взяти
І до феї завітати.

Жанна Вовк-Черемуш

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_vovk.html

- Робота з цеглинками LEGO.

Учитель промовляє слова, а діти за допомогою цеглинок викладають кількість складів.

Слова: *фантазерка, фея, фесрверки, фонтани, фортеця, фрукти, фіалки, фазани, факели, фарби*.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Фея принесла нам чудові букви. Знайдіть кожній букві пару.

У дітей картки з великими та рядковими буквами. У букви «еф» немає парної великої букви.

— Пригадайте, коли потрібно писати велику букву.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви.

Демонстрування і порівняння великої друкованої букви «еф» з відповідною рукописною, з уже відомими рукописними.

Виготовлення букви з квасолин.

4. Пальчикова гімнастика

5. Виконання завдань у прописах (с. 29).

- Робота з малюнком, наведення пунктирних ліній.
- Письмо великої літери.

— Велика буква **Ф** складається з лівого та правого овалів і прямої похилої подовженої палички із заокругленням унизу ліворуч. Між верхньою рядковою і міжрядковою лініями пишемо овал. Не відриваючи руки, описуємо правий овал і ведемо лінію вгору, до міжрядкової лінії. Потім пишемо пряму по-

хилу подовжену паличку із заокругленням унизу ліворуч і злегка вгору. Пишемо під лічбу *i-раз-і, два-і, три-і*.

- Письмо складів, речення.

Слухання вірша Івана Франка «Дивувалась зима» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=2cxUln2KaZc>.

- Гра «Допоможіть феї».

Індивідуальна робота.

Учні добирають загальні назви, записують речення (*Яблуко, груша — фрукти. Фазан, фламінго — птахи. Фіалки, флокси — квіти.*)

6. Руханка «У лісі».

— Як добре ви попрацювали. Хочете з феєю прогулятися в лісі?

Діти вранці рано встали,
За грибами в ліс пішли.*(ходьба на місці)*
Присідали, присідали,
Білий гриб в траві знайшли. *(присідання)*
На пеньку ростуть опеньки,
Нахиліться до них, швиденько,
Нахиліться, раз — два — три,
І в козуб набери! *(нахили)* Он на дереві горіх.
Хто підстрибне вище всіх?*(стрибки)*
Якщо хочеш дотягнутися,
Треба сильно потягнутися. *(потягування, руки вгору)*
Три години в лісі ходили,
Всі стежки переходили.*(ходьба на місці)*
Всі втомились — довгий шлях —
Діти сіли відпочивать.*(діти сідають)*

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131141222/http://www.mybaby.pl.ua/news/a-1131.html>

5. Робота в зошиті без друкованої основи.

- Диктант складів.
- Вибіркове списування.

Виписати з букваря на с. 38 слова у яких є велика буква «еф».

6. Робота з цеглинками LEGO.

- Вправа «Маленькі фантазери». Робота в групах

Кожна група придумує історію про *фею* та будує її з цеглинок. Для цього обов'язково домовляються про те, хто що робитиме. Коли історії будуть придумані, побудовані, тоді один учасник групи озвучує історію. Учасники інших груп ставлять запитання.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Як ви гадаєте, що сподобалося феї сьогодні на нашому уроці? Розкажіть.

2. Вправа «Намалюй свій настрій».

Діти малюють рот на другому обличчі. Потім аналізують свої малюнки: з яким настроєм прийшли на урок, який мають на кінець уроку, подібні чи відрізняються малюнки, пояснюють чому.

Урок 28. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Списування друкованих речень.

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички письма рядкової та великої букв «еф», поєднувати їх з іншими буквами. Закріплювати вміння списувати з друкованого шрифту, виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати дрібні м'язи пальчиків рук, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, буряковий, морквяний сік, пензлики, альбомні аркуші паперу.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Погляньте у віконечко. (*Діти протягують руку*).

Чомусь сховалось сонечко. (*Знижують плечима*).

А ми засвітим сонечко. (*Показують на себе*).

Таке велике сонечко. (*Руки в сторони*).

Таке веселе сонечко. (*Усміхаються один одному*).

Я — сонечко! (*Показують на себе*).

Ти — сонечко! (*Показують один на одного*).

Ми — сонечка! (*Беруться за руки*).

Джерело: https://web.archive.org/web/20190131141319/http://alenasovsya.blogspot.com/p/blog-page_73.html

II. Основна частина.

1. Мотивація навчального матеріалу. Гра «Фотограф».

- Гра «Фотограф».

На короткий час учитель показує зображення *фламінго, фіалка, фазан, фарби, фломастери*.

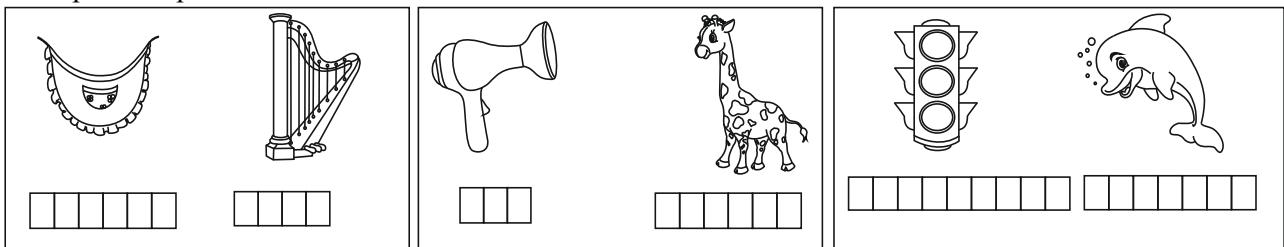
Діти запам'ятовують і відтворюють назви предметів. Перемагає той, хто запам'ятає найбільше предметів.

— Що цікавого ви помітили в назвах предметів?

- Гра «Де заховалася буква «еф». Робота в парах.

— Виберіть картку. Промовте назви малюнків. Зафарбуйте клітинки, в яких «живуть» букви «еф».

Зразки карток:

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика.

4. Виконання завдань у прописах (с. 30).

- Повторення написання великої та рядкової букв *Ф, ф*.
- Списування друкованих речень.

— Відгадайте загадку.

Пензлик, аркуш та вода...

Де ж малюнок? От біда!

Що іще забув я взяти,

Щоб пейзаж намалювати? (*Фарби*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131141453/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-olivets-ruchku-farby-krejdu/>

— Поділіть на склади слово *фарба*. Визначте наголошений склад. Назвіть ланцюжок звуків у слові. Назвіть перший звук. Який він за звучанням? Якою буквою позначається звук [ф]?

— Прочитайте перше речення. (*Фрося малює фарбами.*) Скільки слів у реченні? Як напишете перше слово? Який знак у кінці речення? Перепишіть речення у вільному рядку.

— Чим, крім фарб, можна малювати? (*Олівцями, фломастерами, вуглинкою, крейдою...*) Прочитайте наступне речення. Запишіть його.

Складання за допомогою цеглинок LEGO звукової моделі слова *фарби*.

Утворення «слів-родичів»: фарбувати, фарбований, фарбування.

- Квест-цікавинка.

— З чого в давнину робили фарби?

У давнину фарби робили з рослин. Спочатку це були соки яскравих пелюсток, листя, плодів рослин. У Древній Русі жовту фарбу добували з коренів щавлю кінського, фіолетову — з ожини та чорниці, зі звіробою — червону, жовту й оранжеву. А до складу чорної фарби входили сажа, кісточка і лоза винограду, деревне кістяний вугілля.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190131141550/http://allforchildren.com.ua/misc91.htm>

Перегляд відеоролика за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=nPpLCKVXqbQ>.

- Квест-дослідження.

У дітей буряковий, морквяний сік. Вони досліджують, які кольори утворюються з буряка та моркви.

- Гра «Вирости речення» (за допомогою цеглинок LEGO).

Фарби.

Акварельні фарби.

У мене акварельні фарби.

У мене нові акварельні фарби. ...

- Складання асоціативного куша.
- Гра «Слово у слові».

Складіть інші слова із слова «фломастери»

Фломастери — роса, флора, сало, рис, сир, мило, форма...

- Індивідуальна робота.

Прокласти доріжку від старту до фінішу так, щоб наступне слово починалося останньою літерою попереднього (*старт, торф, фарш, шарф, фарфор, риф, фініш*). Записати утворені слова.

5. Руханка.

- 1, 2, 3, 4, 5 — люблять дітки рахувать,
Ми лічильку складаєм, руханку розпочинаєм.
- 1, 2, 3 — підвелися, усі дружно потяглися,
А 4 — руки в боки й пострибаєм мов сороки.
- 5 — гуртом ми всі присіли,
- 6 — як птахи полетіли,
- 7 і 8 — повернулись й усім друзям усміхнулись.
- 9 — голову схилили, вліво, вправо покрутили.
- 10 — всі вже відпочили і за парту тихо сіли.

Оксана Ратушна

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Слухово-зоровий диктант.

Фарби приготуємо — флокси намалюємо.

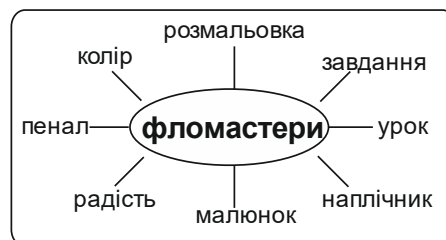
- Вправа зі «Щоденних 5».

Написати 2 слова з буквою «еф», які найбільше сподобалися.

III. Заключна частина. Рефлексія.

Вправа «Рюкзак».

Метод етапу рефлексії дає можливість залучати кожного учня до роботи на цьому етапі, зокрема кожен учень має змогу відповісти на запитання: «Які з отриманих на уроці знань і вмінь він візьме із собою для використання на інших уроках. Про що цікаве розповість вдома». Відповіді «складають» у рюкзак (уявний чи справжній).

Урок 29. Написання рядкової букви *ї*, складів, слів і речень з вивченими буквами. Списування друкованого речення. Практичне вживання прийменників.

Мета. *Навчальна:* учити писати малу букву *ї*, закріплювати її звукове значення. Розвивати вміння змінювати слова за зразком. *Розвивальна:* розвивати увагу, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати охайність, уважність, любов до рідної мови, її мелодійності, милозвучності.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, квасоля, зображення квітів, їжачка.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Хай це, можливо, і не найсуттєвіше,
але ти, дитино,
покликана захищати своїми долоньками
крихітну свічечку букви «ї»,
Бо кажуть, дитино,
що мова наша — солов'їна.
Правильно кажуть.

Іван Малкович

Джерело: Іван Малкович «Із янголом на плечі». Вірші. Поетична агенція «Княжів», 1997, стор. 103.

— Як може дитина захищати крихітними долоньками букву *ї*? (Розмовляти українською мовою, правильно вимовляти слова.)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Метод «Знаємо — хочемо дізнатися — дізналися».

Знаю про букву «ї»

Хочу дізнатися на уроці

Дізнався / дізналася

Буква українського алфавіту. Стоїть Як писати букву «ї»

після *i*, перед *й*. Завжди позначає 2

звуки [йі], буває великою та малою.

Третю колонку заповняють у кінці уроку.

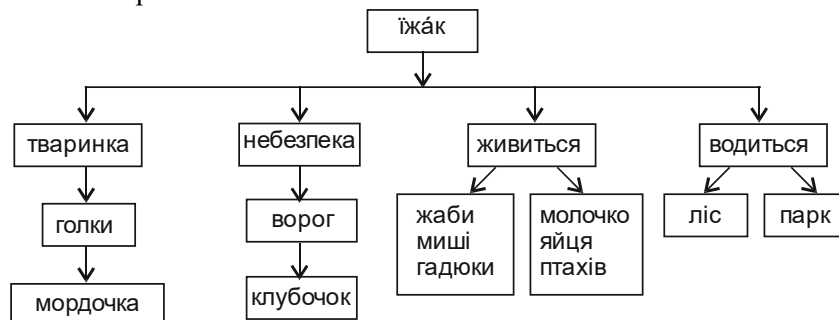
2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вимова слова «їжак».

- Вправа «Сюрприз у коробочці».

— Діти, я сьогодні підготувала вам сюрприз у коробочці. Для того, щоб дізнатися хто це, можна мене запитувати так, щоб відповіддю були слова *так* або *ні*.

- Вправа «Кластер».

Проблемне питання.

— Чи можемо ми написати слово «їжак»? Чому?

4. Презентація букви «ї».

Демонстрація рукописної літери «ї», порівняння з друкованою.

Викладання з kwasолин рукописної літери «ї».

5. **Пальчикова гімнастика.**

6. **Робота у прописах (с. 31).**

- Пояснення написання рядкової літери.

— Рядкова буква *і* складається з прямої похилої палички із заокругленням унизу й двох крапок над нею. Крапки ставимо трохи вище від верхньої рядкової лінії. Пишемо під лічбу *раз-і, два, три*.

- Поєднання нової букви з уже відомими.
- Письмо слів з новою буквою.

Після попереднього звукового аналізу записують у прописах слова: *їжак, гаї, мої*.

- Мовно-логічне завдання.

Відгадування загадки.

Біжить корова
Гладка, здорова.
За нею телята —

Усі близнята.
Тікайте з дороги,
Бо вхопить на роги. (*Поїзд*)

Джерело: <http://zagadki1.ru/ua/zagadka/bizhyt-korova-hladka-zdorova-za-neyu-telyata.htm>

Викладання за допомогою цеглинок LEGO моделі слова «поїзд».

— Чи доводилося вам їхати у поїзді? По чому рухається поїзд? Які ще види транспорту ви знаєте? Чим можна добратися до Києва? А до сусіднього села? Які види транспорту перевозять пасажирів у містах?

Індивідуальне завдання: записати речення, уставляючи пропущені слова: *Поїзд їде по рейках. Пасажири їдуть у поїзді*.

7. **Руханка «Поїзд».**

Учитель або один із учнів стає «головою» поїзда. Всі інші діти — «вагончики», які «чіпляються» один до одного. Учні рухаються поміж партами або на килимку.

8. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Складання речення.

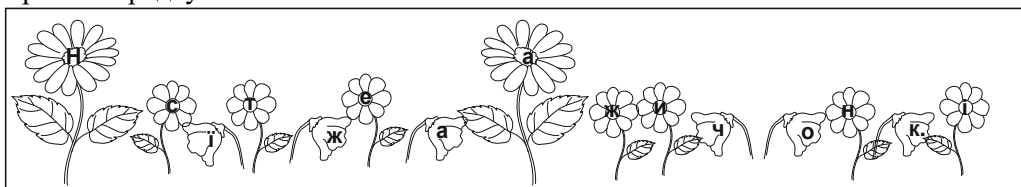
— Послухайте скоромовку.

Їжак та їжаченя
Їдуть по гриби щодня.

Їжачиха помагає,
Сироїжки їм збирає.

Джерело: http://www.soroka-tm.com.ua/page-menu_id-8-doc_id-534.html

— Про кого йдеться у скоромовці? Для чого їжачки збирають гриби? Зараз ми «підемо» разом із їжачком лісовою стежечкою. Уздовж стежечки ростуть квіти. Але вони не звичайні, на них є літери. Назвіть літери по порядку.

— «Зірвіть» великі квіти. Яке слово складете з літер? (*На.*) Тепер «зберіть» менші квіти. Прочитайте слово. (*Стежині.*) Яке слово утворите з літер на дзвіночках? (*Їжачок.*) Прочитайте всі слова. (*На стежині їжачок.*)

- Гра «Сходінки». Парна робота на картках.

— Уставте пропущені букви

ї	ж		к			
ї		а	ч		к	
ї	ж			е	н	я
ї		а	ч	и		а

III. **Заключна частина.**

Заповнення останньої колонки таблиці «Знаємо — хочемо дізнатися — дізналися».

Урок 30. Написання великої букви *Ї*. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Відновлення деформованого речення. Вимова і правопис слів «Україна», «Київ».

Мета. *Навчальна:* учити писати велику букву *Ї*. *Розвивальна:* розвивати спостережливість, пам'ять, увагу, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов до своєї Батьківщини

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Я — сонце»

— Діти, привітаймося із сонячними промінцями і перетворимося на маленькі сонечка.

- Я — маленьке сонце. Я прокидаюся. Я вмиваюся. Я розчісую свої промінці і піднімаюся вільно й урочисто.
- Я — велика Куля. У мене є багато тепла і світла.
- Я — велике Сонце. Я дарую своє тепло всім: небу, хмаркам, річці, полям, тваринам, людям. Я усміхаюся від щастя.

— Який у вас настрій? Пропоную з таким настроєм провести цей шкільний день і отримати задоволення від власних успіхів.

https://web.archive.org/save/http://alenasovsya.blogspot.com/p/blog-page_73.html

2. Закріплення звукового значення букви «ї».

— Послухайте вірш.

Їхав-їхав їжачок,
Їжачаткам віз грушок.
Їжачатка грушки їли,

Їжачиху пригостили.
Любить ласувать грушками
Їх сімейка з колючками.

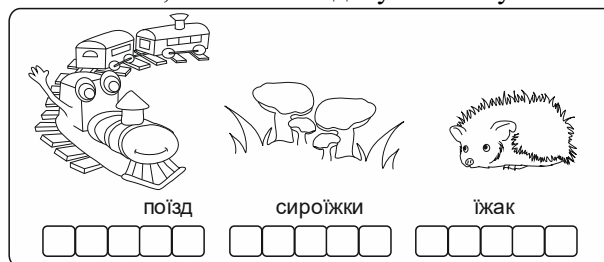
Жанна Вовк-Черемуш

Джерело: https://web.archive.org/save/http://abetka.ukrlife.org/ab_yovk.html

— Про кого вірш? Які слова зі звуками [йі] ви запам'ятали? Назвіть послідовно звуки у слові *їжак*. Якою буквою позначають звукосполучення [йі]? Викладіть за допомогою цеглинок LEGO звукову модель слова *їжачатка*.

3. Робота на картках.

— Зафарбуйте по стільки клітинок, скільки складів у кожному слові.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Чудова четвірка». Робота в групах.

У дітей картки з друкованими, рукописними (рядковими та великими) буквами: *ф, х, ю, ц, ч*. Букв «ї» тільки три — немає великої рукописної. Діти доходять висновку, що потрібно навчитися писати велику букву «ї», щоб утворилася четвірка.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація букви.

Демонстрування і порівняння великої друкованої букви *Ї* з відповідною рукописною, з уже відомими рукописними.

Виготовлення букви з кінетичного піску.

4. Пальчикова гімнастика.

5. Виконання завдань у прописах (с. 32).

- Робота з малюнком, наведення пунктирних ліній.

— Що ви бачите на малюнку? Як ви гадаєте, яким словом можна назвати масло, молоко, сир, ковбасу? (*Їжа*.)

- Письмо великої літери.

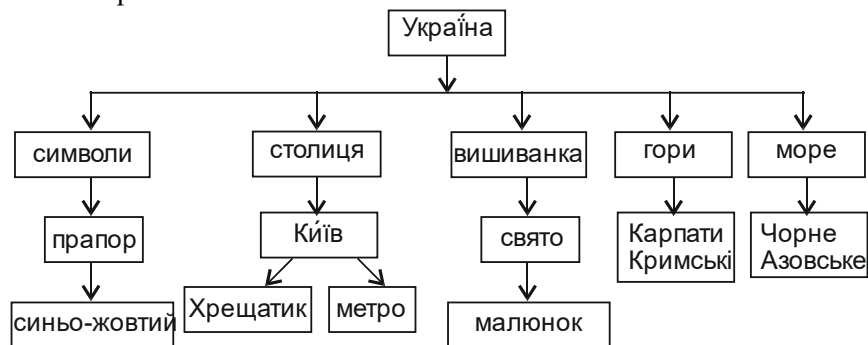
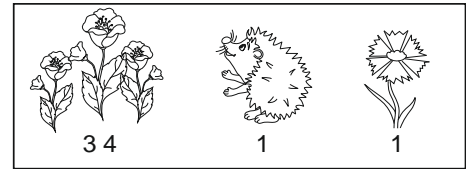
— Велика буква *І* пишеться так, як *I*, а вгорі над міжрядковою лінією ставимо дві крапки. Пишемо під лічбу *і-раз-і, два, три*.

- Письмо складів.
- Вимова і правопис слів «Україна», «Київ».
- Вправа «Квест».

— У кожному слові візьміть указані букви і складіть слово.

(*Київ*.)

- Вправа «Кластер».

- Відновлення речення.

Індивідуальна робота: відновити речення (*Київ — головне місто України.*)

- Гра «Склади слова».

Скласти і записати слова з поданих складів: *дуга, гаї, їжа, жаба, баран*.

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

Буквений диктант: *Іі, Яя, Хх, Чч, Уу, Лл, Аа, Її, Жж*.

- Списування вірша.

Списати з букваря (с. 43) перше речення вірша Людмили Савчук «Моя Україна — це пісенька мами...».

7. Вправа із «Щоденних 5».

— Запишіть для себе три слова з буквою «ї», які вам запам'яталися.

8. Робота з цеглинками LEGO. Робота у групах.

Діти складають ланцюжки слів з буквою «ї» з цеглинок LEGO. Перемагає та група, у якої довший ланцюжок.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Рюкзачок».

— Що корисного ви візьмете для себе із цього уроку?

— Де ви використаєте знання про букву «ї».

— У яких словах ви напишете букву «ї»?

2. Вправа «Піраміда позитивних почуттів».

— Побудуймо «Піраміду позитивних почуттів».

Учитель протягує руку долонею вгору, а учні підходять і по черзі кладуть свої долоньки зверху будуючи піраміду. Кажуть: «Сьогодні на уроці мені найбільше сподобалося...».

Урок 31. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Змінювання іменників за числами (без уживання термінів). Вимова і правопис слова «українська».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати вміння учнів писати вивчені букви, навчати списувати з рукописного і друкованого шрифту, писати під диктування, змінювати іменники за числами (без уживання термінів).

Розвивальна: розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати гордість за свою державу.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, долонька позитивного настрою, паперова долонька для зображення настрою (на кожного учня).

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу до роботи. Вправа «Долонька».

Кожна дитина на паперовій долоньці має свій настрій. Дітям з поганим настроєм однокласники кажуть компліменти. На кожен комплімент дитина повинна усміхнутися (навіть якщо це через силу).

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

2. Оголошення теми та завдань уроку

3. Вимова і правопис слова «українська»

- Відгадування загадки.

В синім небі путь моя,
Швидше всіх літаю я.

Маю крила, хоч не птах.
Люди звать мене ... (Літак)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-transport-ukrayinskoyu-movoyu/>

— Чи доводилося вам літати літаком? А їздити на автомобілі? Як ви гадаєте, коли водії вперше їдуть по незнайомій дорозі, чим вони користуються? (Мапою, навігатором.)

- Перегляд відеоролика «Це наше і це твоє. Мапа».

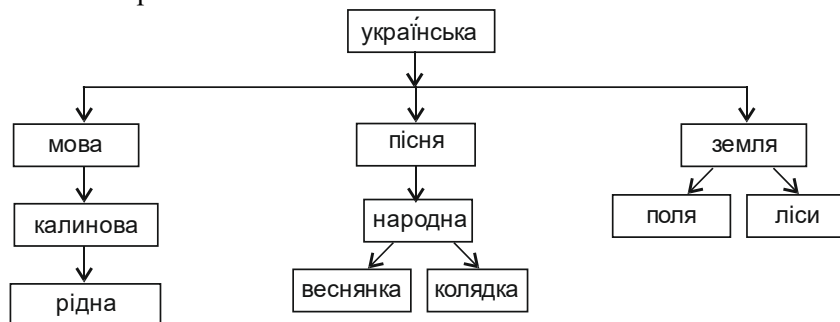
Посилання: https://www.youtube.com/watch?v=bnbU3_165HI.

- Введення слова «українська».

— Якщо я правильно зрозуміла, то перша мапа — українська?

Звуко-буквений аналіз слова *українська*, викладення з цеглинок LEGO моделі слова.

- Вправа «Кластер».

- Квест-цікавинка.

— А чи знаєте ви, що в місті Рівному до Міжнародного дня рідної мови встановили знак на честь літери «Ї»? Пам'ятник виготовлений із дерев'яної основи й обтягнений лляною тканиною. Його висота становить понад три метри.

Джерело: <https://ukranews.com/uploads/media/photo/2013/02/21/80f8bfd6375187055f0db666ffe363720249b486.jpg>

4. Робота у прописах (с. 33).

- Письмо рядкової та великої букв *ї, Ї*.
- Індивідуальна робота.

Утворення форми множини слів *гай, чай, край*. Запис слів з коментуванням.

Доповнення речення словом, позначеним малюнком.

— Відгадайте загадку.
— Дзинь-Дзинь-Дзинь! —
Я б'ю на сполох. —
Ви звільніть мені дорогу.
Нікуди мені звернути
Бо по рейках їду я.

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-tramvai-ukrayinskoyu/>

— Запишіть речення, замінивши малюнки словами. (*Їхали на трамваї. Їхали через міст.*)

5. **Кольорова руханка з цеглинками.**

Діти стають у коло, тримаючи по 2 цеглинки. Цеглинки різного кольору. За кожним кольором діти разом з учителем закріплюють певний рух (жовтий — плескати, червоний — стрибати, синій — тупати, зелений — крутитися, жовтогарячий — присідати). Педагог називає колір. Діти, які мають цеглинку названого кольору, виконують відповідний рух.

Джерело: https://web.archive.org/save/http://meister-class.com/load/uroki_z_lego/vprava_kolorova_rukhanka_uroki_z_lego_shist_ceilinok/28-1-0-43

6. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Вибіркове списування.

Учні випишують з тексту «Вітерець і книжечка» (Буквар, с. 44–45) слова з буквою «ї» (*її, сиріжка, їстівна, їжачок, їжаченята*).

- Попереджувальний диктант.

Із садка в холодну пору поспішав їжак в комору.

7. **Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Театр тіней».**

Діти вчаться: домовлятися, шукати спільне рішення, відстоювати свої ідеї, доповнювати один одного під час практичної діяльності і під час презентації

Діти розкладають на аркуші паперу цеглинки або будують з цеглинок букву «ї» та розміщують її так, щоб тінь від неї падала на аркуш паперу. Дитина обводить тінь від цеглинки або фігури та перетворює її на те, що підкаже фантазія.

- Коли ми можемо побачити тінь?
- Чим би ще могла бути ця тінь?
- Коли вона більша/менша?
- На що перетворилася тінь вашої цеглинки/фігури?

Джерело: <https://ru.calameo.com/books/0048936233363b82807d>

III. **Заключна частина.**

1. **Складання РАФТу.**

	Роль	Аудиторія	Форма	Тема
Учні		Буква «ї»	Смс	Вітання

2. **Рефлексія. Вправа «Плюс-мінус-цікаво».**

У графу «П» («плюс») ставимо позначку і розповідаємо все те, що сподобалося на уроці, що здалося цікавим та корисним

У графу «М» («мінус») — все, що не сподобалось, здалося важким, незрозумілим та нудним.

У графу «Ц» («цікаво») розповідають факти, про які дізналися на уроці, чого б ще хотілось дізнатися.

Урок 32. Написання рядкової букви *щ*, складів, слів з вивченими буквами. Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. *Навчальна:* учити писати рядкову літеру *щ*, закріплювати уміння виконувати звуковий аналіз слів, виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* сприяти вихованню любові до рідної мови, її мелодійності, милозвучності.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, паперова склянка, гудзики, кольоровий папір.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Паперова склянка».

За 1 хвилину учні повинні назвати якнайбільше варіантів використання паперової склянки. Спочатку роботу виконують по одному, а потім групами (показати ефективність колективної праці).

2. Гра «З якого слова склад?».

— Яку букву вивчали на уроці читання? Які звуки позначає ця буква? Прочитайте вірш.

Щиро щиглик у ліщині	Виростило житечко,
Щебетав собі щоднини:	Щоб щасливий равлик
— Щоб нам щедре літечко	Міг щипати щавлик.

Леся Вознюк

Джерело: http://abetka.ukrlife.org/abetka_voznyuk.htm

— Доберіть до складів відповідні слова:

- Щи — щиро, щиглик, ліщина, щипати.
- Ще — щебетав, щедре.
- Що — щоднини, щоб.
- Ща — щасливий, щавлик.

3. Робота з цеглинками LEGO. Робота у групах.

Спочатку діти викладають за допомогою цеглинок 2 слова (із вірша). Потім одна група в іншій відгадають викладені слова.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Знайди пару».

Зіставлення друкованих і рукописних літер. Букви рядкові друковані та рукописні: *ш, щ, ш*. Є рядкова друкована літера «ща», а рядкової рукописної немає.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

Презентація рядкової рукописної букви «ща».

Показ рукописної літери «ща», порівняння з друкованою.

Діти доходять висновку, що такі елементи, як у букви «ща» є в букв «ша», «це».

Викладення із гудзиків букви «ща».

4. Пальчикова гімнастика.

5. Робота у прописах (с. 34).

- Розвиток мовлення. Вправа «Входження в малюнок».

— Уважно розгляньте малюнок у верхній частині сторінки. Уявіть себе частинкою малюнка. Де ви причаїлися? Кого ви бачите? Що робить щука? Кого вона зустріне? Як ви гадаєте, чи добре живеться в річці щуці? Який у неї настрій? Чому ви так гадаєте?

- Вправа «Сенкан».

Хто? Щука

Яка? Хижа, швидка.

Що робить? Дивиться, слідкує, полює

Враження. Хижачка річки.

Висновок. Стережіться, карасики, хижої щуки!

- Письмо рядкової букви «ща».

— Рядкова буква складається з трьох прямих похилих паличок із заокругленням унизу і петлі. Пишемо так, як букву *ш*, але останнє заокруглення робимо вужче і, не відриваючи руки, пишемо петлю, як у рядковій букві *ц*. Пишемо під лічбу *раз-і, два-і, три-і, чотири-і*.

- Поєднання нової букви з уже відомими.
- Мовно-логічне завдання.

Індивідуальна робота: утворити і записати пари слів (*літо — дощ, наста — щітка, борщ — щавель*).

6. *Руханка. Гра «Дощ».*

Крапля — раз, крапля — два, (*стрибки на місці*)
Дуже повільно спершу, (*стрибки на одній, а потім на іншій нозі*)
А потім, потім, потім — (*хлопки руками на кожне слово*)
Всі бігом, бігом, бігом (*біг*).
Стали краплі швидше йти,
Крапля краплю наздоганяти. (*хлопки руками на кожне слово*)
Кап-кап, кап-кап. (*вільні рухи пальчиками*)
Парасольки швидше розкриємо,
Від дощу себе укриємо. (*з'єднати руки над головою*)

Джерело: <http://www.mybaby.pl.ua/news/a-1132.html>

7. *Робота в зошитах без друкованої основи.*

Складовий диктант: *ащ, щц, уц, іц.*

Списування з дошки народної заклички.

*Ой дощику, дощику, лий, поливай,
готуй для людей золотий урожай!*

Джерело: <https://vseosvita.ua/>

8. *Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Кольорові мешканці».*

Діти вчаться: домовлятися, шукати спільне рішення, відстоювати свої ідеї, доповнювати один одного під час практичної діяльності і під час презентації

Основні завдання:

1. Діти розкладають у лінію шість різнокольорових аркушів паперу. Кожен аркуш паперу є уявним будинком.

2. Педагог пропонує дітям «розселити кольорових мешканців» — розкласти цеглинки відповідно до умови: в крайньому будинку праворуч мешкає жовта цеглинка (на ній написано слово «*щука*»), у другому будинку ліворуч живе червона цеглинка (*щиглик*). Її сусідка праворуч — синя цеглинка (*щавель*), а ліворуч — блакитна (*щастя*). Сусідка жовтої — не зелена цеглинка (на помаранчевій цеглинці написано слово *щітка*, а на зеленій — *ліщина*).

3. Дитина називає зліва направо спочатку колір будинку, а потім — слово-мешканець. Тоді називає у зворотному порядку (справа наліво) спочатку слово-мешканець, а потім — колір будинку.

4. Спочатку дітям пропонується вправа з двома цеглинками.

— Закрийте очі і згадайте кольори будинків зліва направо.

— Закрийте очі і згадайте кольори будинків справа наліво.

— Закрийте очі і згадайте слова-мешканці зліва направо.

— Закрийте очі і згадайте слова-мешканці справа наліво.

Джерело: <https://osvitoria.media/experience/6-individualnyh-igor-dlya-1-klasu-z-naborom-lego-6-tseglynok/>

9. *Вправа із «Щоденних 5». Стратегія «Вільне письмо».*

Ця стратегія допомагає зібрати докупи свої думки через записування їх без зупинки. Для роботи виділяють до п'яти хвилин уроку. Протягом цього часу учень/учениця записує думки щодо визначеної теми, не відриваючи ручки від аркуша паперу чи зошита. До уваги не беруть помилки, стиль. Суть роботи полягає в тому, щоб допомогти учням зафіксувати свої емоції, не соромлячись їх. Орієнтовне завдання: записати епізод, що найбільше запам'ятався, зазначити, чим саме.

III. *Заключна частина. Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».*

— Що вам найбільше сподобалося на уроці? Що вдалося легко? Над чим довелося потрудитися?

Урок 33. Написання великої букви *Щ*, складів, слів і речень з вивченими буквами. Запис відповідей на запитання.

Мета. *Навчальна:* учити писати велику літеру *Щ*. Закріплювати вміння виконувати звуко-буквений аналіз слів, виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати логічне, критичне мислення. *Виховна:* виховання охайності, старанності.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, кінетичний пісок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

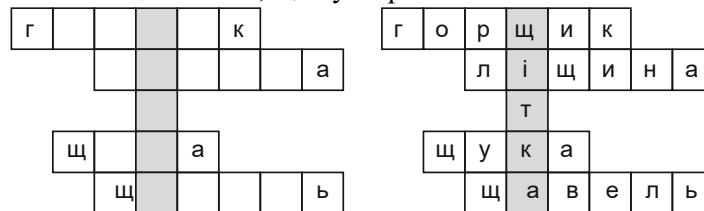
1. Вправа «Особистий момент».

Учні розміщуються по колу. Кожний учень може знайти в себе будь-яку річ, яка була б цінною, цікавою для інших, але звичною для себе. Розповісти класові від імені цього предмету, про себе (*наприклад: «Я олівець Тоні, знаю її недавно, але можу розповісти про неї...»*).

Джерело: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/vpravi-dlya-provedennya-treningu.html>

2. Вправа «Кросворд». Робота на картках у групах.

— Упишіть у пусті клітинки слова так, щоб утворилися слова.

Слова для довідки: *горщик, ліщина, щітка, щавель, щука.*

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Чудова четвірка». Робота в групах.

У дітей картки з друкованими, рукописними (рядковими та великими) буквами: б, з, щ, ч.

Букв «ща» тільки три — немає рукописної великої. Діти доходять висновку, щоб утворилася чудова четвірка букв «ща», потрібно навчитися писати велику букву *Щ*.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вправа «Пошук цікавих запитань».

Після ознайомлення учнів з темою, яку вивчатимуть на уроці, вчитель може запропонувати поставити питання, які стосуються даної теми. Потім визначають найцікавіші запитання. Саме вони стають основою вивчення нового матеріалу на уроці. Як варіант цього методу можна обрати ситуацію, коли всі запитання, що виникли в учнів, залишаються на дошці, а наприкінці уроку учні на них відповідають.

4. Презентація великої букви «ща».

Показ великої рукописної літери «Ща».

Виготовлення з кінетичного піску писаної літери «ща»

5. Пальчикова гімнастика.

6. Робота в прописах (с. 35–36).

- Письмо великої букви.

— Велика буква складається з трьох прямих похилих подовжених паличок із заокругленням і петлі. Пишемо так, як велику *Ш*, але останнє заокруглення робимо вужче і, не відриваючи руки, пишемо петлю. Пишемо під лічбу *і-раз-і, два-і, три-і, чотири-і*.

- Письмо складів з великою буквою.
- Складання відповідей на запитання. Робота в парах.

Учні розглядають наступне завдання. Читають запитання, зіставляють звукові моделі зі словами, складають відповіді на запитання. У вільних рядках записують:

У чашиці чай. У каструлі борщ. У коробці щітка.

- Виконання мовно-логічного завдання (с. 36).

Записати слова, підкреслити букви, якими вони відрізняються (*тітка* — *щітка*, *горщик* — *борщик*).

Утворити і записати порівняння (*Кислий, як щавель. Зубастий, як щука. Колючий, як їжак.*)

7. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Списування речення, поданого рукописним шрифтом.
Нащетинились щітки: не торкнися до щоки!
- Списування прислів'я, поданого друкованим шрифтом.
Що знаєш, що вмієш, те за плечима не носи.
- Гра «З'єднайка».

На картках рукописним шрифтом написані слова. До слів першого стовпчика учні добирають слова з другого стовпчика. Словосполучення записують у зошитах.

Щирий	дощ
Щасливий	друг
Дрібний	день

- Гра «Підпиши малюнки».

Учні виконують завдання на картках. Учитель пропонує вибрати картку з малюнком, підписати малюнок. Можна запропонувати зображення різних щіток, щуки, ляща, ящірки, ящика тощо.

8. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Запам'ятайки».

Діти вчаться:

- утримувати інформацію у пам'яті;
- знаходити асоціації;
- описувати власні дії.

Основні завдання:

Учитель бере 2 будь-які цеглинки, до яких прикріплені картки зі словами, з'єднує їх, накриваючи штирі. Підймає цеглинки, щоб усі діти могли побачити, прочитати слова, тримає протягом 5 – 10 секунд і ховає. Діти копіюють послідовність кольорів та спосіб з'єднання цеглинок. Потім серед слів-карток відбирають картки зі словами, які прочитали на зразку і прикріплюють до цеглинок.

— Порівняйте свою фігурку з моєю. Вони однакові?

— Чим вони відрізняються?

— Якщо фігурки відрізняються, що потрібно зробити, щоб вони стали однаковими?

— Прочитайте слова на моїй фігурці. Вони однакові з вашими словами на цеглинках?

— Вправу можна ускладнити, змінивши кількість цеглинок та способи їх з'єднання.

Джерело: <https://naurok.com.ua/post/shist-ceglinok-igri-dlya-pershachkiv-nush>

III. Заключна на частина.

Релаксація. Метод «Шість капелюхів де Б'оно».

— А тепер попрацюємо з нашими чарівними капелюшками.

- Білий (*колір чистоти*). Яку букву навчилися писати сьогодні на уроці?
- Червоний (*колір життя, відчуттів*). Що ти відчував/ відчувала, коли вперше написав/написала правильно велику букву «ща»?
- Жовтий (*колір сонця*). Що гарного, на вашу думку сталося на уроці?
- Чорний (*колір землі, здорового глузду*). Для чого нам потрібно вчитися писати велику букву «ща»?
- Зелений (*колір досліджень*). Що ви робили для того, щоб навчитися писати велику букву «ща»?
- Синій (*колір знань*). Які зернята мудрості подарував нам урок?

Урок 34. Написання слів з буквосполученням *дз*, складів, слів і речень з вивченими буквами. Вимова і правопис слів «дзьоб», «дзига».

Мета. *Навчальна:* учити правильно поєднувати букви *д*, *з*. Закріплювати вміння правильно вимовляти звуки [дз], [дз']. *Розвивальна:* розвивати спостережливість, уміння порівнювати, аналізувати. *Виховна:* виховувати охайність, уважність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, гудзики.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Рано в тиші лісовій

Дзенькнув дзвоник голубий,

І почався у пташок

На галявині урок.

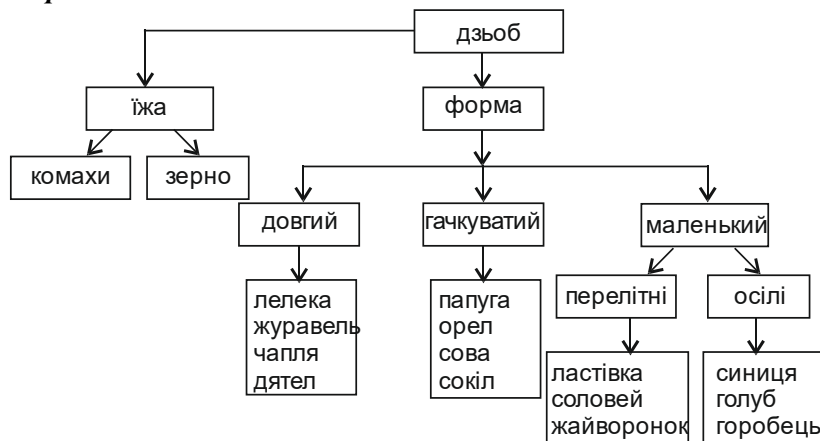
Василь Засць

Джерело: https://onlyart.org.ua/children/virshi_dlya_ditey/zayets-vasyl-golubyj-dzvonyk-zbirka/

— Уявіть себе пташечками. Хто в яку пташку перетворився? Що у пташки є такого, чого немає в інших птахів? (*Пір'я, дзьоб.*)

— Розкажіть, який дзьоб у пташки, якою ви стали.

2. Вправа «Кластер».

3. Вправа «Вільний мікрофон».

— Які слова зі звуками [дз], [дз'] ви запам'ятали?

— Яким буквосполученням позначають звуки [дз], [дз']?

— Що ви можете сказати про звук [дз]?

— Що ви можете сказати про звук [дз']?

4. Гра «Так — ні».

— Я називатиму твердження, а ви сигналізуватимете цеглинками: зелена — правильне твердження (так), червона — не правильне (ні).

У слові *гудзик* немає приголосних м'яких звуків.

- У слові *родзинка* є звук [дз].
- Слово *дзвінок* починається приголосним звуком.
- У слові *дзень* три звуки.
- У слові *гудзики* три склади.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. **Розгляд буквосполучення, яким позначаються звуки [дз], [дз'].**

— З яких елементів складаються букви д, з? Напишіть ці букви у повітрі. А тепер спробуйте написати їх разом.

Викладання із гудзиків буквосполучення «дз».

4. **Пальчикова гімнастика.**

5. **Виконання завдань у прописах (с. 37)**

Робота з малюнком, наведення пунктирних ліній.

Ми у лісі проживаєм,

Дзвоном сонце зустрічаєм.

Маєм гарні сині очки,

Називаємось ... (дзвіночки)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-kviti/>

— Діти, уявіть себе дзвониками. Де ви ростете? Кого бачите? Що вас радує? Чого найбільше боїтеся?

Зразки розповідей:

- **Розповідь 1.** Я расту на лісовій галявинці. Кожен ранок мене будить ласкавими променями лагідне сонечко. До мене прилітають барвисті метелики.
- **Розповідь 2.** Найбільше я боюся, коли на галявину приходять діти. Вони зривають нас. Але ми швидко в'янемо. Тоді діти нас викидають. А ми цвіли б, гралися б з вітерцем. Нам так добре вдома!

Наведення пунктирних ліній малюнків

Письмо буквосполучень дз, Дз.

- Робота в парах.

Зібрати однакові фігури, утворити слова: гудзик, дзита, дзеркало, родзинка, дзвіночок.

6. **Руханка «Веселі стрибки».**

Раз, два — стоїть ракета. (руки вгору, зімкнуті над головою)

Три, чотири — став літак. (руки в сторони)

Раз, два — хлопок у долоні, (стрибки на одній і двох ногах)

А потім на кожний рахунок.

Раз, два, три, чотири —

Руки вище, плечі ширше. (руки вгору і в сторони)

Раз, два, три, чотири —

Ми на місці походили. (ходьба на місці)

Джерело: <http://www.mybaby.pl.ua/news/a-1113.html>

7. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Малюнковий диктант.

Слова: дзеркало, кукурудза, дзвоник, гудзик, дзьоб.

8. **Вимова і написання слова «дзига».**

- Вправа «Квест».

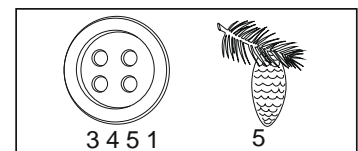
— У кожному слові візьміть указані букви і складіть слово. (Дзига.)

- Вправа із «Щоденних 5».

— Напишіть стільки разів слово «дзига», скільки б іграшок ви хотіли б мати.

- Списування з підручника.

Учні списують речення, подане рукописним літерами (с. 48).

III. **Заключна частина.**

1. **Вправа «Щоденні 5».**

— Запишіть стільки слів зі звуком [дз], скільки ви запам'ятали. За допомогою можна звернутися до букварика та прописів.

2. **Вправа «Рюкзачок — м'ясорубка — кошик».**

Рюкзачок — це потрібні для мене знання. М'ясорубка — мені потрібно подумати над отриманою інформацією. Кошик — ці знання мені не потрібні.

Урок 35. Закріплення вмінь писати вивчені букви. Словотворчі вправи. Вимова і правопис слова «кукурудза».

Мета. *Навчальна:* повторити й закріпити в учнів навички написання складів, слів з буквосполученням *дз*. Збагачувати словниковий запас школярів. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати старанність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, м'ячик.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Сьогодні ми почнемо урок незвично. Я промовлятиму речення. А ви будете повторювати тільки ті речення, з яким погоджуєтесь.

- Нарешті настав урок.
- Я так люблю вчитися писати!
- Я сьогодні чудово працюватиму на уроці.
- Я бажаю собі та однокласникам успіхів на уроці.

2. Слухання вірша «Хор Лісових Дзвіночків».

— Закрийте оченята. Уявіть, що ви на лісовій галявині. Ранок. З-за горизонту сходить сонечко. Шумлять дерева. Шепоче трава. Грається вітерець. Чути тьохкання соловейка. До нього приєдналися квіти. Послухаймо, про що вони співають.

Ми дзвіночки, Лісові дзвіночки, Славим день. Ми співаєм, Дзвоном зустрічаєм: День! День.	Любим сонце, Небосхил і сонце, Світлу тїнь, Сни розкішні, Все гаї затишні: Тїнь! Тїнь.
--	--

Павло Тичина

Джерело: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=412>

3. Викладення звукової моделі слів за допомогою цеглинок LEGO.

— Які квіти славлять день? (*Дзвіночки.*) Викладіть з цеглинок LEGO модель слова.

4. Гра «М'ячик».

— З чого складаються слова? (*Зі звуків.*) Якими можуть бути звуки? (*Голосними або приголосними.*) Якими можуть бути приголосні звуки? (*Твердими або м'якими. Дзвінкими або глухими.*)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Які букви «з'їла» мишка? Який звук вони позначають? Що ви знаєте про цей звук?

..ига	..воник	..енькіт
..вонить	..ьоб	гу..ик

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота у прописах (с. 38).

- Письмо букв, буквосполучень.

— Назвіть перший звук у словах *Дніпро, дуб, діброва, день.*

— Якою буквою ми позначаємо звуки [д], [д']? Що ви знаєте про букву «де»? Напишіть букви *Дд*.

— Назвіть перший звук у словах *Захар, Зіна, знання, зима.*

— Якою буквою ми позначаємо звуки [з], [з']? Що ви знаєте про букву «зе»? Напишіть букви *Зз*.

— Назвіть перший звук у словах *дзенькіт, Дзвінка, дзига.*

— Якими буквами ми позначаємо звуки [дз], [дз']. Напишіть буквосполучення *дз, Дз*.

Відгадування загадок.

Урок 36. Написання слів з буквосполученням *дж*. Письмо складів, слів і речень з вивченими буквами. Словотворчі вправи. Вимова і правопис слова «бджола».

Мета. *Навчальна:* учити дітей правильно передавати на письмі звук [дж]. Закріплювати вміння писати слова з усіма буквами. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, уміння правильно позначати звуки на письмі. *Виховна:* виховувати зацікавленість до нового, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Розпочинаємо урок

В знаннях ми виростем на крок.

А крок веде нас до вершини.

Пірнуть ми зможем у глибини

Мови нашої, як в океан.

Тому несе він радість нам.

Світлана Ходії

— Як ви гадаєте, чому урок принесе нам радість? (*Ми зможемо дізнатися чимало нового, цікавого.*) Які ваші очікування від уроку?

2. Вправа «Мозковий штурм».

— Про який новий звук ви дізналися на уроці читання? Що ви знаєте про звук [дж]? (*Приголосний, твердий, дзвінкий.*)

3. Гра «З якого слова склад?».

— Доберіть до складу відповідне слово.

Дже (*джерело, джемпер*)

Джу (*нгли*)

Що я роблю?

Джи (*нси*)

Бри (*джі*)

Си (*джу*), ра (*джу*), са (*джу*)

- Гра «Ти — мені, я — тобі».

Діти викладають з цеглинок LEGO модель одного зі слів (*джерело, джемпер, джунглі, джинси*), а потім відгадують слово.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Спробуємо записати викладені вами слова.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вимова і правопис слова «бджола».

- Вправа «Квест».

— Назви перші звуки у словах. Із перших звуків склади слово. (*Бджола.*)

— Викладіть із цеглинок модель слова «бджола».

- Перегляд відеоролика «Бджола збирає нектар».

Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=iGBjGniVBE8>.

- Вправа «Квест-новина».

Бджоли живуть великими сім'ями у будиночках, які називають вуликами. У вулику всі мають свої обов'язки. Одні бджоли клопочуться по господарству. Інші (годувальниці) годують личинок. Робочі бджоли збирають нектар і пилок. Є бджоли, які нектар і пилок використовують у виробництві

меду. Якщо при виникненні якихось непередбачених обставин звичне життя в родині порушується, то працюючі комахи можуть легко поміняти професію.

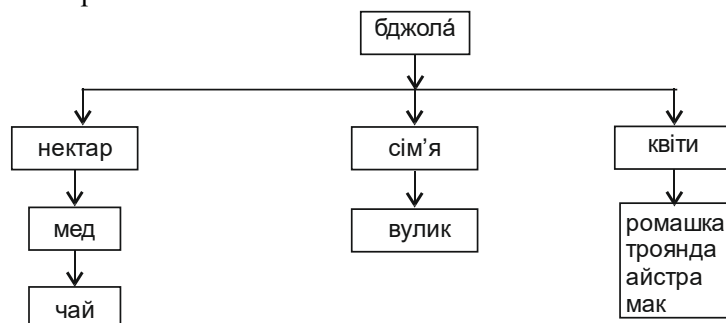
У вулику працює міні-хімзавод з переробки нектару й отримання основної їжі бджіл — меду. Людині залишається тільки користуватися вже готовим продуктом.

Квітучі рослини і медоносні бджоли — це один живий механізм у природі. Бджоли переносять пилок із квітів і роблять запилення. Квіти дають бджолам нектар для виробництва меду.

Нектар має масу цінних поживних речовин.

Джерело: <https://web.archive.org/save/https://bee.net.ua/yak-bdzholi-zbirayut-med-yak-bdzholi-zbirayut-nektar/>

- Вправа «Кластер».

4. Пальчикова гімнастика.

Бджілка. Випрямити вказівний палець, решту пальців притиснути до долоні великим пальцем. Крутити великим пальцем.

Бджілка, бджілка, покружляй,
З квіток меду позбирай!

Джерело: <http://child-ua.blogspot.com/2015/01/blog-post.html>

5. Робота у прописах (с. 39).

Обведення контурів бджілки.

Письмо буквосполучень *дж*, *Дж*.

Індивідуальна робота.

— Утворити і записати словосполучення за зразком. (*Абрикосовий джем, вовняний джемпер, працююча бджілка.*)

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

Диктант складів: *джи*, *джу*, *дже*, *идж*.

Вибіркове списування.

— Вписати чотири слова із букваря на с. 50–51.

- Попереджувальний диктант.

Хлопці прийшли до джерела.

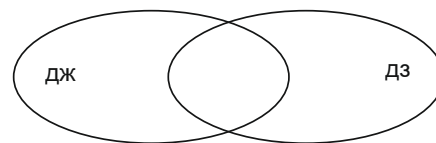
Джерельце під вербою виблискує водою.

Джерельна вода холодна.

7. Кола Ейлера – Вена.

Спільне: один звук позначається двома буквами; звуки приголосні, дзвінкі, тверді; можуть стояти на початку, усередині чи в кінці слова.

Відмінне: мають різне звучання.

8. Вправи із «Щоденних 5».

Написати три слова із буквами, які позначають звук [дж].

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Мікрофон».

— Що ви навчилися сьогодні на уроці?

— Чи справдилися ваші очікування?

— Яке завдання вам принесло найбільшу радість на уроці?

Урок 37. Написання слів з апострофом, складів, слів з вивченими буквами. Вимова і правопис слова «ім'я».

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння правильно вимовляти слова з апострофом, записувати їх, виконувати звуко-буквений аналіз. *Розвивальна:* розвивати навички правильного вимовляння слів з апострофом, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися правильно писати.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, контейнери з манною крупою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Криголам».

Розпочинається урок.

— Яким ви його уявляєте? Що це?

У — успіх, уважність, усмішка.

— Без чого ми не зможемо обійтися на уроці?

Р — радість, розуміння, рух, робота.

— Що він нам несе?

О — ознайомлення, океан знань, організованість.

— І, наші очікування.

К — користь, краса.

2. Гра «Який знак з'їла мишка?».

— Прочитайте слова.

П_ять, дев_ять, пір_я, сім_я.

— Як ви гадаєте, що з'їла мишка-шкряботушка? (*Апостроф.*)

— На що вказує апостроф у слові? Які слова з апострофом ви запам'ятали?

3. Гра «Відушкай слова». Робота у групах на картках.

ф	з	д	о	р	о	в'	я	ф	ф
ф	ф	п	о	л	у	м'	я	ф	ф
в'	є	т	ь	с	я	ф	ф	ф	ф
ф	в'	я	ж	е	т	ь	с	я	ф

— Що спільного в цих словах? (*У кожному з них є апостроф.*)

— На які дві групи ми можемо поділити ці слова? (*Слова, які відповідають на питання що? та слова, які відповідають на питання що робить?.*)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Діти, як ви гадаєте, чи можемо ми записати ці слова?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Презентація апострофа.

Зіставлення рукописного апострофа з друкованим.

Учитель пояснює, що апостроф передають на письмі крапкою з невеличким «хвостиком» і пишуть на верхній рядковій лінії.

Письмо апострофа у повітрі разом з учителем; у контейнері з манною крупою.

4. Пальчикова гімнастика.

5. Робота у прописах (с. 40).

- Відгадування загадки.

Сам без ніг, малий, пузатий,
А такий скакун завзятий!
Тільки вдариш добре в бік —
Як одразу в танець — скік!

За ці скоки його люблять
І ногами часто луплять.
А йому — мов так і треба:
Підлітає аж до неба. (*М'яч*)

- Обведення контурів м'ячів.
- Письмо буквосполучень з апострофом.

Гра «З якого слова склад?».

М'я (*та*), п'я (*тірка*), р'ї (*на подвір'ї*), в'ю(*ться*), б'є(*ться*), р'я(*бур'яни*).

Відгадування загадок та письмо слів.

Дуже скромна і тендітна,
Серед квітів непримітна.
Та, якщо в руці пом'яти,
То умить впізнаєш ... (*м'яту*).
А відгадайте-но, що я таке?
Всі хочуть, як народиться дитина,
Щоб я було красиве і дзвінке,
Бо носить все життя
Мене людина. (*Ім'я*)

Хоч малий, та силу має —
З рук мигтєво висковзає!
Схожий зовні на змію,
Має чималу сім'ю. (*В'юн*)
Маленькі, сіренькі
По гаях літають,
Уночі співають.
Як сонце заходить,
Вони чарівний спів заводять. (*Солов'ї*)

Джерела: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-kviti/>
https://web.archive.org/save/http://www.pochatkivec.ru/2013/05/blog-post_13.html

- Поділ слів-відгадок на склади.
Учні ділять слова на склади, називають ланцюжок звуків у кожному слові.

- Вимова і правопис слова «ім'я».

Вправа «Квест».

— У кожного слова візьміть першу букву і складіть слово.

Пам'ятайте про апостроф.

- Вправа із «Щоденних 5».

— З якої букви пишуться імена людей? Запишіть імена своїх друзів.

Індивідуальна робота.

Заселити будиночок словами з апострофом: *сім'я, солов'ї, здоров'я, бур'ян, п'явка*.

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

Малюнковий диктант: *реп'ях, солов'ї, дев'ять, хом'як*.

Мовне завдання.

На дошці (або спроектовано на екран) подано речення з пропущеними словами. Школярі читають речення, добирають із довідки потрібні слова, коментовано пишуть на дошці та у зошитах.

Діти гралися на _____.

Бабуся _____ рукавички.

_____ знає багато _____.

Слова для довідок: *Мар'яна, подвір'ї, в'яже, прислів'їв.*

7. Робота з цеглинками LEGO.

Варіант 1. На картках діти записують слова з апострофом. Умова: на одній картці записане тільки одне слово. Потім картки прикріплюють до цеглинок. На червону та оранжеву — односкладові слова. На жовту та блакитну — двоскладові слова. На білу та зелену — трискладові слова. При потребі діти можуть звернутися до сторінок букваря.

З цеглинок зі словами утворюють стовпчики. Діти проводять дослідження, яких слів вони згадали якнайбільше (односкладових, двоскладових, ...)

Варіант 2. Скласти речення, використовуючи якнайбільше слів з апострофом.

III. Заключна частина.

1. Вправа «Обмін думками».

— Що нового ви вивчили на уроці? Коли ви були собою задоволені? Що ви розповісте вдома?

2. Цеглинка настрою.

— З яким настроєм пройшов урок? Покажіть його на цеглинці зі смайликом.

Урок 38. Написання слів з апострофом. Списування друкованих речень. Вимова і правопис слова «комп'ютер».

Мета. *Навчальна:* Закріплювати вміння правильно вимовляти слова з апострофом, записувати їх, виконувати звуко-буквений аналіз. *Розвивальна:* розвивати навички правильного написання слова з апострофом, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови, бажання правильно писати та розмовляти.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, м'ячик.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Не урок, а справжнє свято,
Бо полинемо у світи.
Мандруватимем завзято
Юний друже, я і ти.
На Школяндію планету
Понесе нас корабель.
Тож дивись, з цього моменту
Не забудь про свій портфель.

Пам'ятай, що ти — дослідник,
Ще — школярчик із Землі.
І що труднощі космічні
Ми здолаємо усі.
У польоті будь уважним,
Думай добре, не спіши.
Знай, що вчитись — це цікаво,
Радість буде у житті.

Валентина Романова

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів. Вправа «Трибуна думок».

Як же потрапити на планету Школяндію? Що нам потрібно для цього?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вимова і правопис слова «комп'ютер».

— Допоможе нам у мандрівці чудовий пристрій. Хочете дізнатися який?

- Гра «Дешифрувальник».

	а	б	в
1	м	'	о
2	ю	к	е
3	п	р	т

Код. 2б, 1в, 1а, 3а, 1б, 2а, 3в, 2в, 3б. Відповідь. *Комп'ютер*

- Гра «Слово в слові».

Комп'ютер — п'ю, тре, тер, Петро, метр, метро.

- Гра «Я — тобі, ти — мені».

Учитель кидає м'ячик учневі/ учениці. Якщо дитина правильно відповідає, то м'ячик повертається до вчителя. Якщо відповідь неправильна — то м'ячик кидають до учня/учениці допоки не прозвучить правильна відповідь.

- Скільки букв *комп'ютер*?
- Назвіть ланцюжок звуків у слові *комп'ютер*.
- Скільки звуків у слові *комп'ютер*?
- Скільки букв у слові *комп'ютер*?
- Чому у слові *комп'ютер* звуків більше, ніж букв?
- Який знак стоїть у слові *комп'ютер*.

4. Робота у прописах (с. 41).

Письмо буквосполучень з апострофом.

— Прочитайте буквосполучення. Пригадайте слова, які починаються з цих буквосполучень (*п'явка, п'ють, п'еса (п'едестал), в'яне, в'ються, в'ється.*)

— Знайдіть серед записаних буквосполучень слова. (*П'ю, п'є, в'ю, в'є.*) Підкресліть їх.

- Списування речень.

— Діти, у країні Школяндії живуть дівчатка і хлопчики. У них різні захоплення. Прочитайте речення і ви дізнаєтеся, що цікавить дітей.

— Якщо я правильно зрозуміла, то у Дем'яна є комп'ютер? (*Ні, комп'ютер є у Мар'яни.*)

— Побудуйте із цеглинок LEGO схеми речень. Що спільного в реченнях? (*Однакова кількість слів, однакові схеми.*) Запишіть речення.

- Індивідуальна робота.

Жителі країни Школяндії люблять гратися у слова. Хочете дізнатися, в яку гру граються школяндці? Відшукайте і запишіть слова з апострофом (*баян, п'ять, сім'я, язик*). Обведіть і запишіть слова з апострофом.

5. Вправа «Оживи предмет». Робота у групах.

— А ще школяндці граються у гру «Оживи предмет». Хочете і ви погратися?

Кожна група отримує зображення предмета, у назві якого є апостроф. Представник групи від імені цього предмета озвучує думку предмета. (*Учень не називає предмета, а розповідає так, щоб решта здогадалися, хто це або що це.*)

Що я люблю?

З ким дружу?

З ким не дружу?

Чого боюся?

Про що мрію? ...

Слова: м'яч, комп'ютер, в'юн, м'ята, солов'ї.

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Вправа із «Щоденних 5».

Написати 3 слова, в назві якого є апостроф.

- Робота над фразеологізмами.

Мало каші з 'їв — людина береться за непосильну для неї роботу.

П'яте через десяте — робота виконана абияк.

Запис фразеологізмів (коментоване письмо)

7. Вправа «Діаграми з цеглинок».

Діти обирають колір цеглинок, який відповідає певному слову:

Червоний — *хом'як*

Жовтий — *п'ять*

Блакитний — *п'яте*

Зелений — *комп'ютер*

Оранжевий — *сім'я*

Синій — *з'їв*

Із написаних слів кожна дитина називає те слово, яке написано найкраще і дає цеглинку відповідного кольору. Потім підбивають підсумки — яке слово написано найкраще.

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Слово вчителя.

Пора вже, діти, вирушать додому,

Сьогодні день красивий та малий.

І пам'ятайте, що в житті нікому

Не віддамо ми край свій дорогий.

Він зігріває нас, годує і навчає,

І береже, як матінка, життя.

Бо лише той, хто в серці шану має,

Життя прожить зуміє до пуття.

Валентина Романова

2. Вправа «Оплески».

— Приготуйте долоні. Плесніть у долоні, якщо ви згодні зі мною.

- На уроці ми побували у країні Школяндії.

- На уроці мені було цікаво.

- На уроці я дізналася/дізнався як правильно писати слово «комп'ютер».

- На уроці я працював/ працювала старанно.

— Ось ви й поаплодували самі собі, своїм однокласникам, жителям країни Школяндії.

Післябукварний період (читання)

Урок 39. Робота над розумінням і виразним читанням вірша Костя Вагілевича «Котик-школяр».

Мета. Навчальна: удосконалювати навички читання, учити виразно читати твори, збагачувати мовлення новими словами. **Розвивальна:** розвивати мовлення, навички ставити питання та відповідати на них. **Виховна:** виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, повітряні кульки, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, здоров'язбережувальні галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Кольоровий день».

Діти в парах дивляться крізь повітряну кульку під музичний супровід.

— Які емоції у вас викликала вправа?

— Що говорять про людину, яка усміхається, добра до всіх? (У неї гарний настрій.)

— Що робить людина, коли у неї гарний настрій?

2. Вправи на розвиток навичок читання.

— Прочитайте речення з різною інтонацією (радісно, здивовано, байдуже, ствердно).

Я хочу навчатися.

— Складіть слова з поданих частинок. (Школяр, школярка, школярі, учень, учениця, учні.)

ениця лярі шко уч ляр лярка ень ні лярі

3. Розвиток критичного мислення.

— Коли називають дітей учнями або школярами? Як ви гадаєте, чому учнів називають учнями?

Як ви гадаєте, чому школярів називають школярами? Чи обов'язково учні повинні бути школярами? Чому ви так вважаєте?

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Кола Ейлера – Вена.

— Порівняйте дошкільнят зі школярами.

На основі власного досвіду діти разом з учителем заповнюють кола Ейлера – Вена.

— Як ви гадаєте, чи є у тваринок школи? Чому ви так вважаєте?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота з підручником (с. 54).

— Прочитайте заголовок вірша. Як ви гадаєте, про що йтиметься у вірші?

- Вправа зі «Щоденних 5» «Слухаю і розумію».

— Проведемо вправу із щоденних 5. Послухайте вірш Костя Вагілевича «Котик-школяр». Який настрій у вас після читання вірша? Які слова вам невідомі?

- Вправа «Вчися читати швидко».

Учні читають стовпчики слів перед віршем.

— Прочитайте спочатку слова повільно, потім швидше, а далі — скоромовкою.

— Знайдіть найкоротше слово (*школа*), найдовше слово (*школярський*).

— Знайдіть слова, які відповідають на питання *хто?* (*школяр*).

— Знайдіть слова, які відповідають на питання *що?* (*ранець, олівець, кінець, буквар, торжок, кожушок, школа*).

— Знайдіть слова, які відповідають на питання *який?* (*школярський*).

— Знайдіть слова з м'якими приголосними звуками (*ранець, олівець, кінець, школяр, школярський*).

— Чим цікаві слова в останньому стовпчику? (*Вони мають однакову частину*.) Чи можемо назвати їх «родичами»? (*Так*.)

- Вправа зі «Щоденних 5». Читання з другом.

— Читайте по черзі текст і ставте одні одним запитання.

Учитель контролює виконання вправи. Важливо, щоб учні ставили не лише буквальні запитання (*Що? Де? Коли?*), а й запитання, які стосуються ідей, що не лежать на поверхні (*Чому? Що буде далі? Що дає підстави так думати? Як це впливає на наше життя?*).

- Робота з малюнком.

— Як ви вважаєте, чи відповідає малюнок змістові вірша? Зображений котик уже ходив на торжок чи ще ні? Чому ви так гадаєте?

- Робота над виразним читанням вірша.
- Робота в парі.

Учні виконують завдання, подані після вірша.

- Робота з LEGO-цеглинками.

Діти обводять цеглинку. Потім домальовують контури так, щоб утворився навчальний предмет. Одна дитина розповідає про предмет, не називаючи його. Інші діти повинні упізнати цей предмет.

План розповіді:

- На яких уроках мене використовують найчастіше?
- З ким я дружу?
- З ким я не дружу?
- Чого боюся?
- Про що мрію? ...
- Для чого я потрібний/потрібна/потрібне?
- Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Роль — олівець. Аудиторія — котик. Формат — лист. Тема — подяка.

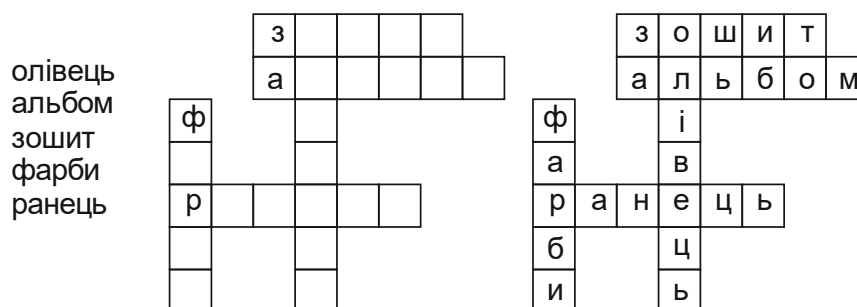
Зразок міні-тексту:

Доброго дня, пухнастий друже! Вирішив написати тобі про своє життя. Дякую за те, що ти купив мене. Я допомагатиму тобі гарно писати. Олівець.

III. Заключна частина.

1. Розгадування кросворда.

— Упишіть у порожні клітинки назви шкільного приладдя, які купив котик у школу.

2. Вправа «Обмін думками».

— Який вірш ви прочитали на уроці?

— Як ви гадаєте, чому котик вирішив піти до школи?

— Для чого Котикові потрібні знання, які він отримає у школі?

Урок 40. Опрацювання оповідання Бориса Вовка «Лінива Оленка».

Мета. *Навчальна:* закріплювати навички правильного читання, розвивати вміння переказувати за малюнковим планом, вчити правильно інтонувати мову дійових осіб. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати критичне ставлення до ледарів.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки з вправою для читання.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Вправа «Я — сонечко».

— Діти, уявіть, що ви — малесенькі сонечка. Такі жовті, теплі, лагідні. Протягніть рученятка одне одному, потисніть одне одному руки. А тепер привітаймося із сонячними промінцями.

— Який у вас настрій? Що ви очікуєте від уроку? Як потрібно працювати на уроці, щоб отримати гарний результат?

— Оберемо настрій.

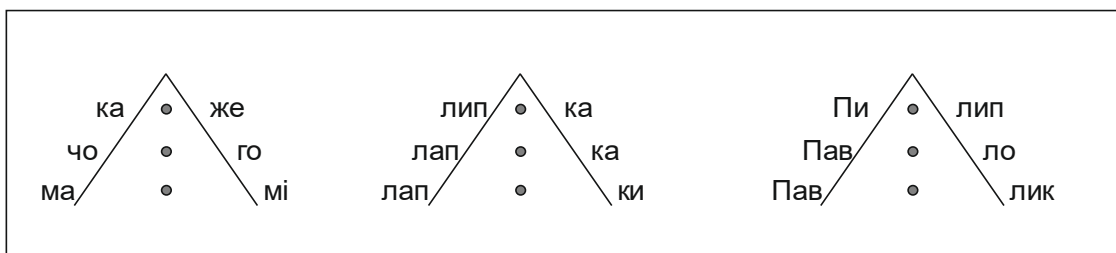
2. Вправи на розвиток навичок читання.

- Дихальна гімнастика.

Ця гімнастика сприяє розвитку вміння регулювати своє дихання (не губити закінчення слів, на робити вдих на півслові, не замовкати до кінця речення).

- Уявне задування свічки.
- Здування пір'їнки.
- Складові піраміди.

Формування навичок швидкочитання доцільно проводити на кожному уроці. Для розширення кута зору ефективно складові піраміди. Картку з такими пірамідами мають бути в кожного учня. Читання з екрана чи дошки не дає очікуваного результату. З аналогічними пірамідами першокласники працювали на уроці 17 (у підручнику с. 27). Варто нагадати, що слід дивитися на крапку й намагатися охопити поглядом склади праворуч і ліворуч. Стежити, щоб очі «не бігали».

3. Вправа «Карусель» Робота в парах.

Діти спочатку вчать скоромовку з учителем, а потім проходить змагання у парах.

Павло і Пилипко
Поливали липки.

Виросли липки
У Павла і Пилипка.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306113020/http://doshkolenok.kiev.ua/skorogovorki/208-skoromovku-ukr-movoy.html>

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадок.

В нього зубчики рівненькі,
Є густі, а є рівненькі.
Гладить, наче промінець
Нам волосся ... (гребінець)

Вдень — завзяті та проворні:
Можем бігати, стрибати,
А вночі ми безпорадні,
Бо лягають ноги спати. (Черевики) (Леся Вознюк)

Він — прикраса кожній блузці,
Цей маленький круглий... (гудзик).

Джерела:

<https://web.archive.org/web/20190306084940/https://zagadky.com/ukrainian/pro-grebnes.html>
https://web.archive.org/web/20190306085021/http://abetka.ukrlife.org/zagadky_vozn15.htm
<https://web.archive.org/web/20190306085116/http://yrokui.ru/zagadki/1643-zagadka-pro-gudzik>

— Як ви гадаєте, для чого потрібний гребінець?

— Як потрібно доглядати за черевиками?

— Що потрібно робити, коли відірвався гудзик?

3. **Робота над оповіданням Бориса Вовка «Лінива Оленка».**

- Робота із заголовком.

— Прочитайте заголовок оповідання. Як ви гадаєте, у чому може виражатися лінь?

- Первинне читання твору вчителем.

— Про кого розповідається в оповіданні?

- «Щоденні 5». Читання для друга.

— Підготуйтеся до читання оповідання вголос для друга.

- Робота над усвідомленням тексту.

— Які дійові особи оповідання? Як ви гадаєте, чи можна читати оповідання в особах? Слова якої дійової особи ви хотіли б прочитати? Чому?

— Підготуйте свою роль так, що коли читатимете, було зрозуміло, що це справді вихователька або Оленка. Що означає приготуватися вам правильно читати за ту чи іншу дійову особу? (*Треба голосом передати слова дійової особи так, щоб можна було впізнати, що це вихователька або дівчинка.*) Пам'ятайте, що голос потрібно понижувати в кінці речення перед крапкою, а підвищувати — на знакові питання.

- Робота в парах за вибором учнів.
 - Обговоріть, яка Оленка: лінива чи працьовита?
 - Розкажіть одне одному, хто допомагає вам збиратися до школи.
- Театралізація діалогу виховательки та Оленки за малюнковим планом.

Учитель демонструє зображення черевичків, гребінця, гудзика. Пропонує учням розмістити малюнки в такій послідовності, як вони згадуються в оповіданні. В особах театралізувати розмову виховательки з Оленкою.

- Робота з прислів'ям (робота у парах).

— Складіть прислів'я за цифровими підказками (*Маленька праця краща за велике безділля.*) Як ви розумієте прислів'я?

4. **Розвиток зв'язного мовлення.**

— Діти, чи подобається вам неохайність Оленки?

— Що ви порадили б їй?

— Перебудуйте оповідання так, щоб Оленка була охайною.

- Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно самому/самій причісуватися, читити черевика, пришивати гудзики.	Чи потрібно самому/самій слідкувати за своїм зовнішнім виглядом?	Ні, причесати, почистити черевика, пришивати гудзики повинні старші.
ВИСНОВОК Кожна дитина повинна сама слідкувати за своїм зовнішнім виглядом.		

III. **Заключна частина.**

1. **Вправа «Мікрофон».**

— Яке оповідання ми сьогодні прочитали?

— Який вид роботи вам сподобався найбільше?

2. **Вправа «Пірамідка вражень».**

Діти промовляють свої враження від уроку піднятою рукою (утворюючи пірамідку).

Урок 41. Робота над легендою «Чому сорока будує кілька хатинок».

Мета. *Навчальна:* навчати розпізнавати легенди серед інших творів, орієнтуватися в їхніх особливостях. Допомогти учням зрозуміти складність характерів дійових осіб, їхню поведінку у певних умовах. *Розвивальна:* розвивати вміння переказувати текст. *Виховна:* виховувати інтерес до усної народної творчості, шанобливе ставлення до птахів.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення сороки, картки або малюнки для складання кластера.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу. Вправа «Кулька добра».**

— Діти, потрімо долоні одна об одну, щоб відчутти тепло. А тепер розведемо ручки на невелику відстань. Відчуваєте тепло? Усе своє тепло, доброту своїх сердець вкладаємо в уявну кульку. Продовжуємо її ліпити ручками, а тепер разом з усмішкою даруємо усім присутнім!

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306085246/http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5843-treninhovi-vpravy-urok-eidetyky-3-i-klas.html>

2. Вправи на розвиток навичок читання.

- Вправа «Подивись і повтори».
 - витягнути губи трубочкою;
 - зімкнути губи;
 - показати губами букву «О».
- Вправа на швидке прочитування складів, слів.

Склади і слова проєктуються на екран: *мо, со, ко, ро, ло, бо, то, хо, по; сорок, горох, порох, порошок, молоко, долото, колосок, колобок.*

— Що цікавого ви помітили, читаючи склади і слова? (Усі склади з буквою «о», в усіх словах голосний звук [o].) Які двоскладові слова ви запам'ятали? А трискладові?

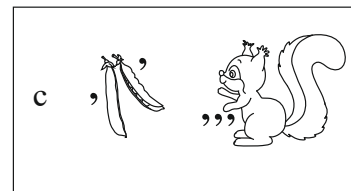
II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

Розгадування ребуса (*сорока*).

Перегляд відеоролика зі скрекотанням сороки за QR-кодом.

<https://www.youtube.com/watch?v=f-3r6Pou7UM>

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Звуковий аналіз слова «сорока». Робота з цеглинками LEGO.**

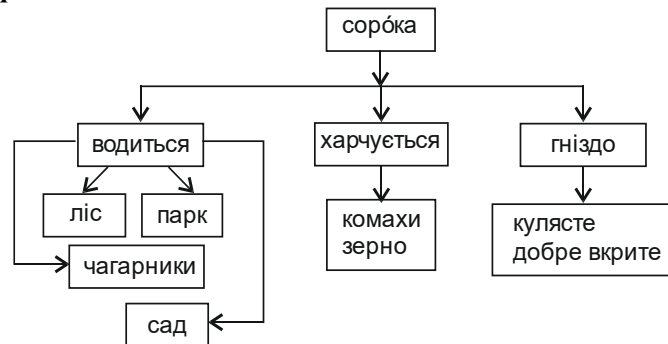
Викладання із цеглинок LEGO слова-відгадки.

Голосування цеглинками LEGO (домовляємося, що якщо відповідь правильна — зелена цеглинка, якщо неправильна — червона)

- У слові «сорока» 6 звуків.
- У слові «сорока» 3 приголосних звуки.
- У слові «сорока» 2 голосних звуки.
- У слові «сорока» 3 склади.
- У слові «сорока» третій склад наголошений.
- Мовне дослідження.

— Промовте слово *сорока*, наголошуючи третій склад. Що воно означає? Як ви гадаєте, чи змінилося значення слова від зміни наголошеного складу?

4. Складання кластера.

5. Робота над легендою «Чому сорока будує декілька хатинок».

- Робота із заголовком.

— Чи здогадалися ви, про кого йтиметься в легенді? Що робитиме сорока?

— Який знак стоїть у кінці заголовка? Прочитайте заголовок з відповідною інтонацією.

— Чи можете ви відповісти на запитання? Що треба зробити, щоб дізнатися, чому ж сорока будує кілька хатинок? (Прочитати легенду.)

- Первинне читання легенди вчителем.

— Про кого ця легенда? Кого з дійових осіб ви запам'ятали? Чому Сорока будує кілька хаток?

- Напівголосне читання тексту, підготовка до читання вголос.

- Голосне читання легенди.

○ «Ланцюжком» — по одному реченню,

○ «Дощиком» — діти читають напівголосно, а вчитель постукує. Коли вчитель стукає голосніше — діти читають голосніше, коли тихіше — діти читають тихіше.

- Виконання завдання «Перевір себе».

Учні закривають аркушем паперу текст легенди, читають уривок, називаючи пропущені слова.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про яку подію йдеться в казці?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, сорока будує одну хатку?

Пояснююче. Чи задоволений кіт, що сорока будує кілька хаток?

Творче. Складіть діалог, у якому Сорока розмовляла з Котом.

Оціночне. Чи правильно вчинила Сорока, що почала будувати кілька хатинок?

Практичне. Що ви порадите котові?

- Складання плану легенди.

Читання легенди по абзацах.

— Про що розповідається у цій частині? Доберіть заголовок.

- Переказування легенди за допомогою малюнків.

Учитель добирає малюнки, на яких зображено сороку, пташенят у гнізді, дикого kota тощо. Прикріплює їх на дошці чи проектує на екран. За малюнками учні переказують текст.

III. Заключна частина.

1. Вправа «Кулька добра».

— Як ви гадаєте, з ким сьогодні на уроці була кулька добра?

— Кому ви допомогли сьогодні на уроці?

— Чим ви змогли допомогти однокласникам/ однокласницям?

— Хто допоміг вам? Коли та у чому ви відчували допомогу?

2. Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».

— Що цікавого ви дізналися на уроці?

3. LEGO-цеглинка настрою.

— З яким настроєм повертаємося ми з легенди? Покажіть його цеглинкою.

Урок 42. Робота над виразним читанням вірша Валентини Кравець «На галявці у ліску». Робота з дитячою книгою (словацька народна казка «У сонечка в гостях»).

Мета. *Навчальна:* навчати учнів бачити, відчувати створені словами образи природи, вчити переказувати зміст прочитаного. *Розвивальна:* розвивати навички слухання та інтонування почутого. *Виховна:* виховувати бережливе ставлення до природи, бажання читати книги, культуру читання.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення грибів, квітів, комах, ілюстрації до словацької народної казки «У сонечка в гостях».

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Діти, огляньтеся навколо! Ви в чудовому класі. Поряд з вами друзі-однокласники. Усміхніться до них. Побажайте собі й усім довкола добра і світла. Нехай новий день принесе гарні думки, які переростуть у гарні справи. Успіху вам!

Перегляд відеоролика «Звуки лісу».

https://www.youtube.com/watch?v=ymlk_B4JP2M

2. Вправа «Трибуна думок».

Діти стають за уявну трибуну і висловлюють припущення про те, де вони побувають на уроці.

3. Вправи на розвиток мовленнєвого апарату.

- Дихальна гімнастика.
- Продзижчати, наче жук.
- Зобразити шум лісу.
- Вправа «Карусель».

Спочатку діти заучують скоромовку. Потім змагаються у швидкості промовляння скоромовки.

Діти утворюють два кола — зовнішнє і внутрішнє. Учні, що стоять у внутрішньому колі, розташовані спиною до центру, а діти зовнішнього — обличчям. Таким чином кожен стоїть навпроти іншого і змагається у швидкому промовлянні скоромовки. Внутрішнє коло нерухоме, а зовнішнє — рухливе. За сигналом учителя всі його учасники пересуваються на одного праворуч і опиняються перед новим учнем, щоразу змагаючись у швидкості промовляння скоромовки.

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306091418/http://metodichka.at.ua/publ/teorija_metodika_tekhnologiji/interaktivni_tekhnologiji_navchannja/interaktivna_vprava/2-1-0-15

У діброві — дуби,
Під дубами — гриби,

Трава — між грибами,
Хмарки — над дубами.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306113020/http://doshkolenok.kiev.ua/skorogovorki/208-skoromovku-ykr-movoy.html>

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадок.

Навесні барвиста квітка
На галявині розквітла.
Лиш поглянути хотіли,
Враз знялась і полетіла. (*Метелик*)
Без голови, а ногу маю, —
Бриля на неї одягаю. (*Гриб*)

Летить дід,
сів на цвіт,
Волосинки розгортає,
Солоденького шукає. (*Джмелик*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306091643/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/navesni-barvysta-kvitka.htm>

— Діти, як ви гадаєте, що можна побачити на галявинці у лісі?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над віршем Валентини Кравець «На галявці у ліску».

- Слухання вірша.

— Що вас вразило у вірші?

— Як потрібно поводитися на природі?

- Самостійне напівголосне читання вірша учнями.

— Прочитайте вірш самостійно ушівголоса. Запам'ятайте назви грибів.

- Словникова робота.

— Які квіти та грибочки танцювали на галявинці? Які гриби зображені на сторінці? Чи зможете впізнати їх на інших малюнках?

Учитель демонструє зображення грибів, квітів, комах. Учні називають їх. Відшукують у вірші відповідні речення. Працюють над інтонаційним читанням кожного речення.

- Вправа зі «Щоденних 5». Читання для друга.

— Підготуйтеся читати вірш так, щоб другові / подрузі було приємно вас слухати.

— Яких грибів не було на лісовій галявинці? Продовж речення словами вірша.

Сироїжка була у ... , а метелики у

- Гра «Так чи ні».
- Закружляли у танку *дерева* та грибочки (*квіти*).
- У *жовтенькім* капелюшку тонка сироїжка (*червонім*).
- *Тонесенький* боровичок не жаліє ніжки (*товстунець*).
- На галявці лісовій *сумно* у таночку! (*Весело*)
- Прилетіли й метелики в *червоних* сорочках (*біленьких*).
- Гра «З'єднайка». Робота на картках у парах.

— З'єднайте назви предметів і назви дій.

Джмелик	•	•	дзвеніло.
Метелики	•	•	сіло.
Життя	•	•	прилетіли.
Щастя	•	•	запросив.

- Гра «Пантоміма».

— Уявіть себе на лісовій галявинці. Ким би ви хотіли бути? Зобразіть, а ми відгадаємо.

4. Робота з дитячою книгою. Словацька народна казка «У сонечка в гостях».

Переглянути ілюстрації й прочитати казку можна за QR-кодом:

https://xn--80aaukc.xn--j1amh/u_sonechka_v_gostjah.html

- Ознайомлення із книгою. Робота із заголовком.

— У цій книзі дуже багато цікавого. Роздивіться її, прикладіть до вухка.

— Що прошептала вам книга? (*Що вона надзвичайно цікава. Просить, щоб її всю якнайшвидше прочитали. Просить, щоб бережно відносилися до книги. ...*).

— А тепер прочитайте назву книги. Як ви гадаєте, про що буде розповідатися у цій книзі? Чому були у сонечка гості?

- Слухання казки.

<https://www.youtube.com/watch?v=oze03nWvPpI>

- Робота над казкою.

— Назвіть головних дійових персонажів казки. Якими вони були?

Учитель пропонує розставити ілюстрації до казки у правильній послідовності.

— Розташуйте малюнки в тій послідовності, що у казці. Спробуйте переказати казку.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

- Сьогодні на уроці я дізналася / дізнався ...
- Мені було цікаво ...
- Довелося задуматися над ...
- Мене здивувало те, що ...
- Мені захотілося ...
- Можу розповісти іншим про ...

— Покажіть кольором цеглинка свій настрій та поясніть вибір.

Урок 43. Робота над розумінням і виразним читанням вірша Олександра Пархоменка «Співучі колоски».

Мета. *Навчальна:* вчити правильно читати, розуміти прочитане. *Розвивальна:* розвивати уяву і фантазію, викликати радісний настрій, спостерігати за образністю, виразністю мови віршів. *Виховна:* прищеплювати почуття любові до природи, відчуття краси до навколишнього світу.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, колоски різних злаків (або їх зображення).

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу

2. Вправи на розвиток читацьких навичок.

- Вправи на розвиток мовленнєвого апарату.
 - Погудіти, наче пароплав.
 - Зобразити свист вітру.
- Вправа «Прочитай по губах».

Учитель чітко артикулює голосні звуки, не вимовляючи їх, учні називають ці звуки.

- Читання пірамідок слів.

Кожен учень має перед собою картку, на якій надруковано слова. Спочатку читають слова повільно (пошепки). Далі пришвидшують темп. Читають слова упівголоса, голосно.

а	в
ой	це
три	при
сіли	чому
впали	хтось
синиці	співає
пшениці	дозріло
налилося	щебетали

— Чим цікаві пірамідки слів? (У кожному наступному слові збільшується кількість букв.)

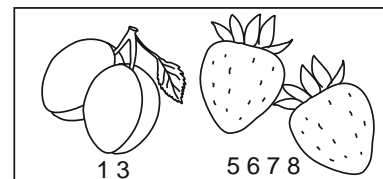
3. Вправа «Карусель».

Повторення скоромовки, вивченої на попередньому уроці.

4. Мотивація навчальної діяльності.

Вправа «Квест».

Учні називають малюнки (сливи, полуниці), вибирають указані букви, утворюють нове слово *синиці*.

II. Основна частина.

1. Оголошення теми та завдань уроку.

2. Звуковий аналіз слова «синиці». Робота з цеглинками LEGO.

Викладання із цеглинок LEGO слова-відгадки.

Голосування цеглинками LEGO (домовляємося, що якщо відповідь правильна — зелена цеглинка, якщо неправильна — червона)

- У слові «синиці» 7 звуків.
- У слові «синиці» є м'які приголосні звуки.
- У слові «синиці» 2 голосних звуки.
- У слові «синиці» 3 склади.
- У слові «синиці» другий склад наголошений.

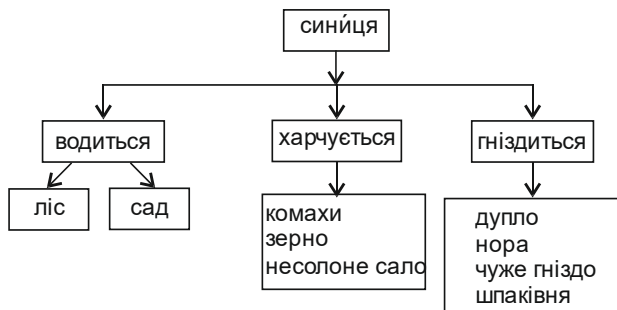
3. Перегляд відеоролика.

Переглянути відеоролик про синицю можна за QR-кодом:

<https://www.youtube.com/watch?v=quHiNEgOG-M>

4. Складання кластера.

5. Гра «Відшукай назви колосків».

Учитель прикріплює на дошці зображення колосків жита, пшениці, ячменю, вівса. Поруч прикріплює картки з надрукованими словами. Учням потрібно прикріпити під малюнками відповідні назви.

6. Робота над віршем Олександра Пархоменка «Співучі колоски».

- Робота із заголовком.
— Як ви гадаєте, чи можуть колоски співати?
- Слухання вірша.
— Над полем летіли синиці чи горобці?
— Що їх здивувало?
- Словникова робота.

Колективно з'ясовують значення слів дорідний, налилося, добирають до них близькі за значенням слова.

Дорідний — великий.

Налилося — дозріло.

Готуючись до самостійного читання, вчаться швидко читати слова (спроєктовані на екран або надруковані на дошці).

співучим розспівалося удалося
зраділо щебетали налилося

- Самостійне читання.
— Навчіться читати вірш так, щоб друзі /подрузі було приємно вас слухати.
— Як ви гадаєте, чи можна цей вірш читати в особах?
- Вправа зі «Щоденних 5». Читання для друга/подруги.
— Прочитайте вірш один одному. Передавайте інтонацією емоції головних героїв.
- Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Роль	Аудиторія	Формат	Тема
Колосок	Синиці	sms-повідомлення	Радість

Зразок міні-тексту:

Синички! Наші колоски вже дозріли! Пора збирати урожай!

Читання в особах.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

- На уроці я працювала /працював ... тому що ...
- Своєю працею на уроці я задоволена /задоволений
- Урок сьогодні для мене був ...
- Мій настрій ...
- На уроці мені було ...

Урок 44. Засвоєння правил мовленнєвого етикету. Робота над казкою Василя Сухомлинського «Як бджола знаходить квітку конвалії».

Мета. *Навчальна:* Удосконалювати навички читання зв'язних текстів, виділяти головне, вчити зв'язно висловлювати свої думки. *Розвивальна:* розвивати уяву і фантазію, спостерігати за образністю, виразністю мови твору. *Виховна:* прищеплювати вміння бачити прекрасне у звичайному.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, конверти зі смайликами (радісний і засмучений) зображення бджілки та конвалії.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Діти, на ваших партах є конвертики. Подивіться, що в них. Смайлики? Як цікаво! Який вам найбільше сподобався? Виберіть собі смайлик. Усміхнулися? Я за вас рада!

2. Вправи на розвиток читацьких навичок.

- Дихальна гімнастика.
 - Продзижчати, як бджілка.
 - Продзвеніти, як дзвіночок.
- Вправа «Щоб речення зрозуміти, треба слова розділити».

Н а в е с н і п р о к и д а ю т ь с я б д ж і л к и в і д с н у .

— Прочитайте речення з різною інтонацією.

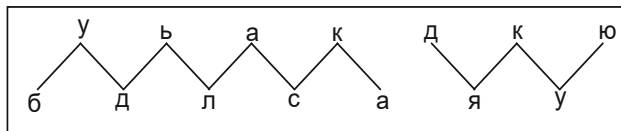
- Складання речення.

За цифровими підказками скласти речення. Прочитати його з різним настроєм.

3. найбільше 1. Усмішка — 4. диво. 2. то

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Прочитайте слова. Що ви знаєте про ці слова? Коли їх кажуть?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над віршем Світлани Ходій «Якщо чемний, друже, ти».

- Вправа «Мозковий штурм».
- Діти, як ви гадаєте, що означає бути чемним?
- Дискусійна сітка Елвермана або «паутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, потрібно бути ввічливим / ввічливою: вітатися, дякувати за допомогу, вибачитися, коли зроблено щось не так	Чи потрібно бути ввічливим / ввічливою?	Ні, не потрібно бути ввічливим / ввічливою. Грубощами теж можна досягти мети
ВИСНОВОК Кожна дитина повинна бути ввічливою. Адже ввічливість прикрашає людину, робить спілкування приємним.		

Читання вірша.

— Як ви розумієте вислів «зерна доброти»? Чи можна побачити хороших друзів? А почути?

- Вправа «Знайди «чарівні» слова».

Учні відшукують «чарівні» слова (*вибач, дякую, прошу*).

— Коли, на вашу думку, потрібно казати ці слова? Чи «дружите» ви з цими словами?

- Робота на картках в парах за вибором учнів.

Картка 1. З перших букв слів склади слово.

Барабан, дудка, жабка, олівець, листок, ананас.

Картка 2. З перших букв слів склади слово.

Квітка, одуд, нарцис, верба, алича, листок, ірис, ялинка.

Учні складають слова *бджола, конвалія*.

- Робота із цеглинками LEGO.

— Діти, чи знаєте ви, що бджола полюбляє збирати нектар з конвалії? Викладіть модель слова «бджола» або «конвалія». Що цікавого у звукових моделях цих слів? (*Буквосполучення «дж» у першому слові позначає один звук, а буква «я» у другому слові позначає два звуки.*)

4. *Робота над оповіданням «Як бджола знаходить квітку конвалії».*

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, як бджілка знаходить квітку конвалії?

- Первинне слухання казки.

— Про кого казка? Чи сподобалося вона вам?

- Словникова робота.

конвалія	усередині	зняк ^о віло
молоточок	прилітає	наслу ^х ається

- Напівголосне читання.

— Підготуйтеся до читання вголос. Можливо, вам трапиться слово, значення якого ви не розумієте. Запам'ятайте його, після читання з'ясуємо, що воно означає.

- Різновиди читання.

На буксирі (читання за вчителем), сонечком (діти читають речення, потім передають чергу на читання доторкуванням руки-промінчика).

- Мовно-логічна гра.

— Які слова вказують на дії конвалії?

— Які слова вказують на дії бджілки?

- Вправа «Закінч речення». Переказ казки.

Вилетіла бджілка ...

Чує: десь далеко-далеко ...

Прилітає бджілка ...

Дякую, ...

- Гра «Підкажи правильне слово».

- Коли мені чимсь допомогли, я кажу ...
- Коли я ненароком нашкодив/нашкодила, я кажу ...
- Зранку, коли я прокинувся/прокинулася, я кажу ...
- Коли я прощаюся, я кажу ...

III. *Заклучна частина.*

1. *Рефлексія.*

— Чи сподобалася вам казка? Як ви оцінюєте свою роботу на уроці?

2. *Метод «Прес».*

— Діти, дайте відповіді на запитання за допомогою ось цих виразів:

Я вважаю, що ... (висловити свою думку, пояснити, у чому полягає саме ця думка).

...тому, що... (навести причину появи цієї думки).

Наприклад, ... (навести приклади на підтримку цієї позиції).

Отже, ... (зробити підсумок).

Урок 45. Усвідомлене читання казки Оксани Іваненко «Сонечко».

Мета. *Навчальна:* формувати вміння працювати над текстом, вникати в його зміст, вчити визначати головну думку. *Розвивальна:* розвиток навичок читання, зв'язного мовлення. *Виховна:* виховувати доброту, почуття взаємодопомоги.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, ілюстрації до казки.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Вправа «Це чудово!».

Учні стають у коло. Потім по черзі виходять у центр кола і називають якусь свою якість, талант, уміння. Інші учні хором промовляють: «Це чудово!».

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306113201/http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/vpravi-dlya-provedennya-treningu.html>

2. Вправа «Прочитай по губах».

Один з учнів артикулює звуки слова, щоб інші могли прочитати.

3. Розучування скоромовки.

Скоро, скоро мовить Ганка
Скормовки-спотиканки.
Слово в слово Слава ловко,
Скоро мовить скоромовки.

Грицько Бойко

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306091843/https://mala.storinka.org/>

4. Вправа «Карусель».

Діти промовляють скоромовку.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Перегляд фрагменту відеоролика про жука сонечко.

<https://www.youtube.com/watch?v=eemxRq0Dt9g>

— Сьогодні ми дізнаємося ще про одну пригоду сонечка.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Опрацювання казки Оксани Іваненко «Сонечко».

- Робота із заголовком.
— Прочитайте заголовок оповідання. Як ви гадаєте, про йтиметься у казці?

- Метод передбачень.
— Сьогодні ми будемо передбачати хід подій у казці, порівнювати казку з нашими передбаченнями.

Учитель ділить казку на умовні частини. Читає казку (до першої зупинки).

— Що буде далі?

Діти розкривають своє передбачення. Складають таблицю передбачень. Стікерами у відповідній колонці відмічають, чи справдилося передбачення.

Що, на вашу думку, дійсно станеться?	Так	Ні

- Самостійне читання. Читання для друга.

— Підготуйтеся до читання оповідання вголос для друга.

- Різновиди голосного читання.
«На буксирі», «ланцюжком», «сонечком», частинами.
- Гра «Слідопити».
— Знайдіть і прочитайте, коли все почалося.
— Прочитайте пісеньку, яку співала дівчинка.
— Знайдіть і прочитайте, де осика розповідає кому восени давала прихисток.
— Знайдіть і прочитайте, кого побачило сонечко на листі доброї осики.
— Знайдіть і прочитайте, що зробило сонечко, коли почуло про біду осики.
- Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- Хто збудив сонечко?
- Що здивувало сонечко?
- Чим закінчилася казка?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Чому листочки осики були покручені?
- Як допомогло сонечко осичі?
- Що було б, якби сонечко не допомогло осичі?

4. Розвиток зв'язного мовлення.

— Уяви, що тобі треба розповісти друзям про сонечко із казки. Які з запропонованих слів ти використаєш у розповіді?

Сором'язливе, відважне, добре до осики, зле до тлі, справжній друг, залишило друга в біді, ледаче, працюювате, впевнене.

- Гра «Упізнай героїв казки». Робота на картках у парах.

Картка 1.

Маленький жучок, який врятував осика від тлі.

Картка 2.

Дерево, яке восени давало притулок і жукам, і павукам,
і метеликам, і слимакам.

- Складання сенканів. Робота у групах за вибором учнів.

Сонечко.

Маленьке, відважне.

Втішає, допомагає, з'їдає.

Гарно мати таких друзів!

Справжній друг!

Тля.

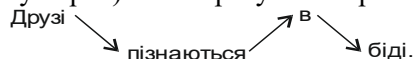
Маленька, підступна.

Їсть, шкодить, знищує.

З такими краще не дружити.

Шкідник.

- Робота з прислів'ям (робота у парах). Як ви розумієте прислів'я?

III. Заклучна частина.

1. Рефлексія за допомогою цеглинок LEGO.

— Підніміть зелену цеглинку, коли твердження правильне, а червону — коли твердження помилкове.

- Сьогодні на уроці ми читали вірш.
- У казці сонечко разом з друзями врятувало осика.
- Осика завжди тремтіла.

2. Самооцінка.

Оцініть свою роботу на уроці (на картках потрібно зафарбувати відповідну сходинку)

Працював (працювала) із задоволенням.

Іноколи виникали труднощі.

Було важко.

— Що допомагало гарно працювати на уроці? Що заважало бути активним/активною? Що ви порадите собі?

Урок 46. Стара казка на новий лад. Читання творів Миколи Петренка «Утікач», Світлани Ходій «Колобок на новий лад».

Мета. Навчальна: закріплювати навички свідомого, виразного читання, вчити вникати у зміст віршованих та прозових текстів, аналізувати вчинки дійових осіб. **Розвивальна:** розвивати мовлення, образне мислення. **Виховна:** виховувати бажання читати.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, конверти, у які вкладено зображення дійових осіб казки «Колобок» (на кожну парту), картки з пірамідками слів, скриньки емоцій.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

- Вправа «Трибуна вільних думок».

Діти стають за трибуну і висловлюють свої припущення, що можна вивчити сьогодні на уроці.

— Як ви гадаєте, про що ми сьогодні будемо говорити?

2. Вправи на розвиток навичок читання.

- Дихальна гімнастика.

Надування уявної повітряної кульки.

- Вправа на формування швидкої реакції на слово.

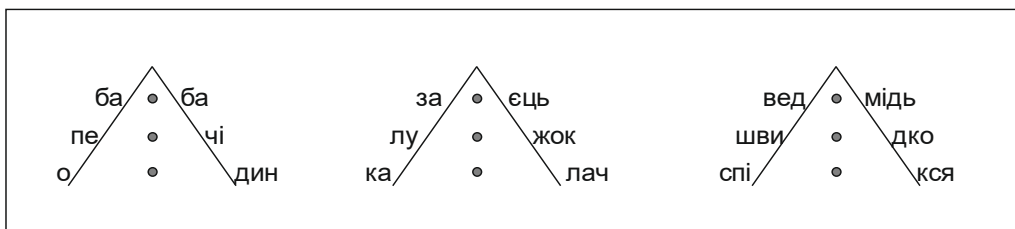
У кожного учня картка з надрукованими рядками слів.

— Знайдіть два однакові слова в кожному рядку. Покладіть

на них цеглинки LEGO.

- Читання пірамідок слів.

піч ніч річ піч кіт
качан калач кабан калач
обід дід лід дід один

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Ця дивна країна
Довкола — чудесна,
І все там чарівне,
Скрізь — диво-краса.

Подумайте, друзі,
Промовте, будь ласка,
Яка це країна?
Згадали? Це ж... (казка)!

Діана Безносенко

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306091958/http://yrokui.ru/zagadki/1837-zagadka-pro-kazku>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над загадкою Миколи Петренка «Утікач».

- Показове читання загадки.
- Підготовча робота до самостійного читання.

Швидко прочитування слів (спроектовані на екран або надруковані на дошці).

коровай покотився рум'яний
пропадеш стережись малесенький

- Самостійне напівголосне читання.

Робота над виразним читанням вірша-загадки.

- Мовно-логічна гра.

— Знайди назви звірів, від яких утік колобок. (Вовк, засць, ведмідь, лиска.)

Урок 47. Робота над українською народною казкою «Кабан під дубом».

Мета. *Навчальна:* вчити орієнтуватися в тексті, аналізувати й виділяти головне у творі, вчити оцінювати вчинки дійових осіб. *Розвивальна:* розвивати мовлення, критичне мислення. *Виховна:* виховувати почуття відповідальності за свої вчинки.

Засоби навчання. Смужки паперу для дихальної гімнастики, картки для квесту, паперові долоньки, маски дуба, кабана.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу.**

- Вправа «Долонька побажань».

— Діти, візьміть, будь ласка, кольорові долоньки. Скажіть пошепки долоньці побажання, передаючи їх по колу, аж поки долонька не повернеться до господаря. І коли у вас буде поганий настрій або щось не виходить, подивіться на долоньку. Вона обов'язково порадує, підтримає вас своїм теплом, добротою.

2. Мовно-фонетичні вправи.

- Дихальна гімнастика.

Піддування смужок паперу (легенько, сильніше, сильно).

- Гра «Пеньочок».

— Уважно слухайте як я промовляю слово. Якщо я припущуся помилки, сплесніть у долоні.

- Казка казка казка казка каска казка казка.
- Цікава цікава цікава цікава захоплююча цікава цікава.
- Свиня свиня свиня свиня свиня свиня кабан свиня.
- Чистомовки.

За-за-за — в ліс пішла коза.

Зе-зе-зе — зебра віз везе.

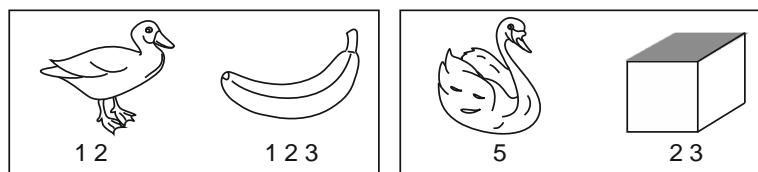
Ра-ра-ра — читати вже пора.

Ок-ок-ок — гарний у нас урок.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

- Вправа «Квест». Робота на картках у парах.

Завдання за вибором. Пара учнів вибирає одну з карток, відгадують слова *кабан*, *дуб*.

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про кабана? Що ви знаєте про дуб?

- Вправа «Трибуна думок».

— Як ви гадаєте, що спільного у кабана і дуба?

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Робота над українською народною казкою «Кабан під дубом».**

- Відгадування загадок.

Він ікластий і сердитий,

Дуже любить землю рити.

Дерево росте крислате,

Листям різьбленим багате.

Жолуді весь час шукає
Й малюків смугастих має. (Кабан)

Примостились під листочки
В тубетеєчках синочки. (Дуб)

(Леся Вознюк)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306125550/https://arts.in.ua/artists/Lyba/w/361687/>

- Робота над заголовком.

Метод передбачень.

— Сьогодні ми будемо передбачати хід подій в українській народній казці, порівнювати зміст з нашими передбаченнями.

- Словникова робота.

Жолудь — плід дуба.

перестав	відказує	коріння
незабаром	зрозумів	нерозумний

— Прочитайте слова повільно, швидше, дуже швидко.

— Прочитайте слова з наголошеним третім складом.

- Самостійне читання.

— Підготуйтеся до читання оповідання вголос для друга.

- Читання для друга.

Різновиди голосного читання: «на буксирі», «ланцюжком», «сонечком», частинами.

- Метод «Оживлення».

Діти розігрують фрагмент тексту. Можна використати відповідні предмети або атрибути, щоб максимально наблизитися до описаного у творі. У казці можна відтворити розмову жолудя та дуба.

- Вправа «Пантоміма».

— Зобразіть вираз обличчя кабана, який почав підривати коріння Дуба.

— Зобразіть вираз обличчя Дуба, який просив Кабана не підривати коріння Дуба.

— Зобразіть вираз обличчя кабана, який побачив сухого Дуба.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про яку подію йдеться у казці?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, то Кабан подякував Дубові за жолуді?

Пояснююче. Чи задоволений був Дуб, що Кабан йому підривав коріння?

Творче. Складіть діалог, у якому Кабан дякує Дубові за жолуді.

Оціночне. Чи правильно вчинив Кабан, що підрив Дубові коріння?

Практичне. Що ви порадите Дубові?

4. Складання синквейну. Завдання за вибором учнів.

Орієнтовні синквейни:

Дуб	Кабан
Великий, мудрий	Ледачий, дурний
Росте, пригощає, розказує	Наїдається, підриває, не слухає.
Шкода, що дуб усох.	Кабан не думає про наслідки свого вчинку.
Дерево.	Тварина.

5. Розвиток мовлення. Вправа «Перебудуй казку».

— Перебудуйте казку так, щоб Дуб залишився живим.

III. Заключна частина.

Релаксація. Метод «Шість капелюхів де Б'юно».

— Зараз підіб'ємо підсумки уроку. Допоможуть нам у цьому чарівні капелюхи.

Білий (колір чистоти). Яка пригода трапилася з кабаном? Звідки про це я знаю?

Червоний (колір життя, почуттів). Що ти відчував/ відчувала на уроці?

Жовтий (колір сонця). Що гарного, на вашу думку трапилося на уроці?

Чорний (колір землі, здорового глузду). Для чого нам потрібна казка «Жолудь під дубом»?

Зелений (колір досліджень). Що ви порадили б собі? Що ви порадили б Кабанові?

Синій (колір знань). Де ми знаходимося в процесі обговорення?

— Які зерна мудрості подарував нам урок?

Урок 48. Робота над виразним читанням вірша Марини Павленко «Хто біліє, хто бігає».

Мета. *Навчальна:* формувати вміння працювати над текстом, вникати в його зміст, вчити визначати головну думку твору. *Розвивальна:* розвивати навички виразного читання віршів. *Виховна:* виховувати любов до читання.

Засоби навчання. Картки, маски кізки та берізки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Мій настрій».

Учні по черзі розповідають про свій настрій. Якщо хтось сумний, то однокласники за допомогою лагідних слів, жестів розраджують однокласника/однокласницю.

2. Мовно-фонетичні вправи.

Учні за вчителем повторюють ланцюжки слів. Перший раз ланцюжок повторюють усі разом. Потім по 2-3 учні кожний ланцюжок. Звертати увагу на чітку й швидку вимову.

Лис — ліс — ніс.

Гілка — білка — балка.

Дірка — нірка — гірка.

Булка — булька — кулька.

3. Вправа на читання та групування слів.

— Прочитайте з дошки (з екрана) колонки слів. Як їх можна назвати одним словом? Прочитайте тільки назви свійських тварин; диких тварин.

лисичка

собачка

білочка

кролик

ведмедик

коник

кізонька

телятко

курочка

котик

їжачок

лось

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

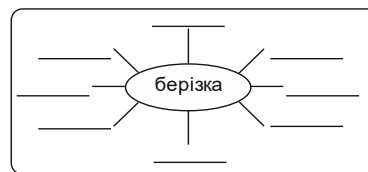
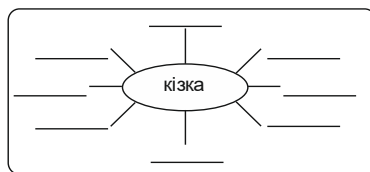
Загадки

З рогами, а не бик,
Доять, а не корова,
Кору здирає,
А кошиків не плете. (*Кізка*)

Чорно-біла одежина,
Зверху — листяна хустина.
Як весна — дарує сік, —
П'ємо радо цілий рік. (*Берізка*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-dereva-ukrayinskoyu-movoyu/>

- Вправа «Асоціативний кущ». Робота в парах.

3. Робота над віршем «Хто біліє, хто бігає».

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, про що ми прочитаємо у вірші?

- Слухання вірша, визначення його настрою.
- Словникова робота.

Пояснення значень слів *примчала*, *зронила*, добір до них близьких за значенням слів.

- Самостійне читання.

— Прочитайте уважно вірш і підготуйтеся поставити запитання за його змістом.

- Вправа «Запитай».
- Запитай поетесу Марину Павленко.

- Запитай учителя/учительку.
 - Запитай кізочку.
 - Запитай берізку.
 - Запитай себе.
 - Робота над виразністю читання вірша.
- Відшукайте у вірші речення, у кінці яких є знак питання. Прочитайте їх з питальною інтонацією.
- Відшукайте речення, у кінці яких є знак оклику. Прочитайте їх наказовим тоном.
- Знайдіть речення, у кінці якого є знак питання і знак оклику. Прочитайте його здивовано.
- Робота над осмисленням змісту вірша.
- Назвіть дійових осіб вірша. Якого кольору берізка? Якого кольору кізка? Який настрій у кізки та берізки на початку вірша? Як закінчився вірш?
- Вибіркове читання.
- Прочитай виразно частину тексту, яка сподобалася тобі найбільше.
- Релаксаційна вправа «Сонечко світить».
- Учитель називає певну умову. Ті учасники, які вважають, що слова характеризують його діяльність, підводяться. Якщо ні — залишаються сидіти.
- Сонечко світить для того, кому сподобався вірш.
 - Сонечко світить для того, кому не сподобався вірш.
 - Сонечко світить для того, хто навчився гарно читати вірш.
 - Порівняння малюнка зі змістом.
- Знаходження невідповідностей:
- у вірші кізка чорна;
 - бачимо, як скривилася берізка, а сліз не бачимо;
 - кізка не дивиться на берізку, а відвернулася від неї.
 - Метод «Оживлення».
- Діти розігрують фрагмент тексту. У вірші можна відтворити розмову берізки і кізки.
- Вправа «Займи позицію». Парна робота на картках.
- Познач знаком «+» правильні твердження.

	<i>Так</i>	<i>Ні</i>
Ми прочитали казку.		
Вірш написала Марина Павленко.		
Заголовок твору «Хто біліє, хто мекає».		
Чорна берізка.		
Біла кізка.		
Чом берізки не бігають, мов кізки?		
Чом же чорні кізки не білі, як берізки?		
Помчала далі кізка.		
Біліє вслід берізка.		

4. Вправа зі «Щоденних 5». Читання для себе.

Діти повторюють правила методики «Читання для себе».

- Я обираю текст (книгу).
- Я обираю зручне місце і відразу працюю.
- Я розглядаю книгу.
- Я розумію все, що читаю.
- Я знаю, що означає більшість слів.
- Я можу переказати прочитане.
- Я можу поділитися власними враженнями від прочитаного.

Після перечитування текстів діти діляться враженнями.

III. Заключна частина.

Рефлексія.

— Прикріпіть смайлики на дерево власних досягнень і розкажіть, що вам вдалося зробити найкраще.

Урок 49. Загадкова грядочка. Українські народні загадки. Робота з дитячою книжкою. Українська народна казка «Мудра дівчина».

Мета. Навчальна: збагатити знання учнів про загадки як жанр усної народної творчості, формувати навички виразного читання, вчити відгадувати загадки та складати їх самостійно, створити умови для розвитку критичного мислення. **Розвивальна:** розвивати кмітливість, уміння виділяти головну ознаку, порівнювати й робити висновки за аналогією, розвивати навички співробітництва, спостережливості, уважності; зв'язне мовлення. **Виховна:** виховувати зацікавленість народною творчістю.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, дзеркальця, картки.

Інтеграція. Соціальна, природничі галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Зазирни у дзеркало».

Учні дивляться в маленьке дзеркальце і кажуть собі компліменти.

2. Мовно-фонетичні вправи.

- Вправи на розвиток чіткості читання.

— Чим подібні слова у ланцюжках? Чим подібні рядки?

Кіт — кішка — кошеля.

Лис — лисиця — лисеня.

Лев — левиця — левеня.

- Швидке прочитування слів.

Учитель проєктує на екран слова, учні намагаються якнайшвидше прочитати їх. Кожне слово демонструється кілька секунд.

Слова: *курли, курличуть, журавлі, курликанням, накличуть, весну, на всій землі.*

- Розучування скоромовки.

Курли, курли, курличуть,

Курличуть журавлі.

Курличенням накличуть

Весну по всій землі.

Юлія Хандожинська

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306091843/https://mala.storinka.org/>

- Вправа «Карусель».

Діти утворюють два кола і промовляють одне одному скоромовки.

II. Основна частина.

1 Мотивація навчальної діяльності.

Розгадування ребуса (Загадка).

2. Мозковий штурм.

— Діти, як ви гадаєте, що таке загадка?

3. Метод ЗХД.

— Що ви знаєте про загадки? Про що хочете дізнатися?

Знаю	Хочу дізнатися	Дізнаюсь

4. Робота з підручником (с. 66).

- Робота над заголовком.

— Що таке грядка? Що на ній вирощують? Як ви гадаєте, загадкова грядка — це грядка, на якій ростуть загадки?

- Робота над загадками.

Показове читання вчителем загадок та відгадування їх дітьми.

Напівголосне читання загадок учнями.

Голосне читання загадок (хорове, ланцюжкове, вибіркоче).

- Вправа «Входження в малюнок».

— Роздивіться уважно малюнок. Хочете потрапити до нього? Тоді закрийте оченята ... й увіть себе рослиною, яка росте на загадковій грядочці. Уявили? Тоді складіть загадку.

- Складання загадок. Робота в парах.

Діти складають загадки з опорою на допоміжну таблицю, спроектовану на екран:

Що вмію робити?	Скажи про мене: який я? яка я? яке я?	Що ми загадали?
Зразок: Виростаю на грядці.	Круглий. Зверху зелений, усередині червоний. Солодкий	Кавун.

- Робота з конструктором LEGO. Вправа «Художники».

— Намалуйте рослину, яка росте на загадковій грядочці.

Основні завдання:

Діти розкладають цеглинки на аркуші паперу. Використовуючи олівці та фломастери домальовують до цеглинок різні деталі, перетворюючи їх на частину малюнка.

— На що перетворилась ваша зелена/жовта/червона цеглинка? За допомогою чого ви перетворили цеглинку на ...? Що ви додали до цеглинки, щоб перетворити її? Чи є у нас схожі малюнки? На що ще ви хотіли б перетворити вашу цеглинку?

5. Робота з дитячою книжкою. Українська народна казка «Мудра дівчина».

- Розгляд книжки. Робота над назвою.

— У цій казці чимало цікавого. Розгляньте книжечку, прикладіть до вушка. Що прошептала вам казочка? (Що вона надзвичайно цікава. Просить нас, щоб ми її якнайшвидше прочитали. Просить, щоб бережно ставилися до книжечки)

— А тепер прочитайте назву книжки. Як ви гадаєте, про що розповідатиметься у цій книжці? (Про мудру дівчину. Про ситуації, в яких вона проявляла свою мудрість.)

- Прослуховування казки.

<https://www.youtube.com/watch?v=i7xIxBu4jLU>

Текст казки — <https://web.archive.org/web/20190306091843/https://mala.storinka.org/>

— Які загадки відгадувала дівчина? Чому її назвали мудрою?

III. Підсумкова частина.

1. Рефлексія. Складання сенкану.

Орієнтовний сенкан

Загадка.

Вдала, дотепна.

Загадує, зацікавлює, описує.

Загадочка — до міркувань і суджень кладочка.

Загадка — зарядка для розуму.

2. Вправа «Шкала думок».

— Чи потрібні нам загадки?

Спочатку учні стверджують, наскільки нам потрібні загадки (*аргументи за*). Потім учні знаходять негативні сторони загадок (*аргументи проти*). Підготувавши аргументи щодо необхідності загадок, розташуйтеся однією лінією у будь-якому вільному місці класу. Визначити вам ваше місце допоможуть плакати, що розмішуватимуться на початку, посередині та у кінці шкали («Згоден/згідна повністю», «Ще не визначився/визначилася», «Загадки нам не потрібні») або смайлики.

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306134118/http://metodichka.at.ua/interactiv_upr/11shkala_dumok.html

Урок 50. Робота над авторськими загадками Олександра Прилуцького «Загадочки квочки».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички правильного читання, вчити передавати голосом інтонацію персонажів твору, створити умови для розвитку критичного мислення. *Розвивальна:* розвивати логічне мислення, зв'язне мовлення, уміння виділяти головну ознаку, кмітливість. *Виховна:* виховувати бажання читати книги.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, маски квочки та курчат.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Організація класу. Вправа «Настрій».**

— Покажіть свій настрій цеглинками LEGO.

2. Налаштування на роботу на уроці.

— Діти, виберіть те твердження, з яким ви погоджуєтесь.

- Хто буде працьовитим на уроці — підніміть праву руку.
- Хто буде гарно читати на уроці — підніміть ліву руку.
- Хто буде спостережливим на уроці — погладьте себе по голівці.
- Хто буде із задоволенням працювати на уроці — усміхніться.

3. Вправи на розвиток швидкості читання.

- Чистомовки.

Ла-ла-ла — вже весна прийшла.

Це-це-це — знесла курочка яйце.

Ча-ча-ча — вилупилося курча

- Швидке прочитування слів.

Учитель проєктує на екран слова, учні намагаються якнайшвидше прочитати їх. Кожне слово демонструється кілька секунд.

Слова: *курка, гуска, качка, індичка.*

- Цікаве запитання.

— Коли курка перетворюється у квочку?

II. Основна частина.**1. Оголошення теми та завдань уроку.****2. Мотивація навчальної діяльності.**

- Гра «Дешифрувальник». Завдання на картках (за вибором учнів).

	а	б	в
1	м	'	о
2	ю	к	е
3	п	р	т

Код. 1а, 1б, 1в, 2в, 2а. Відповідь. *Квочка.*

Код. 1а, 2б, 3а, 3б, 2а, 3в, 2а. Відповідь. *Курчата.*

Викладання із цеглинок LEGO звукової моделі слів *квочка* або *курчата*.

3. Складання опису квочки та курчат. Робота в парах на картках.

— Виберіть ті слова, які найбільше підходять для розповіді про квочку або про курчат.

Маленькі, велика, жовтенькі, біла, мудра, слухняні, кмітливі.

4. Руханка.

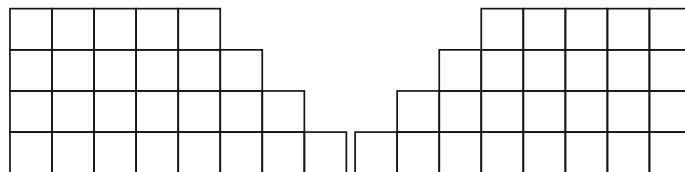
— Покажіть, яка квочка. Як ходить квочка? Пройдіться як квочка.

— Покажіть, які курчатка. Як ходять курчатка? Пройдіться як курчатка.

5. Робота з підручником (с. 67).

- Показове читання вчителем «Загадочки квочки».
- Про кого ви послушали текст?

- Словникова робота. Гра «Сходинки».
Учні відшукують у вірші слова, заповнюють сходинки.

- Прочитайте слова, які відповідають на питання *що зробила?*
- Прочитайте слова, у яких 3 склади.
- Прочитайте слово, яке найдовше.
- Як ви розумієте вислів *зорекий чорний кінь?*
- Як ви розумієте вислів *місяць серпиком звисає?* Коли може звисати місяць серпиком?
- Як ви гадаєте, що означає слово *завмерло?*

- Напівголосне читання дітьми.

— Підготуйтеся до читання вголос.

Різновиди голосного читання: «на буксирі», «лацюжком», «знайди хвостик» (учитель читає початок речення, а діти дочитують його до кінця).

- Вправа «Найкращий диктор».
- Діти, прочитайте загадочку квочки, яка вам найбільше сподобалася.
- Вправа «Установи послідовність». Робота на картках.

	Хтось тоненьку скибку дині в небо кинув темно-синє.
	Квочка вивела курчат на подвір'я.
	— Зараз вам я загадки задам.
	— Станьте в ряд, — проквотала.
	Зорекий чорний кінь на півсвіту кинув тінь.

- Метод «Оживлення».

Діти розігрують фрагмент тексту. Наприклад, за допомогою лічилки вибираємо «квочку», яка загадує «курчаткам загадки».

Діти можуть загадувати ті загадки, які знають, а можуть скористатися картками із загадками, попередньо їх розгадавши.

- Робота з конструктором LEGO. Робота у групах.

Гра «Відгадай».

Учитель пропонує дітям побудувати три предмети, які потрібні курчаткам або квочці. Групи створюють те, що, на їхню думку, пригодиться курчаткам або квочці. Потім вони відгадують, що створили. Якщо важко відгадати, то діти описують створений предмет, не називаючи його.

6. Вправа зі «Щоденних 5». Читання для себе.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи сподобався вам урок? Як ви оцінюєте свою роботу на уроці?

2. Метод «Прес».

— Діти, дайте відповіді на запитання за допомогою ось цих виразів:

Я вважаю, що ... (висловити свою думку, пояснити, у чому полягає саме ця думка).

...тому, що... (навести причину появи цієї думки).

Наприклад, ... (навести приклади на підтримку цієї позиції).

Отже, ... (зробити підсумок).

Урок 51. Опрацювання оповідання Олега Буценка «Айстри».

Мета. *Навчальна:* розширювати уявлення дітей про вчинки та їх наслідки, вчити аналізувати й оцінювати поведінку головних дійових персонажів твору, відпрацьовувати якості правильного й усвідомленого читання. *Розвивальна:* розвивати вміння визначати головну думку та пояснювати її. *Виховна:* виховувати відповідальність за свої вчинки.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, стікери.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Діти, заплющте, будь ласка, оченята. Сьогодні ми розпочнемо урок з приємних думок і пошлемо наші найкращі побажання своїм рідним, близьким і друзям. Нехай у них буде сонячне світло. Нехай сонячно й світло буде мамі й татові, братику й сестричці, дідусеві й бабусі. Нехай сонячно й світло буде і братам нашим меншим, кожній травинці і билинці, кожному деревцю і комахці.

— Скажіть подумки кожний: «Я бажаю вам світла і добра».

— Відкрийте свої оченята. Я бачу, що вони світяться добром, теплом, ласкою.

2. Вправа «Очікування».

— Що ви очікуєте від уроку?

3. Розучування скоромовки.

Жовте жито жук жував,
Із Женею жартував,

Жартом — жартом і у Жені
Жвавий жук живе у жмені.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134223/http://kotygoroshko.com.ua/dir/11-1-0-449>

— Діти, як ви гадаєте, де краще жити жукові: у жмені Жені чи на волі. Чому?

• Вправа «Карусель».

Діти утворюють два кола і промовляють одне одному скоромовки

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

• Гра «Знайди квітку».

р я с т а й с т р и п р о л і с о к т ю л ь п а н

— Знайдіть квітку, яка цвіте восени.

• Складання сенкану.

Орієнтовний сенкан.

Айстра.
Ніжна, неповторна.
Виростає, квітує, милує.
Саду нашого окраса.
Квітка осені.

• Гра «Склади назви квітів» (підручник, с. 68).

Учні складають слова *айстри*, *жоржини*, *чорнобривці*.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над оповіданням Олега Буценка «Айстри» (с. 68–69).

• Метод «Передбачення за малюнками».

— Як ви гадаєте, про що йтиметься в оповіданні?

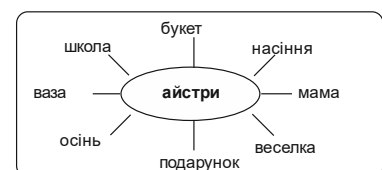
• Складання асоціативного куща «Айстри».

• Робота над текстом «Айстри».

Стратегія «Кероване читання з передбаченням».

Текст розподіляється на частини.

Перша частина. Вчитель читає до слів: «Дядько Семен дав» (с. 68).

— Діти, як ви гадаєте, що буде далі?

Так	Ні

Після прослуховування частини оповідання діти стікерами відзначають правильність чи помилковість твердження.

Друга частина. Вчитель читає до слів: «Хочеш, — запропонувала вона братові, — бери за них мої кольорові олівці» (с. 69).

— Діти, як ви гадаєте, що буде далі?

Так	Ні

Після прослуховування частини оповідання діти стікерами відзначають правильність чи помилковість твердження.

Третя частина. Вчитель читає до слів: «А тут Сергійко де не візьмись» (с. 69).

— Діти, як ви гадаєте, що буде далі?

Так	Ні

Після прослуховування частини оповідання діти стікерами відзначають правильність чи помилковість твердження.

4. *Руханка.*

Вправа «Квітка» (під час виконання етюду на обличчі усмішка).

Теплий сонячний промінь упав на землю й зігрів насіннячко, що лежало в ній (сісти навпочіпки, голову й руки опустити). Із насіннячка проклюнувся паросток, а з нього виросла чудова квітка (*голову підняти, розправити тулуб, руки підняти*). Радіє квітка на сонці, тягнеться до тепла і світла кожною своєю пелюсткою, повертає голівку за сонцем. Я бажаю вам тепла і сонця.

5. *Виконання тестового завдання «Перевір себе» (с. 69).*

Діти за допомогою цеглинок LEGO (зелена — правильно, червона — помилково) відповідають на запитання вправи.

Правильні відповіді: 1 — а) Дядько Семен; 2 — б) на олівці.

6. *Розвиток зв'язного мовлення. Робота у групах.*

Кожна група вибирає одне із завдань: скласти розповідь від імені Юлі, Сергійка або квітів. Учитель вказує, за який час треба скласти розповідь. Представники груп озвучують усні твори.

7. *Робота в парі.*

— Обговоріть, що можна порадити Сергійкові.

III. *Заключна частина.*

1. *Метод «Прес».*

Проблема «Чиї насправді квіти?»

1-а пара — «Я вважаю, що...»;

2-а пара — «...тому, що...»;

3-я пара — «...наприклад...»;

4-а пара — «Таким чином...».

2. *Самооцінювання.*

Перед кожною дитиною на парті — велика і маленька квіточки.

— Оберіть таку квітку, яка відповідає вашій старанності на уроці. Домалюйте квіточці ротик та покажіть мені.

— Дякую всім за роботу на уроці.

- Гра «Пантоміма». Робота у групах

Дається визначений час для підготовки уривку вірша тільки рухами, жестами та мімікою. Потім одна група показує уривок вірша, а інші — відгадують.

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про що розповідається у вірші?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, то дівчатка довго розмовляли по телефону?

Пояснююче. Чи задоволена була киця, що дівчатка довго розмовляли по телефону?

Творче. Складіть закінчення вірша, коли у дівчаток була коротка розмова.

Оціночне. Чи правильно вчинила киця, коли стала в'язати рукавиці?

Практичне. Що ви порадите дівчаткам ?

- Складання правил розмови по телефону.
- Розігрування діалогу «Розмова по телефону». Робота у групах.

Орієнтовні теми:

1. Домовляємося про відвідування зоопарку.
2. Домовляємося про перегляд вистави у театрі.

5. **Кольорова руханка з цеглинками.**

Діти стають у коло, тримаючи по 1 цеглинці. Усі цеглинки в дітей різного кольору. За кожним кольором діти разом з учителем закріплюють певний рух (жовтий — плескати, червоний — стрибати, синій — тупати, зелений — крутитися, помаранчевий — присідати). Педагог називає колір. Діти, які мають цеглинку названого кольору, виконують відповідний рух.

6. **Ознайомлення з фразеологізмами та їх значенням.**

Висіти на телефоні — довго розмовляти по телефону.

Сидіти на телефоні — чекати на які-небудь повідомлення.

— Який фразеологізм найбільше підходить до вірша?

III. **Заключна частина.**

1. **Релаксація. Метод «Шість капелюхів де Б'оно».**

— Зараз підіб'ємо підсумки нашого уроку. Допоможуть нам у цьому чарівні капелюхи.

Білий (*колір чистоти*). Що робили Марічка та Оля? Звідки про це я знаю?

Червоний (*колір життя, почуттів*). Що ти відчував/ відчувала на уроці?

Жовтий (*колір сонця*). Що гарного, на вашу думку сталося на уроці?

Чорний (*колір землі, здорового глузду*). Для чого нам потрібний вірш «Мобільна розмова»?

Зелений (*колір досліджень*). Що ви порадили б собі? Що ви порадили б Марічці та Олі?

Синій (*колір знань*). Де ми знаходимося в процесі обговорення?

— Які зерна мудрості подарував нам урок?

Урок 53. Кого ми називаємо справжнім другом. Володимир Сенцовський «Полуниці на вареники».

Мета. *Навчальна:* формувати такі людські риси, як чесність, правдивість; вчити правильно читати. *Розвивальна:* розвивати увагу, зв'язне мовлення, вміння відрізнити гарні вчинки від поганих *Виховна:* виховувати відповідальність за скоєні вчинки.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, стікери.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

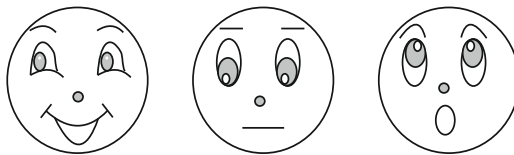
Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Квітка настрою».

— Навчання стає легким, коли в людини гарний настрій. Усміхніться собі, усміхніться друзям. Виберіть і покажіть мені одне з трьох зображень. Помістіть зображення на нашу квіточку настрою.

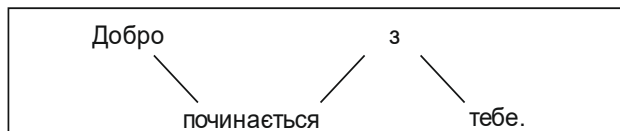
2. Вправи на розвиток читацьких навичок.

- Швидке прочитування слів.

Учитель проектує на екран слова, учні намагаються якнайшвидше прочитати їх. Кожне слово демонструється кілька секунд.

Слова: *сором, правда, чесність, совість, справедливість.*

- Читання плутанки.

- Читання прислів'я, вставляючи у слова голосні звуки.

Р..би д..бро — д..бре б..де.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Діти розуміють вже:

Є — своє, а є — чуже.

Що твоє — тобі належить.

Ти господар речі цій!

А чуже, нехай полежить,

І чужого брать не смій!

Брать чуже — ну, геть негоже,

Не гріши, а чесним будь.

Ти ж на злодія не схожий

Й про чуже навек — забудь!

І не слід чужого брати,

Крадієм так легко стати...

Надія Красоткіна

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134421/http://krasotkina.com/content/>

- Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, інколи хочеться мати те, що є в іншого. Коли будеш красти, то це прийде тобі у звичку.	Чи правда, що легко стати крадієм?	Ні, один раз можна вкрати. Це ж тільки один раз
ВИСНОВОК. Є своє, і є чуже. На чуже зазіхати не можна.		

2. **Оголошення теми та завдань уроку.**

3. **Робота над оповіданням Володимира Сенцовського «Полуниці на вареники».**

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, про що йтиме мова в оповіданні?

- Робота над текстом «Полуниці на вареники».

Стратегія «Кероване читання з передбаченням».

Текст розподіляється на частини.

Перша частина. Вчитель читає до слів: «Встережеш — будуть тобі вареники з полуниціями»

(с. 72).

— Діти, як ви гадаєте, що буде далі?

Так	Ні

Після прослуховування частини оповідання діти стікерами відмічають правильність чи помилковість твердження.

Друга частина. Вчитель читає до слів: «Дай покуштувати!» (с. 72).

Третя частина. Вчитель читає до слів: «Не чути відповіді» (с. 73).

— Чи сподобалося вам, як закінчилося оповідання? Чому?

- Напівголосне читання дітьми.

— Згадайте, як сказано в тексті:

- Щодня бабуся поливає грядку.
- Щодня Тимко поливає грядку.
- Щодня Андрійко поливає грядку.

- Читання діалогу.

Робота в парі (завдання на с. 73)

— Обговоріть, чому Тимко запропонував гратися в піжмурки.

— Поміркуйте, чи можна Тимка назвати другом.

- Вправа «Даймонд».

Даймонд — творча робота, семирядковий вірш.

Орієнтовний даймонд:

1 рядок — перший іменник. *Андрійко.*

2 рядок — 2 прикметники, які характеризують перший іменник. *Чесний, працьовитий.*

3 рядок — 3 дієслова, які вказують на дії першого іменника. *Доглядає, довіряє, грається.*

4 рядок — два протилежних за змістом непоширених речення, в якості підметів виступають іменники з першого та останнього рядків. *Праця приносить радість. Красти завжди соромно.*

5 рядок — дзеркально повторюють 2-ий, тільки характеризують другий іменник. *Обманює, краде, тікає.*

6 рядок — дзеркально повторюють 3-ій, тільки характеризують другий іменник. *Підступний, лінивий.*

7 рядок — другий іменник. *Тимко.*

Робота в парах. Розкажіть про Андрійка та Тимка.

- Гра «Ланцюжок».

Діти об'єднуються у 2 групи. Групи утворюють за допомогою цеглинок ланцюжок слів (скільки цеглинок, стільки й слів, які характеризують Андрійка або Тимка).

III. Заключна частина.

Рефлексія.

Учні висловлюються одним реченням, обираючи початок фрази:

- Сьогодні я дізнався/ дізналася
- Було цікаво... .
- Було складно... .
- Я зрозумів/зрозуміла, що... .
- Тепер я зможу....
- Я навчився/ навчилася ...

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134512/https://urok-ua.com/refleksiya-yak-skladova-suchasnogo-uroku/>

Урок 54. Букет скоромовок. Вправлення у швидкому читанні скоромовок Оляни Руги, Ліни Біленької, Андрія Німенка. Усвідомлене читання української народної казки «Казка-загадка».

Мета. *Навчальна:* збагатити знання дітей про скоромовки, удосконалити навички швидкого, свідомого читання, удосконалити навички правильного артикулювання звуків. *Розвивальна:* розвивати пам'ять, увагу, уяву, зв'язне мовлення, допитливість. *Виховна:* виховувати бажання читати, говорити українською мовою.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Вітання».

— Привітайтеся від імені тваринки. Наприклад: гав-гав! Усім привіт від песика Рябка. Гав-гав!

2. Орфоепічні вправи.

- Виразне промовляння звуків, складів, слів за вчителем.

С-с-с — сапка, сніг,

Ш-ш-ш — шапка, школа,

- Гра «Назвіть спільний звук».

Шпак шпаківі говорив:

— Я земельку довго рив

І знайшов в ній черв'яка —

Більший він за лошака.

Хоч черв'як отой брикався —

Сів на нього і катався.

День катав би той черв'як,

Але з'їв його гусак.

Володимир Кленц

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306134606/http://abetka.ukrlife.org/ab_klenc.htm

- Швидке прочитування складів, слів.

Учитель проектує на екран склади, слова, учні намагаються якнайшвидше прочитати їх. Кожне слово демонструється кілька секунд.

Ма, мак, смак. Си, сир, сирок. Шу, шум, шумно.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини.

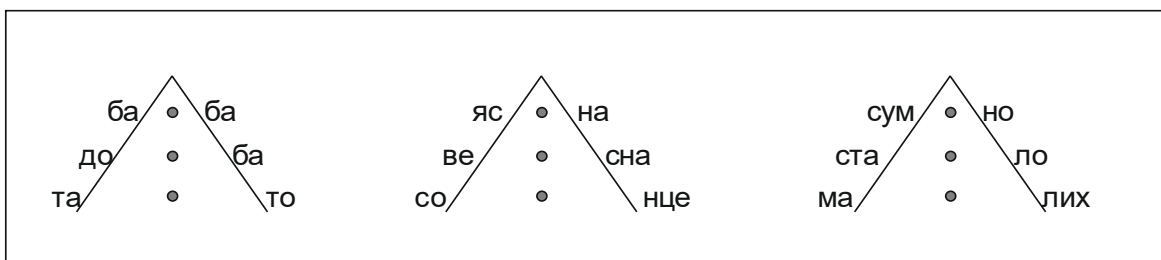
2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над скоромовками (с. 74).

- Розгадування ребуса.

Учні називають слово скоромовка.

- Показове читання вчителем.
- Читання пірамідок слів.

- Вправа «Входження в малюнок».

— Уважно роздивіться малюнок на с. 74. Уявіть себе частинкою малюнка. Ким ви себе уявили? Кого і що ви бачите навколо? Який запах ви чуєте? Що ви відчуваєте?

- Вивчення лічилки напам'ять (за вибором учнів)
- Вправа «Карусель».

4. **Робота над казкою «Казка-загадка» (с. 75).**

- Показове читання вчителем.

Учитель читає до слів «Все так і здійснилось».

— Діти, як ви гадаєте, як мати упізнала дочку?

Дочитування казки.

- Словникова робота. Читання пірамідок слів.

матері	квіти
холодну	зірвете
пишатися	говорить
здійснилось	повертатись

- Різновиди голосного читання.

5. **Руханка.**

На поле ми прийшли, (*крокуємо на місці*)

Квіточки побачили (*плещемо у долоні*)

Нахилились, полічили. (*Нахили вперед, руки на поясі*)

Один, два, три, чотири, п'ять (*плескаємо в долоні*)

На квітки подивились — і додому пішли. (*Крокуємо на місці*)

6. **Продовження роботи над казкою.**

- Гра «Так чи ні». Робота в парах на картках.

— Познач знаком «✓» правильні твердження.

	Так	Ні
Якась чарівниця обернула чотирьох жінок у квітки.		
Бо в неї була дитинка велика.		
Все так і здійснилось.		
Дочка була вночі удома.		

- Гра «Перевір себе».

— Продовжіть речення:

- Якась чарівниця ...
- Одного разу ...
- Оце треба ...
- Якщо ви мене впізнаєте, ...
- Все так і ...
- А мати через те ...
- Вона не стояла ...
- Гра «Утвори нові слова».

З букв слова *чарівниця* утворюють слова *ніч, річ, рів, він, чари, річниця, яр, Ярина, Ірина...*

III. **Заключна частина.**

1. **Вправа «Можє бути». Робота з цеглинками LEGO.**

Якщо відповідь правильна — діти піднімають зелену цеглинку. Якщо неправильна — червону.

- Події в казці можуть відбуватися взимку.
- Квітка, про яку розповідається в казці, може бути маком.
- Можливо, ранок був дощовий.
- Можливо, донька була мудрою.

2. **Рефлексія. Вправа «Дерево успіху».**

Діти характеризують свою роботу на уроці: зелений листок — мені все вдалося, жовтий листок — не все вдалося добре, червоний листок — мені потрібна була допомога.

Урок 55. Моя мама — найкраща. Опрацювання казки Василя Сухомлинського «Найкраща мама».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички свідомого, виразного читання, закріплювати фонетичні знання учнів. *Розвивальна:* розвивати критичне мислення, уміння аналізувати, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов та шанобливе ставлення до матері.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Гра «Відкритий мікрофон».

— Діти, дайте відповідь на запитання одним словом. Але одна умова: кожен з вас називає інше слово, не повторюючи слово, яке уже звучало.

— Який у вас настрій? Як працюватимете сьогодні на уроці?

2. Гра «Конструктор».

та	•	•	дусь
ма	•	•	тусь
ба	•	•	туся
ді	•	•	буся

— Як називається група близьких родичів, які проживають в одному будинку?

II. Основна частина.

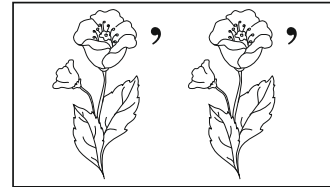
1. Мотивація навчальної діяльності.

Розгадування ребуса (*мама*).

- Гра «Ланцюжок». Робота з цеглинками LEGO.

— Придумайте та викладіть речення із слів-цеглинок. Кожне речення повинно бути на одне слово більше від попереднього.

Зразок. Мама. Моя мама. Моя мама найкраща.

2. «Щоденні 5».

- «Слухаю і розумію».

— Послухайте казку «Найдавніша казка». Який настрій у вас після казки? Які слова вам невідомі?

https://www.youtube.com/watch?v=cnGMD_Fw_rg

- «Вчися читати швидко».

Працюють зі словами, поданими в підручнику на с. 76.

— Прочитайте спочатку слова повільно, потім швидше, а далі — скоромовкою. Знайдіть слова, які відповідають на питання *яке?*. Знайдіть слова, які відповідають на питання *що робить?*. Знайдіть слова, які відповідають на питання *що?*. Знайдіть слова з м'якими приголосними звуками.

- «Читання з другом».

— Читайте казку по черзі і ставте одні одним питання.

Учитель проходить між парами і контролює виконання вправи. Важливо, щоб учні ставили не лише буквальні запитання (Що? Де? Коли?), а й запитання, які стосуються ідей, що не лежать на поверхні (Чому? Що буде далі? Що дає підстави так думати?).

- Перевірка розуміння змісту казки.

Тестове опитування.

1. Хто випав із гнізда?

а) Совеня;

б) Ластів'ятко.

2. Кого шукало мале Совеня?

а) Своїх друзів; б) маму.

3. Що сказало про свою маму Совеня?

а) «Мама в мене найгарніша»; б) «Моя мама найкраща».

4. Чи знайшло Совеня свою маму?

а) Так; б) ні.

- Робота з малюнком.

— Чи відповідає малюнок змістові вірша? Як ви гадаєте, Совеня вже знайшло маму чи ще ні? Чому ви так гадаєте?

— Уявіть, що ви можете потрапити в малюнок. Де ви хотіли б опинитися? Як ви гадаєте, про що розмовляють Совеня з мамою?

- Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Зразок.

Роль — Совеня. Аудиторія — мама. Формат — sms-повідомлення. Тема — гордість за маму.

Зразок міні-тексту:

Доброго дня, мамо! Ти в мене найкраща. Я тебе дуже люблю. Твоє Совенятко.

- Вправа «Знайди помилку» (с. 77).

Учні зачитують подані речення, визначають де саме «сховалася» помилка.

- Додавання слів до вірша.

— А зараз ми з вами складемо вірш про маму. Останні слова в кожному другому рядочку добиратимете всі разом у риму до попереднього.

Нас життєвими стежками
Всіх ведуть за руку... (мама).
Мама любить нас! Так само
Кожен любить рідну... (маму).
Що б не трапилося з нами,
Біжимо куди?... (до мами).
Відведе біду руками,
І прихилить небо... (мама).
Вам не передать словами,
Як летить душа... (до мами).
Підростаємо з роками,
Але мами завжди... (з нами).
То ж за все тобі, матусю,
Я низесенько... (вклонюся).

Надія Красоткіна

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134421/http://krasotkina.com/content/>

- Складання міні-розповіді про свою маму.
- Вправа «Калейдоскоп думок».

— Складіть прислів'я з частин (с. 77). Поясніть, як розумієте їх.

— Прочитайте прислів'я на екрані. Як ви їх розумієте?

- Дитина плаче, а матері боляче.
- Доти ягнятка скачуть, доки матір бачать.
- Материн гнів, як весняний сніг: рясно випаде, та шкоре розтане.

III. Заключна частина.

1. Релаксація.

Вправа «Відкритий мікрофон»

Який вид роботи вам найбільше запам'ятовся?

2. Драматизація успіху.

Нижня сходинка — мені важко було виконувати завдання; *середня сходинка* — у мене були складнощі під час виконання деяких завдань; *верхня сходинка* — мені все вдалося.

Урок 56. Букет лічилок. Читання лічилок Дмитра Чередниченка, Марії Людкевич, Оксани Сенатович, Григорія Чубая, Марії Пономаренко. Робота з дитячою книжкою Катерини Міхаліциної «Лугова лічилка».

Мета. *Навчальна:* пояснити дітям, яке значення мають лічилки, для чого вони потрібні, удосконалювати навички свідомого, виразного читання. *Розвивальна:* розвивати пам'ять, увагу, уяву. *Виховна:* виховувати товариськість, дружбу, толерантність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кулька, іграшкове лисенятко, кошик.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Який сьогодні чудовий день! Сонечко усміхається, блакитні хмарки плывуть по безмежному небу. Все навколо радіє, веселиться. Усміхніться і ви сьогоднішньому дню, який принесе радість і вам, і мені, і всім навколо. А тепер явіть, що у ваших долоньках дрібка гарного настрою. Поділіться ним, щоб зробити день приємнішим для всіх, хто зараз поряд з вами.

2. Вправи на розвиток читацьких навичок.

- Гра «Прямий і обернений склад».

Один учень називає прямий і обернений склади з твердим приголосним і кидає кульку іншому. Той ловить і називає ці склади з м'яким приголосним звуком іншому.

- Гра «Виділи перший звук, зістав вимову».

Лак — ляк лук — люк лис — ліс
лампа — лямка луна — люди лист — літо.

- Гра «Блискавка».

Учитель проєктує на екран слова, учні намагаються якнайшвидше прочитати їх:

гра друзі дружба радість перерва подвір'я канікули

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Сьогодні до нас завітав гість. Дітки, дивіться, лисенятко! Але, чомусь, воно дуже насуплене, незадоволене, з поганим настроєм.

— Лисенятку, чому ти таке засмучене?

— Я дуже люблю гратися з друзями різні ігри, а вони зі мною не завжди хочуть гратися.

— Ти таке гарне лисенятко, ому ж у тебе виникли такі неприємності?

— Я хочу завжди бути ведучим, а друзі кажуть, що ведучого вибирають за допомогою лічилки. А що таке лічилка, для чого вона потрібна, я не знаю. От і порадили мені звернутися за допомогою до вас, першокласники.

— Дуже добре, лисенятку, що ти прийшло до нас саме сьогодні на цей урок.

Розгадування ребуса (підручник, с. 79).

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Саме зараз першокласники вивчатимуть лічилки. І ти разом з ними дізнаєшся чимало цікавого.

3. Поглиблення знань учнів про лічилки.

- Розгадування ребуса (підручник, с. 79).

Пригадування лічилок уже знайомих дітям.

— Дітки, розкажіть лічилки, які ви знаєте.

- Вправа «Для чого це потрібно?».

— Дітки, бачите, як лисенятко уважно вас слухає. Воно хоче дізнатися, для чого ж такі потрібні лічилки. Спробуємо пояснити лисеняткові. Готові? Тоді показуємо зеленою цеглинкою правильні відповіді, а червоною — неправильні.

- Лічилка потрібна, щоб визначити ведучого у грі.

- Лічилка потрібна, щоб установити чергу (наприклад, погратися іграшками).
- Лічилка потрібна, щоб почистити зубки.
- Лічилка потрібна, щоб розмістити учасників гри за групами.
- Лічилка потрібна, щоб розподілити ролі у грі без образ.
- Квест-цікавинка.

— А чи знаєте ви, що перед тим, як промовити лічилку, діти утворюють колом навколо ведучого? Ведучий, указуючи пальчиком на кожного гравця, промовляє лічилку по складах?

- Вправлення у промовлянні лічилок.

— Зараз ми проведемо лисеняткові майстер-клас. Лисенятко, готове? Тоді слухай і дивися. Діти промовляють лисеняткові лічилки, які знають.

4. Робота з підручником (с. 78–79).

— Але, лисенятку це ще не всі лічилки. У нашому букварику є чимало лічилок. Відгадай разом з дітками загадки, і ви дізнаєтеся, про кого ще лічилки ми вивчимо сьогодні.

Як називаються дітки птахів? (*Пташенята*)

Навесні барвіста квітка

На галявині розквітла.

Лиш поглянути хотіли,

Враз знялась і полетіла. (*Метелик*)

Уночі гуляє,

А вдень спочиває,

Має круглі очі,

Бачить серед ночі. (*Сова*)

Не ходжу я, а скакаю,

Бо нерівні ноги маю.

Через поле навання

Перегнав би я коня. (*Засць*)

Що то воно: у воді водиться,

З хвостом родиться,

А як виростає,

Хвіст відпадає? (*Жаба*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134749/http://doshkolenok.kiev.ua/zagadki/240-zagadku-pro-tvarun.html>

- Словникова робота.

Читання слів з екрана у різному темпі: повільно, швидше, скоромовкою.

п'ятеро

місточок

дуплисте

роздати

джмелятко

четвертого

жовтаві

листочків

найкращий

— Значення якого слова вам невідоме?

- Показове читання лічилок вчителем.

— Як потрібно промовляти лічилки?

— Які лічилки ви знаєте?

Діти розказують кілька лічилок.

- Вправи із «Щоденних 5». Читання лічилок з другом.

Різновиди голосного читання.

4. Робота з дитячою книгою «Лугова лічилка» Катерини Міхаліциної.

Аудіоказка / Лугова лічилка. Видавництво СТАРОГО ЛЕВА, Автор Катерина Міхаліцина.

- Ознайомлення з книжкою.

— Подивіться, яка чудова книжечка! Розгляньте обкладинку. Хто автор книжечки? Підійдіть до мене ті дітки, кому сподобалися малюнки. А тепер сядьте на місця і прочитайте ім'я та прізвище художниці, яка намалювала такі чудові малюнки. Хочете прочитати? Тоді — до роботи.

Слухання аудіозапису за QR-кодом.

<https://www.youtube.com/watch?v=yvCikcknKOs>

- Запитання на перевірку розуміння.
- Заучування лічилки.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Продовж речення».

- Сьогодні на уроці ми дізналися про ...
- Ці знання мені будуть потрібні для ...
- На уроці я працював (працювала) ...

Урок 57. Брати наші менші. Опрацювання оповідання Григорія Поволоцького «Хлопчик та їжак».

Мета. *Навчальна:* вчити аналізувати та оцінювати поведінку дійових персонажів, формувати вміння визначати головну думку, удосконалювати навички свідомого, виразного читання, закріплювати фонетичні знання учнів. *Розвивальна:* розвивати пізнавальні інтереси, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бережливе ставлення до братів наших менших.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Доброго ранку! Плесніть у долоньки ті, у кого гарний настрій. Усміхніться до тих діток, кому потрібно покращити настрій. Тупніть ніжками ті дітки, які хочуть навчитися гарно читати. Покругіть голівкам ті дітки, які хочуть більше дізнатися. Усміхніться ті дітки, які готові розпочати урок.

2. Читання складових таблиць.

ши	на	зго	мо	бли
пі	па	ше	про	хло
за	ко	мо	схи	схо

— Діти, згадайте слова, які починалися б складами таблиці.

3. Гра «Знайди «зайве» слово».

Портфель, рюкзак, яблуко.

Зима, весна, літо, осінь, листопад.

Олівці, альбом, фарби, фломастери.

Дельфін, кит, їжачок.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Гостроносий і малий,
Сірий, тихий і незлий.
Вдень ховається. Вночі

Йде шукать собі харчі.
Весь із тонких голочок.
Як він зветься?... (*Їжачок*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-yizhachka/>

- Складання сенкану.

Їжачок
Сірий, тихий.
Згортається, полює, переносить.
Хоч голок має доволі, та не шиє ними ніколи.
Їжак — корисна тварина.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над оповіданням Григорія Поволоцького «Хлопчик та їжак».

- Вправа «Входження в малюнок».

— Уважно розгляньте малюнок. Знайдіть собі зручне місце. Що ви бачите? Хто помітив щось цікаве? Як ви гадаєте, чи добре метеликові? Гусеничці? Їжачкові? Чому?

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, про що йтиметься в цьому творі? Чим, на вашу думку, закінчиться твір?

- Тестове завдання.

— Уявіть, що ви побачили під листком їжачка, що спить. Підніміть білу цеглинку, якщо ви відійдете від їжачка. Підніміть блакитну цеглинку, якщо ви заберете їжачка додому.

- Словникова робота. Передбачення змісту за словами.

— Цікаво, а що зробить хлопчик? Але щоб про це дізнатися, нам потрібно прочитати оповідання. Спочатку навчіться правильно і швидко читати слова (с. 80). Значення якого слова потребує пояснення?

— Тепер спробуйте ще раз передбачити події в оповіданні.

- Показове читання вчителем.

Учитель ділить текст на логічно закінчені частини.

Орієнтовно:

I частина. Цс-с-с! Тихо, він спить, — прошепотів.

— Як ви гадаєте, хто спить під лопухом?

II частина. А коли прокинеться, ти його додому забереш? — спитав я.

— Як ви гадаєте, що відповідь Миколка?

Читання тексту вчителем до кінця.

— Чи справдилися ваші передбачення?

- Напівголосне читання.
- Різновиди голосного читання.
- Робота із цеглинками LEGO. Гра «Так чи ні».

— Послухайте речення. Якщо воно правильне, ви піднімаєте зелену цеглинку, якщо хибне — червону.

- Миколці було сім років.
- Хлопчик мовчки показав під кущик.
- Молодець! — прокричав я хлопчині. — Хай відпочиває.
- А коли прокинеться, Миколка забере їжачка додому.
- Ми полишили їжачкову схованку.
- Самостійна робота на картках «Перевір себе» (с. 81).
- Розвиток мовлення.

— Уявіть, що ви побачили їжачка. Ось він такий гарненький, оченятка закриті. Їжачок спить, спокійно посопує носиком. Розкажіть, що ви зробите з їжачком. Чому?

- Гра «Юні детективи».

ши	на	зго	мо	бли
пі	па	ше	про	хло
за	ко	мо	схи	схо

— Діти, знайдіть у тексті слова, які розпочиналися б цими складами.

- Гра «Віднови речення» (с. 81). Робота в парах на картках.
- Вправа «Взаємні запитання».

Діти об'єднуються у групи. Кожна група складає запитання за змістом тексту та ставить його іншій групі. Перемагає та група, яка сформулює більше запитань та правильно відповідь на запропоновані запитання.

Для полегшення складання запитань учитель може запропонувати картки зі словами: «Де?» «Коли?» «Чому?» «Для чого?» «Як?».

- Вправа зі «Щоденних 5». Читання для себе.

Учитель перед уроком підготував картки, казки, загадки, лічилки про їжаків. Діти вибирають на свій розсуд і читають.

4. Використання стратегії «РАФТ».

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа (наприклад, їжачка).

Орієнтовно: Роль — їжачок. Аудиторія — діти. Формат — записка. Тема — Вдячність.

Діти, пам'ятайте, що тваринам краще жити на волі, з своєю родиною, друзями,

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Плюс-мінус-цікаво».

У графу «П» («плюс») ставимо позначку і розповідаємо все те, що сподобалося на уроці, що здалося цікавим та корисним

У графу «М» («мінус») — все, що не сподобалось, здалося важким, незрозумілим та нудним.

У графу «Ц» («цікаво») розповідають факти, про які дізналися на уроці, чого б ще хотілось дізнатися.

Урок 58. Кольоровий світ навколо. Виразне та усвідомлене читання вірша Тамари Коломієць «Олівці».

Мета. *Навчальна:* розширювати знання дітей про навколишній світ, формувати вміння інтонаційно виділяти слова, важливі для розуміння твору, удосконалювати навички свідомого, виразного читання. *Розвивальна:* розвивати спостережливість, уяву, пам'ять. *Виховна:* виховувати бажання читати поетичні твори.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянська, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Ось і настав ясний весняний день. Ласкаві промінчики сонечка зігрівають усе навколо. Вони дарують своє тепло діткам, птахам, деревам. Закрийте оченята. Спробуйте і ви відчутти це тепло. Уявіть, що до вас торкається промінчик сонця і вам від цього тепло на душі, хочеться творити добро, дізнаватися нове.

2. Вправи на розвиток уваги. Таблиці Шульте.

13	5	8	4	23
16	2	9	12	7
19	15	1	14	24
25	6	21	8	11
10	20	22	3	17

3. Розучування скоромовки за допомогою мнемотехніки.

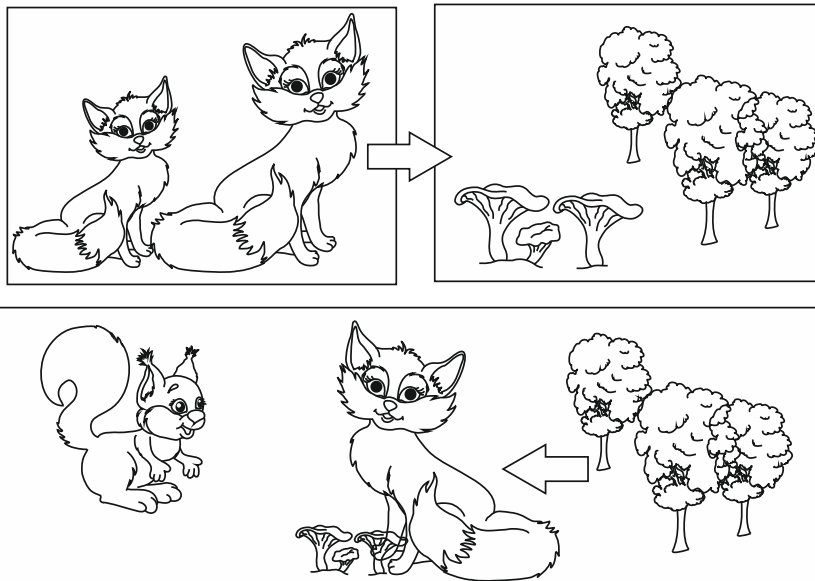
Лис малий і більший лис

По гриби ходили в ліс.

Заздрить білка в лісі лису:

Лис лисички несе з лісу.

— Послухай скоромовку. Розглянь малюнки. За малюнками відтвори скоромовку.

— Діти, як ви гадаєте, чи гарно заздрити?

— Білочка заздрить лисові тому що:

а) лис назбирав гриби;

б) лис назбирав лисички.

3. Вправа «Карусель».

Промовляння скоромовки.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Відгадування загадки.

Довгі палички кругленькі —
Сині, жовті, червоненькі.
На папері походили,

Кольори свої лишили...
Звуться палички оці
Кольорові ... (Олівці)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306134929/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/dovhi-palychky-kruhlenki.htm>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вправа «Квест-цікавинка».

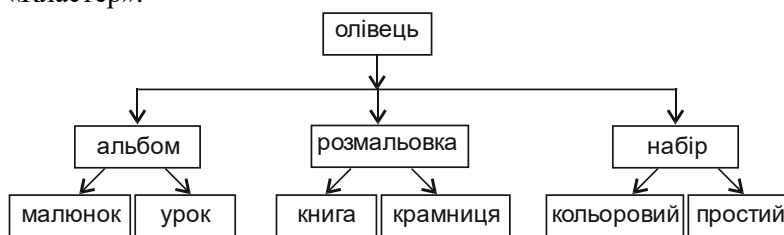
— Що ви знаєте про олівці?

— Олівець із твердістю HB і завдовжки 17,5 см може:

- накреслити лінію завдовжки 56 км. Це відстань ... (учитель називає відстань між знайомими дітям населеними пунктами);
- написати близько 45 000 слів;
- бути заточений 17 разів.
- Більш 14 000 000 000 олівців випускають у світі щороку; з цієї кількості можна викласти ланцюжок, який обігне нашу планету 62 рази.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135042/http://tsikave.ostriv.in.ua/publication/code-56CCF9133F595/list-15006C12727>

- Вправа «Кластер».

4. Робота над віршем Тамири Коломісць «Олівці».

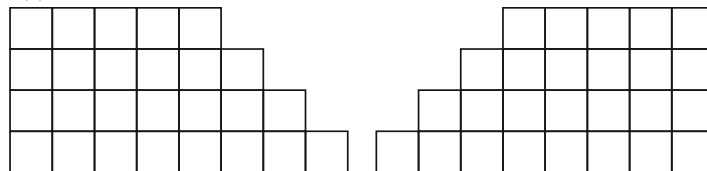
- Показове читання вчителем.
- Словникова робота.
- Гра «Сходинки».
- Інтерактивне читання.

У кожного учня картка із записаними словами. Біля кожного слова дитина ставить позначки:

«+» — значення цього слова мені зрозуміле;

«-» — потрібно запитати, що це слово означає;

«√» — хочу більше дізнатися.

- Різновиди голосного читання.
- Учитель ставить запитання для перевірки розуміння тексту.
- Робота з цеглинками LEGO. Робота в парах.

— Викладіть назву кольорового олівця, про який згадується у вірші. А тепер спробуйте відгадати, який це колір.

- Робота на картках.

Розмалювати один із малюнків. Розповісти, яким кольором розфарбовано.

- Вибіркове читання.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Дерево».

У кожної дитини 2 стікери — зеленого та червоного кольорів.

Діти підходять до зображення дерева. Спочатку згадують завдання, яке їм сподобалося, і прикріплюють зелений стікер на крону дерева. Потім називають завдання, яке їм не сподобалося, було важко виконати і прикріплюють червоний стікер на стовбур дерева.

Урок 59. Моя допомога дорослим. Робота над оповіданням Миколи Магери «Бабусин помічник».

Мета. *Навчальна:* вчити дітей правильно читати в особах, удосконалювати навички свідомого, виразного читання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, спостережливість, уяву, пам'ять. *Виховна:* виховувати працелюбність, бажання допомагати старшим.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Діти! Уявіть себе своєю улюбленою іграшкою (*автомобілем, лялькою, зайчиком, ведмедиком, літачком, білочкою*). Відчуйте любов, якою вас оточують. Ваше тіло наповнюється теплом, радістю. Вам добре. Усміхніться собі. Усміхніться другові. Усміхніться вчителю. Покажіть жестами і мімікою, що у вас все чудово-пречудово. Тепер ми можемо розпочати наш урок.

2. Робота у групах.

Повторення скоромовки «Лис малий...», використовуючи мнемотехніку. Змагання на чітке та швидке промовляння.

3. Читання складових таблиць.

Учитель проєктує на екран таблиці зі складами, учні читають їх по рядках, по стовпчиках, пригадують слова з такими складами.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Читання прислів'їв, слова в яких злиті.

Б д ж і л к а м а л а , а й т а п р а ц ю є .

— Як ви розумієте це прислів'я?

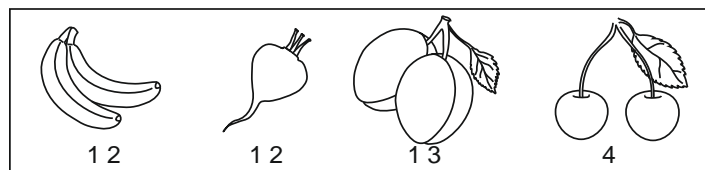
- Завдання на картках за вибором учнів. Парна робота.

Вправа «Квест».

Крок 1. Прочитай слово.

Крок 2. Випиши вказані букви.

Крок 3. Із вказаних букв склади слово. (*Бабусин.*)

Вправа «Дешифрувальник».

	а	б	в	г
1	п	і	ч	к
2	о	м	н	и

Код: 1а, 2а, 2б, 1б, 1в, 2в, 2г, 1г. Відповідь. *Помічник.*

— Утворіть речення зі слів-відгадок. (*Бабусин помічник.*)

— Як ви гадаєте, що означає бути бабусиним помічником?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над оповіданням Миколи Магери «Бабусин помічник».

Показове читання вчителем.

— Про кого оповідання? Як ви гадаєте, Юрасик великий чи маленький? Чому?

- Словникова робота.

Виконання вправи «Вчися швидко читати» (підручник, с. 84).

- Самостійне напівголосне читання.
- Різновиди голосного читання.
- Вправа «Так чи ні».
 - Юрасик — перший бабусин помічник.
 - Не хочу мити підлогу.
 - І вони починають мити підлогу.
 - Хлопчик ретельно витирає підлогу під шафою, під ліжком, під столом.
 - Бабуся полила квіти.
 - Юрасик складає з пластмасових кубиків гараж для автомашини.
- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про що йдеться в оповіданні?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, то Юрасик допомагав бабусі?

Пояснююче. Чи задоволена була бабуся, що Юрасик їй допомагав?

Творче. Пофантазуйте, яким виросте Юрасик.

Оціночне. Чи правильно робить Юрасик, що допомагає бабусі?

Практичне. Що ви порадите діткам, у яких є бабуся?

- Робота в парах. Гра «Знайди речення».

Гра «Розстав правильно».

У дітей є окремі картки із зображеннями, аналогічними до малюнка в підручнику (с. 85).

Діти розміщують картки в тому порядку, що записано в тексті.

- Складання сенкану.

Хто? Бабуся.

Яка? Добра, працьовита.

Що робить? Любить, працює, усміхається.

Татусева мама. Матусина мама.

- Гра «Оживи твір».

Діти об'єднуються у групи. Кожна група за допомогою міміки, жестів, рухів показує уривок із тексту. Інші групи — спочатку відгадують уривок, який показано, потім зачитують відповідний уривок тексту.

4. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Будиночок працьовитості».

Кожен учень/учениця створює свій будиночок працьовитості. Для цього потрібно на картці написати роботу, яку виконує дитина вдома без нагадувань, без зауважень дорослих (на одній картці — 1 робота). Потім виставляють «стовпчиком» стільки цеглинок, стільки карточок.

III. Заключна частина.

1. Вправа «Це мені потрібно». Парна робота.

В учнів картки зі словами «Скласти іграшки», «Застелити постіль», «Погодувати кицьку», «Порозкидати іграшки», «Почитати книжку», «Витерти пил» тощо. Учні вибирають по черзі картки, визначають, потрібно чи ні виконати таку роботу.

2. Рефлексія. Технологія «ПОПС».

— Розкажіть про своє ставлення до праці. Кожне речення починайте з указаного зразка:

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

Урок 60. Виразне читання вірша Миколи Сингаївського «Що сказало сонце?».

Мета. *Навчальна:* вчити дітей правильно виразно читати поетичні твори, удосконалювати навички свідомого, виразного читання. *Розвивальна:* розвивати навички читання в особах, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати позитивне ставлення до життя.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, маски сонця, квітів.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Світ прекрасний навколо тебе —	Нехай він буде таким навіки!
Сонце ясне і синє небо,	Нехай людина добро приносить,
Птахи і звірі, гори і ріки —	Бо світ навколо любові просить.

Алла Потапова

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135212/http://oleksandrivskiydnz.klasna.com/uk/site/our-kindergarten.html>

2. Чистомовки.

Це-це-це — сонце виглянуло у віконце.
 Ло-ло-ло — навколо стало світло.
 Ки-ки-ки — заспівали пташки.
 Ка-ка-ка — зацвіла червона квіточка.

3. Гра «Блискавка».

Швидко прочитати слова, спроектовані на екран.

Добро, радість, дружба, допомога.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини.

Без сокири і без рук, а дім будує. (<i>Пташка</i>)	
Влітку диво це знайду	Відкривайте оченята,
В полі, в лісі і в саду.	Досить спати, досить спати —
Ці рослини кольорові	Рано-рано у віконце
Запашні, такі чудові. (<i>Квіти</i>)	Заглядає літнє... (<i>Сонце</i>)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135317/http://www.sadochok.org/read.php?id=18>

Дорослі люди теж були колись ... (*дітьми*).

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над віршем Миколи Сингаївського «Що сказало сонце?».

- Робота над заголовком.
- Як ви гадаєте з ким може розмовляти сонце?
- Складання асоціативного куща.
- Поєднання технологій «Входження в малюнок та читання з передбаченням».

— Уважно розгляньте перший малюнок на сторінці букваря.

Що ви бачите? А тепер знайдіть собі зручне місце в малюнку. Ким ви себе уявили? Що відчуваєте?

— Як ви гадаєте, що робить сонечко і пташка? Про що вони розмовляють?

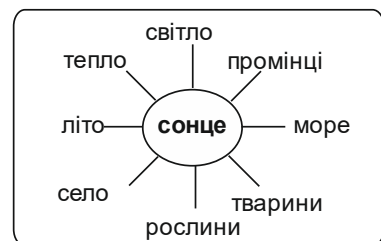
- Читання вчителем першої частини вірша.

— Чиї передбачення здійснилися?

Аналогічно проводиться робота з іншими малюнками.

- Перевірка розуміння змісту вірша.

— З ким розмовляло сонце? Коли сонце щасливе?

- Словникова робота.

Читання пірамідок слів.

як	на
нам	щоб
сім'я	одна
сонце	птахи
вишина	щасливе
найчистіше	усміхнулось

- Самостійне читання вірша.
- Прочитайте вірш. Знайдіть слова, значення яких ви не знаєте.
- Різновиди голосного читання.
 - Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- З ким розмовляло сонце?
- Що запитувала птаха?
- Що запитувала квітка?
- Що запитували діти?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Коли буває щасливе сонце?
- Чому усміхалося сонце?
- Що було б, якби сонце перестало світити?
- Читання в особах. Робота у групах.

Діти за допомогою лічилки розподіляють ролі сонця, квітів, дітей, автора та читають в особах вірш.

- Вправа «Моя розмова з сонцем».
- Уявіть, що ви можете розмовляти з сонцем. Про що ви у нього запитали б?
- Гра «Склади прислів'я». Робота в парах на картках.
- Складіть прислів'я та поясніть їх значення.

Від науки міцніють	•	• навчуся.
Не кажи — не вмію, а кажи —	•	• навчився.
Гарно того вчити, хто хоче все	•	• руки.
Мудрим ніхто не вродився, а	•	• знати.

4. Робота з цеглинками LEGO. Гра «Відгадай слово».

У кожній групі картки із зображенням *сонця, квітів, пташки, дітей, неба* і картки із записаними словами *щастя, усмішка, сім'я*. За допомогою цеглинок група викладає модель двох слів (на вибір). Інші групи повинні відгадати, модель якого слова виклала група дітей.

5. Розвиток мовлення.

Вправа «Відкритий мікрофон».

— Уявіть, що ви сонце (квітка) і вас «журналіст» запитує: «А яким ви уявляєте своє щастя?». Що ви йому скажете?

III. Заключна частина.

Рефлексія. Метод «Капелюшки де Боно».

Білий — колір чистоти. Що мені відомо про звуки вірш «Що сказало сонце»

Червоний — колір життя, відчуттів. Що ви відчували, коли читали вірш?

Чорний — колір землі, здорового глузду. Що потрібно робити для того, щоб бути щасливим?

Зелений — колір досліджень. Що було б, коли б не було сонця, квітів?

Синій — колір знань. Для чого потрібні мені знання, одержані сьогодні на уроці?

Урок 61. Що таке охайність? Робота над оповіданням Андрія Коцюбинського «Чий Максимко?».

Мета. *Навчальна:* вчити дітей виділяти головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання. *Розвивальна:* розвивати навички читання в особах, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати акуратність, охайність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, аркуш чистого паперу, стікери.

Інтеграція. Соціальна, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

2. Орфоепічні вправи.

— Я називатиму пари слів. Слухайте уважно і правильно називайте пару перших звуків:
гніт — гніт [г – г]; слива — злива [з – с]; дим — тин [д – т].
сапка — шапка [с – ш]; бірка — пір'я [б – п]; життя — шиття [ж – ш].

3. Розучування скоромовки за допомогою мнемотехніки.

Слухання скоромовки.

Вибіг Гришка на доріжку,
На доріжці сидить кішка.

Взяв з доріжки Гришка кішку —
Хай піймає кішка мишку.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135648/http://kotygoroshko.com.ua/dir/11-1-0-440>

Зображення скоромовки за допомогою образів: швидкі малюнки на чистих аркушах паперу. Кожна група зображає один рядок скоромовки.

Заучування скоромовки.

4. Робота в парах.

Змагання в чіткому вимовлянні та швидкості промовляння скоромовки

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

м	и	л	о	ш	і	т
п	у	н	ь	н	о	к
м	д	а			ж	а
а	о	в	і	ц	и	р
ш	к	и	и	н	ш	у

— Прочитайте слова. Як ви гадаєте, для чого потрібні ці предмети?

- Заповнення Т-таблиці.

Діти прикріплюють стікери на ту частину таблиці, з якою вони згодні. Після того, як діти висловили свою думку, разом доходять до спільної думки.

Чи потрібно бути охайним?	
Так	Ні

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135727/https://sites.google.com/site/portfoliofedovic/metodicna-skarbnica/kriticne-mislenna>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над оповіданням Андрія Коцюбинського «Чий Максимко?» (с. 88–89).

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, про що йтиметься в оповіданні?

- Стратегія «Кероване читання з передбаченням».

Текст розподіляється на частини.

Перша частина. Учитель читає до слів: «Ти чий?» (с. 88).

— Діти, як ви гадаєте, що буде далі?

Так	Ні

Після прослуховування частини оповідання діти стікерами відмічають правильність чи помилковість твердження.

Друга частина. Учитель читає до слів: «Я ось хлопчика на вулиці зустрів, каже, що він — наш Максимко» (с. 89).

Третя частина. Вчитель читає до слів: «Тоді Максимко у відчаї як закричить» (с. 89).

— Чи сподобалося вам, як закінчилося оповідання? Чим?

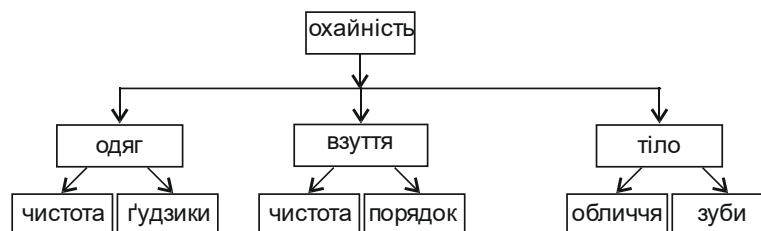
- Навіголосне читання дітьми.
- Чому тато не впізнав Максимка?
- Що попросив зробити Максимко, щоб його упізнали?
- Робота в парах.
- Розкажіть один одному, що таке охайність.
- Гра «Уяви себе героєм оповідання».

Діти об'єднуються у групи, які обирають роль певного персонажа і від його імені переказують події в оповіданні.

Орієнтовний переказ від імені Максимка.

Вранці я пішов погуляти. Так гарно надворі, красиво. А ось калюжка. У ній плавала біла качечка. Вона купалась у водичці і ставала ще білішою. От я і вирішив ще покупатися. Як гарно! Аж ось іде тато. Я радо кинувся до нього, а він мене не упізнав. Ми прийшли додому. На жаль, мене не упізнали ні мама, ні бабуся. Я перелякався і попросив швидше мене вимити. Але і мама, і тато, і бабуся відмовилися мене мити. Коли я сам умився, переодягнувся, тоді моя родина упізнала мене. Тепер я буду охайним і чистим.

- Складання кластера.

- Різновиди голосного читання.
- Гра «Установи послідовність».
- Пояснення значення фразеологізму «Наче в гусей ночував».
- Читання діалогу.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Вправа «Рюкзачок».

— Що було для вас новим?

— Які зернятка мудрості ви покладете в рюкзачок?

Урок 62. Я вже вмю читати! Читання української народної казки «Лисичка і глечик», оповідання Миколи Герасименка «Магніт».

Мета. *Навчальна:* розширити уявлення дітей про добрі й погані вчинки, вчити аналізувати та оцінювати поведінку і вчинки дійових осіб, відпрацьовувати якості правильного і усвідомленого читання. *Розвивальна:* розвивати вміння визначати головну думку та пояснювати її. *Виховна:* виховувати любов до природи, розуміння вчинків та їх наслідків.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

2. Вправа «Очікування».

3. Читання складової таблиці.

бу	пі	жа	мо	слу
со	во	взя	При	ста
ба	по	гле	мли	встро

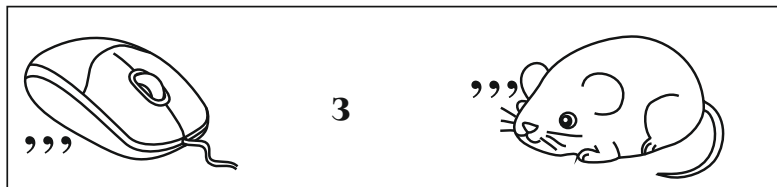
4. Вправа «Карусель».

Діти повторюють скоромовку, яку вивчили на минулому уроці.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини.

Розгадування ребуса. Відповідь: казка.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота над українською народною казкою «Лисичка і глечик» (с. 90).

- Робота над заголовком.

Відгадування загадок.

В темнім лісі проживає,
Довгий хвіст пухнастий має.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306140018/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/v-temnim-lisi-prozhyvaye.htm>

Біля тіла — вухо,
Голови немає.

Їй на місці не сидиться.
Як зовуть її? (Лисиця)

Молоко, сметану, квас
Добре зберігає. (Глечик)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306135933/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/bilya-tila-vukho.htm>

— Казка, яку сьогодні читатимемо, називається «Лисичка і глечик». Як ви гадаєте, про що розповідається у цій казці?

Слухання казки.

<https://www.youtube.com/watch?v=U3S6bT1ABmQ>

— Як глечик прочив лисичку?

- Словникова робота. Вправа «Вчися швидко читати».

Самостійне напівголосне читання з елементами системи «Поміч» (читання з позначками)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306140102/http://putped.edu.ua/koledzh/navchalna-diyalnist/nova-ukrajinska-shkola/metodichni-rekomendatsiji/852-chitannya-z-poznachkami-sistema-pomich.html>

Діти, коли у вас з'явилось запитання стосовно значення слова, ставте олівцем «?», що означає «я хочу про це запитати».

Різновиди голосного читання, запитання щодо перевірки розуміння тексту казки.

- Робота у групах.

У кожній групі картки із зображеннями фрагментів казки.

— Викладіть малюнки в такому порядку, як розгорталися події в казці.

- Творче завдання (робота у групах)

— Як ви гадаєте, чи правильно вчинила лисичка, що взяла без дозволу глечик із молоком? Що їй потрібно було зробити, коли так уже захотілося молока?

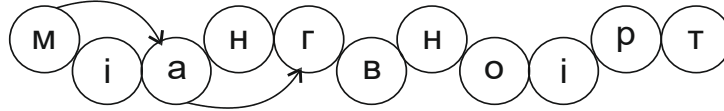
— Складіть казку з іншим кінцем.

- Гра «Зайве слово» (с. 90).

4. Робота над оповіданням Миколи Герасименка «Магніт» (с. 91).

- Розгадування слова.

— Прочитайте слово, перестрибуючи через кружечок. (Магніт)

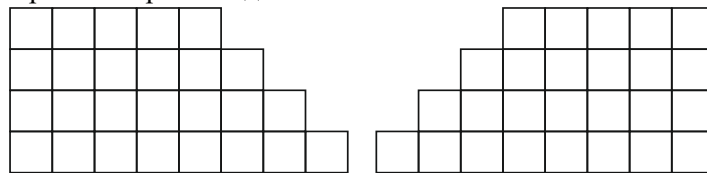
- Вправа «Мозковий штурм».

— Діти, як ви гадаєте, що таке магніт? Для чого він потрібний?

- Вправа «Входження в малюнок».

— Уявіть себе частинкою малюнка. Що ви відчуваєте? Кого ви бачите? Де ви хотіли б знаходитися? Як ви гадаєте, що відбувається на малюнку?

- Показове читання вчителем.
- Словникова робота. Гра «Сходинки».

- Вправа зі «Щоденних 5». Читання для друга.
- Робота із цеглинками LEGO. Гра «Так або ні».

Діти домовляються, що зелена цеглинка — це відповідь *так*, червона цеглинка — відповідь *ні*.

- За городами, над стежкою росте висока дика яблуня.
- На ній оселилася сойка.
- Помітить білочка Дмитрика — і тікає до себе в дупло.
- Кожного разу, коли треба йти повз яблуню, кладу магніт у кишеню.
- Дмитрик показав Михасеві звичайний грецький горіх.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Мікрофон».

- Чи справдилися ваші очікування?
- Чого ви навчилися сьогодні на уроці?
- Де ви ці знання можете використати?
- Який вид роботи вам сподобався найбільше?

2. Самооцінювання за допомогою цеглинок LEGO.

- Підніміть зелену цеглинку, кому було цікаво сьогодні на уроці.
- Підніміть синю цеглинку, хто зрозумів, що потрібно зробити, коли так хочеться взяти щось чуже.
- Підніміть червону цеглинку, хто зрозумів, як потрібно ставитися до тварин.

Урок 63. Виразне читання вірша Володимира Верховеня «Канікули». Робота з дитячою книгою. Брати Грімм «Бременські музиканти».

Мета. *Навчальна:* відпрацювати якості правильного й усвідомленого читання, збагачувати словниковий запас учнів, вчити проводити час з користю для здоров'я. *Розвивальна:* розвивати вміння працювати у групі, пам'ять, спостережливість. *Виховна:* виховувати бережливе ставлення до свого здоров'я, бажання читати книги.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки.

Інтеграція. Соціальна, здоров'язбережувальна галузі.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Карусель».

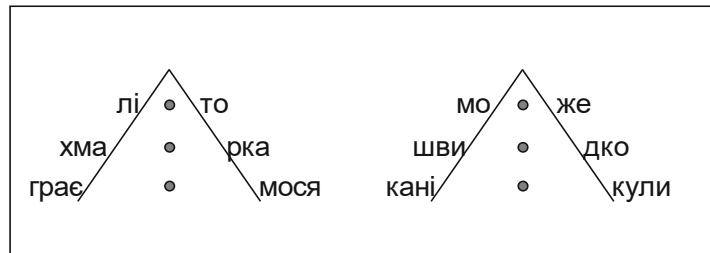
Діти обмінюються вітаннями та компліментами

— Привіт! Радий тебе бачити.

— Привіт! У тебе чудовий вигляд.

...

2. Вправи на розвиток навичок читання.

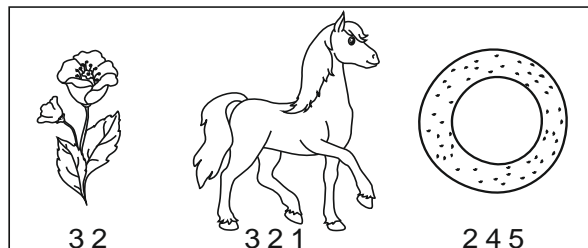

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Вправа «Квест». Робота в парах на картках.

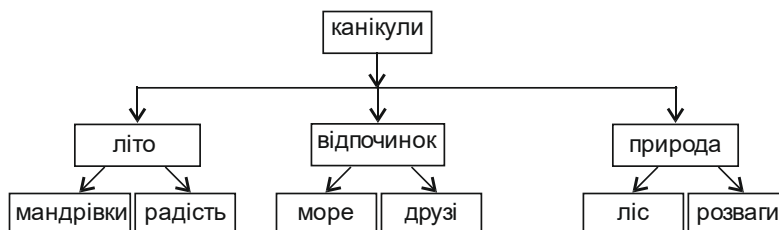
— Випиши з кожного слова потрібні букви. Склади з них слово.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Гра «Знайди слова» (с. 92).

4. Складання кластера «Канікули».

5. Робота над віршем Володимира Верховеня «Канікули» (С. 92).

- Робота над заголовком.

— Як ви гадаєте, про що ми дізнаємося, прочитавши вірш?

- Показове читання вчителем.

— З ким розмовляли діти?

- Словникова робота.

У кожної дитини картка зі словами. Після читання колонок слів діти підкреслюють ті слова, значення яких потребує пояснення.

скупає	сонечко	грається
кликає	вмовляли	піжмурки
бідолашне	сховається	споконвіку

- Самостійне напівголосне читання.
- Різновиди голосного читання.

Заучування першого стовпчика вірша за допомогою мнемотехніки.

Сонечко закриває очі	діти заховалися за кущем
Сонечко виглядає з-за хмарки	тільки хмарка, промінчики виходять
Дітки дивляться вгору на сонце	

6. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «На канікулах».

— На канікулах потрібно добре відпочити, гарно провести час. Я називатиму і корисні справи, і шкідливі. Будьте уважні. Якщо ця дія правильна — піднімаєте зелену цеглинку. Якщо ж ця дія неправильна — червону.

- Я буду більше часу проводити на свіжому повітрі.
- Я багато гратимусь за комп'ютером.
- Я допомагатиму батькам.
- Я буду чистити зубки.
- Я читатиму книжки.
- Я буду ходити у брудному одязі.
- У мене з'явиться багато нових друзів.

7. Робота з дитячою книжкою. Брати Грїм «Бременські музиканти».

- Відгадування загадок.

З білого каменю, З жовтого воску Вийшов співак І пустив поголоску. (Півень)	Ой, великий упертюх Сей сіренький клаповух. Кличе «І-я» до ясел, Називається... (Осел)
Хто з хвостиком і з вушками, В кого лапки з подушками? Як ступа, ніхто не чує,	Тихо крадучись, полює. І маленькі сірі мишки Утікають геть від... (Кішки)

Джерела: <https://web.archive.org/web/20190306140218/https://ycilka.net/zagadka.php?id=3>

<https://web.archive.org/web/20190306140310/http://doshkolenok.kiev.ua/zagadki/869-zagadky-pro-sviiskyh-tvaryn.html>

- Проблемне запитання.

— Як ви гадаєте, що може об'єднувати цих тварин? Чи можуть такі різні тварини подружитися?

Діти висловлюють свої міркування.

— Для того, щоб дізнатися, чиї міркування правильне, нам просто необхідно прочитати казку братів Грїм «Бременські музиканти».

<https://www.youtube.com/watch?v=frCZIIKjyg8>

— Діти, пам'ятайте, що справжня дружба можлива, навіть якщо друзі абсолютно різні і не схожі.

III. Заключна частина.

1. Вправа «Хвилинка успіху».

Діти пригадують свої успіхи на уроках української мови. Після цього однокласники плескають у долоні.

2. Вправа «Продовж речення».

— Дякуємо тобі, Букварику, за ...

Післябукварний період (письмо)

Урок 39. Повторення написання букв у, д, з, в, б. Спостереження за вживанням синонімів, антонімів (без уживання термінів). Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. *Навчальна:* Закріпити навички письма букв. Удосконалювати навички звуко-буквеного аналізу. Вчити розпізнавати слова, близькі та протилежні за значенням. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови, бажання правильно писати та розмовляти.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

У КОЛІ

У колі ми зібралися: (рукою обводимо коло)
 ось — ти, ось — я! (показуємо на того, хто напроти, і на себе)
 Праворуч, ліворуч — велика сім'я. (показуємо на сусідів праворуч та ліворуч)
 А хто тут із нами? (рукою обводимо коло)
 Яке твоє ім'я? (усі діти одне за одним називають свої імена)
 Привіт! Привіт! (махаємо рукою чи обираємо інший жест для вітання)
 Ось — ти, ось — я! (показуємо на того, хто напроти, і на себе)
 Нам добре, нам весело: (рукою обводимо коло)
 ось — ти, ось — я! (показуємо на того, хто напроти, і на себе)
 Ми в колі усі разом, як дружна сім'я. (вигадуємо разом жести дружби)
 А хто тут із нами? Яке твоє ім'я? (рукою обводимо коло)
 Привіт! Привіт! (махаємо рукою чи обираємо інший жест для вітання)
 Ось — ти, ось — я!

Джерело: Хрестоматія сучасної української дитячої літератури для читання в 1, 2 класах серії «Шкільна бібліотека» / уклад. Тетяни Стус. — Львів: «Видавництво Старого Лева», 2016. — С. 71–75.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

На дошці або на слайді презентації написані букви у, д, з, в, б із витертими частинками.

— Діти, що трапилося? Невже мишка знову понадгризала букви? Тоді попрацюємо разом, відновимо букви, навчимося писати їх ще краще.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика.

4. Робота у прописах (с. 42).

Написання букв проводять після відгадування загадок та виконання завдань.

Він нам, як мама дорогий,	Балерина закружляла
Він хоче нас навчити	На підлозі край стола,
Любити край чудовий свій,	Притомилася, упала
Це — мудрий наш ... (учитель).	І в коробку спать лягла. (Дзига)
І мала, і кучерява,	Наче птиця, крила має,
І тихенька, і ласкава.	Все літає та співає:
Має брата баранця,	«Я медок вам ношу,
Називається... (вівця).	Не чіпайте, бо вкушу!» Хто це? (Бджола)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306140448/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/vin-nam-yak-mama-dorohyy.htm>
<https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-bukvi-ukrayinskogo-alfavitu/>

- Викладання із цеглинок LEGO моделі слова *учитель*.
- Вправа «Мозковий штурм».

— Назвіть перший звук у слові *учитель*. Що ви знаєте про звук [у]? (Голосний, позначається буквою «у»). Буква «у» є велика та рядкова, рукописна та друкована.)

— Напишіть кілька букв «у».

- Викладання із цеглинок LEGO моделі слова *дзига*.

Вправа «Закінч речення».

- Перший звук у слові *дзига* ...
- Звук [д] ...
- На письмі він позначається буквою ...
- Буква «де» є рукописна і ... , велика та ...

— Напишіть кілька букв «де».

- Вправа «Квест».

— У кожному слові візьміть указані букви і складіть слово. (*Зозуля*.)

— Викладіть із цеглинок LEGO модель слова *зозуля*.

— Що спільного в написанні букв «у», «де», «зе»? (*У цих буквах є елемент «паличка з петлею внизу».*)

— Напишіть кілька букв «зе».

- Викладання із цеглинок LEGO моделі слова *вівця*.

Вправа «Закінч речення».

- Перший звук у слові *вівця* ...
- Звук [в] ...
- На письмі він позначається буквою ...
- Буква «ве» є друкована і ... , рядкова та ...

— Напишіть кілька букв «ве».

- Викладання із цеглинок LEGO моделі слова *бджола*.

Гра «Так чи ні».

- Перший звук у слові *бджола* [б].
- Звук [б] глухий приголосний.
- На письмі він позначається буквою «бе».
- Буква «бе» є тільки рукописною.
- Індивідуальна робота.

Позначити пару слів з однаковим значенням (*учениця* — *школярка*), пару слів із протилежним значенням (*працьовитий* — *лінивий*), записати їх. Скласти і записати речення за стрілками-підказками (*Розумну людину приємно слухати.*).

5. Розвиток зв'язного мовлення.

— Як ви гадаєте, для чого потрібно працювати?

Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

ТАК	ПРОБЛЕМА	НІ
Так, ми хоч і маленькі, але повинні виконувати посильну працю: навчатися в школі, прибирати після себе.	Чи потрібно працювати?	Ні, нехай працюють тато і мама. Ми ще маленькі.
ВИСНОВОК. Кожна людина, навіть найменша, повинна працювати.		

Робота з прислів'ям «Бджола мала, а й та працює».

Розповідь про обов'язки дитини в родині.

5. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Списування з букваря (с. 54).

Списати перше речення.

- Малюнковий диктант.

Парта, школа, ручка.

III. Заключна частина.

Рефлексія Вправа «Реклама уроку».

— Діти, зараз ми створимо рекламу уроку. Як ви гадаєте, про гарні чи погані якості предмета ознайомлюють у рекламі? Тож і ви розкажіть про все гарне, що сталося на уроці.

Урок 40. Повторення написання букв *И и, Й й, Ш ш, Ц ц, Щ щ*. Списування друкованих речень. Добір прикметників до іменників (без уживання термінів).

Мета. *Навчальна:* Узагальнити і систематизувати знання учнів про звуки і букви. Перевірити вміння писати під диктовку букви, склади, слова. Закріплювати вміння виконувати мовні завдання. Дати поняття про перенос слів з рядка в рядок. *Розвивальна:* розвивати образне мислення, пам'ять. *Виховна:* виховувати вміння працювати в колективі.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, листочки, дерево.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Гра «Дзеркало».

Одна дитина зображує мімікою свій настрій. Ті діти, у яких такий самий настрій, повторюють мімікою настрої цієї дитини. Ті діти, які мають інший настрій, не повторюють. Гра продовжується, поки кожна дитина не повторить або не покаже свій настрій.

2. Вправа «Відкритий мікрофон».

З якої букви починаємо писати речення? Які знаки можуть стояти у кінці речень? З чого складається речення? Як пишуться слова у реченнях? З чого складаються слова? Якими є звуки за звучанням? Скільки є голосних звуків? Якими можуть бути приголосні звуки? Чим позначаємо звуки на письмі? Які є букви?

3. Заучування вірша з використанням технології ейдетики.

Звуки шапку-невидимку одягли,

І в «Букварик» непомічені ввійшли.

Хай працюють ваші вуха:

Звуки можна тільки слухать.

Букви можна розглядати,

Можна їх намалювати.

Звуки вимовляються.

Букви ж всі читаються.

Наталія Становська

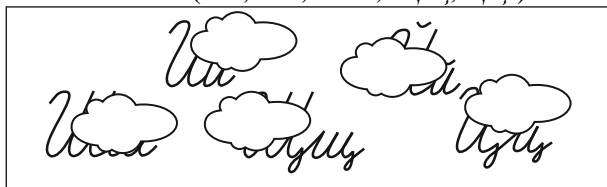
Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306140540/http://yrokiu.ru/literaturni-tвори/virshiki/3711-virsh-n-stanovskoj-zvuk-i-bukva>

III. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Відгадайте, які букви заховалися. (*И и, Й й, Ш ш, Щ щ, Ц ц.*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика «Дружба».

Дружать хлопчики й дівчатка на землі, (пальці рук з'єднані в «замок»)

А ми передружимо пальчики малі.

(ритмічне торкання однойменних пальців обох рук)

Раз, два, три, чотири, п'ять,
(почергове торкання однойменних пальців, починаючи з мізинців)
Знову станем рахувати.
Раз, два, три, чотири, п'ять.
Закінчили рахувати. (руки вниз, потрясти кистями рук).

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306140630/http://www.irshyky-nvk-poch.km.sch.in.ua/Files/downloadcenter/>

4. Робота у прописах (с. 43).

- Проблемне питання.

— Як ви гадаєте, чому саме ці букви розміщені у одному рядку? (Бо в написанні цих букв є спільні елементи.)

Пригадування дітьми слів, у яких є подані букви.

— Запишіть каліграфічно кожну букву.

Індивідуальна робота.

— Дібрати прикметники до слів *шишка* (соснова, ялинова, велика, ...), *цукор* (солодкий, білий, ...)

- Мовна гра «Як слова у піжмурки грали».

— Ви, мабуть, не раз грали у піжмурки і пам'ятаєте, що в цій грі потрібно ховатися. Слова теж можуть гратися. Як саме? Зараз дізнаєтеся.

— Уважно розгляньте малюнки. Прочитайте слова під ними. Знайдіть слова, які «заховалися». (Барвінок, трактор, колиска, куріпка.) Запишіть слова, які ви «відшукали». (Вінок, рак, лиска, ріпка.)

5. Руханка.

<https://www.youtube.com/watch?v=7pGnVGCLSsk>

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Повторення вивченого про склад, наголос.

— Прочитайте склади на картках: *си, та, то, сок, ра, лі, нок, но, ві, на*.

— Утворіть слова зі складів. (*Сито, синок, тато, танок, ранок, рано, рана, літо, лісок, вінок*.)

Запишіть слова складами.

Зразок: *си-то, си-нок*.

- Ознайомлення з правилом переносу слів.

— Під час письма доводиться переходити з рядка в рядок. У такому випадку слова переносять складами. У кінці рядка ставлять коротку риску. Запам'ятайте, що одну букву не залишають у рядку і не переносять.

- Тренувальний диктант.

Мої друзі побували у Києві. Вони відвідали музеї, театр. Подорож дуже сподобалася.

7. Робота з цеглинками LEGO. Гра «Склади слово».

Діти об'єднуються у групи. У кожній групі є картки з буквами та цеглинки LEGO. На кожну цеглинку діти прикріплюють картки з буквами так, щоб утворилося слово. Це можуть бути букви зі слів *шоколадка, цукерка, зозуля*.

III. Заключна частина.

Релаксація. Метод «Шість капелюхів де Б'оно».

Зараз підіб'ємо підсумки уроку. Допоможуть нам у цьому чарівні капелюхи.

Білий (колір чистоти): Які вправи ви виконували сьогодні на уроці?

Червоний (колір життя, відчуттів). Що ти відчував/ відчувала на уроці?

Жовтий (колір сонця). Що гарного, на вашу думку, трапилося на уроці?

Чорний (колір землі, здорового глузду). Для чого нам потрібно вчитися писати?

Зелений (колір досліджень). Що ви порадили б собі? Що ви порадили б однокласникам?

Синій (колір знань). Де ми знаходимося в процесі обговорення?

— Які зерна мудрості подарував нам урок?

Урок 41. Повторення написання букв *А а, Л л, М м*. Мовно-логічні вправи. Письмо слів з вивченими буквами.

Мета. *Навчальна:* Узагальнити і систематизувати знання учнів про звуки і букви. Вчити переносити слова з рядка в рядок. Закріплювати вміння виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кінетичний пісок.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Зроби собі рекламу».

Кожен учень називає своє ім'я і каже добре слово про себе. Наприклад: «Мене звати Соломійка. Я люблю малювати.» «Мене звати Артем. Я — ввічливий.» ...

2. Вправа «Очікування».

У кожної дитини квіточка, якій учень/учениця нашіптують чого чекають від уроку.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

— Прочитайте слова. Які букви згризла мишка-буквоїдка?

_астівка, _етелик, _кула.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика. Вправа «Піаністи».

Ми всі любимо фортепіано — *(руки перед грудьми, кисті опущені)*

І заграємо старанно.

Полетіли наші руки, *(перебирають пальцями)*

А з-під пальців ллються звуки,

Ля-ля-ля... *(співають знайому мелодію)*

Віра Паронова

Джерело: Мої улюблені вірші/ уклад. В. Паронова. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 416 с.

4. Виготовлення з кінетичного піску букв *Аа, Лл, Мм*.

Робота у групах.

Завдання за вибором учнів: виготовити рядкові або великі рукописні букви.

— Роздивіться уважно букви. Спочатку виготовте ту букву, яка має найбільше спільних елементів. Далі виготовляйте складнішу букву. І, насамкінець, букву, яку, на ваш погляд, найважче виготовляти. *(л, м, а, Л, А, М.)*

5. Робота у прописах (с. 44).

Відгадування загадок. Виконання завдань. Написання букв.

Ось вона яка —

Розбійниця морська!

Всіх би проковтнула

Зажерлива... *(акула)*

А це що за чудеса?

Подивись, яка краса!

Птахи дивляться у воду

На свою чудову вроду,

Аж чотири крильця має,

По квітках собі літає.

Ні бджола, ні джмелик —

Зветься... *(метелик)*

Легко змахують крильми,

Ніби перший сніг зими.

Ший довгі та гнучкі

Що за красені такі? *(Лебеді)*

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/>

- Робота у групах. Складання сенканів.

Орієнтовні сенкани:

Акула

Велика, швидка

Лебеді

Білі, поважні.

Плаває, полює, їсть.
Акула живе в океані.
Хижачка!
Метелик.
Кольоровий, легенький.
Літає, сідає, ховається.
Метелик сидить на квітці.
Квітка неба.

Плавають, дивляться, літають.
Окраса ставків і річок.
Краса!

Виділення першого звуку зі слів-відгадок.

— Якою буквою позначається звук? Коли ми пишемо велику букву? Коли ми пишемо рядкову букву?

Каліграфічне письмо букв *Аа, Лл, Мм*.

- Індивідуальна робота.

Закреслити в таблиці всі букви «бе», «ге», «же», «те». Розмалювати в різні кольори назви тварин (цап, лисиця, вівця, кішка), записати їх. Прочитати і записати слова, які залишилися (Я молодець).

6. Руханка.

<https://www.youtube.com/watch?v=ETc74VIqcxU>

7. Робота в зошиті без друкованої основи.

- Малюнковий диктант.

Учитель демонструє зображення птахів. Учні спочатку називають пташку, а потім записують слова: *дятел, синичка, сорока, одуд, снігур, сова*.

— Як можна перенести ці слова з рядка в рядок? Яке слово не можна перенести?

- Вправи на поділ слів для переносу.

— Прочитайте слова, записані на дошці. Подивіться, як вони поділені на склади для переносу.

<i>огірок</i>		<i>огі - рок</i>
<i>кожух</i>		<i>ко - жух</i>
<i>лінія</i>		<i>лі - нія</i>
<i>лисиця</i>		<i>ли - сиця, лиси - ця</i>

— За цим зразком напишіть слова: *ялина, літак, подія, ворона*.

— Запам'ятайте! Слова з одного складу не переносяться.

— Прочитайте слова. Випишіть тільки ті з них, які не можна переносити з рядка в рядок.

<i>ліс</i>	<i>зозуля</i>	<i>м'яч</i>
<i>ящик</i>	<i>хрущ</i>	<i>ключ</i>
<i>щавель</i>	<i>верба</i>	<i>п'ять</i>

- Списування з рукописного шрифту.

Влітку Степан жив у бабусі в селі. Там є річка Дністер.

Вранці хлопчик ходив ловити рибу.

- Вправа зі «Щоденних 5».

Виберіть серед букв «а», «ел», «ем» ту букву, яку вам найкраще вдається написати. Напишіть якомога більше слів, які починаються з цієї букви.

III. Заключна частина.

1. Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені вибраної букви («а», «ел», «ем»).

Зразок.

Роль — буква «а». Аудиторія — учні 1 класу. Формат — враження (есе). Тема — подяка.

Зразок міні-тексту: Я щаслива, що обрали саме мене. Я така гарна, коли ви старанно мене пишете в словах!

2. Рефлексія

— Які завдання ми сьогодні виконували? Яке завдання вам найбільше сподобалося? Яке слово ви написали найкраще? Що потрібно для того, щоб старанно працювали протягом усього уроку? Чому потрібно вчитися писати? Що ви відчуваєте, коли можете записати свої думки?

Урок 42. Повторення написання букв *К к*. Списування друкованого. Добір протилежних за значенням слів.

Мета. *Навчальна:* Узагальнити і систематизувати знання учнів про звуки і букви. Закріплювати вміння виконувати мовні завдання. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання розмовляти українською мовою.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення квочки та курчат, синельний дріт, контейнери з манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивчених знань.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу.

Вправа «Зроби собі рекламу»¹.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної частини.

— Які гарні дітки у нашому класі! Чуєте? До нас ідуть казкові гості. Зустрічайте!

Відгадування загадки.

Попищали, попищали,
Дружно просо подзьобали
І до матері стрибочком
Жовті збіглися клубочки.

Заховались під крило —
Наче їх і не було...
Треба загадку кінчати.
Ті клубочки — то ... (*курчатка*).

Валентин Кириленко

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306140830/http://chytanka.com.ua/ebooks/index.php?action=url/view&url_id=2084

- Перегляд відеоролика.

— Подивіться, чим полюбляють займатися курчатка.

<https://www.youtube.com/watch?v=RgBng6ouXWQ>

- Слухання вірша.

Вранці півник в курнику
Всім кричить: — Кукуріку!

Прокидайтеся, курчата,
Будем букву *К* вивчати!

Ігор Січовик

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306140910/http://abetka.ukrlife.org/ab_sich.htm

— Зраділи курчатка. І мама-квочка привела їх сьогодні до нас на урок.

Учитель демонструє зображення каченят і квочки.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Адже сьогодні на уроці ми не тільки повторимо як пишеться буква «ка», а ще й виконаємо чимало цікавих завдань. Гадаю, курчатка з мамою-квочкою будуть дуже задоволені.

3. Робота у прописах (с. 45).

- Повторення написання рядкової та великої букв «ка».

— Як ви гадаєте, чи навчилися писати літери «ка» курчатка? Покажімо, як правильно писати ці букви.

- Виготовлення рядкової та великої літер з синельного дроту.
- «Написання» літер у контейнері з манкою.
- Написання букв у прописах.
- Гра «Слова на доріжці».

¹ Зразок описано в уроці № 41.

— Слова, як ви знаєте, часто люблять гратися у «Піжмурки». Ось і зараз вони з'єдналися так, що їх важко прочитати. Але ми гарні читачі, знайдемо і прочитаємо всі слова. (*Килимок, Київ, кавун, Канів.*)

— Як ви гадаєте, чому деякі слова написані з малої літери, а деякі — з великої? (*Київ, Канів — це назви міст. Тому їх треба писати з великої букви.*)

- Робота з фразеологізмом.

— Чуєте, щось шепче мама-квочка своїм діткам-курчаткам: *Пише, як курка лапою*. Цікаво, що означає *писати як курка лапою*?

- Гра «Дешифрувальник».

	а	б	в
1	п	о	г
2	р	н	а

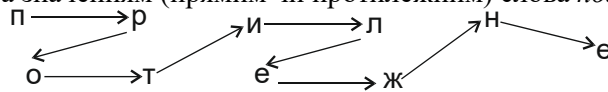
Код 1. 1а, 1б, 1в, 2в, 2б, 1б. Відповідь. *Погано.*

— Тепер зрозуміло, чого вчить квочка своїх діток. Сподіваюся, що наші дітки всі написали старанно, гарно. І про їх письмо не можна сказати, що вони *написали як курка лапою*.

— Ось вам код 2. Розшифруйте слово, яке дає оцінку вашій роботі.

Код 2. 1в, 2в, 2а, 2б, 1б. Відповідь. *Гарно.*

— Як ви гадаєте, які за значенням (прямим чи протилежним) слова *погано* — *гарно*?

- Добір слів з протилежним значенням.

— Скласти і записати речення за малюнками (*Морозиво холодне, а чай гарячий. Комп'ютер великий, а планшет малий.*)

4. Руханка.

— Щось наші малесенькі курчатка притомилися, час їм відпочити. А відпочивати ми будемо з півником.

Рано півник уставав, (*змахи руками*)

Голосок свій подавав: Ку-у-рі-ку, ку-ку-рі-ку!

Раз знайшов він колосок (*нахиляються*) і поклав його в мішок,

До млина із ним пішов і на борошно змолів. (*імітують рухи млина*)

І щоранку залюбки випікав він пиріжки.

— Ой, які ж вони смачні, (*плескають у долоні*)

І рум'яні, й запашні. (*«вдихають» запах пиріжків*)

Віра Паронова

Джерело: Мої улюблені вірші/ уклад. В. Паронова. — Тернопіль: Підручники і посібники, 2016. — 416 с.

— Чи упізнали ви півника? З якої він казки? (*Колосок.*) Скільки букв «ка» у слові «колосок»?

- Робота з цеглинками LEGO.

Діти викладають модель слова «колосок».

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

— Чи знаєте, ви дітки, що курчатка, так як і кури, дуже рано лягають спати. І вони не бачать як заходить сонце. Тож прочитаймо курчатками вірш про вечір.

Сонце заходить.

Пташечка тихне.

Гори чорніють.

Поле німіє.

Тарас Шевченко

— Скільки речень у вірші? Прочитайте виділені слова. Визначте у них наголошений склад. Запишіть ці слова, ділячи їх рисками для переносу.

Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть по три слова із буквою «ка». Нехай курчатка подивляться, як ви гарно пишете.

III. Заключна частина.

Подякували курчатка учням першого класу за науку і пішли додому.

Рефлексія. Вправа «Цеглинки».

— Підніміть червону цеглинка ті діти, яким сподобалося приймати гостей-курчаток; зелену — кому було цікаво на уроці; жовту — кому було важко; оранжеву — кому не сподобався урок; білу — хто хотів би ще запросити ще курчаток у гості.

Урок 43. Зіставлення друкованих і рукописних букв. Відновлення речення. Творче списування з друкованого.

Мета. *Навчальна:* вчити порівнювати друковані та рукописні букви, продовжити удосконалювати вміння учнів списувати з рукописного і друкованого шрифту, знаходити слова із заданою буквою. *Розвивальна:* розвивати вміння порівнювати. *Виховна:* виховувати зацікавленість до вивчення української мови.

Засоби навчання. Картки, зображення казкового овала, ехидни, жирафи, слона, хом'ячка.

Інтеграція. Соціальна, громадянська галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

I. Вступна частина. Організація класу.

— Ласкаво світить сонечко. Повіває легенький вітерець. Усе чудово-пречудово!

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Використання технології «Сторітелінг»

— Хочете не тільки послухати, а й створити казочку? Тоді починаємо.

У Математичній країні жив-був Овал. Та такий старенький, що весь час нахилився праворуч.

Якось вирішив Овал помандрувати у країну Алфавіт, провідати своїх праправнучок. Почув це

Квадрат і почав насміхатися:

— Яких праправнучок? Ти — геометрична фігура, а то — букви! Що ж у тебе з буквами спільного?

— Елементи, — гордо відповів Овал.

— Які елементи? — здивувався Квадрат.

— Півовали! Якщо хочеш дізнатися більше, то включай відеокамери і спостерігай за моєю мандрівкою у прямому ефірі. Які букви я відвідаю, ті і є мої праправнучки. А я піду на урок у 1 клас. Вони саме повторюють написання моїх праправнучок.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Отже, дітки, у нас сьогодні незвичайний гість — Овал. І спеціально для нього ми будемо повторювати написання великих та рядкових букв. Як ви гадаєте, написання яких букв ми сьогодні повторимо? (*Букви, у складі яких є півовали.*)

— Діти, уважно роздивіться алфавіт. Знайдіть праправнучок Овала. (*Сс, Єє, Хх, Жж.*)

3. Казка. Відгадування загадок.

Дорогою у країну Алфавіт Овал зустрів дивного звіра.

— Ти їжак? — запитав у тваринки Овал.

Ні, я зовсім не їжак,

Не комаха і не птах...

Хоч на тілі голки видно,

Мене просто звать... (*Єхидна.*)

— Куди ти, пане Овале йдеш?

— У країну Алфавіт. Там живуть мої праправнучки.

— Можна і я з тобою піду? — поцікавилася в пана Овала єхидна.

— Пішли. Разом веселіше.

Зустрічають небачену тварину.

Така велика довгошия,

Така розумна і красива

І вища за найбільшу шафу,

У зоопарку є... (*жирафа.*)

Учитель залучає до продовження розповіді учнів. Загадує загадки. Учні за алгоритмом розповідають, хто доєднався до мандрівників.

Дивовижна ця гора —

Та собі на спину поливає.

Має очі й рот вона.

Підійме тяжкий рулон

Довгим носом воду набирає,

Велетень-звірюка (*слон*). (*Ігор Голомозий*)

Він такий товстенький весь,

Щічки — наче рюкзачок.

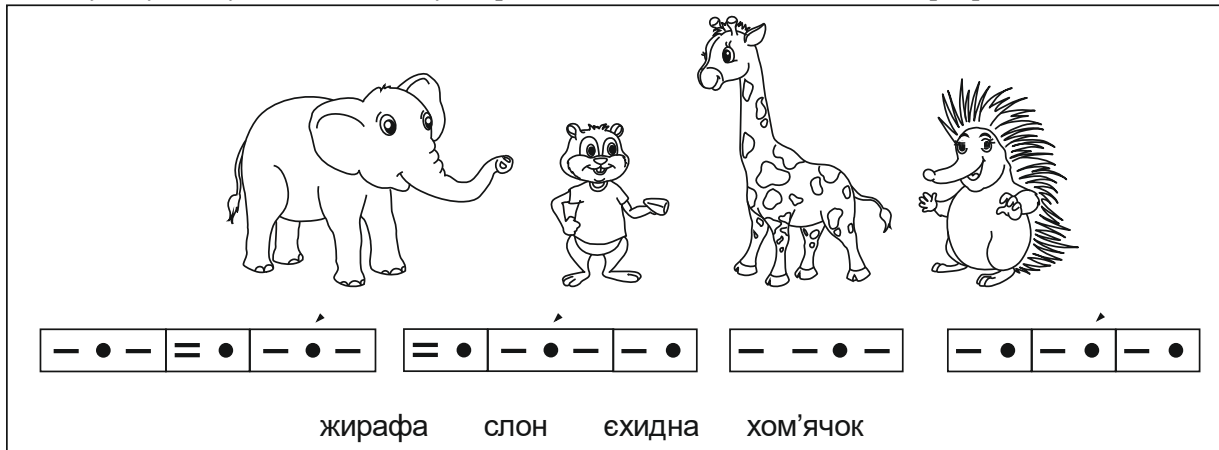
Любить жито і овес.

Хто це? Звісно, ... (*хом'ячок*). (*Ірина Сонечко*)

Джерело: Усі загадки взято із сайту <https://web.archive.org/web/20190306141043/http://www.megaznaika.com.ua/>

4. Гра «З'єднайка». Робота у групах на картках.

— А ось і казкове море. Перепливти у країну Алфавіт можна тільки на човнику, який з'єднає малюнок, звукову схему і слово — назву тваринки. Тоді й Овал навіть може перебратися.

— Як добре! Ми перепливли море. Ось країна Алфавіт! Яка вона чудова! А де ж мої праправнучки? — запитав Овал.

Єхидна, жирафа, слон, хом'ячок зробили знімок першої букви у своїй назві і показали Овалу його праправнучок.

— Діти, назвіть праправнучок Овала. (Є, Ж, С, Х.)

5. Повторення знань про звуки і букви.

— Які звуки позначає буква «є»? Буква «же»? Буква «ес»? Буква «ха»?

— Якими бувають букви «є», «же», «ес», «ха»?

6. Порівняння графічних зображень букв.

— Що спільного у написанні букв «є» та «ес»? Що спільного у написанні букв «ха» та «же»?

— Як ви гадаєте, чому Овал вважає ці букви своїми праправнучками? (У написанні цих букв є нівовали.)

7. Робота у прописах (с. 46).

- Індивідуальна робота.

— Букви зраділи, що можуть порадувати Овала. Дітки, установіть відповідність між друкованими і рукописними буквами.

- Відновлення речення.

— Щоб прочитати прислів'я, потрібно поміняти склади місцями. (Сила та розум — краса людини.) Як ви розумієте це прислів'я?

- Списування з букваря.

— Випишіть з букваря (с. 43) три слова з буквою «є».

- Вправа «Устав букву «є».

Учитель проектує на екран слова з пропущеними буквами.

Син.., при..мно, малю.., раді.., ..ва, ..вген, ..вропа,

— Діти, коли ми пишемо велику букву «є»?

- Малюнковий диктант.

Слова: *жоржини, ожина, жук, морж.*

- Вправа зі «Щоденних 5».

Записати 5 слів з буквою «ха».

III. Заключна частина. Рефлексія

Ось і настав зоряний час нашого Овала. Зафарбуйте його в червоний колір, якщо урок-казка вам сподобалася. Жовтим — якщо не всі завдання ви виконували із задоволенням. Синім зафарбуйте овали ті, кому сьогодні на уроці було важко.

Урок 44. Розрізнення рукописних букв з однаковими елементами. Списування з друкованого.

Мета. *Навчальна:* закріплювати вміння розрізняти рукописні букви з однаковими елементами, удосконалювати навички списування з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвивати увагу, пам'ять, логічне мислення, вміння читати рукописні слова, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати охайність, уважність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, синельний дріт, картки.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Вивчення нового матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

Організація класу до роботи. Вправа «Скринька доброти».

Кожна дитина пише на листочку своє ім'я. Листочок згинається так, щоб не можна було прочитати написане. Усі листочки складають у скриньку доброти. Діти по черзі витягують листочок, читають ім'я і кажуть добрі слова (компліменти) про цю дитину.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

- Відгадування загадок.

— Діти, нам по скайпу передають вітання ось ці тваринки .

Любі дітки, подивіться	Зуби, кігті — як ножі!
На велику хижку кицю —	Звірі, хто-куди біжить,
В плямах, смужечках строкатих	Зараз буде не до ігр,
Йде саваною гуляти.	Бо полює лютий ...(<i>тигр</i>). (<i>Ганна Осадко</i>)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141336/http://abetka.ukrlife.org/osadko1.html>

Як веселка кольоровий,	Слово пташу лиш скажіть,
Має здібності до мови.	Він його повторить вмить. (<i>Папуга</i>)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141454/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/yak-veselka-kolorovyy.htm>

— Але настрій у них не зовсім гарний. Що ж трапилося? Тваринки написали свої назви ось на цих картках. І що вийшло, тільки подивіться!

Учитель демонструє слова *тигр*, *папуга*, написані абияк.

— Уявляєте, до букв підступно пробрався вірус. Що він наробив! Стрункі, правильні літери вірус перетворює у хворі та немічні. Заражені літери так хворіють, що навіть їх прочитати стає важко.

— Як ви гадаєте, діти, що потрібно зробити? (*Старанно писати літери і тоді вірус зникне.*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота у прописах (с. 47).

- Повторення написання букв *Пп*, *Тт*, *Гг*.
 - Виготовлення з синельного дроту букв *Пп*, *Тт*, *Гг* (на вибір).
 - Індивідуальна робота.

— Діти, у вас дуже відповідальне завдання. Виконати його зможете тільки ви. Вам потрібно ретельно дослідити кожну написану букву і закреслити ті, які пошкодив вірус. Тоді залишаться тільки здорові літери, які будуть зразком для інших.

- Письмо складів. Гра «Знайди перший склад».

— Послухайте слова. Назвіть перший склад:

Гена, Геракл — Ге	гуси, гумка — гу
півень, пінгвін — пі	пилка, питає — пи
Тарас, Таміла — та	торба, тополя — то.

— З якої букви ми пишемо імена людей?

— Як ми напишемо ці слова, коли вони стоять на початку речення? (*З великої букви.*)

— Діти, подивіться уважно на свою роботу: чи не пробрався вірус у ваш зошит? Чи всі букви здорові? Як добре, що ви дбаєте про свої літери!

Учитель перепитує учнів про вірус після кожного виконаного завдання.

- Індивідуальна робота.

Поміняти місцями склади, записати словосполучення (*Тарас і Поліна. Галинка і Тамара*).

— Як ви гадаєте, які слова вітання промовили дівчатка одна до одної?

— Які слова скажуть діти на прощання?

4. *Робота в зошитах без друкованої основи.*

- Списування скоромовки.

— Прочитайте скоромовку, спроектовану на екран. Перепишіть її в зошити.

На горі дуби, під дубами гриби.

— Які слова скоромовки мають таку звукову будову:

— ●	— ●
-----	-----

 ?

- Робота з лічилкою.

— Прочитайте на екрані лічилку.

Ми ходили у лісок,
Назбирали ягідок.
Суниця, ожина, малина.
Кошик повний через край.
Кого хочеш — вибирай.

— Навіщо нам лічилки? Як їх промовляють?

— Випишіть з лічилки назви ягід. Поділіть слова на склади для переносу. Над кожним словом поставте знак наголосу.

- Самостійне виконання мовного завдання.

— Спишіть пари слів. Підкресліть букви, якими відрізняються слова.

Гриб — граб, бак — бік, липа — лапа.

- Словотворчі вправи.

— Гномові потрібно скласти нові слова з літер слів *пластилін, мурашник*. Викладіть ці слова з розрізної азбуки. Тепер складайте нові слова.

Пластилін: ласти, син, пласт, Ліна, Ніла, тин, лин, пил, стіл, лист, сила, піна.

Мурашник: рушник, рука, кури, Шура, мука, шина, мушка, мир, миша.

5. *Гра «Піжмурки».*

Робота на картках (слова написані рукописними літерами).

— Знайди слова та підкресли їх.

Т и м о ф і й п ц в т р а в а Г о р п и н а в к л т е л я т к о ж е х з

— Виклади з цеглинок моделі слів у тому порядку, що і слова.

6. *Індивідуальна робота. Робота на картках.*

— Розфарбуй тільки ті предмети, назви яких містять букви *з, п, т*.

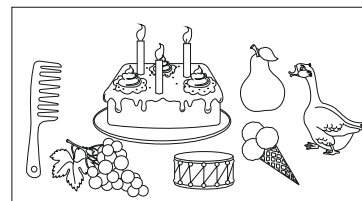
III. *Заключна частина.*

1. *Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».*

Чим сподобався вам сьогодні урок? Що б ви порадили собі? Що б ви порадили однокласникам?

2. *Вправа «Зафарбуй».*

— Діти, у кожного із вас картка із зображенням монітору комп'ютера. Якщо вам сьогодні було легко працювати і зошит ваш обминув підступний вірус, то зафарбуйте монітор зеленим кольором. Коли ж не всі букви вам вдалося зберегти від підступного вірусу і не всі завдання ви виконували із задоволенням, то монітор комп'ютера зафарбуйте жовтим. Коли ж, на жаль, вірус таки пробрався у ваш зошит, понищив букви у словах, а ви постійно потребували допомоги, тоді монітор комп'ютера зафарбуйте червоним. А у прописі домалуйте смайликові ротика відповідно до вашого настрою.

Урок 45. Повторення написання букв *О о, Ю ю*. Буквений квест. Словотворчі вправи. Вимова і правопис слова «олень».

Мета. *Навчальна:* навчати учнів аналізувати структуру букв, писати склади, слова з ними, удосконалювати навички списування з друкованого тексту та письма під диктування. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, критичне мислення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися, зацікавленість до навколишнього світу.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна, природнича галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

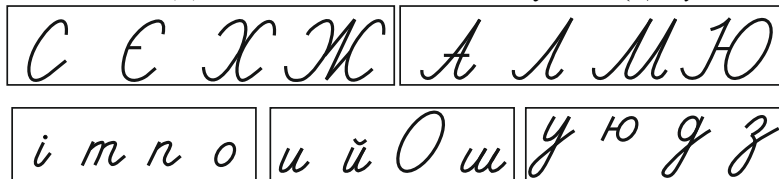
— Як добре, що сьогодні у класі ми всі зібралися! Об'єднайтеся ті дітки, які люблять читати. Об'єднайтеся ті дітки, які із задоволенням пишуть. Об'єднайтеся ті дітки, які разом граються. Об'єднайтеся ті дітки, які хочуть дізнатися щось нове. Об'єднайтеся ті дітки, які сьогодні прийшли навчатися у наш клас.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

У дітей картки з рукописними буквами.

— Яюсьь букви, так як і ми, вирішили гратися, об'єднуючись у групи. Та не просто у групи, а у групи букв зі спільними елементами. Але деякі букви були не дуже уважними і потрапили у групи, у яких не було спільних елементів. Допоможіть знайти «зайві букви». (Це букви *О, о, Ю, ю*.)

— Що ж робити цим буквам? Невже вони так поодиночі і сумуватимуть? (Ні, ці букви і великі, і рядкові, мають спільний елемент — овал. Вони можуть і самі утворити групу слів.)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Повторення алгоритму написання букв.

Повторення алгоритму написання букви *о*.

Повторення алгоритму написання букви *ю*.

Письмо букв у повітрі.

Виготовлення букв *ю, Ю, о, О* за допомогою синельного дроту.

4. Робота у прописах (с. 48).

- Письмо букви «о».

— Пригадайте слова, у яких є буква *о*.

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про букву *о*? (Буква *буває велика та рядкова, друкована та рукописна. Позначає звук [о], він голосний*.)

- Письмо букви «ю».

— Пригадайте слова, у яких є буква «ю».

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про букву «ю»? (Буква «ю» *буває велика та рядкова, друкована та рукописна. Може позначати один звук [у], тоді попередній приголосний звук стає м'яким. Буква «ю» на початку складу позначає 2 звуки [й] [у]. Звук [й] завжди м'який*.)

Індивідуальна робота.

Пройти буквений квест: утворити і записати слова (*тюльпан, папір*).

Скласти і записати речення з цими словами (*На папері намалювали тюльпан. З паперу виготовили тюльпани*.)

5. Вимова і написання слова «олень».

- Відгадування загадки.

Він у лісі — принц казковий —
Благородний, гоноровий.
Граціозно, наче кінь,
Лине в синю далечинь.

Роги пишні, як корону,
Носить гордо для фасону,
Не зніма вночі і вдень.
Це прекрасний звір ... (олень).

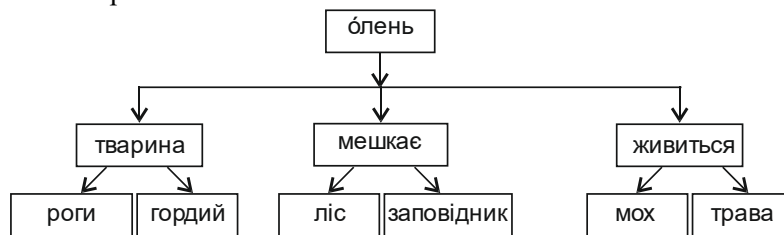
Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141542/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/vin-u-lisi-prynts-kazkovyy.htm>

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про оленів?

— Олень — красива тварина, яка живе в лісах України. У самця оленя красиві роги. Чим старший олень, тим більші роги. У самки рог немає. Самка оленя народжує одне плямисте оленятко, рідше — двоє. У перші дні оленятка безпорадні. На 4-5 день оленятко встає і ходить за мамою. Тільки після року життя оленятка стають самостійними.

- Вправа «Кластер».

- Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть стільки разів слово олень, скільки оленів ви хотіли б побачити.

6. Робота в зошиті без друкованої основи.

Диктант слів-відгадок.

Звірята рогаті,
Та ще й бородаті,
Ходять пастись в лози.
Хто? Вгадайте! (Кози)
Хто гнізда свого не має,
Яйця іншим підкладає,
А у лісі в холодку
Все кує, «Ку-ку! Ку-ку!»? (Зозуля)
Бігли діти повз ялинку
І побачили хатинку,
Лісова пустунка там
Оселилась — і діткам
Чемно лапку подавала,
Ківш грибів подарувала,
А тоді — себе назвала. (Білочка)

Дуже товсті ноги маю,
Ледве їх переставляю.
Височезний я на зріст,
Замість носа маю хвіст! (Слон)
Не чотири ніжки — п'ять,
Щоб по гілочках гулять!
Ці тваринки — із приматів,
На плечі були в піратів! (мавпочка)
Ходить хмуρο між дубами,
Хижо клацає зубами,
Весь, як є, —
Жорстока лють,
Очі в нього так і ллють.
Зачаївся ось, примовк.
Грізний звір цей, звісно, ... (Вовк)

Джерело (всі загадки): <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-tvarin-dityachi/>

- Робота з цеглинками Цеглинки LEGO.

— Викладіть моделі слів-відгадок.

- Списування з друкованого тексту (буквар, с. 61, на вибір учителя).

— Підкресліть букви о, ю.

III. Заключна частина. Рефлексія.

Вправа «Рюкзачок, кошик, м'ясорубка».

Рюкзачок — це потрібні для мене знання. М'ясорубка — мені потрібно подумати над отриманою інформацією. Кошик — ці знання мені не потрібні. Опис вправи був у попередніх уроках)

Урок 46. Повторення написання букв У у, Ч ч. Словотворчі вправи. Творче списування надрукованого речення. Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів писати вивчені букви, удосконалювати вміння виконувати словотворчі вправи, списувати з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, критичного мислення. *Виховна:* виховувати уважність, спостережливість, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Поділюся гарним настроєм».

Ти прокинись рано-рано,
Привітайся з ластівками,
З кожним променем ласкавим
І скажи їм:
— Добрий ранок!

Усміхнися всім навколо:
Небу, сонцю,
Квітам, людям.
І тоді обов'язково
День тобі — веселим буде!

Анатолій Костецький

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141710/https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5862>

— Діти, пригадайте, що гарного траплялося у вашому житті. Розкажіть нам і ми порадіємо разом з вами.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Сьогодні, у такий чудовий день до нас завітали гості.

Свою ніжну павутину
Він сплітає безупинно,
Вісім лапок у комашки
День і ніч працюють важко,
Бо для мушок гамачок
Виплітає... (*навучок*).
Ця червона намистинка
Має крильця у краплинках,
Невеличка, гарна дуже,

Хоч маленька це комашка,
Не впізнати її важко!
Це відомо і дитині —
В неї вогник всередині.
Ніби світлий маячок,
Пролітає... (*світлячок*).
Упізнай її, мій друже —
На твою долонечку
Прилетіло... (*сонечко*).

Джерело (всі загадки): <https://web.archive.org/web/20190306141749/https://kazochka70.jimdo.com/>

— Комахи хочуть провести у нас зйомку телепередачі «У світі комах». А так як вони прилетіли до нас на урок української мови, то просять нас повторити письмо букв, які вони пропустили у своїх назвах.

Учитель демонструє картки, на яких рукописними буквами подано слова *світля*ок, нав**ок, сонеч*ко*.

— Які букви пропустили комахи? Що ви знаєте про букви «у», «че»?

- Складання кіл Ейлера – Вена.

Спільне: це букви української абетки; є великі та рядкові, друковані та рукописні; великі рукописні мають однакові елементи.

Буква «у»

Буква «че»

Відмінне: буква «у» позначає голосний звук (наголошений чи ненаголошений); може бути окремим словом. Буква «че» позначає приголосний звук (твердий чи пом'якшений, глухий).

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота у прописах (с. 49).

- Завдання від світлячка.

— Чи знаєте, ви, діти, що у світлячків яйця, личинки і дорослі особини здатні світитися?!

— Виконайте графічні обчислення. Назвіть результати. (У, у, Ч, ч.)

Виготовлення літер з синельного дроту.

- Завдання від павучка.

Гра «Дешифрувальник».

	а	б	в	г
1	п	к	ч	о
2	а	в	у	і

Код. 1а, 2а, 2б, 2в, 1в, 1г, 1б. Відповідь. *Павучок.*

— Упишіть у фігурки другого ряду потрібні букви, запишіть слова, що утворилися (*учень, учениця*).

Прочитати речення, визначити «зайве» слово (*кабачки*), записати речення правильно (*У лісі ростуть чорниці, сунічки.*)

4. Руханка. «Бедрик».

— Чи знаєте ви, діти, кого називають бедриком? Тоді танцюємо разом з цією чудовою комашкою.

<https://www.youtube.com/watch?v=4g6Cd1X7IUU>

5 Робота в зошиті без друкованої основи.

- Завдання від сонечка.

Диктант букв, складів, слів: *Оо, Юю, Зз, Ее, Чч, Уу; про, сві, кру, для, пта; удав, черепаха, чайка, голуб, снігур.*

- Робота з деформованими реченнями.

На дошці записані слова. Зі слів кожного рядка учні складають речення.

Небі, у, сонечко. сяє.

повзав квіточці. по Жучок

- Списування речення (друкований текст).

Комахи — перші живі істоти, які з'явилися на Землі.

Вони виявилися більш живучими, ніж динозаври.

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-pro-komah>

6. Розвиток зв'язного мовлення.

Усний опис комах, про яких ішлося на уроці (за вибором учнів).

III. Заключна частина.

1. Уписування в картки потрібних літер.

У які вчитель демонстрував на початку уроку, вписують пропущені букви.

2. Вправа «Займи позицію».

- Сьогодні урок мені сподобався.
- Завдання від комашок були легкі та цікаві.
- Мені сьогодні не всі завдання сподобалися.
- Я старанно працював / працювала на уроці.

3. Саморефлексія.

Діти об'єднуються у групи з відповідними назвами. Кожна група продовжує речення зі своєю назвою.

Знаю (чим подібні та відрізняються великі букви У та Ч, ...)

Умію (правильно писати, складати речення із слів, ...)

Цінюю (думку товаришів, свою мову, знання отримані на уроці, ...)

4. Подяка від комах.

— На цьому зйомки телепередачі «У світі комах» завершено. Комахи передають подяку першокласникам.

Урок 47. Повторення написання букв *Е е, З з*. Словотворчі вправи. Списування з друкованого. Вимова і правопис слова «вірші».

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів писати вивчені букви, удосконалювати вміння виконувати словотворчі вправи, списувати з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, критичного мислення. *Виховна:* виховувати уважність, спостережливість, бажання вчитися

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, промінчики, кружечок-сонечко з усмішкою, картки, синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Вправа «Очікування».

На дошці прикріпленій кружечок-сонечко з усмішкою. Навколо сонечка промінчики, які діти беруть і пишуть очікування від сьогоднішнього уроку. Якщо дитині важко написати, то вона може прошептати своє очікування.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Чи знаєте ви, як граються букви у місті Алфавіт?

Дослід «Фокуси у місті Алфавіт».

Аркуш паперу перегинаємо навпіл. На одній стороні пензликом, умоченим у фарбу, старанно пишемо велику букву *Е*. Акуратно накриваємо букву другою половиною паперу. Потім акуратно розгортаємо.

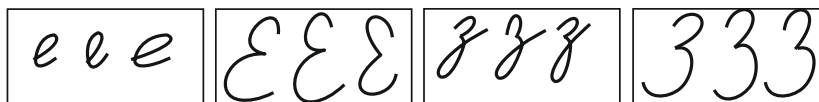
— Яка буква утворилася на другій половинці аркуша паперу? (*Велика буква «зе»*.)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота у прописах (с. 50).

- Повторення написання букв.

Учитель демонструє картки з написаними правильно і з якимись недоліками букви «е», «зе» (помилки такі, яких припускаються учні класу: звужені чи розширені елементи, відсутність нахилу тощо).

Колективно з'ясовують, як уникати помилок при написанні. Розказують послідовність написання кожної букви.

Виготовлення літер з синельного дроту.

Запис букв у відповідних рядках прописів.

- Індивідуальна робота.

Утворити і записати слова із поданих складів (*зозуля, музей, зефір, зелень*).

Викладання моделей утворених слів із цеглинок LEGO.

Гра «З'єднайка». Робота на картках у групах.

Усі слова написані рукописним шрифтом.

Зозуля	•	•	кріп, петрушка, зелена цибуля.
Музей	•	•	ласощі.
Зефір	•	•	птах, який підкидає яйця у чужі гнізда.
Зелень	•	•	будинок або кімната, що збирає, виставляє для огляду твори мистецтва, пам'ятки історії.

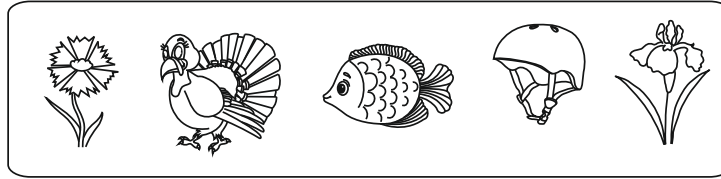
Скласти і записати речення з утвореними словами.

4. Вимова і правопис слова «вірші».

Робота на картках за вибором учнів.

- Вправа «Квест».

З перших звуків назв предметів склади слово (*вірші*).

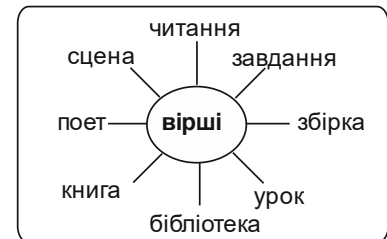
- Вправа «Асоціативний куш».
- Декламування кількох віршів дітьми.

- Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть стільки разів слово «вірш», скільки віршів ви знаєте або скільки хотіли б знати.

5. Кольорова руханка з цеглинками.

Діти стають у коло, тримаючи по 2 цеглинки. Усі цеглинки в дітей — різного кольору. За кожним кольором діти разом з учителем закріплюють певний рух (жовтий — плескати, червоний — стрибати, синій — тупати, зелений — крутитися, жовтогарячий — присідати). Педагог називає колір. Діти, які мають цеглинку названого кольору, виконують відповідний рух.

За мотивами сайту https://web.archive.org/web/20190306141850/http://meister-class.com/load/uroki_z_lego/vprava_kolorova_rukhanka_uroki_z_lego_shist_ceglinok/28-1-0-43

6. Робота в зошиті без друкованої основи.

- Письмо прислів'їв.

Учні записують прислів'я, підкреслюють у них слова, протилежні за значенням.

1. Згода дім будує, а незгода руйнує.
2. Хто високо літає, той низько сідає.

- Поділ слів для переносу.

Учитель називає слово, учні коментують, як його можна перенести з рядка в рядок. Записують на дошці та в зошитах.

Слова: *огірок, ялина, їжак, їжачок, лінія, лінійка, щавель, місяць, гудзик, засець, зайчик, яблуко, фрукти.*

- Складання кіл Ейлера – Вена.

Спільне: це букви української абетки; є великі та рядкові, друковані та рукописні; великі рукописні мають однакові елементи.

Відмінне: буква «е» позначає голосний звук (наголошений чи ненаголошений). Буква «зе» позначає приголосний звук (твердий чи м'який, дзвінкий).

III. Заключна частина.

1. Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- Написання яких букв ми повторювали сьогодні на уроці?
- Які букви у вас сьогодні були найкраще написані?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Які вправи вам сподобалися найбільше?
- Чим був цікавий сьогоднішній урок?
- Які зернятка мудрості ви зібрали сьогодні на уроці?

2. Вправа «Очікування».

На дошці прикріплено кружечок-сонечко з усмішкою. Діти, чії очікування справдилися, прикріплюють промінчик до сонечка.

Урок 48. Повторення написання букв *Б б, В в*. Словотворчі вправи. Списування з друкованого. Вимова і правопис слова «виразно».

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів писати вивчені букви, удосконалювати вміння виконувати словотворчі вправи, списувати з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, критичного мислення. *Виховна:* виховувати бажання писати правильно.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, контейнери з манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Веселе місто Алфавіт.

Йому сьогодні наш привіт.

До нього нам лягає путь, —

У ньому літери живуть.

Живуть там літери в словах,

А кожне слово — звір чи птах,

Травиця чи барвистий цвіт.

Отож в похід за мною вслід!

Тамара Коломієць

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141937/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

2. Вимова і написання слова «виразно».

- Гра «Дешифрувальник»

— Діти, як я прочитала вірш? Щоб дізнатися, прочитайте зашифроване слово.

	а	б	в
1	р	з	и
2	н	в	о
3	а	е	у

Код. 2б, 1в, 1а, 3а, 1б, 2а, 2в Відповідь. *Виразно.*

- Гра «Яке слово» зайве?

Виразно — чітко, зрозуміло, незрозуміло, емоційно, по складах.

- Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть слово *виразно* стільки разів, скільки ви б хотіли прочитати книжок.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Сьогодні на уроці ми будемо не тільки виразно говорити, а ще й правильно писати. Як ви гадаєте, що нам у цьому допоможе? (*Старанність, уважність, кмітливість.*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота у прописах (с. 51).

- Повторення написання букви «бе».

Слухання вірша.

Б'є в бокастий барабан

Билом буковим баран.

А в барвистий бубонець

Б'є білястий баранець.

Барабаняць барани —

Барабанщики вони.

Тамара Коломієць

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141937/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

— Який звук найчастіше повторюється? Скільки слів із буквою «бе» ви налічили у вірші? Що ви знаєте про звук [б]? Якою буквою його позначаємо? Що ви знаєте про букву «бе»?

Повторення алгоритму написання букви.

— Напишіть букви в контейнері з манкою.

- Повторення написання букви «ве»

Слухання вірша.

На велотрек спішить ведмідь,
Всідається — і ну рев

Вирулює велосипед —
Вовчисько вирвався вперед.

Тамара Коломієць

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141937/http://abetka.ukrlife.org/veselo.html>

— Який звук найчастіше повторюється? Скільки слів із буквою «ве» ви налічили у вірші? Що ви знаєте про звук [в]? Якою буквою його позначаємо? Що ви знаєте про букву «ве»?

Повторення алгоритму написання букви.

— Напишіть букви в контейнері з манкою.

- Пальчикова гімнастика.

Дружать в нашій класі
Хлопчики дівчатка.

Раз, два, три, чотири, п'ять,
Вийшли пальці погулять.

Дружать в нас на ручках.
Пальчики-малятка.

Разом пальчики всі друзі —
Плещуть у долоні.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306142110/https://vseosvita.ua/library/palcikova-gimnastika-5599.html>

Письмо букв у прописах.

— Виконайте дії, напишіть букви з елементів. (Б, б, В, в.)

— Напишіть утворені слова. (Гриб, рибалка, вулкан, олівець, буквар.)

— Виконайте завдання на вибір: обвести слово, у якому найменше звуків; обвести слово, у якому найбільше звуків.

- Робота з цеглинками LEGO.

— Викладіть із цеглинок слова (вибрати із записаних) та відгадайте їх одне в одного.

4. Руханка «У пошуках звуків [б], [в]».

Діти утворюють потяг (стають одне за одним, беруться руками за талію) і рухаються по класній кімнаті. Коли бачать предмет, у назві якого є звуки [б], [в], то називають його.

5. Робота у зошитах без друкованої основи.

- Списування рукописного тексту.

Перед списуванням текст читають хором вголос.

Дзвінок. Почався урок. На екрані білочка.

Вона гризе горішки. Усім цікаво на уроці!

- Утворення словосполучень.

На дошці надруковані слова. Учням потрібно до слів лівої колонки дібрати слова з правої колонки. Словосполучення записують на дошці та в зошитах. Визначають наголос у словах.

Співаю ● ● виразно.

Читаю ● ● голосно.

Пишу ● ● красиво.

- Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраної букви

Роль — мала буква «ве». Аудиторія — першокласники. Формат — sms-повідомлення. Тема — подяка.

Зразок sms-повідомлення:

Я дякую всім першокласникам, які старанно мене писали. Мала буква «ве».

III. Заключна частина.

Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Написання яких букв ми сьогодні повторювали?

Уточнює. Якщо я правильно зрозуміла, то всі дітки старанно працювали на уроці?

Пояснює. Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?

Творче. Розкажіть, яке завдання вам особливо сподобалося виконувати?

Оціночне. Чи правильно робите ви, що вчитеся писати??

Практичне. Що ви порадите собі? Однокласникам?

Урок 49. Повторення написання букв *І і, Ї ї, Н н*. Складання речення, словосполучень. Списування з друкованого. Вимова і правопис слова «допитливий».

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів писати вивчені букви, удосконалити вміння складати речення, словосполучення, списувати з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, критичного мислення. *Виховна:* виховувати вміння працювати разом.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, картки, кінетичний пісок, синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Добру казку я пам'ятаю з дитинства,
Хочу, щоб казку послухав і ти,
Нехай підкрадеться до самого серця
І зародиться в ньому зерно доброти.

Анатолій Костецький

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306142231/http://ped-kopilka.com.ua/blogs/natalja-matafonova/stihi-v-nachale-uroka.html>

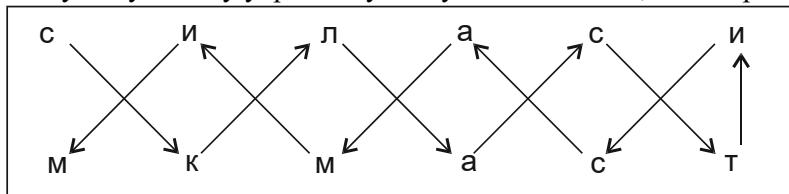
II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Об'єднайтеся ті, хто знає казку «Ріпка». Об'єднайтеся, хто знає казку «Колосок». Об'єднайтеся, хто знає казку «Заєць та їжак». Об'єднайтеся, хто знає казку «Курочка Ряба». Як багато казок ви знаєте!

— Діти, як ви гадаєте, хто склав ці казки? (*Український народ.*) Кого, на вашу думку, можна назвати українським народом? (*Людей, які живуть в Україні, намагаються, щоб країна стала ще кращою...*) Об'єднайтеся дітки, які вважають себе частинкою українського народу.

— Діти, я дуже хочу почути нову українську казку. Як ви гадаєте, що потрібно зробити?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми складемо нову казку. А так як у нас урок української мови, то й складемо казку про букви. Я буду починати, а ви продовжуватимете. Згода?

3. Робота з кінетичним піском та синельним дротом.

— А допоможе нам скласти казочку срібне блюдечко та наливне яблучко. Виготовте їх із кінетичного піску. Які чарівні слова ми промовимо до яблучка?

Діти хором за вчителем/вчителькою промовляють: «Котись, котись, яблучко наливне по срібному блюдечку. Покажи нам загадки. А ми викладемо з цеглинок LEGO моделі слів-відгадок.

- Відгадування загадок.
- Дзига, м'яч, скакалка, кубики, машинка, лялька. Все це — *іграшки*.

В лісі він без сумки ходить
Яблука й гриби знаходить.

Спина — голки. Очі — намистинки.
Хто це там біля ялинки? (*Їжак*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-yizhachka/>

Два кільця, два кінця,
Посередині цвяшок. (*Ножиці*)

Джерело: <http://zagadki1.ru/ua/zagadka/>

- Викладання звукових моделей слів-відгадок.

— Який перший звук у слові *іграшки*? У слові *їжак*? А у слові *ножиці*?

— Якими буквами позначаються звуки [і], [йі], [н]?

- Порівняння рукописних букв.

Вчитель демонструє рукописні великі букви І, Ї, Н.

— Що спільного в написанні цих букв? (*Перший елемент однаковий.*)

— Котись, котись, яблучко наливне по срібному блюдечку. Покажи нам спільний елемент цих букв. Діти, ви уявили елемент, який покаже нам срібне блюдечко? Виготовте його з синельного дроту. Як добре, що ми в казці! І ваші чудові пальчики виготовили спільний елемент усіх трьох букв.

4. Робота у прописах (с. 52).

- Письмо букв Іі, Її, Нн.

Учитель/вчителька перед виконанням кожного завдання звертається до срібного блюдечка та наливного яблучка: «Котись, котись, яблучко наливне по срібному блюдечку. Покажи нам ...»

- Складання та запис прислів'я.

— Складіть прислів'я. (*На лагідність відповідають добротою.*) З якої букви пишемо перше слово в реченні? Який знак ставимо в кінці речення?

- Відгадування загадок.

Я великий, я красивий,
Як біжу, то в'ється грива.
Хвіст у мене довгий-довгий,
Хвіст у мене, мов шовковий. (*Кінь*)

Маленька, чорненька, співає, щебече,
Під стріхою з глини зліпила гніздечко,
Роздвоєний хвостик, як ножички, має.
Що це за пташина? Хто її знає? (*Ластівка*)

Джерело: <https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-lastivku/>

По траві повзе шнурочок,
Подивіться — от дива!

Нема ручок, нема ніжок,
Тільки хвіст та голова. (*Черв'як*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306144556/http://poemia.ru/besplatnye-stikhi/detskie-stikhi/zagadka-pro-cher-v%20yaka-ukr/>

Ця тварина добра дуже,
Познайомся з нею, друже!
В морі плаває, пірнає,

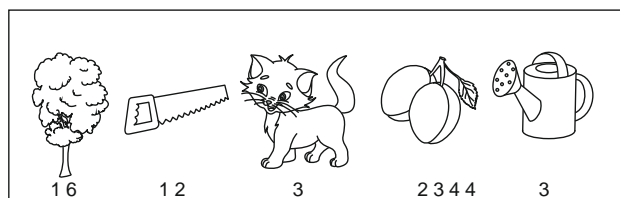
Із води людей спасає.
Виринає із глибин
Щирий помічник — ...(*дельфін*). (*Ганна Осадко*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306141336/http://abetka.ukrlife.org/osadko1.html>

— Як ви гадаєте, що кінь, ластівка, черв'як та дельфін роблять у казці? (*Кінь біжить. Ластівка летить. Черв'як повзе. Дельфін пливе.*) Запишіть словосполучення у прописах.

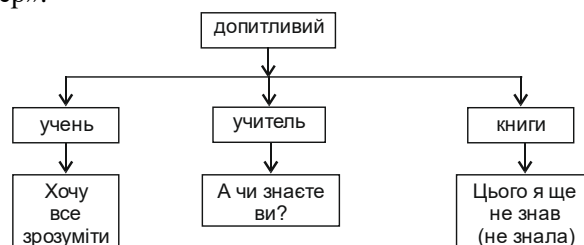
5. Вимова і правопис слова «допитливий».

- Вправа «Квест».

Учні утворюють слово *допитливий*.

- Вправа «Кластер».

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

Диктант. Інні купили іграшкового їжачка. А Ніні — нове намисто.

Списування загадки із букваря на с. 66.

III. Заключна частина. Рефлексія

— Чим сподобалася вам казка, яку ми склали? Чого вчать нас казки?

Урок 50. Повторення написання букв г, Г. Словотворчі вправи. Добір влучного слова в реченні.

Мета. *Навчальна:* закріпити вміння учнів писати вивчені букви, удосконалювати вміння вибирати слово, потрібне за змістом, писати слова під диктування. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, пам'яті. *Виховна:* виховувати любов до рідної мови.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, аркуші паперу, на яких свічкою написані букви г, Г, пензлик, кольорова вода, картки, синельний дріт, контейнери з манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивчених знань.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.**

Як то гарно, любі діти, У вікно вам виглядати! В ньому все — тополі, квіти, Сонце й поле біля хати. На оте вікно ранкове, Що голівки ваші гріє,	Схожа наша рідна мова — Цілий світ вона відкриє! Бережіть її, малята, Бо вона — віконце миле, Що колись до нього мати Піднесла вас, посадила...
--	--

Віктор Терен

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145013/http://deti.e-papa.com.ua/virshi-dlya-ditei/8849.html>

— Як можна берегти рідну мову? (*Розмовляти українською мовою, правильно вимовляти слова, вчитися писати українською мовою.*)

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності. Гра «Піжмурки».**

Учитель заздалегідь на папері свічкою пише велику та рядкову букви г Г.

— Діти, як ви гадаєте, які букви граються з нами в піжмурки? Для того щоб знайти ці букви, візьміть пензлик, умочіть його в кольорову воду і зафарбуйте листок. Які букви ви знайшли? (Г, г.)

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Повторення послідовності письма літер Г, г.**

Виготовлення рядкової та великої літер з синельного дроту.

«Написання» літер у контейнері з манкою.

4. Пальчикова гімнастика. Вправа «Пензлик».

З'єднати всі подушечки пальців руки і рухами пальців та зап'ястка розгойдувати кисть справа наліво і навпаки. Праворуч — пальці роз'єднувати. Ліворуч — м'яко з'єднувати подушечки пальців (зображення у прописах: вправа 5, с. 59).

Стіл, стілець, вікно і лаву Я пофарбував на славу.	Киця лагідно муркоче — Фарбуватись також хоче.
---	---

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306145154/http://shostka-dnz10.edukit.sumy.ua/storinka_praktichnogo_psihologa/paljchikova_gimnastika_dlya_rozvitku_movlennya

5. Робота у прописах (с. 53).

- Письмо рядкової та великої букв «ге».
- Відгадування загадок.

Кавунчики дрібненькі, Смугасті та кисленькі, У колючки вбралися І кущиком назвалися. (<i>Агірус</i>) Соком діжечка налилась, На городі примостилась. Жовтобока і цукриста І проситься, щоб з'їсти. (<i>Диня</i>)	Він на дубі виростає, Шапочку гарненьку має. З дуба в землю упаде І весною проросте. (<i>Жолудь</i>) Сидить дід на грядках У білих хустинках. (<i>Часник</i>) Диво-птиця, хвіст горить, До зірок вона летить. (<i>Ракета</i>)
---	--

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145324/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/dyvo-ptytsya-khvist-horyt.htm>

- Індивідуальна робота.
- Уставити пропущені букви, утворити з них слово. (*Гудзик.*)

- Вправа «Сенкан».

Гудзик.

Круглий, дерев'яний.

Пришивається, губиться, дарується.

В охайної людини всі гудзики на своєму місці.

Спочатку були гудзики, а потім блискавки і застібки.

- Гра «Підпиши малюнок». Робота у групах.

Кожна група має картки із зображеннями агрусу, дині, жолудя, гудзика, часнику, ракети. Діти викладають з цеглинок LEGO назви зображень, а потім відгадують викладені слова. Підписують малюнки.

- Добір влучного слова.

Поміркувати, яким словом закінчити речення. (*Агрус росте у саду.*)

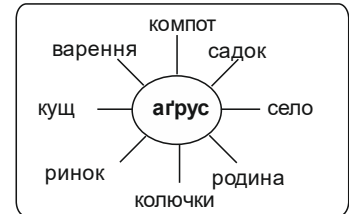
Гердан виготовляють із бісеру.)

Складання асоціативного куща «Агрус».

Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про гердани?

Запис речень у прописах.

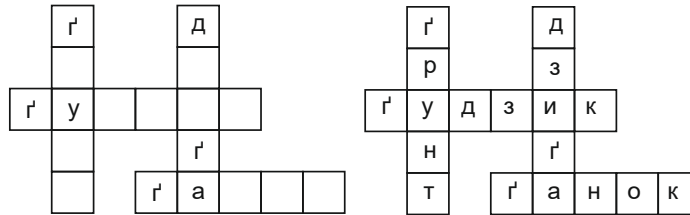

6. Робота у зошитах без друкованої основи.

Словниковий диктант: *агрус, тава, танок, тулька, тніт, гудзик, тедзь, ґрунт, трати, дзига, телотати.*

Кросворд.

— Деякі слова, із тих, що ви записали, вирішили погратися у «Піжмурки». Вони заховалися у кросворді. Знайдіть їх і впишіть у кросворд.

- Творче списування.

— Спишіть речення, уставте «ге» чи «ге».

*У лузі *ел*отали *уси. На *оробину сіла *ава. На *анку *аннуса чистила о*ірки.*

7. Робота зі скоромовкою.

Розучування скоромовки за допомогою за допомогою мнемотехніки.

Ґава гудзик відшукала,

І в гніздо собі поклала.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145421/https://abetkaland.in.ua/istoriya-odnogo-predmeta-tsej-dyvnyj-gudzyk/>

Записування скоромовки з пам'яті.

III. Заключна частина.

Рефлексія. Технологія «ПОПС».

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

Урок 51. Написання слів з подовженими приголосними.

Мета. *Навчальна:* ознайомити учнів з подовженими приголосними звуками (без уживання терміна), удосконалити навички списування з друкованого тексту. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, пам'яті. *Виховна:* виховувати в дітей охайність при письмі.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, кулька, контейнери з манкою.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.**

Розпочинаємо урок.

В знаннях ми виростем на крок.

А крок веде нас до вершини.

Пірнуть ми зможемо в глибини

Мови нашої, як в океан.

Тому несе він радість нам.

Світлана Ходій

— Як ви гадаєте, чому урок принесе нам радість? (*Ми зможемо дізнатися чимало нового, цікавого.*) Які ваші очікування від уроку?

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

- Вправа «Мозковий штурм».

— З чого складаються слова? (*Зі звуків.*) Що ви знаєте про звуки? Чим позначаються звуки на письмі? (*Буквами.*) Що ви знаєте про букви?

- Гра «Так чи ні».

Учитель дає дітям коробочку, у якій соняшникове насіння. Діти за допомогою запитань відгадують, що в ній лежить.

— Назвіть ланцюжок звуків у слові *насіння*. Подивіться, як пишеться це слово. Скажіть, який звук позначається якою буквою. Що цікавого ви помітили? (*Звук [н:] позначається двома буквами «ен».*)

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Сьогодні на уроці ми ознайомимося зі звуками, які позначаються двома однаковими буквами.

3. Робота із словами.

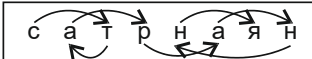
- Робота на картках за вибором учнів.

— А допоможуть нам сьогодні на уроці слова-друзі.

Картка 1. «Дешифрувальник».

	а	б	в
1	б	н	я
2	а	ж	п

Код. 1а, 2а, 2б, 2а, 1б, 1б, 1в. Відповідь. *Бажання.*

Картка 2. Відповідь. *Старання.*

Картка 3. Прочитати без букви «ща». Відповідь. *Знання.*

Щ з щ н а щ щ щ н н щ я щ

4. Пальчикова гімнастика «Сонечко».

Прилетіло сонечко (*руки поставити на парту, загинати пальці*)

На мою долонечку, (*показати долоні, потягнути*)

Крильця червоненькі, (*поворухити пальчиками*)

Цяточки чорненькі. (*натиснути пальчиками на парту.*)

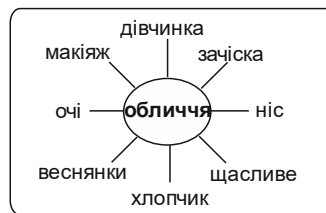
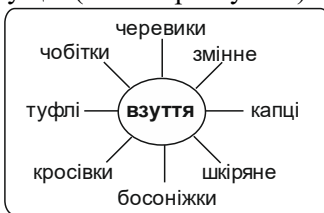
По всіх пальчиках ходило, (*пальчики «ходять» по парті*)

З мізинчика полетіло. (*показати мізинчики*)

Будемо відпочивати — (руки витягнути вперед)
 Нумо пальці рахувать: (поворухити пальчиками)
 Раз, два, три, чотири, п'ять!
 (Загинати пальці на лівій руці, потім — на правій, згодом — на обох)

4. Робота у прописах (с. 54).

- Письмо буквосполучень.
 Аналіз букв та їх поєднання.
 Письмо в контейнерах з манкою.
 Письмо у прописах.
- Списування пар слів.
 Зіставлення звуків та букв у словах.
- Робота з малюнками.
 Розглянути зображені предмети, підписати малюнки (плаття, взуття, обличчя).
- Складання асоціативних кущів (за вибором учнів).

- Розвиток зв'язного мовлення. Робота в групах.
 Скласти та викласти із цеглинок LEGO речення: перша група про плаття, друга — про взуття, третя — про обличчя.

5. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Утворення пар слів. Робота на картках.
Сонячне	•	•	колося.
Пшеничне	•	•	завдання.
Усміхнене	•	•	життя.
Шкільне	•	•	обличчя.
Цікаве	•	•	проміння.

— Знайдіть однакові групи букв та підкресліть їх.

Ллмм ннлл ттсс ннчч ннлл

- Списування з друкованого тексту.
Алла та Інна — подруги. В Алли русяве волосся, а в Інни біляве. Інна любить уроки читання, а Алла — уроки малювання.
- Гра «Упізнай професію».
Шиття, миття, завдання, садіння, варення.

6. Робота з цеглинками LEGO. Вправа «Діаграми з цеглинок».

Орієнтовне завдання: Вибери одне зі слів *колося, волосся, гілля, коріння, плаття, взуття*, які ти написав/написала з найбільшим задоволенням. Кожне слово відповідає цеглинці певного кольору. Наприклад, *колося* — цеглинка зеленого кольору, *волосся* — цеглинка жовтого кольору, *гілля* — цеглинка помаранчевого кольору, *коріння* — цеглинка синього кольору, *плаття* — цеглинка блакитного кольору, *взуття* — цеглинка білого кольору².

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Гра «Кульку злови — відповідь скажи».

- Які знання ви отримали на уроці?
- Які вміння вам пригодилися на уроці?
- Яке завдання принесло вам найбільшу радість?
- Кому потрібна була допомога?

² Детально описано в уроці № 9.

Урок 52. Відновлення тексту. Списування з друкованого. Вимова і правопис слова «олівець».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички списування з друкованого тексту, відновлювати текст. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, пам'яті. *Виховна:* виховувати в дітей охайність при письмі, бажання вчитися писати.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, сторінка розмальовки, паперові «олівці», синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна, мистецька галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.**

— Діти, чи готові ваші оченята до уроку? (*Так*) Підморгнить мені. Чи готові ваші вушка мене слухати? (*Так*) Покажіть, як ви ними слухаєте. Чи готові ваші руки писати у зошиті? (*Так*) Поплескайте. Чи готові ваші ніжки вас слухати? (*Так*) Потупайте.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності учнів.**

— Сьогодні на уроці ми будемо не лише старанно та гарно писати, а й малювати.

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Вимова і правопис слова «олівець».**

— Який цікавий листочок лежить у вас на партах! Що це? (*Розмальовка.*) Щоб вона засяяла яскравими кольорами, нам потрібно взяти ... А що саме, ви дізнаєтеся, коли пограєтеся в гру.

	а	б	в	г
1	ц	о	в	с
2	і	е	ь	л

Код. 1б, 2г, 2а, 1в, 2б, 1а, 2в. Відповідь. *Олівець.*

- Пояснення написання слова *олівець*.
- Робота з синельним дротом.

У групі визначають, хто яку букву зі слова *олівець* виготовлятиме. Учитель нагадує про виготовлення правильних з'єднань.

- Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть стільки разів слово *олівець*, стільки олівців вам потрібно для розмалювання малюнка.

- Робота з картиною Катерини Білокур «Декоративне панно».

[http://www.ukrmuzey.com/gallery/tvorchist-katerini-bilokur-1900-1961#prettyPhoto\[pp_gal\]/5/](http://www.ukrmuzey.com/gallery/tvorchist-katerini-bilokur-1900-1961#prettyPhoto[pp_gal]/5/)

— Чарівний світ казкового квіткового царства... Ось які чудові квіти побачила українська художниця Катерина Білокур. Вона написала цю прекрасну картину «Декоративне панно».

— Які квіти ви бачите? Перед нами пишне царство квітів. Які квіти ви упізнали? (*Тут є жоржина, волошка, барвінок*). Замріяна жоржина, небесна волошка, вічнозелений барвінок.

— Так, діти, особливістю картин Катерини Білокур є те, що на одному полотні вона зображувала квіти, які у природі цвітуть у різні пори року і насправді ніколи не можуть зустрітися. Як ви гадаєте, чим починала малювати таку чудову картину художниця?

- Вправа «Сенкан».
Олівець.
Простий, новий.
Пише, малює, лежить.
Мені подобаються малюнки, виконані простим олівцем.
Навіть найкраща картина починається з ескізу олівцем.
- Розмальовування сторіночки.

4. Робота у прописах (с. 55).

Прочитати текст. Списати друге і третє речення. Замість малюнків написати слова.

5. Пальчикова гімнастика.

Я малюю зайчика для вас. Раз. (роблять колові рухи руками над головою)
Це у нього бачте голова. Два. (руки кладуть на голову)
Це у нього вухо догори. Три. (піднімають руки вгору, до вух)
Це стирчить у нього хвостик сірий. Чотири. (повертають тулуб ліворуч, праворуч)
Це очиці весело горять. П'ять. (прикладують руки до очей «біноклем»)
Ротик, зубки — хай морквинку їсть. Шість. (наслідують жування моркви зайцем)
Шубка тепла, хутряна на нім. Сім. (погладжують руки, боки, плечі, нагинаються)
Ніжки довгі, щоб гасав він лісом. Вісім. (підскакують на місці)
Ще навколо посаджу дерева я. Дев'ять. (садять дерева і притоптують ногами ямки)
І хай сонце сяє з піднебесся. Десять. (піднімаються на носках, руки вгору)

Петро Ребро

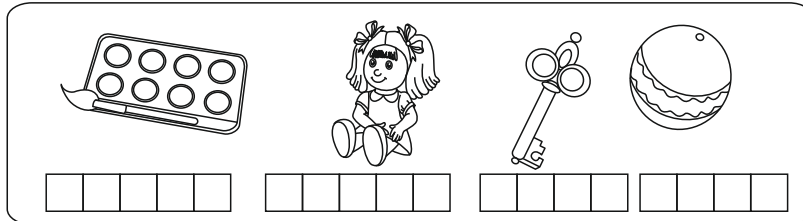
Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145521/https://www.slideshare.net/ssuser491ed5/ss-104379527>

6. Робота в зошитах без друкованої основи.

- Гра «Знайди місце для голосних звуків».

Учні одержують картки з малюнками. Під кожним малюнком стільки клітинок, скільки звуків у слові. Завдання: зафарбувати клітинки, де мають бути голосні звуки.

Зразок картки:

- Відгадування загадок.

Тіло жовте,
Серце чорне:
Тіло мовчить,
А серце говорить. (Олівець)
То в клітинку, то в лінійку,
Написати тут зумій-но,
І намалювати дещо зможеш,
Називаюся я ... (зошит)

Сталевий коник по білому полю бігає,
За собою чорні сліди залишає. (Ручка)
Я люблю прямоту і сама пряма.
Зробити рівну межу всім допомагаю. (Лінійка)
Водить дружбу з олівцями,
Зошитами, папірцями.
На малюнку щось не те?
Вмить вона його зітре! (Гумка)

Джерело (всі загадки): <https://dovidka.biz.ua/>

- Утворити і записати словосполучення.

Олівець	•	•	довга.
Зошит	•	•	жовтий.
Ручка	•	•	новий.
Лінійка	•	•	зелена.

- Вільний диктант.

— Запишіть назви кольорів, які ви запам'ятали.

7. Робота з цеглинками LEGO. Робота у групах.

Кожна група за вказаний вчителем час викладає з цеглинок назви кольорів. Після закінчення вказаного часу одна дитина з групи залишається біля цеглинок. Інші діти ходять по класу і відгадують назви кольорів, які викладені з цеглинок.

III. Заключна частина. Самооцінювання.

— Зафарбуйте паперовий олівчик в зелений колір ті дітки, які із задоволенням виконували завдання; у синій колір — ті дітки, які не всі завдання виконували із задоволенням; у червоний колір — ті, хто сумував на уроці.

Урок 53. Алфавіт. Читання букв алфавіту, списування алфавіту. Вимова і правопис слова «ле-лека». Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. *Навчальна:* Вивчити з учнями алфавіт. Формувати навички каліграфічного письма. Вчити користуватися алфавітом. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, пам'яті. *Виховна:* виховувати бережливе ставлення до природи.

Засоби навчання. Алфавіт, цеглинки LEGO, контейнери з манкою.

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна, природнича галузі.

Тип уроку. Комбінований.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

— Який сьогодні чудовий день! Сонечко усміхається, легенькі хмаринки плывуть по безмежному небу. Усе навколо радіє, веселиться. Усміхніться і ви сьогоднішньому дню, що принесе радість і вам, і мені, і всім навколо. Успіхів вам у вивченні нашої мови.

2. Вправа «Очікування».

— Чого ви очікуєте від сьогоднішнього уроку? Яким, на вашу думку, він має бути? А якими маєте бути ви?

— Отже, сподіваюся, ми з вами проведемо цікавий, творчий, корисний урок, на якому кожен з вас відкриє для себе багато нового.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності. Метод «Сторітелінг».

— У кожній книжці живе цікава сімейка — букви. Літерами ще їх називають. То так вони рядочком стануть, то с'як — уже слова утворилися. Отже, алфавіт — це сукупність літер у писемності будь-якої мови, розміщених у певному, встановленому порядку. Алфавіт ще називають азбукою, абеткою.

— Щоб легше було запам'ятати алфавіт, дружна сімейка пропонує свій віршик, назва якого «Учу алфавіт».

А Б В Г Г — гуси, гуси, «ге-ге-ге!»
 Д Е Є Ж З — швидко поїзд нас везе.
 Й І Ї Й (йот) К — яка ж білочка метка!
 Л М Н О П — їдемо дружненько ми в купе.
 Р С Т У Ф — їде з нами й добрий ельф.
 Х Ц Ч Ш Щ — вибіг зайчик з-за куща.
 Ь (знак м'якшення) Ю Я — ось вся й азбука моя!

Тетяна Крикун

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145621/http://abetka.ukrlife.org/friend.htm>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Робота з алфавітом.

- Робота за таблицею «Алфавіт».

Учні читають алфавіт. Учитель стежить, щоб діти правильно вимовляли алфавітні назви букв.

- Мовне дослідження. Робота з цеглинками LEGO. Робота у групах.

— Викладіть стільки цеглинками число, яке вказує на кількість букв у алфавіті.

— Викладіть стільки цеглинок, скільки у алфавіті букв, які позначають: голосні звуки; приголосні звуки; які не позначають звуків; які позначають 2 звуки.

- Гра «Назви сусідів».

Учитель називає літеру, учні називають її «сусідів». Потім діти у контейнерах з манкою «пишуть» букву, яку відгадали.

- Гра «Зашифровані слова».

На слайді презентації швидко демонструють букви, учні називають їх та слова, які починаються (закінчуються; є в наголошеному складі тощо).

4. **Письмо в контейнерах із манкою букв (за вибором учнів).**

5. **Робота у прописах (с. 56-75).**

— Розгляньте, як поєднані букви на сторінці. Уважно перечитайте алфавіт.

- Списування алфавіту.

— Підкресліть (обведіть) букву, яку вдалося найкраще написати.

6. **Руханка.**

Із куща ліщини білка нахилила дітям гілку,
(руки вгору із поворотом кистей, нахили вліво, вправо піднятих догори рук)
З'їжте, любі, смакоти, щоб скоріше підрости (масаж обличчя від основи носа до вух)
На тобі, окатий синку, (масаж очного яблука вказівним пальцем)
Три і два даю в торбинку (натискування вказівним пальцем на очне яблуко)
Їх одразу не гризи, (повороти голови вліво і вправо)
Спершу скільки всіх скажи (піднімання і опускання плечей, руки на поясі)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306145655/https://vseosvita.ua/library/fizkulturni-hvilinki-dla-ucniv-pocatkovoi-skoli-5304.html>

7. **Робота в зошитах без друкованої основи.**

- Добір імен.

— Доберіть імена на літери *А, Б, В, Г*. (*Алла, Борис, Віктор, Галина*.) Ви назвали імена в алфавітному порядку.

— Прочитайте імена, записані на дошці.

Андрій, Василь, Віра, Аліна, Богдан, Ганна, Богдана, Гнат.

— Запишіть тільки чоловічі або тільки жіночі імена.

- Розміщення назв птахів за алфавітом.

Відгадайте загадки. (Після відгадування загадок учитель показує зображення птахів)

Стрекотуха білобока,
звуть усі її... (*сорока*)

Нахвалялась птиця чорна:
«Я весела, я моторна,
Довгий дзьоб та довгий хвіст,
Я й співати маю хист.
Я прекрасна, я вродлива,
Приязна, розумна, мила.
От якби ж то ще корона...»
Нахвалялася... (*ворона*).

Прохолоди чиста просинь —
На поріг ступає осінь.
Вдаль від рідної землі
Линуть в вирій... (*журавлі*)

Джерело (всі загадки): <https://web.archive.org/web/20190306150117/https://pustunchik.ua/ua/checkyourself/zagadki/zagadki-o-ptitsakh-na-ukrainskom-yazyke>

— Назвіть птахів. (*Сорока, журавлі, ворона*.) Зараз ми запишемо назви в алфавітному порядку.

Чи є серед слів-відгадок птах, назва якого починається на *а*? (*Немає*.) А на літеру *б*? На літеру *в*? (*Є*.)

Назвіть цього птаха. (*Ворона*.) Слово *ворона* запишемо першим.

Аналогічно коментують розміщення інших слів.

— Як ви гадаєте, для чого потрібно знати алфавіт, уміти розміщувати слова за алфавітом?

8. **Розвиток зв'язного мовлення. Усний опис лелеки. Вимова та правопис слова «лелека».**

— Діти, чуєте, хтось клекоче в небі? Гра «Дешифрувальник» допоможе упізнати птаха.

	а	б
1	л	а
2	к	е

Код. 1а, 2б, 1а, 2б, 2а, 1б. Відповідь. *Лелека*.

— Де живе лелека? Чим харчується? Який птах за розміром? Який дзьоб? Які крила? Які ноги?

— Діти, як ви гадаєте, якби лелека прилетів трішки раніше, між якими птахами ми б його записали?

III. **Заключна частина. Вправа «Відкритий мікрофон».**

Сьогодні я дізнався/дізналася... Було цікаво... Було складно... Я зрозумів/зрозуміла, що...

Урок 54. Розрізнення слів, які відповідають на питання *що?* і *хто?*. Побудова і записування речень.

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички розрізняти слова, які відповідають на питання *що?* і *хто?*, складати і записувати речення. *Розвивальна:* розвиток критичного мислення, зв'язного мовлення, пам'яті. *Виховна:* виховувати бережливе ставлення до природи.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, пелюстки квітки-семицвітки, шапочка квітки-семицвітки, зображення ромашки, конвалії, маку, качки, курчат, цуценяти, берези, тополі, свині, вівці.

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна галузь.

Тип уроку. Комбінований

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

— Діти, покладіть голівки на руки і прислухайтесь до звуків природи за вікном. Які побажання прошепотів вам на вушко весняний вітерець? А які новини принесла вам на хвості сорока-білобока?

— Послухайте, які новини почула я.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Десь за синіми морями,
За дрімучими лісами,
На високій на горі,
Де сонце сходить на порі,
Де промені у «Латки» грають,
Птахи до білих хмар злітають,
Росла собі незвична квітка,
Яку прозвали «семицвітка».
Сім кольорів, як у веселки,
І невелика, й немаленька,
Зате чарівна і казкова.
Була у неї своя мова.
Та хто ту квіточку знайде,

Далеко в світ новий піде.
Вона навча людей любити,
Для них лише добро творити.
Веде в країну Знань, де знову,
Навча любити рідну мову.
Але піде туди умілий,
Допитливий, старанний, смілий.
Бо на самісінькій вершині
Вона знання дає дитині.
Чи згодні ви туди піти,
Чарівну квіточку знайти?
Тож вирушаємо, пора,
До знань, до звершень, дітвора!

Валентина Романова

— Хочете побачити чарівну квітку? Тоді потрібно виконати всі завдання рослинки. А завдання будуть на пелюсточках. Скільки пелюсточок у квітки семицвітки? (*Сім.*) Отже, і завдань буде сім. Готові до роботи? Виконаємо?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Завдання червоної пелюстки

- Відгадування загадок.

З'явилися в траві сестрички —
Жовті очі, білі повічка. (*Ромашка*)
Біла кора, тоненькі віти.
Що це? Відгадайте, діти. (*Береза*)
Довга-довга і худенька,
Знизу ширша, вверху — гостренька,
Тягне вгору руки-віти.
Що це? Відгадайте, діти. (*Тополя*)
Є у мене друг маленький,
Він пухнастий і сіренький,
Має він розумні очі,
З усіма погратись хоче. (*Цуценятко*)

Намистинок разочок
Зачепився за листочок. (*Конвалія*)
Стоїть півень на току
У червонім кожушку. (*Мак*)
Наче сонячні клубочки
Хтось розсипав біля квочки.
Хто це там пищить, малята?
Здогадалися? ... (*Курчата*)
Хто в гарячий день на лузі
Випасається в кожусі? (*Вівця*)
Хвіст гачком, ніс — п'ятачком. (*Свиня*)
У воді купалася, сухою зосталася. (*Качка*)

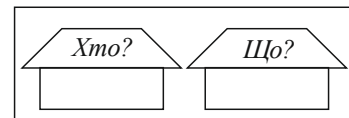
Джерело (всі загадки): <https://web.archive.org/web/20190306150117/https://pustunchik.ua/ua/checkyourself/zagadki/zagadki-optitsakh-na-ukrainskom-yazyke>

- Робота з цеглинками LEGO.

Діти об'єднуються у групи. Кожна група викладає з цеглинок дві відгадки. Потім одна дитина залишається біля цеглинок, а інші діти ходять до інших груп відгадувати слова, які виклали з цеглинок.

4. Завдання помаранчевої пелюстки. Гра «Розсели слова у будиночки».

На папері для нотаток з клейким шаром написані слова-відгадки рукописним шрифтом. Діти читають слова і приклеюють на будиночки листочки з написаними відгадками з відповідними назвами.

5. Завдання жовтої пелюстки. Руханка

Вийшов в поле боровик (*вийти з-за парт*) та й узявся в боки, (*взяти в боки*)
Бо він бачити не звук обрії широкі. (*розвести руками*)
Покрутився на нозі, (*покрутитися на одній нозі*) реготом залився,
Танцюристу-конику в пояс уклонився (*нахиляння вперед*)
Довго зайчика ганяв, (*біг на місці*) виспавсь на пісочку,
Коли вечір вже настав — викупавсь в струмочку. (*імітація рухів при плаванні*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306150343/https://vseosvita.ua/library/fizkulthvilinki-na-urokah-u-pocatkovich-klasah-53683.html>

6. Завдання зеленої пелюстки. Гра «Оживи предмет». Робота на картках.

У казковій країні трапляються чудеса. А ми, гості казкової країни, теж можемо стати чарівниками. Зараз ми утворимо слова від слів, які відповідають на питання *хто?*, слова, які відповідають на питання *що?* Запишіть утворені слова.

(Хто?) лікар — (що?)	(хто?) пекар — (що?)
(хто?) двірник — (що?)	(хто?) комбайнер — (що?)
(хто?) моряк — (що?)	(хто?) аптекар — (що?)

7. Завдання блакитної пелюстки. Робота з реченнями.

- Робота з LEGO (в парах).

У кожної дитини цеглинки, на яких прикріплені картки з словами. Учні з них складають ланцюжки-речення і, після перевірки вчителя, записують.

Зразки речень: Білочка живе у лісі. Ми збирали у лісі гриби. Морква росте на грядці. Діти дружно граються на подвір'ї. Гарно гратися разом.

- Списування з друкованого тексту.
Восени Василько та Вікуся посадили тюльпани. Вони зацвіли навесні.
- Диктант
Гарно весною у лісі! Усе навколо вкрите блакитним килимом барвінку.

8. Завдання синьої пелюстки. Списування з друкованого із завданнями.

— Списати, уставляючи пропущені літери.

Учен_, учени_я, кре_да, _жак, за_чик, а_рус, урожа_, д_ти.

— Підкреслити тільки слова, які відповідають на питання *хто?* або тільки слова, які відповідають на питання *що?*

9. Завдання фіолетової пелюстки. Вправа «Квест-цікавинка».

— А чи тільки в казках можна побачити таку квітку? Людина не тільки мріє, а й творить справжні чудеса. Перегляньте ролик і самі переконаєтеся.

<https://www.youtube.com/watch?v=bIP5utqCHUI>

III. Заключна частина. Використання технології «Ромашка Блума».

— Яку чарівну квіточку ми знайшли!

Діти бачать квітку із 7 пелюстками різного кольору. На кожній пелюстці запитання.

Просте. Яку квітку ми сьогодні знайшли?

Уточнююче. Якщо я правильно зрозуміла, то ми сьогодні працювали над завданнями квітки - семицвітки?

Пояснююче. Чи задоволені ви сьогодні своєю роботою на уроці?

Творче. Складіть діалог, як квітка-семицвітка розмовляє з учнями першого класу.

Оціночне. Чи правильно ви робили, що старанно працювали на уроці?

Практичне. Що ви порадите собі? Однокласникам?

Урок 55. Розпізнавання слів, які відповідають на питання *який? яка? яке? які?*. Виконання завдання за зразком.

Мета. *Навчальна:* удосконалити навички розпізнавання слів, які відповідають на питання *який? яка? яке? які?*; вчити виконувати завдання за зразком. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення. *Виховна:* виховувати працелюбність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, синельний дріт, «машина часу», відеоролик «Ходить гарбуз по городу».

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна, природознавча галузі.

Тип уроку. Урок закріплення вивчених знань.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу. Вправа «Дякую».

Перед тим, як передати клубочок, діти дякують. Передають по колу клубочок один одному так, щоб у них залишався кінчик нитки. Обов'язково кажуть за що дякують. Наприклад: «Я хочу передати клубочок Кирилкові за те, що він гарно малює», «Я хочу передати клубочок Соломійці за те, що вона почастивала мене яблуком». Учитель закінчує гру такими словами: «Я хочу подякувати вам за те, що ви прийшли у клас навчатися, маєте чудовий настрій та вмієте дякувати одне одному. Погляньте, як подяка перейшла від однієї дитини до іншої. Адже коли людина дякує, вона показує свою вихованість, чемність».

II. Оголошення теми та завдань уроку.

1. Мотивація навчальної діяльності.

— Яка зараз пора року? (*Весна.*) Що люди роблять на городах навесні? (*Сіють, висаджують городину.*) Хочете заглянути в майбутнє? Що буде восени? Тоді вмикаємо «машину часу».

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Пальчикова гімнастика.

— Діти, на грядочку-долонечку прилетіла комашка.

Прилетіло сонечко (*руки поставити на парту, загинати пальці*)

На мою долонечку. (*показати долоні, потягнути*)

Крильця червоненькі, (*поворушити пальчиками*)

Цяточки чорненькі. (*натиснути пальчиками на парту.*)

По всіх пальчиках ходило, (*пальчики «ходять» по парті*)

З мізинчика полетіло. (*показати мізинчики*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306150343/https://vseosvita.ua/library/fizkulthvilinki-na-urokah-u-pocatkovich-klasah-53683.html>

4. Робота із загадками.

Сидить панна у світлиці

Молода, червонолиця.

Хто до неї завітає —

Вітамінами вгощає. (*Морква*)

На городі в нас грядки,

На грядках — рясні листки:

Там зростають малюки,

Зелененькі ... (*Огірки*)

На городі виріс дужий,

Круглий, жовтий і байдужий

До червоних помідорів,

До капусти і квасолі.

Хто цей гордий карапуз?

Здогадалися?... (*Гарбуз*)

Під землею народилась

І для борщичу згодилась.

Мене чистять, ріжуть, труть,

Смажать, варять і печуть. (*Картопля*)

Ріс на грядці молодець.

Хап за чуба, — та й кінець,

Бо без нього, кажуть люди,

Борщичу у нас не буде. (*Буряк*)

Без рук, без ніг,

А в'ється, як батіг. (*Квасоля*)

Я жовтенька, я маленька,

Мов медочок солоденька.

На баштані достигаю,

Тепле сонечко вітаю. (*Диня*)

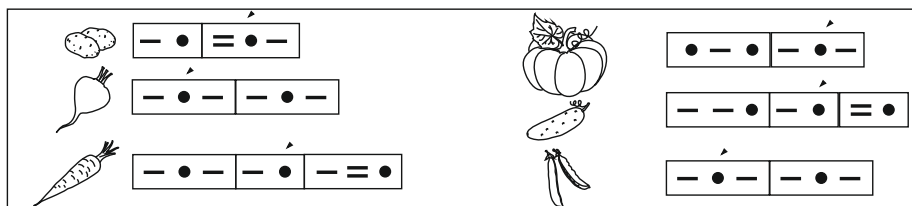
Джерела (всі загадки): <https://dovidka.biz.ua/>;

<https://web.archive.org/web/20190306150516/http://zagadki1.ru/ua/zagadka/ya-zhovtenka-ya-malenka.htm>

Виготовлення з синельного дроту форми слова-відгадки.

- Гра «Знайди пару».

Діти з'єднують зображення предметів з відповідними звуковими моделями.

- Робота у групах (на картках).

Кожна група вибирає одну городню рослину, добирає та записує ознаки цього предмета (слова, які відповідають на питання який? яка? яке? які?).

Презентація роботи груп.

5. Руханка.

Ось прийшла до нас весна.

Все навколо ожива:

Насінинки прокидаються, (*потягнутися*)

До сонечка тягнуться, усміхаються, (*усміхнутися*)

Пташки з вирію прилітають, (*махують руками, як крилами*)

Городні рослини під дощиком виростають. (*тягнуться вгору*)

Надія Кравцова

	Назва _____
	Величина _____
	Колір _____
	Смак _____

6. Робота в зошитах.

- Виконання завдань за зразком.

Гарбуз великий, а динька маленька.

Огірок зелений, а буряк

Диня кругла, а огірки

Слова для довідки: червоний, подовгасті.

- Робота з казкою «Ріпка». Вільний диктант.

— Діти, чи знаєте ви казку про городні рослини («Ріпка».) Я промовлятиму частинку речення, а ви напишете його повністю.

Посадив дід ... (*ріпку*).

Виросла ріпка (*велика*).

Вирвали ріпку всією ... (*родиною*).

- Вправа зі «Щоденних 5».

— Напишіть назви городніх рослин, які ви знаєте. А потім ми разом доберемо до них ознаки.

III. Заключна частина.

1. Перегляд відеоролика.

Послухайте, яке музичне вітання нам передають городні рослини з осінньої грядки. До речі, тут згадується ще один гарбузовий родич. Слухайте уважно і скажіть, кого з городніх рослин, які є в українській народній пісні, ми ще не назвали. (*Старий біб.*)

<https://www.youtube.com/watch?v=QLNRbUsVHAM>

— Умикаємо машину часу і повертаємося додому, у наш клас.

2. Метод «Капелюшки де Боно».

- Білий. Що мені відомо про слова, які відповідають на питання *який?, яка?, яке?, які?* Звідки про це я знаю?
- Червоний. Що відчув/ відчувала на початку уроку? Що відчув/ відчувала у кінці уроку?
- Жовтий. Що гарного, на вашу думку, трапилося?
- Чорний. Чи всі завдання ви робили із задоволенням?
- Зелений. Що ви порадили б тим дітям, яким важко було працювати на уроці?
- Синій. Де ми знаходимося у процесі обговорення? (*У класі.*)

Урок 56. Добір слів, які відповідають на питання *що робить?, що роблять?*. Утворення і записування речень з поданими словами. Вимова і правопис слова «джміль».

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички розпізнавання слів, які відповідають на питання *що робить?, що роблять?*, утворювати і записувати речення з поданими словами. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, синельний дріт, зображення комах.

Інтеграція. Соціальна і здоров'язбережувальна, природознавча галузі.

Тип уроку. Комбінований урок.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Організація класу.

Школо наша, школо,
Приголуб нас, мила,
Пригорни усіх нас,
Як голуб під крила.
Ти нас всіх научиш.
Як на світі жити,

Як зло оминати,
А добро чинити.
Бджілоньки — на квітах,
Дітоньки — до школи,
Там збирають мудрість,
Як мед у полі бджоли.

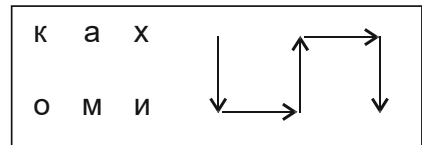
Марійка Підгірянка

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306150713/http://posnayko.com.ua/ru/reader/knizhnaya-polka/stihotvoreniya-k-1-sentyabrya/shkola-248.html>

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Пройти від літери до літери за вказівниками. Прочитати слово (комахи).

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Вимова та правопис слова «джміль».

- Мовне дослідження.

Крок 1. Послухайте загадку.

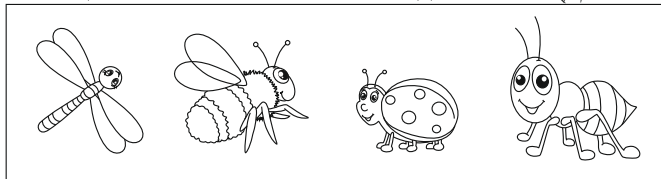
До квіточки лечу,
Лечу — дзижчу.

— Дум-дзум-жу-жу —
Як звать не скажу. (Джміль)

Джерело: <http://zagadki1.ru>

Крок 2. Виберіть малюнок, на якому зображена відгадка.

— Подивіться уважно на цих комах. Яка з них може дзижчати? (Джміль.)

Крок 3. Ось модель назви комахи, про яку йдеться у відгадці **— = ● =**.

- Вправа «Мозковий штурм».

— Що ви знаєте про джмеля?

Джмелі — корисні комахи. Вони збирають пилок і нектар з багатьох рослин. А ось для годування своїх личинок використовують не тільки нектар, але й мед власного виготовлення. Джмелиний мед рідший, ніж у бджіл, світліший і не такий солодкий та пахучий. Джмелі роблять гнізда на землі, під землею, на висоті.

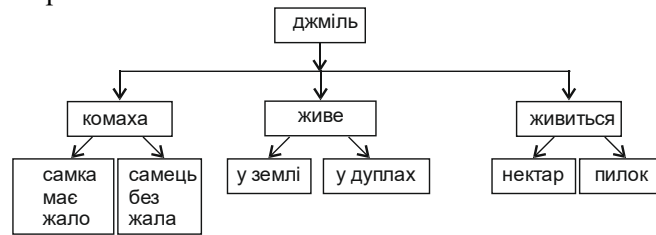
За матеріалами <https://web.archive.org/web/20190306152324/http://www.poznavayka.org/>

- Перегляд відеоролика.

<https://www.youtube.com/watch?v=5iizFbSSe68>

- Вправа «Кластер».

- Письмо слова.

Пояснення з'єднань у слові *джміль*.

Виготовлення слова *джміль* із синельного дроту.

4. Добір слів, які відповідають на питання *що робить?*, *що роблять?*.

- Слухання вірша.

ДЖМІЛЬ ПРО СОНЕЧКО ГУДЕ

Коли надворі дощ іде,
 У нас на підвіконні
 Важкий мохнатий джміль гуде —
 Велика тепла соня.
 Вже другий рік літує він
 У наших чорнобривцях,
 Ласує медом лісовим,
 На сонці гріє крильця.

А у негоду на вікно
 Я зву джмеля до себе,
 Бо звук до нього вже
 Давно, як до квіток і неба.
 І хай надворі дощ іде,
 Шибками вітер дзвонить —
 Мій джміль про сонечко гуде
 Мені на підвіконні. (Костецький *Анатолій*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306152431/http://dети.e-papa.com.ua/virshi-dlya-ditei/9401.html>

- Добір слів — назв предметів.

— Які слова — назви предметів ви запам'ятали? (*Джміль, чорнобривці, дощ, крильця, ...*) Доберіть до слів — назв предметів слова, які відповідають на питання *що робить?* *що роблять?*

Гра «З'єднайка».

Джміль	•	•	іде.
Чорнобривці	•	•	гуде.
Дощ	•	•	цвітуть.

- Вправа . із «Щоденних 5».

— Написати стільки разів слово *джміль*, скільки б ви хотіли, щоб джміль запилив квіточок.

- Складання речення з і словом *джміль*.

На цеглинках LEGO написані слова. Діти складають з цеглинок слова, а тоді перевіряють за зразком вчителя/вчительки. Потім записують під диктовку найбільш вдале речення.

Над квітами літають джмелі. Джміль запилює квітки.

- Списування з друкованого тексту.

Спочатку учні разом з учителем читають текст, добирають потрібне слово зі слів для довідки. Потім записують.

Хоботок у _____ довший, ніж у бджіл. Тож дістають _____ нектар і пилек (це їхня їжа) із значно глибших квіток. Конюшину, люцерну запилюють лише _____.

Слова для довідки: джмелів, джмелі.

За матеріалами <https://web.archive.org/web/20190306152513/https://nbu4kids.wordpress.com/>

III. Заключна частина. Рефлексія. Вправа «Плюс-мінус-цікаво».

У графу «П» («плюс») ставимо позначку і розповідаємо все те, що сподобалося на уроці, що здалося цікавим та корисним

У графу «М» («мінус») — все, що не сподобалось, здалося важким, незрозумілим та нудним.

У графу «Ц» («цікаво») розповідають факти, про які дізналися на уроці, чого б ще хотілось дізнатися.

Урок 57. Розпізнавання слів, які відповідають на питання *скільки?*. Вправління у читанні числових виразів.

Мета. *Навчальна:* удосконалювати навички розрізняти слова, якими називають кількість предметів; уміння ставити до них питання; збагачувати словниковий запас. *Розвивальна:* розвиток зв'язного мовлення, уміння читати числові вирази. *Виховна:* виховувати в дітей акуратність, охайність, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення та маска півника, синельний дріт.

Інтеграція. Соціальна, мистецька галузі.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

— Усміхніться, ті дітки, у кого гарний настрій. Усміхніться ті дітки, які сьогодні гарно працюватимуть на уроці. Усміхніться ті дітки, які люблять писати.

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Він — не вершник, а зі шпорами,
Його одяг — з узорами.

Час він знає, як і люди,
Сам — не сторож, а всіх будить. (*Півень*)

Джерело: <https://pustunchik.ua/>

— Дітки, до нас у гості завітав півник. Він дуже допитливий, хоче все знати.

2. Оголошення теми та завдань уроку.

3. Повторення знань про слова, які відповідають на питання *скільки?*

- Знаходження слів, які відповідають на питання *скільки?*

— От і зараз він хоче дізнатися все про наших діток, які навчаються у першому класі.

Після того як учні називають числа, учитель виставляє табличку з відповідними числами.

— Скільки в класній кімнаті дітей? Скільки Богданів (учитель називає імена тих хлопчиків, яких більше, ніж один)? Устаньте всі хлопчики. Скільки хлопчиків? А скільки дівчаток? Скільки Софійок?

- Робота з конструктором (у групах).

— Півнику, ти все дізнався про діток нашого класу? А тепер що тебе цікавить?

— Дітки, півник хоче розповісти друзям ще й про класну кімнату, у якій навчаються першокласники. Півнику, наші дітки полюбляють гратися цеглинками LEGO. Ти вмієш лічити? Тоді приготуйся, а ми пограємося. За допомогою цеглинок діти будуть виконувати вправи. Викладіть стільки цеглинок, скільки вікон у класній кімнаті. Полічіть їх. Викладіть стільки цеглинок, скільки парт (учителів, телевізорів, вазонів на першому вікні, світильників, ...).

4. Руханка.

— Сподобалося півникові у нас. Він навіть хоче розповісти цікаву історію, яка трапилася у них на господарському дворі. Тільки просить вас, діток, допомогти. Півник розказуватиме, а ви виконуватимете рухи.

Два півники, два півники горох молотили, (*«б'ють» ціпами*)

Дві курочки-чубарочки до млина носили. (*«несуть» мішки*)

Цап меле, цап меле, (*обертають жорна*) коза засипає, (*сиплять з долонь*)

А маленьке козенятко на скрипочці грає. (*Грають на скрипці*)

Танцюй, танцюй, козуленько,

Ніженьками туп-туп, (*тупають ніжками*)

Татусенько з матусею принесуть вам круп,круп.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306153033/https://vseosvita.ua/library/fizkulturni-hvilinki-dla-ucniv-pocatkovoi-skoli-5304.html>

5. Гра «Згадайся». Робота з конструктором LEGO (у групах).

— Викладіть із цеглинок модель двох чисел, які більші від нуля і менші від десяти. Потім одна дитина залишається біля моделей слів, а інші підходять до робіт груп однокласників. Діти намагаються згадатися, які числа викладені.

- Робота з синельним дротом.

Виготовлення із синельного дроту цифри, яку найбільше полюбить писати дитина.

5. Робота в зошитах.

- Письмо з пам'яті. Завдання за вибором.

— Пригадайте пісеньку, яку проспівав нам півник (*При потребі вчитель зачитує ще раз*) Запишіть назви тих тварин, яких було двоє (*півники, курочки*). Запишіть назви тих тварин, які були по одному (*цап, коза, козенятко, козуленька*).

- Диктант відгадок.

— Запишіть, скільки у зайчика вух? Скільки у лисички лапок? Скільки вам років? Скільки сонечок у небі? Скільки бажань виконала золота рибка? Скільки сьогодні уроків?

— Діти, що спільного в записаних словах? (*Вони відповідають на питання скільки?.*)

- Гра «Де заховалися цифри?». Вибірковий диктант.

Записати тільки ті слова, які відповідають на питання *скільки?*

Сидить Марушка	В мене ніжка одна,
В семи козушках.	Чобітка не маю,
Хто її роздягає,	І хоч я без голови,
Той сльози проливає. (<i>Цибуля</i>).	Шапку одягаю. (<i>Гриб</i>).
Два скельця, три дужки —	П'ять комірчин,
На ніс і на вушка. (<i>Окуляри</i>).	А одні двері. (<i>Рукавичка</i>)
Дерево — не поліноце;	Ти зі мною не знайомий?
шість дірочок має,	Я живу на дні морському.
весело співає. (<i>Сопілка</i>).	Голова і вісім ніг, ось і весь я (<i>восьминіг</i>).

Джерело (всі загадки): <https://dovidka.biz.ua/>

- Гра «Упіймай кульку».

Учитель кидає учневі/учениці кульку і каже числовий вираз. Учень обчислює. Потім сам складає вираз і кидає кульку іншому учневі/учениці.

- Використання стратегії «РАФТ». Робота в парах.

Учні складають невеличкі висловлювання від імені обраного персонажа.

Зразок.

Роль — число 12. Аудиторія — першокласники. Формат — лист. Тема — лист.

Зразок міні-тексту:

Доброго дня, любі першокласники! Я дякую вам, що ви вивчаєте слова, які відповідають на питання *скільки?* Нас дуже-дуже багато. Чим краще ви вчитиметесь, тим більше таких слів вивчите. Ваша дванадцятка.

- Розгадування ребусів.

Записати слова. Підкреслити однією лінією слово, в якому найменше букв. Підкреслити двома лініями слова, у яких є м'які приголосні звуки.

р1а	ві7	100ю
пі2л	7я	100вп
ві3на	40а	100лиця

- Гра «Упізнай друзів півника».

Розгадування анаграм. Записування утворених слів: *кури, гуси, качки, індики*.

1 3 2 4	3 1 4 2	2 3 1 2 4	1 4 3 2 3
к р у и	у и г с	ч к а и	і к и н д

III. Заключна частина.

Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

- *Просте.* Які цікаві слова ми сьогодні повторювали?
- *Уточнює.* Якщо я правильно зрозуміла, то слова *один* і *дванадцять* відповідають на питання *скільки?*
- *Пояснює.* Чи задоволені ви сьогоднішнім уроком?
- *Творче.* Складіть речення, у якому були б слова, які відповідають на питання *скільки?*
- *Оцінює.* Чи потрібні нам слова, які відповідають на питання *скільки?*
- *Практичне.* Як ви гадаєте, де півник може використати знання, які він отримав сьогодні на уроці?

Урок 58. Розвиток уявлення про службові слова. Складання і записування речень зі службовими словами.

Мета. *Навчальна:* удосконалити вміння складати і записувати речення зі службовими словами. *Розвивальна:* розвивати уявлення про службові слова, зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати бажання вчитися, розмовляти та писати українською мовою.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, синельний дріт, білочка, дерево (можна фігурки або іграшки).

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Закріплення вивченого матеріалу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина. Організація класу.

Любіть Україну, як сонце, любіть, Як вітер, і трави, і води...	Любіть Україну у сні й наяву, Вишневу свою Україну, Красу її, вічно живу і нову, І мову її солов'їну.
---	--

Володимир Сосюра

— У чому проявляється любов до України? (*Вивчати українську мову, правильно спілкуватися нею, грамотно писати...*)

II. Основна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності учнів.

- Технологія «Сторітелінг».

— Яюсь у країні Мови жили-були малесенькі слова. Вони нічого і нікого не називали, не показували ні ознак предметів, ні дій предметів, навіть не вказували на кількість. Вони тільки служили іншим словам. Їх навіть прозвали службовими.

— Що це за такі малесенькі слова? — закричали слова, які називають предмети.

— Так! Так! — підтримали їх слова, які називали ознаки предметів.

— Вигнати службові слова з країни Мови! Тільки служать, нічого і нікого не називають, користі з них немає! — обурено викрикували слова, які означали дії предметів.

— Усі, усі вигнати! Жодного слова не залишити! — насамкінець промовили слова, які означають кількість предметів.

Соромно стало службовим словам. Вони так старалися, а їх не цінують. Нахилили голівки та й покинули рідну країну Мову. Пішли шукати кращої долі. Там, де їх цінують.

- Технологія «Передбачення».

— Діти, як ви гадаєте, чи правильно вчинили мешканці країни Мови? Що, на вашу думку, трапилося зі словами після того, як вони вигнали службові слова?

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Сьогодні ми поговоримо про службові слова, дізнаємося, чи потрібні службові слова в українській мові.

3. Дослідження мовних явищ. Робота з цеглинками LEGO.

— Хочете знати, що сталося далі?

Почула про це королева Мова і вирішила провчити слова.

— Тоді раз, два, три, діток у слова перетвори! — вигукнула королева.

— Отже, дітки, ми перетворилися у слова і виконуємо наказ королеви Мови. Слова-діти, візьміть двома руками червону цеглинку, підніміть головою. Чому не виконуєте наказу? (*Бо ми нічого не зрозуміли!*)

— А тепер товаришем — зелену цеглинку. Знову не виконали! Чому не виконуєте наказів?! — обурилася королева. Вижену вас з країни Мови так, як ви вигнали службові слова!

— Так вони ж нічого не виконували, — виправдовувалися слова. Тільки служили нам. Ой, та вони служили для зв'язку слів у реченні! Як же нам важко без них! Так неможливо скласти, зрозуміти речення, — заплакали слова, які називають предмети, їх кількість, ознаки та дії. Королево Мово, поверни, будь ласка, службові слова в країну Мови. Ми більш так не будемо!

Повірила королева Мова словам, повернула у своє королівство службові слова. А слова, які називають предмети, дії, ознаки, кількість предметів попросили вибачення у службових слів. З того часу всі слова живуть дружно, поважають, шанують, цінують одне одного.

— Діти, чи сподобалася вам казочка? Чиї передбачення збулися?

4. *Розвиток уявлень про службові слова.*

- Гра від королеви Мови

— Візьміть двома руками червону цеглинку і підніміть її над головою. Жовту — покладіть на ліву руку. Біля товариша покладіть зелену. Візьміть синю цеглинку, покладіть перед собою і перестрибніть через неї. Покладіть перед собою червону, синю і зелену цеглинки. А тепер їх розмістіть так, щоб червона була між зеленою і синьою.

— А чи змогли б ви виконувати дії, якби ми не вживали службові слова *у, на, під, між, біля, перед?*

- Виготовлення з синельного дроту службових слів. Введення їх у речення.
- Вибірковий диктант

— Із країни Мови передають щирі вітання службові слова. В них усе добре, їх поважають, з ними граються. Хочете побачити гру слів? Тоді будьте уважні, спостережливі. Вам просто необхідно помітити службове слово і записати. Готові?

У вчителя іграшка білочка, він показує дії, промовляє речення. Діти називають службові слова.

Білочка заховалася за деревом. Білочка сидить під деревом.
Білочка перестрибує через дерево. Білочка сидить перед деревом.
(*За, під, через, перед*)

- Вибіркове списування. Диференційоване завдання. Завдання за вибором.

Картка 1. Прочитай та спиши. Підкресли службові слова.

На, в, дерева, із, по, до, у, жовтий, над, під, а, але, і, бігає, чи, тому що.

Картка 2. Прочитай та спиши. Устав потрібні службові слова.

.. лісі тиша. .. деревах тихо шелестить листя. .. деревом скакає зайчик.
Слова для довідки: *у, на, під.*

- Гра «Продовж речення».
У небі світить ... (сонечко).

— Скільки слів у реченні? Складіть із цеглинок LEGO речення. Яке слово найменше? Як ми його називаємо? Для чого воно потрібне?

На дереві сидить ... (білочка).

Скільки слів у реченні? Складіть із цеглинок LEGO речення. Яке слово найменше? Як ми його називаємо? Скажіть речення без слова *на*. Чи зрозуміло про що йдеться у реченні?

III. **Заклучна частина. Рефлексія.**

1. *Робота у групах.*

Діти об'єднуються у групи з відповідними назвами. Кожна група продовжує речення зі своєю назвою.

Знаю (про те, що в українській мові є слова, до яких не ставлять питань, але без яких майже неможливо побудувати речення; про те, що службовими є слова *до, на, над, під, з, із, в, у, за, перед, біля, а*).

Умію (упізнавати службові слова в реченні, уставляти їх у речення пов'язувати між собою слова за допомогою службових слів).

Ціную (думку товаришів, свою мову, знання про службові слова).

2. *Кольорова рефлексія.*

У кожної дитини картка, де у різних геометричних фігурах написані службові слова: *над, під, перед, під.*

— Зафарбуйте зеленим кольором фігури, якщо ви можете упізнати у реченні службові слова. Помаранчевим — коли вам важко упізнати їх у реченні. Червоним — якщо вам сьогодні було важко або сумно на уроці.

Урок 59. Контрольна робота: списування.

Мета. *Навчальна:* перевірити вміння учнів списувати друкований текст. *Розвивальна:* розвиток навичок працювати самостійно. *Виховна:* виховувати працелюбність.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Урок перевірки знань, умінь, навичок.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу. Аутотренінг**

Я — учень/учениця. Я закінчую перший клас. Я вмію працювати. Мені все вдається. Я стараний/старанна учень/учениця.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.****2. Оголошення теми та завдань уроку.****3. Пальчикова гімнастика.****4. Списування з друкованого тексту.**

- Зразки текстів для списування.
 - У читальному залі діти читають газети, книжки та журнали. У залі світло, затишно. Книжки — найкращі друзі школярів. Вони дають знання. (20 слів)
 - Прокидається сонце. Прокидається ліс. Шелестять берізки. Аж ось пролетів вертоліт. Це пілот. Він охороняє ліс. Струнка берізка вітає пілота, киває вітами. (21 слово)
 - У траві причаївся метелик і чекає, коли стемніє. Він тільки вночі літає. Метелик волохатий, пухнастий, мов сова. Тому і звать його совкою. (23 слова)
 - Лисиця живе у лісі. У неї руда шерсть. Хвіст довгий і пухнастий. Зуби гострі. Лисиця дуже хитра. Вона ловить і їсть мишей, зайців. (24 слова)
 - Катерина Степанівна читала учням про Тараса Шевченка. Великий український поет народився у селі Моринці. Петро Назаренко і Марійка Остапчук прочитали вірші Шевченка. Леся Іванюк показала малюнки до його творів. (29 слів)

4. Робота з цеглинками LEGO.

- Гра «Сумний чи веселий».

Діти сідають колом на килимку.

— Оберіть ту цеглинку, яка, на вашу думку, видається найвеселішою. Поясніть свій вибір.

— Оберіть ту цеглинку, яка на вашу думку, видається найсумнішою. Чому ви взяли саме таку цеглинку?

— Діти, додайте щось до сумної цеглинки, щоб якось розвеселити її. Пригадайте ситуації, коли вам було сумно? А коли весело? Що може засмутити людину? Як можна розвеселити сумну людину?

— Побудуймо башту різного кольору, яка допоможе підняти настрої. Наприклад: башта червоного кольору символізує подарунки (*морозиво, квіти, цукерки тощо*); башта зеленого кольору — певну дію для покращення настрою (*усміхнутися, обійняти тощо*); жовта башта — компліменти (*гарний, добрий тощо*).

Діти по черзі називають подарунок, дію або комплімент і ставлять цеглинку відповідного кольору у башту.

- Гра «Кубик-звисайлик».

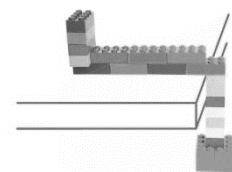
Основні завдання: кожна дитина кладе по цеглинці близько до краю столу, а інші приєднує так, щоб вони звисали з поверхні. Основна мета цієї вправи — перевірити, скільки цеглинок може звисати з краю столу.

— Скільки цеглинок ви можете приєднати до тієї, що лежить на столі?

Пам'ятайте, що вам потрібно урівноважувати ті цеглинки, які висять у повітрі.

— Яке рішення, на вашу думку, спрацює найкраще?

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306153306/https://naurok.com.ua/post/shist-ceglinok-igri-dlya-pershachkiv-nush>

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Метод «Тонкі й товсті запитання».

Орієнтовний зміст *тонких* запитань:

- Які завдання ви виконували сьогодні?

Орієнтовний зміст *товстих* запитань:

- Оцініть свою роботу на уроці.
- Які вправи вам сподобалися найбільше?
- Чим був цікавий сьогоднішній урок?
- Які зернятка мудрості ви зібрали сьогодні на уроці?

Інформація для вчителя

Відповідно до «Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи» (Додаток до наказу МОН України від 19.08.2016 №1009) **орфографічні і пунктуаційні вміння та графічні навички письма, культура оформлення письмових робіт у 1 класі** перевіряють у кінці навчального року шляхом списування з друкованого тексту.

Для списування пропонується текст обсягом 20–30 слів.

Оцінювання грамотності рекомендується здійснювати за такими вимогами:

- орфографічні і пунктуаційні помилки вважаються рівноцінними;
- помилка в одному й тому самому слові, яке повторюється в тексті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але в різних словах вважаються різними помилками;

негрубими вважаються такі помилки:

- повторення тієї самої букви в слові;
- недописування букви в кінці слова (не за правилом);
- двічі підряд написане те саме слово в реченні.

Дві негрубі прирівнюються до однієї грубої помилки; охайні виправлення (неправильне написання на правильне) помилками не вважаються;

Норми оцінювання списування

<i>Рівень навчальних Досягнень учня/учениці</i>	<i>Кількість помилок</i>
<i>Початковий</i>	17 і більше
	14-16 помилок
	11-13 помилок
<i>Середній</i>	8-10 помилок
	5-7 помилок
	1 негруба та 4 грубих помилки
<i>Достатній</i>	2 негрубі та 2 грубі помилки, або 3 грубі
	2 негрубі та 1 груба або 1 негруба та 2 грубі помилки
	1 негруба та 1 груба помилки
<i>Високий</i>	2 негрубі помилки
	1 негруба помилка
	—

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306153534/https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/52077/

Урок 60. Аналіз контрольної роботи. Поділ слів на склади для переносу з рядка в рядок.

Мета. *Навчальна:* ознайомити учнів з алгоритмом роботи над помилками. Виробляти вміння користуватися пам'ятками, повторити правила поділу слів на склади для переносу з рядка в рядок. *Розвивальна:* Розвивати вміння логічно мислити. *Виховна:* виховувати бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Урок закріплення знань, умінь, навичок.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.**

ДО ШКОЛИ

Ну, прокидайтеся, діти:
Ранок — до книжки пора!
Сонечко вспіло залити
Все посереду двора!

Швидше вдягайтесь до школи!
Кращі прогаєте дні, —
Пізно вертати, — ніколи
Їх не завернете, ні!

Павло Грабовський

II. Виконання роботи над помилками.

— Прочитайте речення, записане на дошці.

Не помиляється той, хто нічого не робить.

— Як ви розумієте ці слова? Чи задумувалися ви над тим, чому припускаєтеся помилок? Чи знаєте, як уникнути цього? Один зі способів уникнення помилок у майбутньому — робота над помилками.

— Для того, щоб виконати роботу над помилками, потрібно знати послідовність її виконання (алгоритм). А допоможе вам у цьому таблиця.

Орфограма	Алгоритм роботи
<i>Пропуск букв, заміна одних букв іншими</i>	1. Випиши слово правильно. 2. Укажи, скільки у цьому слові букв, скільки звуків. 3. Поділи слово на склади, підкресли голосні.
<i>Я, ю, є, ъ, і — букви, що позначають м'якість приголосних звуків</i>	1. Випиши слово правильно. 2. Підкресли букви, що позначають м'якість приголосних.

Учитель коментує таблицю. Сильніші учні самостійно працюють над помилками. Слабшим потрібно надавати допомогу.

Учням, які не припустилися помилок, можна запропонувати індивідуальні завдання (складання звукових моделей слів, складання слів з літер якогось слова, складання деформованих речень тощо).

III. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми та завдань уроку.**

— Під час виконання контрольної роботи деякі діти припустилися помилок при переносі слів. Щоб надалі уникнути помилок, ми сьогодні повторимо правила поділу на склади та правила переносу слів з рядка в рядок.

2. Повторення про поділ слова на склади.

— Діти, коли нам потрібно вибрати ведучого, що нам приходить на допомогу? (*Лічилка.*)

— Пригадайте, які лічилки ви знаєте? Розкажіть їх.

— Як ви промовляєте лічилки? (*Складами.*) Коли ви ще промовляєте слова складами? (*Коли співаємо, когось голосно гукаємо...*) Отже, ми можемо сказати, що склади — це частинки слів.

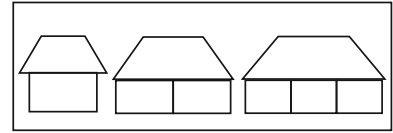
— Пригадайте, як можна, не гукаючи, поділити слова на склади. (*Потрібно долоньку поставити під підборіддя і промовити слово. Скільки разів підборіддя торкнеться долоньки, стільки і складів у слові.*)

— Пригадайте, що складову будову слова зображають графічно. Кожне слово позначається прямокутником. У ньому стільки віконечок, скільки у слові складів. Подивіться на складові моделі слів.

- Гра «Хто де буде жити?».

На дошці виставлені макети будиночків.

— У цих будиночках-словах «житимуть» тварини: у першому — ті, у назвах яких є один склад, у другому — із двоскладовою назвою, у третьому — із трискладовою.

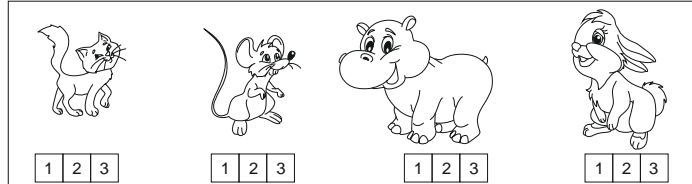

— Прочитайте слова-анagramи. Де ви бачили цих тварин? Яким їх можна назвати? (*Свійські тварини*)

Нык, зако, леонь, рокова, саугу, ткі, басока, карку
(*кінь, коза, олень, корова, гусак, кіт, собака, курка*).

— Назвіть слова складами. Визначте, у якому будиночку має жити тваринка.

- Гра «Полічи склади». Робота на картках.

— Діти, поділіть слова на склади. Зафарбуйте квадратик, який вказує на кількість складів у цьому слові.

3. Повторення про поділ слів на склади для переносу слів з рядка в рядок.

— Головне правило переносу — слова переносяться по складах. Чи всі слова можна перенести? Подивіться на слова *кінь, кіт* і скажіть, чому їх не можна перенести. (*Одоскладові слова не переносяться з рядка в рядок, бо їх не можна поділити на склади.*) Чи всі двоскладові слова можна перенести? (*Ні, слово олень не переноситься.*) Чому? (*Бо одна буква у рядку не залишається і не переноситься.*)

4. Практичне засвоєння правил переносу.

- Відгадування загадок.

Поділ на склади і запис слів складами для переносу.

Має дуже прудкі ніжки, Наставляє грізно ріжки На великого собаку. Той сховався з переляку. А дасте ви їй травиці, Кухлик чистої водиці — Молочком вас пригостить. Хто вона? Ану скажіть! (<i>Коза</i>)	Ходить-бродить по двору І лякає дітвору. Загелгоче, зашумить, Наче зараз полетить. Розбігайтеся, малята, Бо почне він вас щипати! (<i>Гусак</i>)
---	---

Джерело: <http://zagadki1.ru/ua/zagadka/maye-duzhe-prudki-nizhky.htm>

<https://web.archive.org/web/20190306153745/https://pustunchik.ua/ua/checkyourself/zagadki/zagadki-o-domashnikh-ptitsakh-na-ukrainskom-yazyke>

В морі, не торкнувшись дна, Риба плаває одна.	Страх вселяє всім хижачка, Зла, могутня і страшна! (<i>Акула</i>)
--	--

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306153940/http://megaznaika.com.ua/zagadku/zahadky-pro-akulu/>

- Робота з цеглинками LEGO.

У дітей картки з буквами к, о, з, а, г, у, с, а, к, а, к, у, л, а.

Діти утворюють склади з букв, прикріплюють їх на цеглинки LEGO так, щоб слова можна було поділити для переносу.

- Записування диктанту.

Шумить зелений ліс. На галявині великий дуб. Біля нього тендітна берізка. Дуб захищає її від вітру. Він великий і сильний. Берізка тріпоче листочками.

Взаємоперевірка. Після записування диктанту діти перевіряють одне в одного, чи правильно вони перенесли слова.

III. Заключна частина. Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».

— Що цікавого ви дізналися на уроці? Як потрібно переносити слова? (*По складах.*) Чи всі слова можна перенести? Чому? Чи всі двоскладові слова можна перенести? Чому?

Урок 61. Уживання великої букви.

Мета. *Навчальна:* пригадати основні правила вживання великої букви у словах. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення, критичне мислення. *Виховна:* виховувати акуратність, старанність, спостережливість, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, синельний дріт, квіточки-очікування.

Інтеграція. Соціальна галузь.

Тип уроку. Урок закріплення знань, умінь, навичок.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.**

— Світить сонце, посилає нам тепло. Все навколо стає привабливішим, кращим, світлішим. Як добре, коли у серденьку є тільки добрі думки. Вони радують нас, покращують нам настрої. Адже там, де є добро, є успіх, радість, щастя. Діти, сьогодні ми зробимо добру справу. Ось галявинка. На жаль, на ній зовсім немає весняних квіточок. А вона так хоче покрасуватися квітковим килимом. Допоможемо галявинці? (*Так, допоможемо! Але як?*)

— У вас на парті лежать квіточки-очікування. Прошепчіть квіточці своє очікування. Якщо воно справдиться, то в кінці уроку прикріпите квіточку на галявинку. Що ви очікуєте від уроку? Квіточка чекає ваших думок.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

— В Алфавіті жили-були букви. Це букви «а», «бе», ...

Діти за допомогою таблиці пригадують назви букв алфавіту.

2. Оголошення теми та завдань уроку.**3. Повторення вивченого матеріалу.**

- Використання технології «Сторітелінг».

— Коли в Алфавіті були всі букви однакової за величиною. І коли букви утворювали слова, а слова — речення, то зовсім не видно було, де починалося речення. Бо всі слова були написані з однакових за величиною букв. Якось зібралися слова на нараду. Стали вони думати-гадати, що потрібно зробити, щоб видно було початок речення. І вирішили: слово, яке стоятиме на початку, нехай має букву, яка виросте, стане великою. З того часу в алфавіті проживають великі та малі букви.

- Виготовлення із синельного дроту пари букв.

Учні працюють у парах: одна дитина виготовляє велику літеру, а інша — малу.

- Мовне дослідження.

— Але з часом велику букву стали писати не тільки на початку речення. Дослідіть, коли ми пишемо ще велику букву. Подивіться уважно на слова, які написані з великої літери. Коли ще пишуть велику літеру?

Крок 1. Прочитайте імена людей. Зверніть увагу, з якої літери вони пишуться.

Марійка, Іванко, Олена Сергіївна, Микола Петрович.

Крок 2. Прочитайте назви міст та сіл. Зверніть увагу, з якої літери вони пишуться.

Київ, Тернопіль, Орловець, Калинівка.

Крок 3. Зробіть висновок.

4. Пальчикова гімнастика. Вправа «Квіточки».

На галявині зростають

Квіточки маленькі,

Є рожеві, є червоні,

Жовті та біленькі.

Корінцями із землі

Водичку беруть.

Квіточки нап'ються —

Вище підростуть.

- «Квітка» — долоні разом, пальці розчепирити, крім мізинців та великих — вони торкаються один одного.
- «Коріння» — як «дерево», тільки кисті вниз.
- «Квітка» — піднятися при цьому навшпиньки.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306154028/https://vseosvita.ua/library/fizkulthvilinki-na-urokah-u-pocatkovich-klasah-53683.html>

5. Виконання завдань у зошитах.

- Назвіть імена людей, яких ви знаєте.
- А тепер прочитайте запис на дошці.

Тамара Коломієць, Андрій Коцюбинський, Оксана Сенатович, Микола Сингаївський.

— Згадайте, де ви чули або бачили написані ці імена та прізвища. (*У букварі. Ми читали їхні твори.*)

- Спишіть. Підкресліть прізвища.

— Запишіть своє ім'я. З якої букви ви напишете своє ім'я? А прізвище? Пригадайте, де ви бачили написане ваше ім'я? (*На підписах зошитів, альбомів.*)

- Списування з друкованого шрифту.

Найпоширеніше чоловіче ім'я в Україні — Іван, а жіноче — Ганна.

— Спишіть уважно речення. Поясніть уживання великої літери. Підкресліть слова, написані з великої букви. Поставте у них знак наголосу.

- Вправа зі «Щоденних 5».

Учні записують одне речення-комплімент однокласниці/однокласникові.

- Вибірковий диктант

— Запишіть імена, які ви чули у вірші. Допишіть своє ім'я та ім'я своєї подруги чи свого друга.

Сонце глянуло в кімнату,

Зацвірінькали пташки:

— Годі спати! Годі спати!

Прокидайтесь, малюки!

Дружно, враз, в одну хвилину

Вся малеча підвелась:

Галя, Валя, дві Маринки,

Кіра, Віра та Юрась.

Наталя Забіла

Джерело: https://web.archive.org/web/20190306154254/http://alexia-didlit.blogspot.com/2011/03/blog-post_2265.html

- Коментоване списування.

— Як ви гадаєте, чому в словах, які всередині речення, написана велика літера?

Річка Дніпро впадає в Чорне море. На берегах Дніпра розкинувся Київ.

- Гра «Велика чи мала буква?».

Якщо велика буква, то діти піднімають блакитну цеглинку LEGO. Якщо мала буква — помаранчеву.

Орієнтовні завдання гри:

- Буква на початку речення.
- Буква у словах *Василько, Оленка* (учитель називає імена, яких є по декілька у класі).
- Буква у словах *квітка, галявинка, радість*, коли вони стоять у середині речення.
- Буква у словах *квітка, галявинка, радість*, коли вони стоять на початку речення.

6. Робота з Букварем. Дослідження (С. 88-89).

На попередньому уроці діти опрацьовували твір Андрія Коцюбинського «Чий Максимко?»

— Дослідіть, які слова в тексті написані з великої букви. Поясніть, чому саме ці слова написані з великої букви.

7. Вправа «Крісло автора».

Учні ставлять питання, які стосуються виучуваної теми.

III. Заключна частина. Рефлексія. Вправа «Злови кульку».

— Що корисного ви почерпнули на уроці?

— Який вид роботи вам найбільше сподобався?

— Оцініть свої досягнення на уроці.

— Чи справдилися ваші очікування?

— Прикріпіть квіточку на галявинку, якщо ваше очікування здійснилося.

— Діти, погляньте! Ми зробили добру справу. Наша галявинка зацвіла різнобарвним килимом.

Вона щиро вдячна вам за допомогу.

Урок 62. Побудова, правильне інтонування і записування запитань.

Мета. *Навчальна:* пригадати основні правила побудови, правильного інтонування запитань; удосконалити навички списування з друкованого тексту, письма під диктовку. *Розвивальна:* розвивати зв'язне мовлення. *Виховна:* виховувати допитливість, бажання вчитися.

Засоби навчання. Цеглинки LEGO, зображення жителів моря, паперова рибка.

Інтеграція. Соціальна та природознавча галузі.

Тип уроку. Урок закріплення знань, умінь, навичок.

Перебіг уроку**I. Вступна частина. Організація класу.****1. Вправа «Криголам».**

— Діти, яким ви уявляєте наш урок? Яким він буде? Який у нас на уроці буде настрій? Що нас чекає на уроці? Що урок нам дасть?

— Якими ви учнями будете на уроці?

Після кожного запитання добирають слова на букву кожного рядка.

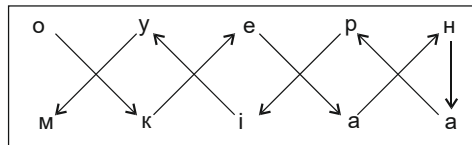
У — успішним, улюбленим, ...	У — уважними
Р — радісним, райдужним, ...	Ч — чемними
О — океан знань.	Н — надійними
К — користь, казку.	І — інтересними.

II. Основна частина.**1. Мотивація навчальної діяльності.**

- Гра «Плутанка».

— Діти, на електронну пошту прийшов лист для першокласників. Жителі підводного царства запрошують нас до себе у гості. Як ви гадаєте, куди ми сьогодні помандруємо? (*До річки, до моря.*)

— Щоб перевірити, чи правильні ваші відповіді, прочитайте за стрілочкою слово.

- Квест-цікавинка.

— В океанаріумі можна насолодитися нескінченно блакитною водою. Тут живуть морські істоти відкритого моря. А ще – помилуватися маленькими яскравими рибками та небезпечними морськими хижаками. У великих океанаріумах є навіть підводний тунель, усередині якого кожен охочий може спостерігати за життям мешканців морських глибин. Уявіть, що ви всередині океану!

Перегляд фрагменту відеоролика океанаріумі (за вибором вчителя)

https://www.youtube.com/watch?v=Xlk_hmdXJTk

<https://www.youtube.com/watch?v=AM3Huk7qaJA&feature=youtu.be>

2. Оголошення теми та завдань уроку.

— Діти, сьогодні ми не лише дізнаємося багато цікавого, а й матимемо змогу задати запитання морським жителям. Також ми пригадаємо, як правильно будувати, інтонувати та записувати запитання.

3. Гра «Світлофор».

— Перед тим як вирушити до океанаріуму, зробимо розминку. Я називатиму твердження, а ви визначите, правильне воно чи ні. Якщо правильне, покажете зелену цеглинку, якщо ні — червону.

- Речення складаються зі слів.
- Речення «Ми у підводному царстві» має чотири слова.
- Всі речення складаються з одного слова.
- У кінці речення може стояти крапка, знак оклику, знак питання.
- У кінці речень, в яких про щось запитують, ставлять крапку.

4. Пригадування слів, які допомагають побудувати питальні речення.

— Ось конверт із дарунком жителів підводного царства (*у конверті таблички із словами «Де?», «Що?», «Хто?», «Скільки», «Навіщо?», «Які?», «Що роблять?»*). Жителі підводного царства хочуть, щоб ми дізналися про них якомога більше. Вони залюбки дадуть відповіді на ваші запитання.

5. Завдання від мешканців моря.

- Завдання від акули. Пальчикова гімнастика.

— Акула — хижа риба. Найменша з відомих акул — це карликова акула. Вона має розмір не більше від людської долоні. А найбільша — до 20 метрів. Акули є санітарами морів та океанів. Крім полювання, вони поїдають хвору рибу.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306154334/http://cikavo.net/fakti-pro-akul/>

— Складіть запитання до акули. (*Де живе акула? Чому акулу називають санітарами морів і океанів?*)

Виринай-но, рибко, близько, (*колові рухи кистями рук*)

Розсипай-но срібні бризки, (*стиснути руки у кулачки*)

Щоб зловили карася, (*«схопити» руками рибку.*)

Карася, як порося. (*руки розвести широко в сторони.*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306154656/https://vseosvita.ua/library/fizkulturalni-hvilinki-dla-ucniv-pocatkovoi-skoli-5304.html>

— Чи можна в морі зловити карася? (*Ні, бо це річкова риба.*)

- Завдання від морського коника.

— Морські коники мають розмір усього 3 сантиметри. Цю рибу назвали так, що вона нагадує коня. Морські коники ведуть малорухливий спосіб життя. Вони можуть змінювати своє забарвлення, маскуючись від ворогів. Плавці морського коника рухаються 50 разів на секунду. Ці риби можуть рухатися в чотирьох різних напрямках: уперед, назад, вгору і вниз.

Джерело: <https://dovidka.biz.ua>

— Запитайте один в одного про морського коника. Поставте запитання морському конику.

— Який розділовий знак стоїть у кінці речення? (*Знак питання.*)

- Завдання від морської зірки.

— Морські зірки мають 5, 6, 7, 8, а в деяких випадках навіть 50 променів. На кінці кожного з них знаходиться крихітне око, яке може лише відрізнити світло від темряви. Морські зірки бувають яскравих кольорів: жовті, жовтогарячі, червоні, фіолетові, рідше зелені, блакитні, сірі, сині.

Джерело: <https://uk.wikipedia.org/>

— Запитайте один в одного про морську зірку. Поставте запитання морській зірці. Який розділовий знак поставите у кінці речення? (*Знак питання.*)

- Руханка.

На берег моря ми спустились, (*ходьба на місці*)

Нахилились та умились (*нахил уперед, імітація вмивання*)

Побачили камінці — потримали у руці, (*виставити праву руку вперед, потім ліву*)

Почали всі разом плавати (*імітують плавання*)

Руками — раз, це — брас.

Усі, як один, пливемо, як рибки. (*імітація плавальних рухів*)

Джерело: <https://web.archive.org/web/20190306154656/https://vseosvita.ua/library/fizkulturalni-hvilinki-dla-ucniv-pocatkovoi-skoli-5304.html>

- Завдання від риби-папуги.

— Риби-папуги мають незвичайні щелепи, які схожі на дзьоб папуги. Більшість видів мають яскраве забарвлення зеленими, блакитними, червоними та жовтими кольорами.

— Запитайте один в одного про рибу-папугу. Складіть запитання про рибу-папугу.

6. Гра «Незвичайна рибка». Робота у групах з цеглинками LEGO.

— Яка на вашу думку, може бути незвична рибка? За допомогою цеглинок виготовте незвичні рибки та історію про рибку

Діти створюють свої шедеври протягом 5 хвилин та презентують їх у групах. Педагог пропонує дітям об'єднати всі створені роботи та спільно уявити світ, в якому ці творіння можуть існувати та взаємодіяти.

III. Заключна частина. Рефлексія.

1. Вправа «Відкритий мікрофон».

— Що цікавого ви дізналися на уроці? Які слова допомагають побудувати запитання?

2. Кольорова рефлексія.

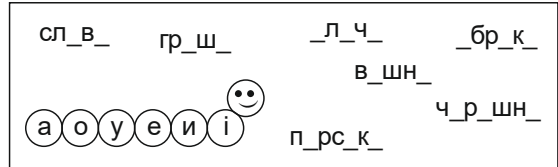
— Зафарбуйте рибку зеленим кольором, якщо урок був цікавим та корисним; жовтим — якщо на уроці вам не всі вправи були цікавими; червоним — якщо завдання були важкі.

Урок 63. Підсумковий урок.

Урок можна провести у формі гри, змагання, турніру тощо. Пропонуємо завдання, які можна використати для такого уроку.

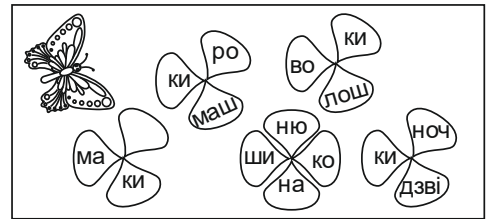
1. Гра «Весела гусениця».

В одному казковому саду жила весела гусениця. Вона понад усе полюбляла ласувати буквами, але не будь-якими, а лише тими, що позначають голосні звуки. Спробуйте прочитати, які дерева ростуть у цьому саду. (Сливи, груші, вишні, черешні, абрикоси, персики, алича.) Запишіть назви дерев у зошитах.

2. Гра «Добери пару».

Метелик вчився писати слова. Але в нього не було паперу, тому писав слова на пелюстках квітів. На кожній пелюстці поміщався лише один склад слова. Не встиг метелик дописати слова, як налетів сильний вітер і пелюсточки переплуталися. Допоможіть метеликові упорядкувати пелюсточки. Прочитайте, які квіти росли на галявині, де побував метелик. Запишіть назви цих квітів. Позначте наголос у кожному слові.

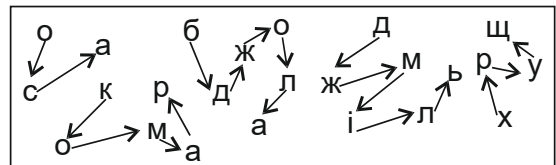

3. Слова-лабіринти.

Прочитати слова, рухаючись лабіринтом. Записати слова в алфавітному порядку.

4. Королівство перевернутих літер.

Далеко-далеко за морями-океанами є незвичайне королівство. У ньому було безліч книг. А літери, які жили у книгах, любили пустувати, стрибати, жартувати. Гостям королівства було непросто читати такі книги. Але згодом вони звикли і їм навіть подобалося читати незвичайні тексти. Спробуйте й ви прочитати лічилку Анатолія Камінчука з такої книги.

Джкіль, ося та бѣжілка —
од і вся лічилка.

5. Гра «Космічні листи».

Для цієї гри потрібно підготувати на окремому аркуші шифр, поруч написати літери. Шифром можуть бути числа або символи. Користуючись шифром, учні читають окремі слова, словосполучення, прислів'я, лічилки тощо.

Зразок шифру:

Зразки зашифрованих слів *лис*, *рис*, *сир*, *масло*:

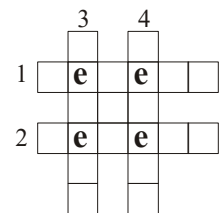

6. Кросворди «Сито».

Буква «е».

Я червоний, я гіркий.
Відгадайте, хто такий. (*Перець*)
Стоїть Устя серед поля,
В чорні п'ятки біла льоля,
Довгі коси розпустила,
Їх заплести їй несила. (*Береза*)

Народились — не вчились,
А правдою живуть. (*Терези*)
Навесні прокинеться,
З сонечком обніметься.
Та зелені шати
Нумо приміряти. (*Дерево*)

Буква «о».

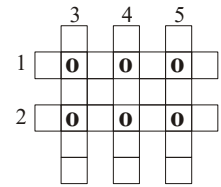
1. Із зернятка у ріллі
Виріс з чорної землі.
Росами вмивався,
Сили набирився. (*Колосок*)

3. Хто має п'ятачок,
Не зажатий в кулачок?
На ногах в нього копитця,
Їсть і п'є він із коритця. (*Порося*)

5. Біла латка, чорна латка, по дереву скаче. (*Сорока*)

2. По засіку метений,
Із борошна спечений. (*Колобок*)

4. Довга-довга і худенька,
Знизу ширша, вверху гостренька,
Тягне вгору руки-віти.
Що це? Відгадайте, діти. (*Тополя*)

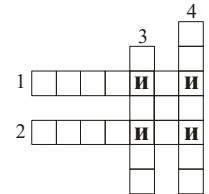
Буква «и».

1. Сидять у коробці у купочці хлопці,
Хто хоче світити — готові служити.
Не чіпайте, діти, їх на забавки,
Бо можна згоріти. Що це? (*Сірники*)

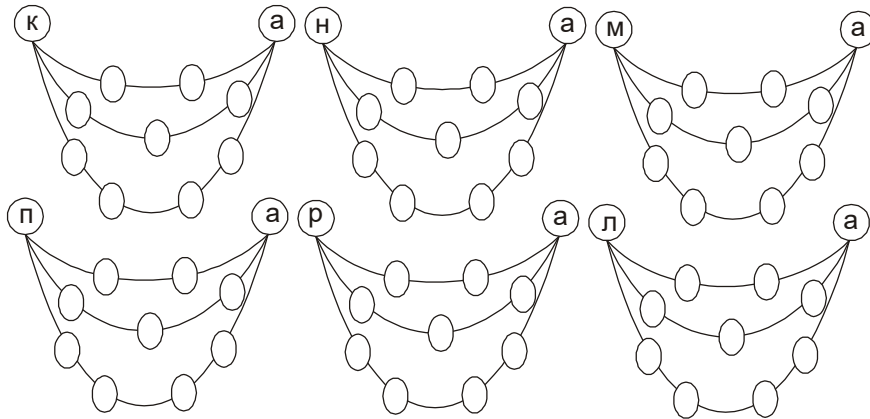
2. Як навколо об'їси,
Серединки не проси.
Ми такі гостинці —
Дірка всерединці. (*Бублики*)

3. Цікава пташина
У нас проживає.
Животик жовтенький
Ця пташечка має.
За море у теплі краї не літає,
А з нами зимує, для нас співає. (*Синиця*)

4. Дивний журавель стоїть,
Що нікуди не летить.
Можеш ти води напитися,
Називається... (*криниця*).

7. Гра «Збери намисто».

Потрібно дібрати слова, які починаються певною літерою і закінчуються літерою «а» так, щоб у кожному наступному слові було на одну букву більше. Наприклад: *коса, краса, корона; нива, нивка, новина; мама, манка, малина; пара, парта, порода; рама, рамка, ракета; липа, лавка, людина.*